

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน
สาธารณรัฐประชาชนจีน

AN ANALYSIS OF FOLKTALES OF THE BAI TRIBE IN DALI CITY,
YUNNAN PROVINCE, PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

GAO XILAN

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน
AN ANALYSIS OF FOLKTALES OF THE BAI TRIBE IN DALI CITY, YUNNAN PROVINCE,
PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

GAO XILAN

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตรวจสอบและอนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
กรรมการ

อาจารย์ ดร.อิมธิรา อ่อนคำ
กรรมการ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

รองศาสตราจารย์อิสยา จันทร์วิทยานูชิต
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรธัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

GAO XILAN 596077

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: พชรินทร์ บุรณะกร, Ph.D.

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป และวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยคัดเลือกนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปในสาธารณรัฐประชาชนจีน จากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับต่าง ๆ จำนวน 160 เรื่อง

ผลการวิจัยพบว่า นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนที่ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์มี 10 ประเภท ดังนี้ 1) ตำนานปรัมปรา มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างโลกและมนุษย์ 2) นิทานศาสนา มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาเป็นจุ และเจ้าแม่กวนอิม 3) นิทานคติ มีเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดที่ดั่งงามของชนเผ่าไป 4) นิทานมหัศจรรย์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 5) นิทานชีวิต มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของชาวไป 6) นิทานประจําถิ่น มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่ บุคคลในประวัติศาสตร์ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในศาสนา 7) นิทานอธิบายเหตุ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายลักษณะนิสัยของสัตว์และมนุษย์ อธิบายถึงความเชื่อ พิธีกรรม ธรรมชาติ และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ 8) นิทานเรื่องสัตว์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับมังกร เสือ และสัตว์อื่น ๆ 9) นิทานเรื่องผี มีเนื้อหาเกี่ยวกับผี และ 10) นิทานมุขตลก มีเนื้อหาเกี่ยวกับความฉลาดและความโง่งของชาวไปในชีวิตประจำวัน

ส่วนภาพสะท้อนสังคม มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตความเป็นอยู่ พบว่า ชนเผ่าไปมีความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย ถิ่นที่อยู่อาศัยตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำ ภูเขา และพื้นที่ราบลุ่ม การคมนาคมของชนเผ่าไป จะใช้ม้า เกี้ยว เรือ และการเดินเท้า ส่วนการประกอบอาชีพ ชนเผ่าไปมีอาชีพทำนา เลี้ยงสัตว์ ทอผ้า ตัดฟัน ทำประมง และค้าขาย ด้านค่านิยม พบว่าชนเผ่าไปมีค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร ความกล้าหาญ การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การเลือกคู่ครอง และการใช้สติปัญญา ด้านความเชื่อ พบว่าชนเผ่าไปมีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อเรื่องภูแห่งกรรม และความเชื่อเรื่องความฝัน และด้านประเพณี พบว่ามีการเซ่นไหว้ มีเทศกาลตลาดนัดเดือน 3 และเทศกาลเย่าซานหลิง

คำสำคัญ: นิทานพื้นบ้าน ชนเผ่าไป ภาพสะท้อน

AN ANALYSIS OF FOLKTALES OF THE BAI TRIBE IN DALI CITY, YUNNAN PROVINCE,
PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

GAO XILAN 596077

MASTER OF ARTS (COMMUNICATIVE THAI AS A SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: PATCHARIN BURANAKORN, Ph.D.

ABSTRACT

This research aimed to study the folktales of the Bai tribe in Dali City, Yunnan Province of People's Republic of China, focusing on the content and reflections of the society. 160 folktales published in *Collections of Chinese Folktales* (2013) were selected to study.

The findings regarded to the content could be sorted into ten categories, including: 1) Myths of creation; 2) Religious tales, called *Benzhu* and Goddess *Guanyin*; 3) Moral tales; 4) Magic and wonder tales; 5) Real life tales; 6) Tales of origin, dealing with places, historical figures, and religious creations; 7) Pourquoi tales or "why" tales, regarding animals, humans, beliefs, traditions, nature, and phenomena; 8) Beast tales, including dragons, tigers, etc.; 9) Ghost tales; and 10) Humorous tales, showing cleverness and dumbness of the Bai in daily life.

For the social reflections, data of six areas were found: 1) Simple life style, resulting from the Bai's natural habitats; 2) Primitive transportation, including horse riding, sedan carrying, rowing boat, and walking; 3) Agricultural careers, like famers, wood cutters, fishermen, and traders; 4) Values, regarding to diligence, bravery, obedience to elders, match-making, and witty conducts; 5) Beliefs, relating to gods, ghosts, laws of Karma, and dreams-related; and 6) Traditions, focusing on paying respects to spirits, the third month festival, and the *Raosanling* festival.

Keywords: folktales, the Bai tribe, reflections

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยได้โดยความกรุณาและความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้คำแนะนำและให้แนวทางในการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้าน รวมทั้งข้อคิดที่เป็นประโยชน์ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ในความเอาใจใส่และกำลังใจที่อาจารย์มอบให้ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร และ รองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์ ที่ได้แนะนำและแก้ไขเค้าโครงจนถูกต้องมากขึ้น

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร และ อาจารย์ ดร.อิมธิรา อ่อนคำ ที่ได้แนะนำและแก้ไขวิทยานิพนธ์จนถูกต้องและสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่เคยสอน ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ที่ได้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ยิ่งและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ที่มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนในการศึกษาในประเทศไทยทุกด้าน

ขอขอบคุณเพื่อนทุก ๆ ที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

GAO XILAN

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 คำนียามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ชนเผ่าไปในสาธารณรัฐประชาชนจีน	7
2.1.1 ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าไป	7
2.1.2 วัฒนธรรมของชนเผ่าไป	9
2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน	11
2.2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านของไทย	11
2.2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านของจีน	17
2.2.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป	19
2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม	20
2.3.1 อิทธิพลของสังคมที่มีต่อวรรณกรรม	20
2.3.2 ภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรม	21
2.3.3 อิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อสังคม	22
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้านของจีน	24
2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าไป	27
2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมจากนิทานพื้นบ้าน	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ศึกษาเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน	
สาธารณรัฐประชาชนจีน	
3.1 ตำนานปรัมปรา (myth)	34
3.1.1 ตำนานการสร้างโลก	34
3.1.2 ตำนานการอธิบายที่มาของธรรมชาติ	37
3.1.3 ตำนานการช่วยชีวิตมนุษย์	38
3.2 นิทานศาสนา (religious tale)	40
3.2.1 นิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุ	40
3.2.2 นิทานเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม	48
3.3 นิทานคติ (fable)	50
3.4 นิทานมหัศจรรย์ (fairy tale)	55
3.5 นิทานชีวิต (novella)	57
3.6 นิทานประจําถิ่น (sage)	60
3.6.1 นิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่	60
3.6.2 นิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์	66
3.6.3 นิทานเกี่ยวกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในศาสนา	71
3.7 นิทานอธิบายเหตุ (explanatory tale)	72
3.7.1 นิทานอธิบายลักษณะนิสัยของสัตว์	73
3.7.2 นิทานอธิบายลักษณะนิสัยของมนุษย์	74
3.7.3 นิทานอธิบายความเชื่อและพิธีกรรม	74
3.7.4 นิทานอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ	77
3.7.5 นิทานอธิบายลักษณะของสิ่งของและสัตว์	79
3.8 นิทานเรื่องสัตว์ (animal tale)	80
3.8.1 นิทานเกี่ยวกับมังกร	80
3.8.2 นิทานเกี่ยวกับเสือ	89
3.8.3 นิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่น ๆ	91
3.9 นิทานเรื่องผี (ghost stories)	92
3.10 นิทานมุขตลก (jest)	93

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าปะโอ เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน	
4.1 ชีวิตความเป็นอยู่	97
4.1.1 ที่อยู่อาศัย	98
4.1.2 การคมนาคม	103
4.1.3 การประกอบอาชีพ	105
4.2 ค่านิยม	112
4.2.1 ค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร	112
4.2.2 ค่านิยมเกี่ยวกับความกล้าหาญ	114
4.2.3 ค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่	116
4.2.4 ค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง	117
4.2.5 ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา	120
4.3 ความเชื่อ	122
4.3.1 ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า	122
4.3.2 ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม	124
4.3.3 ความเชื่อเรื่องความฝัน	126
4.3.4 ความเชื่อเรื่องผี	128
4.4 ประเพณี	130
4.4.1 ประเพณีการเซ่นไหว้	130
4.4.2 เทศกาลตลาดนัดเดือน 3	131
4.4.3 เทศกาลเย้าซานหลิง	132
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อธิปไตยประายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	134
5.2 อธิปไตยประายผล	138
5.3 ข้อเสนอแนะ	139
บรรณานุกรม	140

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	145
ภาคผนวก ข รายชื่อนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋	146
ประวัติผู้เขียน	154

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นิทาน หมายถึง เรื่องเล่าต่าง ๆ ของชาวบ้านในท้องถิ่นที่สืบทอดต่อกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ใช้วิธีบอกกล่าวเล่ากันปากต่อปากถ่ายทอดกันเป็นทอด ๆ สืบทอดกันมา เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแบบมุขปาฐะ ดังที่ มัลลิกา คณานุรักษ์ (2550 : 22) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านหรือนิทานพื้นเมือง ตามแนวคิดวิชาภาษาศาสตร์จะต้องเป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ แต่ปัจจุบันนิทานได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรมากขึ้น

นิทานเป็นผลผลิตที่เกิดจากจินตนาการอันสร้างสรรค์ของมนุษย์ มนุษย์แต่ละชาติแต่ละภาษา แต่ละเผ่าพันธุ์ต่างก็มีนิทานของตน และถ่ายทอดเรื่องราวตามความคิดและจินตนาการที่หลากหลายแตกต่างกัน นิทานจึงมีลักษณะที่เป็นสากลและมีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม การศึกษานิทานบางเรื่องหรือบางกลุ่มจึงสามารถแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเจ้าของนิทานได้ (วิชรภรณ์ ดิษฐปาน. 2549 : 1)

นิทานพื้นบ้านเป็นนิทานประเภทหนึ่งและมีเอกลักษณ์ของตนเอง ชนิษฐา จิตชินะกุล (2545 : 141) กล่าวว่า ลักษณะของนิทานพื้นบ้านมี 4 ประการ ได้แก่ 1) เป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา เป็นภาษาร้อยแก้ว 2) เล่ากันด้วยปากสืบทอดมาเป็นเวลาช้านาน แต่ภายหลังจึงมีผู้นำมาเขียนตามเค้าเดิมที่มีผู้เล่าไว้ 3) ไม่ปรากฏผู้เล่าดั้งเดิมว่าเป็นใคร อ้างแต่ว่าเป็นของเก่าซึ่งฟังมาจากผู้เล่าที่เป็นบุคคลสำคัญยิ่งในอดีต และ 4) ผู้ที่เล่ามิได้ถือว่าเป็นเรื่องจริง สอดคล้องกันที่ ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551 : 7) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญที่สุดของนิทานพื้นบ้านคือต้องเป็นเรื่องเล่าที่เล่าสืบทอดกันมา และไม่ได้ทราบว่าใครเป็นผู้แต่ง ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยปาก แต่อาจถ่ายทอดด้วยการเขียนก็ได้ เป็นการเล่าจากความจำที่ได้ฟังต่อ ๆ กันมา ไม่สามารถสืบสาวได้ว่าผู้เล่าคนแรกคือใคร

นิทานพื้นบ้านสามารถแบ่งเป็นหลายประเภทตามเนื้อหาและลักษณะ โดยนิทานพื้นบ้านไทยแบ่งตามลักษณะเนื้อหาและรูปแบบ 11 ประเภท ดังนี้ เทวปกรณัม หรือเทพปกรณัม (myth) นิทานศาสนา (religious tale) นิทานคติ (fable) นิทานมหัศจรรย์ (fairy tale) นิทานชีวิต (novella) นิทานประจำถิ่น (saga) นิทานอธิบายเหตุ (explanatory tale) นิทานเรื่องสัตว์ (animal tale) นิทานเรื่องผี (ghost stories) มุขตลก (jest) และนิทานเข้าแบบ (formular tale) (ประคอง นิมมานเหมินท์. 2545 : 133-197)

เนื้อหาของนิทานพื้นบ้านแต่ละประเภทมีบทบาทคุณค่าในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ให้ความบันเทิงแก่คนทุกเพศทุกวัย ช่วยสร้างจินตนาการ และช่วยฝึกเรื่องความจำ 2) ให้การอบรมสั่งสอนในสิ่งที่ตั้งงามทั้งทางตรงและทางอ้อม 3) ให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทำให้ผู้ฟังมีความรู้ที่กว้างขวางขึ้น

4) ให้แนวทางในการดำเนินชีวิต และ 5) ให้แรงบันดาลใจแก่ผู้คนในการสร้างสรรค์ศิลปะด้านต่าง ๆ (อภิวัฒน์ สุธรรมดี. 2558 : 85-86) นอกจากนี้แล้ว ขนิษฐา จิตชินะกุล (2545 : 142-143) ได้สรุปความสำคัญของนิทานพื้นบ้านว่า 1) นิทานพื้นบ้านให้ความบันเทิงสนุกสนานแก่กลุ่มชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอดีตที่ยังไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างอื่น 2) นิทานพื้นบ้านเป็นแหล่งรวมวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ตลอดจนความเชื่อของคนในสังคม 3) นิทานพื้นบ้านเป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอน ศิลธรรม จริยธรรม 4) นิทานพื้นบ้านเป็นสายใยแห่งความรัก ความผูกพันของคนในสังคมและครอบครัว 5) นิทานพื้นบ้านได้เป็นต้นกำเนิดของวรรณคดีไทยหลายเรื่องด้วยกัน 6) นิทานพื้นบ้านเป็นเครื่องมือในการระบายความคับข้องใจที่เกิดขึ้นให้แก่สังคม 7) นิทานพื้นบ้านเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ความคิดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และ 8) นิทานพื้นบ้านเป็นเครื่องบอกความปรารถนาและความต้องการในชีวิตของมนุษย์

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นหนึ่งในสี่อารยธรรมโบราณ มีวัฒนธรรมที่ยาวนานและดั่งงามตามตำนานที่เล่าสืบต่อกันมาว่าอารยธรรมจีนมีประวัติศาสตร์ 5,000 ปี วัฒนธรรมจีนจึงเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจของคนทั่วประเทศ ประชาชนจีนเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีชนชาติ 56 กลุ่ม กลุ่มชนชาติทั้งหมดมีวัฒนธรรมของตนเองที่แตกต่างกัน มีวรรณกรรมพื้นบ้านเป็นของตนเองโดยเฉพาะที่โดดเด่นทั้งหมดเหล่านี้ผลงานที่แต่ละชนชาติจีนสร้างขึ้นแสดงถึงความมั่งคั่งทางจิตวิญญาณของชนชาติจีนที่ควรศึกษาและสืบต่อกันไป โดยเฉพาะนิทานพื้นบ้าน เพราะว่า แต่ละชนชาติมีนิทานพื้นบ้านที่แตกต่างกัน และนิทานพื้นบ้านเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างหนึ่งที่สื่อถึงความรู้สึกนึกคิดและภูมิปัญญาของคนได้มากที่สุด นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปจะเป็นหนึ่งในนั้นที่น่าศึกษาวิจัย

เมืองปกครองตนเอง ประชาธิปไตยต้าหลี่ เป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันตกมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานประมาณ 4,000 ปี วัฒนธรรมต้าหลี่ได้สืบต่อกันมาช้านาน ต้าหลี่ยังถูกเรียกว่าเป็นเมืองหลวงเก่าของทางแยกทางวัฒนธรรมเอเชีย เพราะเส้นทางสายไหมตอนใต้ กับถนนชาฮอร์ส ได้รวมกันที่ต้าหลี่ จึงทำให้ต้าหลี่กลายเป็นที่สำคัญที่เชื่อมต่อเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับเขตเอเชียใต้ ภายใต้สถานการณ์นี้ วัฒนธรรมของต้าหลี่ก็ยิ่งได้เผยแพร่ต่อไป โดยเฉพาะช่วงเวลาราชวงศ์ถัง การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว พุทธศาสนาและวัฒนธรรมสัญชาติอื่นเข้ามาส่งผลต่อวัฒนธรรมชนเผ่าไป ทำให้วรรณกรรมพื้นบ้านของชนเผ่าไปเจริญรุ่งเรือง ก่อให้เกิดนิทานพื้นบ้านมากมาย (“หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน” 中国民间故事全书 zhōngguómínjiāngùshìquánshū. 2556 : คำนำ)

ชนเผ่าไป หรือเรียกว่า ชนเผ่าปาย เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันยาวนานอาศัยอยู่บริเวณภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน มากกว่าแปดสิบเปอร์เซ็นต์อาศัยอยู่ในเมืองปกครองตนเอง ประชาธิปไตยต้าหลี่ มณฑลยูนนาน ส่วนน้อยอาศัยอยู่ที่ มณฑลกุ้ยโจว มณฑลหูหนาน

และมณฑลเสฉวน แต่ด้าหลี่เป็นแหล่งกำเนิด แหล่งพักอาศัยของบรรพบุรุษ และเขตอบูรุมกันหลักของชนเผ่าไป๋

ชนเผ่าไป๋มีนิทานพื้นบ้านของตนเอง คือ นิทานพื้นบ้านของกลุ่มชนเผ่าไป๋เล่าสืบทอดต่อกันมา เล่าด้วยปากในประจำวัน เป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ และเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นของจีน นิทานเรื่องเล่าต่าง ๆ รวมทั้งนิทานเกี่ยวกับมังกร นิทานเกี่ยวกับเทพเป็นลูนิตานเกี่ยวกับจักรพรรดิ นิทานเกี่ยวกับเทวดารักษาหมู่บ้าน นิทานเกี่ยวกับอาชีพนชนเผ่าไป๋ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความคิดความเชื่อของชนเผ่าไป๋ ปัจจุบันนี้โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจและโลกาภิวัตน์ทางวัฒนธรรมทำให้วัฒนธรรมทั้งโลกมีลักษณะแลกเปลี่ยนและผสมผสานกัน วัฒนธรรมของชนชาติจึงอ่อนลง ดังนั้น การรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านจึงถือเป็นประเด็นสำคัญ ภายใต้สถานการณ์นี้ รักษาและเผยแพร่นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ก็ย่อมมีความสำคัญมาก เพราะว่าชนเผ่าไป๋เป็นชนเผ่าที่โดดเด่นมาก นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ก็ย่อมโดดเด่นเหมือนกันเพราะทำให้นิทานพื้นบ้านจีนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นถึงความคิด ภูมิปัญญา ความเชื่อ และค่านิยมต่าง ๆ ของชนเผ่าไป๋ได้อย่างชัดเจน (“หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน” 中国民间故事全书 zhōngguómínjiān gùshìquánshū. 2556 : คำนำ)

ชาวไป๋ให้ความสำคัญกับนิทานพื้นบ้านของตนเองเพื่อสืบทอดความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมต่าง ๆ ของตนเองได้อย่างดี ชาวไป๋จึงนิยมเล่านิทานพื้นบ้านในโอกาสต่าง ๆ เช่น ผู้ใหญ่เล่าให้ลูกหลานฟังในประจำวัน เพื่อให้ความรู้และความสนุกสนานกับลูกหลาน เวลาเรียนคุณครูเล่าให้นักเรียนฟังในหลักสูตรที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมชนเผ่าไป๋ ในงานฉลองเทศกาลต่าง ๆ เวลากล่าวคำปราศรัย ประธานก็นิยมเล่านิทานพื้นบ้านที่เกี่ยวกับเทศกาลนั้น ๆ เวลานั้นท่องเที่ยวมาเที่ยวที่ด้าหลี่ ผู้นำเที่ยวนิยมเล่านิทานให้นักท่องเที่ยวฟัง เพื่อให้ความสนุกสนาน ความสนใจ และความรู้กับนักท่องเที่ยว ในพิพิธภัณฑ์และศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ บุคลากรก็นิยมเล่านิทานพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องให้กับนักเข้าชมฟังเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ นอกจากนี้แล้ว ชาวไป๋ยังเล่านิทานในเวลาพูดคุยกันในชีวิตประจำวันเพื่อได้ความสนุกสนาน หรือในเวลาทำงานร่วมกัน เช่น ทำนา ทำไร่ ตัดฟัน

ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนตั้งอยู่ในทวีปเอเชียและเป็นเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จึงมักกล่าวกันว่า ประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศพี่น้องกัน มิมิตรภาพที่ลึกซึ้ง ประชาชนทั้งสองประเทศก็มีความสัมพันธ์กันมาเป็นเวลานาน สัมพันธภาพเช่นนี้ทำให้เกิดการแพร่หลายทางวัฒนธรรมและวรรณกรรมจีนในประเทศไทย ทำให้คนไทยได้เข้าใจและเรียนรู้วัฒนธรรมและวรรณกรรมจีนได้ และมีอิทธิพลต่อประเทศไทยในด้านต่าง ๆ เช่น ภาษา วัฒนธรรม วรรณกรรม เป็นต้น วรรณกรรมจีนได้เผยแพร่ในประเทศไทย นอกจากให้ประโยชน์ในแง่ของความเข้าใจในด้านสังคมและวัฒนธรรมแล้ว ยังมีความสำคัญในแง่ของการศึกษาด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและสัมพันธภาพของสองประเทศอีกด้วย

ผู้วิจัยในฐานะชาวจีนที่กำลังศึกษาสาขาวิชาการศึกษาภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษางานวิจัยหัวข้อ “วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน” โดยแปลนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปเป็นภาษาไทย แล้วนำนิทานที่แปลเป็นภาษาไทยมาศึกษาเนื้อหาและวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป ซึ่งจะช่วยให้คนไทยเข้าใจถึงวิถีชีวิต ค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ ของชาวไปได้ดียิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน
2. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

1.3 กรอบแนวคิดของการวิจัย

1. การวิเคราะห์นิทานพื้นบ้าน

นิทานเป็นเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตหรือแบบแผนของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ หมายความว่า วิถีความเป็นอยู่หรือการดำรงอาชีพมนุษย์ มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรม นิทานแตกต่างกัน เพราะมีวิถีชีวิตที่เป็นวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นิทานเป็นมรดกทางสังคม เป็นผลของการถ่ายทอดและการเรียนรู้ทั้งจากคนรุ่นก่อนมาสู่คนรุ่นหลัง ๆ ดำเนินสืบเนื่องต่อกันมา นิทานจึงมีลักษณะเป็นมรดกทางสังคมและมีภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้ในกระบวนการถ่ายทอด นอกจากนี้แล้ว นิทานพื้นบ้านมีลักษณะเฉพาะที่เห็นเด่นชัดคือ เป็นเรื่องเล่าที่มีการดำเนินเรื่องอย่างง่าย ๆ โครงเรื่องไม่ซับซ้อน วิธีการที่เล่าก็ไปอย่างง่าย ๆ ตรงไปตรงมา การวิเคราะห์นิทานจึงสามารถวิเคราะห์ได้ทั้งเนื้อหาและภาพสะท้อนสังคมจากนิทาน

2. การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรม

นิทานเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะประเภทหนึ่ง วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม ซึ่งการสะท้อนสังคมของวรรณกรรมไม่ใช่เป็นการสะท้อนอย่างบันทึกเหตุการณ์ ทำนองเอกสารประวัติศาสตร์ แต่เป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ของผู้แต่งและเหตุการณ์หนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่ ผู้แต่งบางคนมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมาก จึงสามารถสะท้อนความปรารถนาที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น วรรณกรรมจึงแสดงให้เห็นสิ่งที่เรียกว่าอุดมการณ์ ซึ่งอาจจะเป็นอุดมการณ์ทางสังคมหรืออุดมการณ์ทางการเมืองก็ได้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยรวบรวมศึกษานิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปของเมืองต้าหลี่จากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน (中国民间故事全书 zhōngguómínjiāngùshì quánhū) หนังสือชุดนี้เป็นหนังสือแต่งขึ้นจากโครงการช่วยรักษามรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านของจีน เป็นหนังสือรวมนิทานได้มากที่สุดและละเอียดที่สุดในจีน พิมพ์ที่ปักกิ่งที่สำนักพิมพ์เจ้อเสอฉ่านซว่นในปี พ.ศ. 2556 โดย BAI GENGSHEG ผู้วิจัยรวบรวมศึกษานิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปจากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับต่าง ๆ ทั้งหมด 160 เรื่อง ดังต่อไปนี้

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	จำนวน
1	หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับต้าหลี่	32 เรื่อง
2	หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับเจี้ยนชว่น	61 เรื่อง
3	หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับเซียงยูน	9 เรื่อง
4	หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับยูนลิ่ง	11 เรื่อง
5	หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับเอ๋อร์ยว่น	20 เรื่อง
6	หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับเหอ์ซิง	23 เรื่อง
7	หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับปินชว่น	4 เรื่อง

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. นิทาน หมายถึง เรื่องเล่าด้วยปากสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน เล่าด้วยถ้อยคำธรรมดาที่เข้าใจได้ง่าย ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ บางส่วนได้บันทึกไว้ในหนังสือ ไม่ได้ทราบว่ามีผู้เล่าคนแรกคือใคร

2. นิทานพื้นบ้าน หมายถึง นิทานที่เกิดขึ้นและเผยแพร่จากคนในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นเรื่องเล่าที่แต่ละท้องถิ่นเล่าสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณ ถือเป็นมรดกและภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นก็ได้แบ่งเป็นหลายประเภทตามเนื้อหาและลักษณะ ถึงแม้ว่าเรื่องเล่าเหล่านี้ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งหรือผู้เล่าคนแรก แต่ก็ไม่ได้ส่งผลต่อที่ทำให้เกิดความสนุกสนานบันเทิงใจให้แก่ผู้ฟัง

3. ชนเผ่าไป หมายถึง ชนกลุ่มน้อยของจีนที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันยาวนาน อาศัยอยู่บริเวณภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน มากกว่าแปดสิบล้านคนอาศัยอยู่ในเมืองปกครองตนเองชนชาติไปต้าหลี่ มณฑลยูนนาน ต้าหลี่เป็นแหล่งกำเนิด แหล่งพักอาศัยของบรรพบุรุษ และเขตอยู่รวมกันหลักของชนเผ่าไป

4. เนื้อหาในนิทาน หมายถึง บุคคล โครงเรื่อง เหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในนิทาน เรื่องราวเหล่านี้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ผู้ฟังเรียนรู้ได้

5. ภาพสะท้อนสังคม หมายถึง สภาพของสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน เช่น เหตุการณ์ทางการเมืองวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม การดำรงชีวิตของประชาชนในสังคม เป็นต้น

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน เพื่อนำมาใช้ในแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านและภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
3. ศึกษานิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน
4. คัดเลือกนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปในสาธารณรัฐประชาชนจีนจากหนังสือที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน 160 เรื่อง
5. ผู้วิจัยแปลนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปเป็นภาษาไทย
6. นำนิทานที่แปลไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแปลจีนเป็นไทย เพื่อพิจารณาและตรวจสอบคุณภาพนิทานที่แปลและให้ข้อเสนอแนะ
7. ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปที่แปลเป็นภาษาไทยตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จนเป็นนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปที่แปลเป็นภาษาไทยที่สมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา
8. ศึกษาเนื้อหาและแบ่งประเภทนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปตามลักษณะเนื้อหา
9. วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป
10. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้รู้และเข้าใจในเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้มากขึ้น
2. ทำให้รู้และเข้าใจในภาพสะท้อนสังคมในด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน
3. ทำให้คนไทยได้เข้าใจวัฒนธรรมชนเผ่าไป ในเมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนได้มากขึ้นและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศใกล้ชิดยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามเค้าโครงต่อไปนี้

- 2.1 ชนเผ่าไปในสาธารณรัฐประชาชนจีน
  - 2.1.1 ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าไป
  - 2.1.2 วัฒนธรรมของชนเผ่าไป
- 2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน
  - 2.2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านของไทย
  - 2.2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านของจีน
  - 2.2.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป
- 2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม
  - 2.3.1 อิทธิพลของสังคมที่มีต่อวรรณกรรม
  - 2.3.2 อิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อสังคม
  - 2.3.3 ภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรม
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้านของจีน
  - 2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าไป
  - 2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมจากนิทานพื้นบ้าน

2.1 ชนเผ่าไปในสาธารณรัฐประชาชนจีน

ชนเผ่าไปเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานในสาธารณรัฐประชาชนจีน มีวัฒนธรรมที่โดดเด่นของตนเอง วัฒนธรรมของชนเผ่าไปเป็นวัฒนธรรมที่มีสีสันในวัฒนธรรมจีน ชนเผ่าไปส่วนมากอาศัยอยู่ที่เมืองปกครองตนเอง ชนชาติไปต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีลักษณะที่โดดเด่นในด้านภาษา ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน การแต่งกาย เป็นต้น

2.1.1 ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าไป

ชนเผ่าไปมีประวัติศาสตร์ยาวนาน ส่วนมากอาศัยอยู่ที่เมืองปกครองตนเอง ชนชาติไปต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งขึ้นในสมัยราชวงศ์สุยและถัง บรรพบุรุษของชนเผ่าไปดำรงชีวิตในบริเวณทะเลสาบเอ๋อห่าย ทะเลสาบเอ๋อห่ายจึงเป็นแหล่งกำเนิดของชนเผ่าไป นักวิชาการได้อธิบายประวัติความเป็นมาของชนเผ่าไปไว้ดังนี้

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีชนเผ่าหรือชนกลุ่มน้อยหลากหลายกลุ่ม มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นมณฑลที่มีชนกลุ่มน้อยจำนวนมากที่สุด โดยมีชนเผ่าไป เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ชนเผ่าไปเป็นชนเผ่าที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน อาศัยอยู่ บริเวณภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ชนเผ่าไปมากกว่าแปดสิบล้านคนอาศัยอยู่ในเมืองปกครองตนเอง ชนชาติไปต้าหลี่ มณฑลยูนนาน ชนเผ่าไปส่วนน้อยอาศัยอยู่ที่ มณฑลกุ้ยโจว มณฑลหูหนาน และมณฑลเสฉวน แต่ต้าหลี่เป็นแหล่งกำเนิด แหล่งพักอาศัยของบรรพบุรุษ และเขตอยู่รวมกันหลัก ของชนเผ่าไป (“ชนเผ่าไป” 白族 bái zú. 2559 : ออนไลน์)

เมืองปกครองตนเอง ชนชาติไปต้าหลี่ เป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันตกมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานประมาณ 4,000 ปี วัฒนธรรมต่าง ๆ ในเมืองต้าหลี่ได้สืบทอดต่อกันมาช้านาน ต้าหลี่ได้รับการเรียกขานว่าเป็นเมืองหลวงเก่าของทางแยก ทางวัฒนธรรมเอเชีย เพราะเส้นทางสายไหมตอนใต้ กับถนนชาฮอรัส ได้รวมกันที่ต้าหลี่ จึงทำให้ ต้าหลี่กลายเป็นจุดสำคัญที่เชื่อมต่อเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับเขตเอเชียใต้ ภายใต้สถานการณ์นี้ วัฒนธรรมต่าง ๆ ในเมืองต้าหลี่ก็ยิ่งได้เผยแพร่ต่อไป โดยเฉพาะช่วงเวลาราชวงศ์ถัง การพัฒนา เศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว พุทธศาสนาและวัฒนธรรมลัทธิขงจื๊อเข้ามาส่งผลต่อวัฒนธรรมชนเผ่าไป ทำให้วรรณกรรมพื้นบ้านของชนเผ่าไปเจริญรุ่งเรือง ก่อให้เกิดนิทานพื้นบ้านมากมาย (BAI GENGSHEG. 2556 : คำนำ)

ชนเผ่าไปเป็นชนเผ่าหลักที่เลือกอาศัยอยู่ที่บริเวณทะเลสาบเอ๋อห่าย ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไปในประเทศจีนมีการสันนิษฐานว่า 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องที่ 1 พูดว่าชนเผ่าไป เป็นชนเผ่าดั้งเดิมของมณฑลยูนนาน ชนเผ่าไปมาจากชนกลุ่มคูนหมิงในสมัยราชวงศ์ฮั่น ช่วงต้นราชวงศ์ฮั่นแบ่งออกเป็น 36 เผ่า ทั้งที่ใช้ชีวิตแบบเร่ร่อน อาศัยอยู่ที่บริเวณต้าหลี่ ช่วงราชวงศ์สุยและถัง เนื่องจากเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเจริญรุ่งเรือง ชนกลุ่มคูนหมิงก็กลายเป็นชนเผ่าหนึ่ง ถูกเรียกว่า ชนเผ่าไป เรื่องที่ 2 พูดว่าชนเผ่าไปเป็นลูกหลานของชาวตี้เซียะอพยพจากที่ราบสูงตะวันตกเฉียงเหนือ มาถึงบริเวณเอ๋อห่ายอาศัยอยู่กับชาวฮั่น ในช่วงน่านเจ้ากลายเป็นชนเผ่าไป เรื่องที่ 3 พูดว่าชนเผ่าไปเป็นลูกหลานของชนชาติฮั่น ในช่วงก๊กสุ่อพยพมาใช้ชีวิตในบริเวณเอ๋อห่าย แล้วกลายเป็นชนเผ่าไป เรื่องที่ 4 พูดว่าชนเผ่าไปเป็นความผสมผสานกับชนเผ่าหลากหลาย ไม่ใช่มาจากชนเผ่าเดียว เป็นชนเผ่าต่าง ๆ อาศัยอยู่ด้วยกัน แล้วกลายเป็นชนเผ่าไป อย่างไรก็ตาม ชนเผ่าไปเป็นชนกลุ่มน้อยที่เป็นอิสระ มีความสำเร็จยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับชนชาติฮั่นอย่างแนบสนิท (DALIWENHUAJU. 2542 : 96-97)

ชนเผ่าไปเรียกตนเองว่า “ไปจิ” “ไปนิ” หรือว่า “ไปโห่” อาศัยอยู่ที่บริเวณเอ๋อห่าย ตั้งแต่ 4,000 ปีที่แล้ว บรรพบุรุษของชาวไปก่อสร้างวัฒนธรรมการเพาะปลูกข้าว ในราชวงศ์ถังได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมฮั่นเป็นอย่างมาก ก็ถูกแบ่งเป็นสองเผ่าชน ในปี พ.ศ. 1281 ราชวงศ์ถังสนับสนุน

ผีโหล่งก็ไปปกครองทุกเผ่าที่อาศัยอยู่ที่บริเวณเอ่อห่ายเป็นเอกภาพ และก่อสร้างประเทศน่านเจ้าขึ้นมา ภายใต้การปกครองของประเทศน่านเจ้า ชนกลุ่มนี้ก็กลายเป็นชนเผ่าไป (DALIWENHUAJU. 2541 : 180-181)

จากการสำรวจจำนวนประชากรครั้งที่ 5 ของจีนในปี พ.ศ. 2553 ชนกลุ่มน้อยเผ่าไปมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,933,510 คน ประชากรส่วนใหญ่พูดภาษาไป ซึ่งจัดอยู่ในภาษาตระกูลจีน-ทิเบต สาขาทิเบตพม่า นอกจากนี้ภาษาที่ใช้ทั่วไปคือภาษาฮั่น ในสมัยราชวงศ์หยวนและหมิงเคยใช้ภาษาเฟิน (ภาษาไป) คือภาษาที่ใช้อักษรจีนเขียนแต่อ่านเป็นภาษาไป (“ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศจีน” 中国少数民族基本情况 zhōngguóshǎoshùmínzújībēngàikuàng. 2553 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า เมืองปกครองตนเอง ชนชาติไปต้าหลี่ เป็นแหล่งกำเนิดของชนเผ่าไป ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไปมีหลายที่มา บางสำนวน บางสำนวนเล่าว่า เป็นชนเผ่าเดิมของมณฑลยูนนาน มาจากชนกลุ่มคูนหมิง บางสำนวนเล่าว่า เป็นลูกหลานของชาวตี้เซียงที่อพยพจากราบสูง ตะวันตกเฉียงเหนือ บางสำนวนเล่าว่า เป็นลูกหลานของชนชาติฮั่น และบางสำนวนเล่าว่า เป็นความสัมพันธ์กับชนเผ่าหลากหลายที่อาศัยอยู่ด้วยกัน แต่อย่างไรก็ตาม ชนเผ่าไปมีประวัติศาสตร์ยาวนาน เป็นชนเผ่าที่มีบทบาทสำคัญในสาธารณรัฐประชาชนจีน

2.1.2 วัฒนธรรมของชนเผ่าไป

วัฒนธรรมของชนเผ่าไปมีลักษณะที่โดดเด่นและมากมายหลากหลาย โดยเฉพาะในด้านภาษา ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน การแต่งกาย การแต่งงานและความเชื่อศาสนา นักวิชาการได้อธิบายวัฒนธรรมของชนเผ่าไปดังต่อไปนี้

XI JINGPING (2015 : 28-29) กล่าวว่า วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าและคุณภาพ ถือเป็นหัวใจของชาวจีนทุกคน เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการอนุรักษ์ใจกลางของสังคมนิยมเรา ยังเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งและเหนียวแน่นเพื่อจะตั้งมั่นในกระแสของวัฒนธรรมโลก เราต้องเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นของบ้านเราให้ดี

ชนเผ่าไปมีภาษาของตนเอง เรียกว่า ภาษาไป ภาษาไปเป็นของตระกูลฮั่น-ทิเบต ภาษาไปสามารถแบ่งเป็นประเภทตามเขตพื้นที่ ความแตกต่างกันคือวรรณยุกต์ แต่ก็คุ้นได้เข้าใจ เนื่องจากวัฒนธรรมของชนชาติฮั่นส่งผลต่อชนเผ่าไปได้อย่างยิ่ง ภาษาไปจึงได้รับอิทธิพลจากภาษาฮั่น ชาวไปไม่มีตัวอักษรของตนเอง มีแต่ภาษาพูด ชาวไปจึงใช้ตัวอักษรของฮั่น และพูดมาเป็นภาษาไป (DALIWENHUAJU. 2541 : 180)

บ้านเรือนที่อยู่อาศัยของชาวไปส่วนใหญ่พึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ บ้านเรือนของชาวไปส่วนใหญ่ตั้งริมแม่น้ำ ทะเลสาบ และที่ราบ เนื่องจากชาวไปให้ความสำคัญกับพงศ์พันธุ์ในอดีต จึงทำให้เกิดหมู่บ้านที่ชาวบ้านแซ่เดียวกัน เพราะชาวไปรู้สึกว่าเป็นพี่น้องกันได้ ปัจจุบันนี้ก็ยัง

มีหมู่บ้านที่เช่นเดียวกันจำนวนน้อย หมู่บ้านของชาวไป๋ทั้งก็คล้ายคลึงกัน ประกอบด้วยวัดเป็นจุ ประตุมหมู่บ้าน ลาน ซอย ต้นหวงจู้ย โรงงานโม่แป้ง และป่าช้า บ้านเรือนของชาวไป๋นิยมตั้งเป็นแบบที่ปลูกล้อมรอบลานบ้านทั้ง 4 ด้าน มีสวนที่ตกแต่งด้วยรูปภาพ ภาพสลักหิน เป็นต้น (DALIWENHUAJU. 2541 : 180-181)

ส่วนอาหารการกิน ชาวไป๋ชอบรสชาติเปรี้ยว เผ็ด และเย็น กินข้าวขาวเป็นอาหารหลัก บางที่ก็กินแป้งข้าวสาลี ในเขตภูเขากินข้าวโพด โขบะเป็นอาหารหลัก วันละสามมื้อ อาหารกลางวันจะเรียบริ่อยกว่า ชาวไป๋ยังนิยมกินอาหารสด โดยเฉพาะเนื้อสด แต่แบบนี้มันจะเกิดโรคปรสิตได้ง่ายมาก นอกจากนี้แล้ว ชาวไป๋ชอบกินชา ยังมีประเพณีที่เรียกว่าชานเต้าซ่า เพื่อแสดงความยินดี (DALIWENHUAJU. 2542 : 134-135)

ชาวไป๋มีลักษณะการแต่งกายที่โดดเด่น การแต่งกายของผู้ชายจะคล้ายคลึงกัน ปกติใส่เสื้อใหญ่ชุดจีนสีขาว เสื้อใหญ่สีดำ กางเกงขายาวขนาดใหญ่สีน้ำเงิน และผ้าโพกศีรษะสีขาว ส่วนผู้หญิงและเด็กจะต่างกัน หญิงสาวชาวไป๋ใส่เครื่องประดับศีรษะที่ปักด้วยดอกไม้ เสื้อเซ็ดสีขาว เสื้อแบบจีนสีแดง กางเกงขายาวขนาดใหญ่สีขาว และรองเท้าปัก แสดงความกระตือรือร้นและความเบิกบานของหญิงสาวชาวไป๋ (DALIWENHUAJU. 2541 : 181)

ชาวไป๋เป็นชนเผ่าที่สามารถร้องเพลงและเต้นรำได้อย่างดี นักร้องพื้นบ้านและนักแสดงพื้นบ้านสร้างเพลงและเต้นรำขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาทำนาทำไร่ ฉลองวันหยุด หรือการบอกรัก ชาวไป๋ทั้งหญิงและชายก็นิยมร้องเพลงและเต้นรำมาแสดงความรู้สึก และแสดงอารมณ์ของตนเอง (DALIWENHUAJU. 2541 : 181)

ส่วนการแต่งงาน การสมรสของชาวไป๋ใช้แบบการมีภรรยาหรือสามีคนเดียว สามารถแต่งงานกับชนเผ่าอื่นได้ ระบบครอบครัวมักจะเป็นครอบครัวขนาดเล็ก หลังจากพี่น้องแต่งงานแล้วก็ต้องแยกอยู่พ่อแม่สามารถเลือกได้อยากอยู่กับใคร ในอดีต ผู้ชายมีสิทธิการสืบทอด ผู้หญิงไม่มีสิทธิ ผู้ชายแต่งงานเข้ากับผู้หญิงแล้ว ผู้หญิงต้องเปลี่ยนนามสกุล จึงจะได้สิทธิการสืบทอด (DALIWENHUAJU. 2542 : 137)

ชาวไป๋นับถือศาสนาหลากหลาย เนื่องจากวัฒนธรรมของชนเผ่าไป๋ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอื่น เช่นพระพุทธศาสนา ศาสนาเต๋า ชาวไป๋บางส่วนจึงนับถือพุทธศาสนาและศาสนาเต๋า แต่ชาวไป๋ส่วนใหญ่ นับถือเป็นจุ เป็นจุเป็นเทวดาที่คอยรักษาดูแลหมู่บ้าน หมู่บ้านของชนเผ่าไป๋ก็จะมีศาลเจ้าเป็นจุ งานประกวดเป็นจุ การเคารพเป็นจุล้วนเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของชาวไป๋ (DALIWENHUAJU. 2541 : 181)

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมของชนเผ่าไป๋เป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นและน่าสนใจมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษาและที่อยู่อาศัย หรือว่าในด้านการแต่งกายและการแต่งงาน หรือว่าในด้านศาสนา ทั้งก็แสดง

ให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชนเผ่าไปมีลักษณะเป็นของตนเองโดยเฉพาะ แตกต่างกับชนเผ่าอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านศาสนา ชนเผ่าไปส่วนมากนับถือเป็นจุ ซึ่งศาสนาเป็นจุเป็นศาสนาเฉพาะของชนเผ่าไป

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น สืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน เล่าด้วยคำธรรมดาเป็นร้อยแก้ว เพื่อให้ความสนุกสนานกับทั้งผู้เล่าและผู้ฟัง แต่ไม่ได้ทราบว่ามีผู้แต่งคือใคร นิทานพื้นบ้านสามารถแบ่งเป็นหลายประเภทตามลักษณะเนื้อหา รูปแบบ แบบเรื่อง และเขตพื้นที่ เป็นต้น

2.2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านของไทย

นิทานพื้นบ้านเป็นผลผลิตที่เกิดจากจินตนาการอันสร้างสรรค์ของมนุษย์ เล่าสืบทอดต่อกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม นิทานพื้นบ้านมีความหมายและที่มา ลักษณะ และประเภทของตนอย่างชัดเจน ดังนี้

1. ความหมายและที่มาของนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่าที่ใช้ถ้อยคำธรรมดาเป็นร้อยแก้ว มีโครงเรื่องง่าย ๆ ไม่ผูกเรื่องซับซ้อนวุ่นวาย ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย นักวิชาการไทยได้อธิบายความหมายและที่มาของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้

คำว่า “นิทาน” ได้ความหมายว่า นิทาน น. เรื่องที่เล่ากันมา เช่น นิทานชาดก นิทานอีสป (ราชบัณฑิตยสถาน. 2556 : 634)

สุกัญญา สุจฉายา (2556 : 21-22) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้าน (folktale) หรือ เรื่องเล่าพื้นบ้าน (folk narrative) เป็นการเล่าเรื่องร้อยแก้ว เรื่องเล่าประเภทนี้สืบทอดต่อ ๆ กันมา มีโครงเรื่องง่าย ๆ ไม่ผูกเรื่องซับซ้อนวุ่นวาย จึงทำให้จดจำเรื่องและเข้าใจได้ง่าย เรื่องเล่าพื้นบ้านเป็นสมบัติของชุมชน ไม่มีใครผูกขาดเป็นเจ้าของ ทุกครั้งที่มีการเล่า ผู้เล่าก็คือเจ้าของเรื่องที่ผูกขึ้นใหม่ แม้จะใช้เค้าโครงเรื่องเดิมก็ตาม

มัลลิกา คณานุรักษ์ (2550 : 22) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านหรือนิทานพื้นเมือง ตามแนวคิดขนิทวิทยาจะต้องเป็นเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ ปัจจุบันนิทานได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์มากขึ้น

วีชรารภรณ์ ดิษฐป้าน (2549 : 1) กล่าวว่า นิทานเป็นผลผลิตที่เกิดจากจินตนาการอันสร้างสรรค์ของมนุษย์ มนุษย์แต่ละชาติแต่ละภาษาแต่ละเผ่าพันธุ์ต่างก็มีนิทานของตน และถ่ายทอดเรื่องราวตามความคิดและจินตนาการที่หลากหลายแตกต่างกัน นิทานจึงมีลักษณะที่เป็นสากลและลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม การศึกษานิทานบางเรื่องหรือบางกลุ่มจึงสามารถแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเจ้าของนิทาน

ขนิษฐา จิตชินะกุล (2545 : 141) กล่าวว่า นิทานเป็นเรื่องเล่าที่มีมาแต่โบราณกาล อาจกล่าวได้ว่าเป็นจินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นเรื่องให้ความบันเทิงใจ การเล่านิทานเป็นที่แพร่หลายนิยมทั่วไปในหมู่ชนทุกชั้นทุกเชื้อชาติ

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545 : 91-93) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาจากนิทานไทยที่มีผู้เก็บรวบรวมขึ้นจากที่ต่าง ๆ แล้ว อาจสรุปได้ว่า นิทานที่เล่าสู่กันฟังในประเทศไทยนั้น มีที่มาจากหลายแหล่งคือ เกิดขึ้นในประเทศ มีที่มาจากต่างประเทศ และจากวรรณกรรมลายลักษณ์

สุมาลย์ พงษ์ไพบูลย์ (2542 : 7) กล่าวว่า นิทานเป็นคำศัพท์ภาษาบาลี หมายถึง คำเล่าเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประเภทใด แต่อยู่ที่ลักษณะการเล่าที่เป็นกันเอง แม้จะเป็นข้อเขียนก็มีลักษณะคล้ายกับการเล่าที่เป็นวาจา โดยใช้ภาษาพูดหรือภาษาปากในการเล่า

สรุปได้ว่า นิทานเป็นเรื่องเล่าที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยภูมิปัญญา เพื่อให้ความบันเทิงใจกับผู้เล่าและผู้ฟัง ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษย์

2. ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านมีลักษณะที่ชัดเจนที่แตกต่างกับวรรณคดีอื่นคือ ต้องเป็นเรื่องเล่าที่เล่าสืบต่อกันมาเวลาช้านาน ไม่ได้ทราบว่ามีผู้เล่าคนแรกคือใคร นักวิชาการไทยได้อธิบายลักษณะของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551 : 7) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญที่สุดของนิทานพื้นบ้านคือต้องเป็นเรื่องเล่าที่เล่าสืบต่อกันมา และไม่ได้ทราบว่ามีผู้แต่ง ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยปาก แต่อาจถ่ายทอดด้วยการเขียนก็ได้ เป็นการเล่าจากความจำที่ได้ฟังต่อ ๆ กันมา ไม่สามารถสืบสาวได้ว่าผู้เล่าคนแรกคือใคร

ขนิษฐา จิตชินะกุล (2545 : 141) กล่าวว่า ลักษณะของนิทานพื้นบ้านมี 4 ประการสรุปดังนี้

- 1) เป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา เป็นภาษาร้อยแก้ว
- 2) เล่ากันด้วยปากสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน แต่ภายหลังจึงมีผู้นำมาเขียนตามเค้าเดิมที่มีผู้เล่าไว้
- 3) ไม่ปรากฏผู้เล่าดั้งเดิมว่าเป็นใคร อ้างแต่ว่าเป็นของเก่าซึ่งฟังมาจากผู้เล่าที่เป็นบุคคลสำคัญยิ่งในอดีต

- 4) ผู้ที่เล่ามิได้ถือว่าเป็นเรื่องจริง

สุจิตรา จรจิตร (2543 : 13-14) กล่าวว่า ลักษณะของนิทานคือ นิทานเป็นเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตหรือแบบแผนของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ หมายความว่า วิถีความเป็นอยู่หรือการดำรงอาชีพมนุษย์ มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรม นิทานแตกต่างกันเพราะมีวิถีชีวิตที่เป็นวัฒนธรรมที่ต่างกัน และนิทานเป็นมรดกทางสังคม เป็นผลของการถ่ายทอดและการเรียนรู้ทั้งจากคนรุ่นก่อนมาสู่คน

รุ่นหลัง ๆ ดำเนินสืบเนื่องต่อกันมา นิทานจึงมีลักษณะเป็นมรดกทางสังคมและมีภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้ในกระบวนการถ่ายทอด นอกจากนี้แล้ว นิทานพื้นบ้านมีลักษณะเฉพาะที่เห็นเด่นชัดคือ เป็นเรื่องเล่าที่มีการดำเนินเรื่องอย่างง่าย ๆ โครงเรื่องไม่ซับซ้อน วิธีการที่เล่าก็ไปอย่างง่าย ๆ ตรงไปตรงมา

วิเชียร เกษประทุม (ม.ป.ป. : 3) ได้กล่าวว่า ลักษณะของนิทานพื้นบ้านนั้นต้องเป็นเรื่องเก่าที่เล่าสืบต่อกันมาด้วยปากต่อปาก โดยใช้คำธรรมดาเป็นร้อยแก้ว และไม่ทราบว่ามีใครเป็นผู้เล่า

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเก่าที่เล่ากันด้วยปากสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน เล่าด้วยคำธรรมดาเป็นร้อยแก้ว ไม่ได้ทราบว่าผู้แต่งหรือผู้เล่าคนแรกนั้นเป็นใคร

3. ประเภทของนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านสามารถแบ่งเป็นหลายประเภท ซึ่งจะได้เห็นชัดเจนว่าประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นเรื่องราวแบบไหน นักวิชาการไทยได้อธิบายประเภทของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551 : 89-91) ได้แบ่งประเภตนิทานพื้นบ้านของไทยตามลักษณะเนื้อหาและรูปแบบ โดยแบ่งออกเป็น 11 ประเภท ดังนี้

- 1) ตำนานปรัมปรา
- 2) นิทานศาสนา
- 3) นิทานคติ
- 4) นิทานมหัศจรรย์
- 5) นิทานชีวิต
- 6) นิทานประจำถิ่น
- 7) นิทานอธิบายเหตุ
- 8) นิทานสัตว์
- 9) เรื่องผี
- 10) มุขตลกและเรื่องไม้
- 11) นิทานเข้าแบบ

วรภา เลหาพิชญแสง (2547 : 16-18) ได้แบ่งประเภตนิทานเป็น 5 ประเภท ดังนี้

- 1) นิทานปรัมปรา (fairy tale)
- 2) นิทานท้องถิ่น (legeng)
- 3) เทพนิยาย (myth)
- 4) นิทานเรื่องสัตว์ (animal tale)
- 5) นิทานตลกขบขัน (jest)

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545 : 7-30) ได้แบ่งประเภทนิทานพื้นบ้านเป็น 11 ประเภทดังต่อไปนี้

1) นิทานมหัศจรรย์

นิทานมหัศจรรย์ เป็นชื่อที่ผู้เขียนคิดขึ้นหมายถึง นิทานพื้นบ้านประเภทหนึ่ง นิทานพื้นบ้านประเภทนี้แต่เดิมเรียกกันว่า เทพนิยาย ซึ่งเป็นคำแปลจากภาษาอังกฤษว่า แฟร์เทล (fairy tale) เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า เทพนิยาย หรือ fairy tale ตามรูปศัพท์ทำให้เข้าใจว่าเป็นนิทานเกี่ยวกับเทพนางฟ้า แต่ที่น่าสังเกตก็คือนิทานพื้นบ้านประเภทนี้ทุกเรื่องราวของ อธิปัทมากรีย์ และความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ จนกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะสำคัญของนิทานประเภทนี้ บางทีจึงมีผู้เรียกนิทานประเภทนี้ว่า wonder tale ในที่นี้จึงจะเรียกนิทานประเภทนี้ว่า นิทานมหัศจรรย์

2) นิทานชีวิตหรือนิยายชีวิต

นิทานประเภทนี้ในภาษาอังกฤษใช้ชื่อว่า novella มีลักษณะคล้ายคลึงกับนิทานประเภทแรกตรงที่มีขนาดค่อนข้างยาวมีหลายอนุภาคหรือหลายตอน ที่ต่างกันก็คือ นิทานชีวิตดำเนินเรื่องอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง มีการบ่งสถานที่ที่เกิดเรื่องและชื่อตัวละครชัดเจน นักวิชาการบางคนจึงจัดนิทานประเภทนี้เป็นนิยาย และเรียกว่า นิยายชีวิต ในนิทานชีวิตบางเรื่องอาจกล่าวถึง อธิปัทมากรีย์หรือความมหัศจรรย์ แต่ก็มีลักษณะที่ผู้อ่านผู้ฟังเชื่อว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้มากกว่า อธิปัทมากรีย์ที่ปรากฏในนิทานมหัศจรรย์ ชาวบ้านที่เล่าเรื่องประเภทนี้ มักเชื่อว่าเป็นเรื่องที่เคยเกิดขึ้นจริง

3) นิทานวีรบุรุษ

นิทานวีรบุรุษนี้ ภาษาอังกฤษเรียกว่า hero tale เป็นนิทานที่มีขนาดค่อนข้างยาว ประกอบด้วยหลายอนุภาคหลายตอน อาจอยู่ในโลกแห่งจินตนาการหรือโลกที่ดูเหมือนจะเป็นจริง แม้ว่านิทานมหัศจรรย์และนิทานชีวิตมีพระเอกที่มีลักษณะเป็นวีรบุรุษ แต่ต่างกับนิทานวีรบุรุษตรงที่นิทานวีรบุรุษเป็นนิทานชุดเล่าถึงการผจญภัยของวีรบุรุษคนเดียวหลายครั้งหลายหน และมักเล่าถึงการผจญภัยของวีรบุรุษที่มีความสามารถเหนือมนุษย์

4) นิทานประจำถิ่นหรือนิยายประจำถิ่น

นิทานประเภทนี้ ภาษาเยอรมันใช้ว่า saga ภาษาอังกฤษใช้หลายคำ คือ local tradition, local legend และ migratory legend ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า tradition populaire โดยทั่วไปนิยมเรียกนิทานประเภทนี้ว่า saga ตามภาษาเยอรมัน ในภาษาไทยอาจจัดเป็นตำนานประเภทหนึ่ง เพราะเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของบุคคลและสถานที่ในท้องถิ่น

นิทานประจำถิ่นเป็นเรื่องเล่าที่มีขนาดความยาวไม่แน่นอน บางเรื่องก็สั้น บางเรื่องก็ยาว บางเรื่องอาจมีอนุภาคที่สำคัญเพียงอนุภาคเดียว มักเป็นเรื่องแปลกพิสดารซึ่งเชื่อว่าเคย

เกิดขึ้นจริง ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง บ่งบอกชื่อตัวละครและสถานไวชัดเจน อาจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์ของบ้านเมือง หรือบุคคลสำคัญของท้องถิ่นที่ตัวละครอาจเป็นมนุษย์ เทวดา สัตว์ หรือผีนางไม้

5) นิทานอธิบายเหตุ

นิทานอธิบายเหตุนี้ ภาษาอังกฤษใช้ว่า explanatory หรือ etiological tale บางทีก็ใช้ศัพท์ภาษาเยอรมันว่า naturesage และภาษาฝรั่งเศสว่า pourquuoï story เป็นเรื่องอธิบายถึงกำเนิดหรือความเป็นมาของสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ อาจอธิบายถึงกำเนิดของสัตว์บางชนิด สาเหตุที่สัตว์บางชนิดมีรูปร่างลักษณะต่าง ๆ กำเนิดของต้นไม้หรือดอกไม้บางชนิด ความเป็นมาของดวงดาวบางดวงหรือบางกลุ่ม เป็นต้น ในภาษาไทยอาจถือเป็นตำนานประเภทหนึ่ง เพราะอธิบายความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ นิทานประเภทนี้มักจะสั้นและเล่าอย่างตรงไปตรงมา เพื่อตอบคำถามว่าทำไมสิ่งใดสิ่งหนึ่งจึงมีลักษณะเช่นนั้น เช่น อธิบายว่าเหตุใดจระเข้จึงไม่มีลิ้น เหตุใดนกบางชนิดจึงพูดได้ เป็นต้น

6) ตำนานปรัมปรา

ตำนานปรัมปรา บางทีก็เรียกว่า เทวปกรณัม หรือ เทพปกรณัม ภาษาอังกฤษใช้ว่า myth เป็นเรื่องอธิบายถึงกำเนิดของจักรวาล โครงสร้างและระบบของจักรวาล มนุษย์ สัตว์ ปรากรกฎการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ลม ฝน กลางวันกลางคืน พายุ ร่องฟ้าผ่า สุริยุคราสและจันทรคราส ความเป็นมาของชนชั้นผู้นำ ลำดับชั้นและบทบาทหน้าที่ของมนุษย์ ตลอดจนประเพณีพิธีกรรมและการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ว่าเกิดขึ้นเมื่อไร เพราะเหตุใด

7) นิทานสัตว์

นิทานสัตว์ ภาษาอังกฤษใช้ว่า animal tale เป็นเรื่องที่สัตว์เป็นตัวเอก นิทานสัตว์โดยทั่วไปมักแสดงให้เห็นความฉลาดของสัตว์ชนิดหนึ่งและความโง่เขลาของสัตว์อีกชนิดหนึ่ง สัตว์ที่เป็นตัวเอกมีลักษณะเป็นตัวโกง (trickster) เทียวกลั่นแกล้งเอาเปรียบคนหรือสัตว์อื่น ซึ่งบางทีก็ได้รับความเดือดร้อนตอบแทนบ้างเหมือนกัน เรื่องทำนองนี้บางเรื่องมีหลายอนุภาค หลายตอน ความน่าสนใจของเรื่องอยู่ที่ความขบขันจากการหลอกกลวงหรือการตกอยู่ในสถานการณ์ลำบากที่ไม่น่าเป็นไปได้ของสัตว์ อันเนื่องมาจากความโง่ของมัน

8) มุขตลก

นิทานที่เรียกว่า มุขตลก ในภาษาอังกฤษใช้หลายคำได้แก่ jest, humourous anecdote, merry tale, numskull tale ภาษาเยอรมันใช้ schwank มักมีขนาดสั้น โครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีเพียงอนุภาคเดียว ตัวละครอาจเป็นมนุษย์หรือสัตว์ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่ความไม่น่าเป็นไปได้ต่าง ๆ สติธ ทอมป์สัน ได้ประมวลแนวคิดของเรื่องที่เป็นมุขตลกกว่ามี 16 แบบ คือ 1) ความฉลาด 2) ความโง่ 3) การชนะการแข่งขันด้วยกลวง 4) การต่อรองแบบกลวง 5) ขโมยและการ

หลอกต้ม 6) การหนีโดยใช้กลลวง 7) การล่อลวงและผิดประเวณี 8) กลลวงที่ทารุณ 9) กลลวงโดยวิธี
 แข่งขัน 10) การปลอมแปลง 11) การกล่าวหาที่ผิด 12) ภรรยาที่เลว 13) ความเกียจคร้าน
 14) คนหูหนวก 15) นักรบ และ 16) การไม้

9) นิทานศาสนา

นิทานศาสนา หรือ religious tale เป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา แต่ไม่ใช่นิทาน
 เทวปกรณัม เช่น เรื่องเล่าเกี่ยวกับพระเยซูและนักบุญต่าง ๆ ในคริสต์ศาสนาซึ่งไม่ปรากฏในพระคัมภีร์
 เช่น เรื่องพระเยซูและนักบุญปีเตอร์ให้พรชานายากจนคนหนึ่ง ซึ่งให้การต้อนรับอย่างดียิ่ง ในหนังสือ
 แบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน (the types of the folktale) มีนิทานหลายเรื่องซึ่งเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับ
 พระเจ้าปลอมตัวเป็นคนขอทานไปทดสอบความมีน้ำใจของคน ไทยเราก็มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับ
 พระพุทธเจ้าและพระสาวกซึ่งไม่มีในพระไตรปิฎกอยู่หลายเรื่อง นิทานดังกล่าวตามทัศนะของผู้เล่ามัก
 ถือว่าเป็นเรื่องจริง

10) นิทานเรื่องผี

นิทานเรื่องผี หรือ ghost stories มีอยู่ในทุกสังคม ผีบางประเภทไม่ปรากฏ
 ชัดเจนว่ามาจากไหน เกิดขึ้นได้อย่างไร เช่น ผีม้าบ้องและผีปกกะโหล่งของไทยภาคเหนือ แต่มีบาง
 ประเภทเป็นวิญญาณของคนตายไปแล้ว กลับมาหลอกหลอนผู้ที่มีชีวิตอยู่ ด้วยรูปร่างและ
 วิธีการต่าง ๆ

11) นิทานเข้าแบบ

นิทานเข้าแบบ หรือ formula tale หมายถึงนิทานที่มีแบบแผนในการเล่า
 (pattern) พิเศษ นิทานประเภทนี้โครงเรื่องมีความสำคัญเป็นรองของแบบแผนในการเล่า การเล่าก็
 เล่าเพื่อความสนุกสนานของผู้เล่าและผู้ฟังโดยแท้ บางเรื่องอาจใช้ในการเล่าเกม มีหลายแบบ

วิเชียร เกษประทุม (ม.ป.ป. : 5-9) ได้แบ่งประเภทนิทานพื้นบ้านตามลักษณะเนื้อหา
 และรูปแบบ โดยแบ่งออกเป็น 11 ประเภทดังนี้

- 1) เทวปกรณัม หรือเทพปกรณัม (myth)
- 2) นิทานศาสนา (religious tale)
- 3) นิทานคติ (fable)
- 4) นิทานมหัศจรรย์ หรือเทพนิยาย (fairy tale)
- 5) นิทานชีวิต (novella)
- 6) นิทานประจําถิ่น (saga)
- 7) นิทานอธิบายเหตุ (explanatory tale)
- 8) นิทานเรื่องสัตว์ (animal tale)
- 9) นิทานเรื่องผี (ghost stories)

- 10) มุขตลก (jest)
  - 10.1 เรื่องที่มีลักษณะหยาบโหลน
  - 10.2 เรื่องที่ไม่หยาบโหลน
- 11) นิทานเข้าแบบ (formular tale)
  - 11.1 นิทานไม่รู้จบ (endless tale)
  - 11.2 นิทานลูกโซ่

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านสามารถแบ่งประเภทหลายประเภทตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ เช่น แบ่งตามลักษณะเนื้อหา รูปแบบของนิทาน เขตพื้นที่ของนิทาน ชนิดของนิทาน เป็นต้น ปัจจุบันนี้นิยมใช้ 11 ประเภท ของประคอง นิมมานเหมินท์

2.2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านของจีน

นิทานพื้นบ้านของจีนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจีน ชาวจีนแต่งนิทานขึ้นมาเพื่อความสนุกสนานและบันทึกชีวิตประจำวัน นักวิชาการจีนใช้ความรู้ความเข้าใจของตนเองมากำหนดความหมายและลักษณะของนิทานพื้นบ้าน นอกจากนี้แล้วนักวิชาการจีนก็ได้แบ่งประเภทของนิทานไว้อยู่แล้ว ดังนี้

1. ความหมายและที่มาของนิทานพื้นบ้าน

ความหมายของนิทานจีนมีความคล้ายคลึงกันกับไทยคือ ต้องเป็นเรื่องเล่าเก่า ใช้ภาษาเป็นร้อยแก้ว และไม่ได้ทราบว่ามีผู้เล่าคนแรกคือใคร นักวิชาการจีนได้อธิบายความหมายและที่มาของนิทานพื้นบ้านดังต่อไปนี้

นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องราวที่ชาวบ้านสร้างขึ้นและเผยแพร่ เนื้อหาของเรื่องไม่ใช่เป็นเรื่องจริง ใช้ภาษาเป็นร้อยแก้ว เป็นวรรณกรรมปากเปล่าอย่างหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ (“นิทานพื้นบ้าน” 民间故事 mǐnjiāngùshi. 2556 : ออนไลน์)

WAN JIANZHONG (2549 : 192) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องราวที่ให้ความบันเทิงใจ เป็นเรื่องเก่าเล่าด้วยปาก ใช้ภาษาเป็นร้อยแก้ว ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ และไม่ได้ทราบว่าเรื่องเล่าครั้งแรกเป็นเวลาช่วงไหนที่ชัดเจน

LI HUIFANG (2547 : 125) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านตามความหมายกว้าง ๆ เป็นคำที่เรียกรวมของวรรณกรรมปากเปล่าที่ใช้ภาษาเป็นร้อยแก้ว รวมทั้งตำนาน นิทานชีวิต นิทานสุภาพจิตพื้นบ้าน นิทานปริမ်ปรา นิทานตลกพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้านตามความหมายแคบ ๆ โดยเฉพาะหมายถึงนิทานเรื่องจินตนาการ นิทานชีวิต นิทานชีวิตและนิทานตลกพื้นบ้าน

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านของจีน เป็นเรื่องราวเก่าที่ใช้ภาษาเป็นร้อยแก้ว เนื้อหาของเรื่องไม่ใช่เป็นเรื่องจริง ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ และไม่ได้ทราบว่าใครเป็นผู้เล่า หรือเริ่มเล่ามาตั้งแต่เมื่อใด

2. ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านของจีนมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับไทย คือ ต้องเป็นเรื่องเก่าเล่าด้วยปาก ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ เป็นต้น นักวิชาการจีนได้อธิบายลักษณะของนิทานพื้นบ้านดังต่อไปนี้

WAN JIANZHONG (2549 : 192-209) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องราวที่ให้ความบันเทิงใจ เป็นเรื่องเก่าเล่าด้วยปาก ใช้ภาษาเป็นร้อยแก้ว ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ และไม่ได้ทราบว่าเรื่องเล่าครั้งแรกเป็นเวลาไหน จึงมีลักษณะว่ามีมิติเวลาที่ไม่ชัดเจน อาจมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเชิงจิ้งหะของชีวิตพื้นบ้าน โดยเฉพาะการผลิตทางการเกษตร ใช้เวลาไม่ชัดเจนแน่นอน เรื่องราวเริ่มเล่าตั้งแต่เมื่อไหร่อาจไม่สำคัญ เพราะชีวิตมันซ้ำทุกวัน หมูมไปรอบหนึ่งแล้วหวนกลับไป หมูมใหม่ ไม่ได้เห็นจุดจบ จึงไม่ต้องแสวงหาจุดเริ่มต้น

LI HUIFANG (2547 : 130-134) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมปากเปล่าอย่างหนึ่ง ใช้ภาษาเป็นร้อยแก้ว เล่าประกอบด้วยบุคคลที่ใช้ชื่อธรรมดา ฉากอย่างธรรมดา และเนื้อหาที่สมมุติขึ้น แสดงให้เห็นถึงอารมณ์และความหวังของบุคคล

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเก่าเล่าด้วยปาก ใช้ภาษาเป็นร้อยแก้ว ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ และไม่ได้ทราบว่าเรื่องเล่าครั้งแรกในสมัยใด จึงมีมิติเวลาที่ไม่ชัดเจน โดยปกติการเอ่ยชื่อบุคคลจะใช้ชื่อธรรมดา ฉากอย่างธรรมดา และเนื้อหาที่ปลอม แสดงให้เห็นถึงอารมณ์และความหวังของบุคคล

3. ประเภทของนิทานพื้นบ้าน

การแบ่งประเภทของนิทานพื้นบ้านจีนจะแบ่งตามลักษณะเนื้อหาเป็นหลัก นักวิชาการจีนได้อธิบายประเภทของนิทานพื้นบ้านดังต่อไปนี้

WAN JIANZHONG (2549 : 192-209) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านนี้สามารถแบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1) นิทานชีวิต (novella) ส่วนใหญ่เล่าถึงชีวิตประจำวันของชาวบ้าน โดยเฉพาะเรื่องราวของครอบครัว และเรื่องราวของสังคม เรื่องราวเหล่านี้มีเนื้อเรื่องที่อุดมสมบูรณ์ บรรยายลักษณะของตัวละครเป็นหลัก ไม่ได้เน้นถึงเหตุการณ์และคำอธิบายต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความคิดต่าง ๆ ของชาวบ้าน

2) นิทานสุภาพิตพื้นบ้าน (allegory) เป็นเรื่องสัตว์หรือเรื่องคนสั้น ๆ ที่มีความลึกลับอย่างชัดเจน

3) นิทานตลกพื้นบ้าน (folk jokes)

3.1 นิทานตลกเย้ยหยัน

3.2 นิทานตลกขบขัน

4) นิทานเรื่องจินตนาการ (fantasy story)

5) นิทานปรัมปรา (fairy tale)

5.1 นิทานเรื่องสัตว์

5.2 นิทานเรื่องเวทมนต์ปีศาจ

5.3 นิทานเรื่องเปรต

LI HUIFANG (2547 : 130-134) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านสามารถแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) นิทานเรื่องจินตนาการ

2) นิทานชีวิต

3) นิทานสุภาษิตพื้นบ้าน

4) ทานตลกพื้นบ้าน

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านจีนสามารถแบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) นิทานเรื่องจินตนาการ 2) นิทานชีวิต 3) นิทานสุภาษิตพื้นบ้าน 4) นิทานตลกพื้นบ้าน และ 5) นิทานปรัมปรา

2.2.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป๋

นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป๋เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทำให้เห็นถึงสังคมและวัฒนธรรมของชนเผ่าไป๋ในด้านต่าง ๆ การเล่านิทานพื้นบ้านไป๋ก็ย่อมเป็นวิธีที่รักษาสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านอย่างสำคัญ นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ตามลักษณะเนื้อหาสามารถแบ่งเป็นหลายประเภท ซึ่งนิทานประเภทมังกรและประเภทเป็นจู่เป็นประเภทที่โดดเด่นที่สุดในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ ดังนี้

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ หมายถึง นิทานพื้นบ้านของกลุ่มชนเผ่าไป๋แต่ดั้งเดิมและสืบทอดต่อกันมา เล่าด้วยปากในประจำวัน เป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ และเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นของจีน นิทานเรื่องราวต่าง ๆ รวมทั้งนิทานเกี่ยวกับมังกร นิทานเกี่ยวกับเทพเป็นจู่ นิทานเกี่ยวกับจักรพรรดิ นิทานเกี่ยวกับเทวดารักษาหมู่บ้าน นิทานเกี่ยวกับอาชีพนชนเผ่าไป๋ เป็นต้น ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความคิดความเชื่อของชนเผ่าไป๋ ปัจจุบันนี้โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ โลกาภิวัตน์ทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมทั้งโลกแลกเปลี่ยนและผสมผสานกัน ทำให้วัฒนธรรมของชนชาติอ่อนลง การรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านย่อมกลายเป็นประเด็นสำคัญ ภายใต้สถานการณ์นี้ รักษาและเผยแพร่นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ก็ย่อมมีความสำคัญมาก เพราะว่าชนเผ่าไป๋เป็นชนเผ่าที่โดดเด่นมาก นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ก็ย่อมโดดเด่นเหมือนกัน ทำให้นิทานพื้นบ้านจีนได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แสดงเห็นถึงความคิด ภูมิปัญญา ความเชื่อ และค่านิยมต่าง ๆ ของชนเผ่าไป๋ (BAI GENSHENG. 2556 : คำนำ)

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋เป็นเรื่องราวที่ได้รับการพัฒนาจากตำนานโบราณ มีหัวข้อและเนื้อหาที่หลากหลายมากมาย รวมทั้งนิทาน 6 ประเภท ได้แก่ 1) นิทานประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องจริงที่

เกิดขึ้นในอดีต ตั้งแต่สมัยน่านเจ้าเล่าถึงปัจจุบันนี้ 2) นิทานเรื่องช่าง ชาวไปมีงานฝีมือของตนเอง หลากหลาย จึงฝึกช่างมากมายได้ เช่น ช่างไม้ ช่างทำวัตถุทองแดง และช่างหิน เป็นต้น 3) นิทานชีวิต 4) นิทานเรื่องคนที่ชาญฉลาด 5) นิทานเรื่องนักประพันธ์ เป็นเรื่องราวที่นักประพันธ์ใช้ความรู้ความสามารถของตนมาเสียดสีราชการ 6) นิทานปฏิกิริยา โดยเฉพาะเป็นเรื่องราวของสงครามต่อต้านญี่ปุ่นต่าง ๆ (“นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป” 白族民间故事 báizú mǐnjiāngùshì. 2010 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป เป็นผลที่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านชนเผ่าไป เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างสำคัญของชนเผ่าไป นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปนิยมแบ่งประเภทตามลักษณะและเนื้อหาของเรื่อง รวมทั้งนิทานเกี่ยวกับมังกร นิทานเกี่ยวกับเทพเป็นจุ นิทานเกี่ยวกับจักรพรรดิ นิทานเกี่ยวกับเทวดารักษาหมู่บ้าน นิทานเกี่ยวกับอาชีพชนเผ่าไป นิทานประวัติศาสตร์ นิทานเรื่องช่าง นิทานเรื่องคนที่ชาญฉลาด และนิทานเรื่องนักประพันธ์ เป็นต้น ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความคิดความเชื่อของชนเผ่าไปได้

2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

นิทานเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสังคมเหมือนกันกับวรรณกรรม วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม วรรณกรรมสามารถภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมได้ วรรณกรรมจึงมีอิทธิพลกลับมาต่อสังคม จึงทำให้วรรณกรรมกับสังคมจะแยกกันไม่ได้ นิทานจึงสามารถภาพสะท้อนสังคมได้เช่นกัน ส่วนสังคมก็ย่อมมีอิทธิพลต่อนิทาน อธิบายรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 อิทธิพลของสังคมที่มีต่อวรรณกรรม

วรรณกรรมเป็นผลผลิตของผู้เขียน ผู้เขียนดำเนินชีวิตในสังคมนั้น ๆ ความคิดของผู้เขียนมาจากสังคม สังคมจึงมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551 : 81-82) กล่าวว่า สังคมมีอิทธิพลต่อนิทานอยู่หลายประการ เพราะแม้ว่านิทานจะเป็นเรื่องของจินตนาการ แต่เนื่องจากผู้เล่านิทานเป็นสมาชิกของสังคม นิทานจึงมักสะท้อนให้เห็นลักษณะของสังคม วิถีชีวิต ตลอดจนทัศนคติความคิดเห็นของคนในสังคมนั้น ไม่มากก็น้อย และสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ความเปลี่ยนแปลงของสังคมย่อมมีผลกระทบต่อนิทานไม่มากก็น้อย

รุ่งวิทย์ สุวรรณอภิชน (2546 : 44-45) กล่าวว่า วรรณคดีเป็นเพียงสนามสำหรับเก็บข้อมูล โดยลักษณะการกำเนิดของวรรณคดีหรือวรรณกรรมถือว่าเป็นโครงสร้างส่วนบนซึ่งมีฐานรองรับอยู่หลายระดับ นับตั้งแต่ผู้เขียนซึ่งรวมถึงประสบการณ์และทรรศนะที่แสดงออกมาของผู้เขียน ตลอดจนภาวะความกดดันหรือแรงกระตุ้นอันเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมผลักดันให้เกิดงานเขียนในลักษณะต่าง ๆ ขึ้นมา ความเป็นจริงของวรรณคดีหรือวรรณกรรมทุกเล่มที่มีทรรศนะของ

ผู้เขียนสอดแทรกในงานของเขา พร้อม ๆ กับการถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตและสังคมในงานเขียนของเขาแต่ละชิ้น ภาพของสังคมปรากฏในวรรณกรรมชิ้นนั้น ๆ จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม

พิชัย ศรีภูไฟ (2542 : 57-58) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมและเป็นผู้สร้างวรรณกรรมนั้นมนุษย์ในสังคมหนึ่งจะบันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยไว้อย่างละเอียด ดังนั้น วรรณกรรมจึงมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หนังสือมีอิทธิพลในการเสริมสร้างทัศนคติต่อบุคคลในสังคม ซึ่งมีผลในการเปลี่ยนแปลงลักษณะสังคมได้ ในทางกลับกัน สังคมก็มีอิทธิพลต่อหนังสือ เพราะนักเขียนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมต้องใส่ใจในเหตุการณ์บ้านเมือง ดังนั้น ความคิดเห็นความรู้สึกที่นักเขียนมีส่วนร่วมร่วมสมัยก็จะแสดงออกในเนื้อหาของหนังสือ หนังสือกับสังคมจึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อกัน

สรุปได้ว่า สังคมมีอิทธิพลต่อนักเขียน ซึ่งนักเขียนอยู่ในสังคมนั้นก็ย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ปรัชญาและการเมือง สภาพการณ์ของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งกำหนดโลกทัศน์และชีวทัศน์ของผู้เขียน จึงก็มีอิทธิพลต่อวรรณกรรม เพราะผู้เขียนเป็นคนสร้างสรรค์วรรณกรรม นิทานเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง เนื่องจากผู้แต่งนิทานอยู่ในสังคมนั้น ๆ สังคมจึงก็มีอิทธิพลต่อนิทานในด้านต่าง ๆ เช่นกัน

2.3.2 อิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อสังคม

ผู้เขียนสร้างสรรค์วรรณกรรมขึ้นมาด้วยความคิด ประสบการณ์ โลกทัศน์ของตนเอง ทำให้วรรณกรรมภาพสะท้อนสังคมอย่างลึกซึ้งชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้อ่านสามารถนำประโยชน์ต่าง ๆ มาใช้ในชีวิตปัจจุบันได้ จึงทำให้วรรณกรรมส่งผลกลับมาต่อสังคม ดังนี้

ตรีศิลป์ บุญขจร (2547 : 7) กล่าวว่า วรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม นักเขียนที่ยิ่งใหญ่นอกจากจะเป็นผู้มีพรสวรรค์ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมให้มีชีวิต โนม่น่าวจิตใจ ผู้อ่านแล้วยังเป็นผู้มีทัศนะกว้างไกลกว่าคนธรรมดา เพราะเขามีความเข้าใจและเข้าถึงสภาพของมนุษย์และสังคม นักเขียนสามารถเข้าใจโลกและมองสภาพความเป็นจริงได้ลึกกว่าคนทั่วไปมองเห็นด้วยทัศนะที่กว้างไกลและลุ่มลึก อิทธิพลของวรรณกรรมต่อสังคมอาจเป็นไปได้ทั้งด้านอิทธิพลภายนอก เช่น การแต่งกาย หรือการกระทำตามอย่างในวรรณกรรม และอิทธิพลภายในคืออิทธิพลทางความคิด การสร้างค่านิยมรวมทั้งความรู้สึกนึกคิด นักเขียนจึงมีบทบาทในฐานะผู้นำ แนวความคิดของสังคม และผู้นำทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่ง

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2544 : 185) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมเป็นเรื่องที่ไม่อาจปฏิเสธได้ ทั้งนี้ เพราะนักเขียนคนเดียวเปรียบเสมือนคนสามคน คือ เป็นนักประพันธ์ เป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนั้นและเป็นพลเมืองของสังคม นักเขียนจึงยากที่จะหลีกเลี่ยงอิทธิพลของสังคมในยุคสมัยของตนได้ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าวรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมและสะท้อนชีวิตความเป็นไปในสมัยนั้น โดยผ่านนักเขียน แม้ว่านักเขียนจะจงใจหรือไม่จงใจสะท้อนสังคมก็ตาม

รีนฤทัย สัจพันธ์ และ ธัญญรัตน์ ปาณะกุล (2552 : 109) กล่าวว่า เมื่อมองวรรณกรรม โดยส่วนรวมแล้ว ก็พบว่า วรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมแต่ละยุคสมัย สังคมเปลี่ยนไปอย่างไร วรรณกรรมก็เปลี่ยนไปให้สอดคล้องกับสังคมนั้นด้วย และโดยทั่วไปแล้ว สังคมมักจะมีอิทธิพลต่อ วรรณกรรม สังคมมีส่วนกระตุ้นหรือบังคับทั้งทางตรงและทางอ้อมให้วรรณกรรมเดินไปในทิศทางที่ สังคมกำหนด ลักษณะของวรรณกรรม แนวโน้มของวรรณกรรม ตลอดจนคุณค่าหรือความรู้สึกระยะของ วรรณกรรม ก็มีอิทธิพลของสังคมที่แฝงอยู่ทั้งนั้น

ดังนั้น สามารถสรุปแนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมได้ ดังต่อไปนี้

1) ชีวิตและสังคมเป็นบ่อเกิดของวรรณกรรม และวรรณกรรมมีส่วนพัฒนาแนวทาง ของสังคม การดำเนินและวิธีการแก้ไขของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

2) วรรณกรรมเป็นกระจกส่องภาพของสังคมในแต่ละยุค และบันทึกไว้เป็นหลักฐาน เพื่อให้นักเรียนหลังได้มองเห็นชีวิตในบางแง่มุมที่ประวัติศาสตร์มิได้บันทึกไว้

3) บทบาทของวรรณคดีหรือวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม หมายถึงผู้สร้างผลงาน วรรณกรรมมีเป้าหมายในการสร้างวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนส่งเสริมระบบสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง อย่างที่กล่าวถึง ปัจจัยกว้าง ๆ ที่ทำให้เกิดวรรณกรรมมี สังคม มนุษย์ ธรรมชาติ ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกับคนเรา สิ่งเหล่านี้ทำให้คนเราเกิดความรู้สึก ได้รับประสบการณ์และพบกับปัญหา ต่าง ๆ

4) สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียนในฐานะที่เป็นแหล่งรวมชีวิตวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งนักเขียนย่อมจะนำไปเห็นวัตถุดิบในการเขียน เสมอ และงานเขียนจะมีลักษณะเนื้อหา

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551 : 75-80) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านมีความสัมพันธ์กับ สังคม การเล่านิทานเกิดขึ้นในหลายโอกาส นิทานจึงมีบทบาทต่าง ๆ ในสังคม คือ ให้ความเพลิดเพลิน ช่วยกระชับความสัมพันธ์ ให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ และปลูกฝังจริยธรรมและรักษา บรรทัดฐานของสังคม

สรุปได้ว่า วรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม นักเขียนที่ยิ่งใหญ่นอกจากมี ความสามารถในการสร้างสรรค์วรรณกรรมให้มีชีวิตแล้ว ยังเป็นผู้มีทัศนะกว้างไกลกว่าคนธรรมดา งานเขียนของเขาจึงเป็นสะท้อนความจริงยิ่งกว่าความเป็นจริงที่คนธรรมดาได้เห็น นิทานพื้นบ้านเป็น วรรณกรรมประเภทหนึ่ง จึงย่อมแสดงความรู้และความสนุกสนานให้แก่คนในสังคม

2.3.3 ภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรม

วรรณกรรมเป็นเครื่องมืออย่างสำคัญที่สามารถบันทึกสังคมได้ วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจต่าง ๆ ทุกอย่างที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ ทั้งก็สามารถปรากฏในวรรณกรรมได้ วรรณกรรมจึง

สามารถภาพสะท้อนสังคมได้ นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะประเภทหนึ่ง ก็ย่อมสามารถสะท้อนภาพสังคมได้ ดังนี้

อิงอร สุพันธ์วิช (2551 : 7-10) กล่าวว่า จากสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน วรรณกรรมได้ทำหน้าที่สะท้อนสังคมได้อย่างหลากหลายมุมมอง จากความสุข ความรัก กิเลสตัณหา อารมณ์ขัน ความงาม ความเปลี่ยนแปลงของสังคม วรรณกรรมเป็นงานเขียนจากคนสู่คน สะท้อนมุมมองหลากหลายของสังคม และจะเป็นเช่นนี้ไปตราบนานยังมีสังคมและคนในสังคม

ซึ่งภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมจะทำให้เรารู้ว่าเกิดสิ่งใด ๆ ขึ้นในสังคมขณะนั้น ในขณะที่สังคมอาจมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมได้และวรรณกรรมก็อาจส่งอิทธิพลต่อสังคมได้เช่นกัน และส่วนใหญ่แล้ววรรณกรรมจะเป็นเครื่องสะท้อนสังคมได้ดี

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551 : 93-94) กล่าวว่า นิทานหลายเรื่องทีเดียวสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมเกษตร กล่าวถึงการทำไร่ไถนา เช่น เรื่อง ก่องข้าวน้อยฆ่าแม่ ก็กล่าวถึงตัวละครซึ่งเป็นลูกชายไปไถนา วิถีชีวิตไทยในสมัยก่อนคงจะเป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนเหมือนปัจจุบัน สังคมไทยเป็นสังคมเกษตร มีการปลูกข้าวเป็นพืชหลัก ใช้ควายไถนา คนไทยอาศัยน้ำในการทำนาและจับปลาจากน้ำมาเป็นอาหาร ข้าวและปลาเป็นอาหารหลักของคนไทย วิถีชีวิตของคนไทยสมัยก่อนจึงเกี่ยวข้องกับข้าวและปลาเกือบตลอดปี ในเรื่องปลาบู่ทองกล่าวถึงการจับปลา แม่ของนางเอกตายไปเกิดเป็นปลา และนางเอกในเรื่องนี้ถูกแม่ใช้ให้ไปเลี้ยงควายด้วย มุขตลกเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และพระ แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และนับถือพุทธศาสนาในด้านครอบครัว เรามีมุขตลกของพ่อกับแม่เกี่ยวกับพ่อตากับลูกเขย และแม่ยายกับลูกเขยมากกว่าพ่อแม่สามีกับลูกสะใภ้ ทั้งนี้ เพราะในสมัยก่อนเมื่อแต่งงานแล้ว ผู้ชายจะไปอยู่บ้านฝ่ายหญิง ช่วยเป็นแรงงานเกษตรกรรม จนมีกำลังทรัพย์พอที่จะปลูกบ้านของตนเอง ซึ่งก็มักจะปลูกใกล้ ๆ กันนั่นเอง ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อตาแม่ยายกับลูกเขยจึงใกล้ชิดกว่าพ่อแม่สามีกับลูกสะใภ้ ในเรื่องปลาบู่ทองสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายไทยที่มีฐานะดีหน่อยมักจะมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนอยู่ในบ้านเดียวกัน นิทานทางเหนือและอีสานสะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องแถน ซึ่งเป็นเทวดาที่คอยควบคุมดูแลฝนฟ้าให้ตกต้องตามฤดูกาล แนวความคิดทางพุทธศาสนาเกี่ยวกับเรื่องบุญ บาป นรก สวรรค์ เรื่องบุพเพสันนิวาส เรื่องชาติหน้า ชาติก่อน การเวียนว่ายตายเกิด ปรากฏบ่อยในนิทานพื้นบ้านของไทย นิทานเกี่ยวกับผี แสดงให้เห็นความเชื่อในเรื่องวิญญาณของคนไทย นิทานชีวิตเรื่องไกรทองและขุนช้างขุนแผนสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยนอกจากนับถือพุทธศาสนาแล้ว ยังมีความเชื่อทางไสยศาสตร์ด้วย

สรุปได้ว่า วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม ซึ่งจะภาพสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เขียน และเหตุการณ์ต่าง ๆ ของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่ จะสะท้อนสังคมให้เห็นภาพสังคมในยุคสมัยนั้นก็ได้

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิทานพื้นบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นวิธีอย่างหนึ่งที่สามารถเข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของคนในท้องถิ่นได้ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษามาก ผู้วิจัยได้พบงานวิจัยหลากหลายเรื่องที่ศึกษาวิจัยเรื่องนิทานพื้นบ้านในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยรวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านของจีน ชนเผ่าไป และภาพสะท้อนสังคมจากนิทานพื้นบ้าน ดังนี้

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้านของจีน

นิทานพื้นบ้านจีนเป็นเรื่องที่น่าสนใจ มีนักวิชาการได้รวบรวมศึกษาวิจัยนิทานพื้นบ้านจีนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเปรียบเทียบนิทานไทยจีนในด้านองค์ประกอบและภาพสะท้อนสังคม ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมจากนิทานพื้นบ้านจีน และคุณค่าของนิทานพื้นบ้านจีน เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

SHENG LI (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานจีนที่แปลเป็นภาษาไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานจีนที่แปลเป็นภาษาไทยและคุณค่าของนิทานจีนที่แปลเป็นภาษาไทย ขอบเขตการวิจัยคือนิทานจีนที่แปลเป็นภาษาไทยซึ่งได้จัดพิมพ์รวมเล่มและวางจำหน่ายในประเทศไทย เป็นนิทานจีนที่แปลเป็นภาษาไทยจำนวน 103 เรื่อง พิมพ์เป็นหนังสือชื่อ ปัญญาจากจีน แปลโดย วันทิพย์ และเรณู ชูความคิด พ.ศ. 2528 ผลการวิจัยพบว่า นิทานจีนที่แปลเป็นภาษาไทยได้สะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรมจีนในด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวจีนที่มีฐานะแตกต่างกัน 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นสูง คือ พระราชา ชั้นกลาง คือ คนร่ำรวย ข้าราชการ และชนชั้นยากจนที่ใช้แรงงานทำงาน ครอบครัวชาวจีนมีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่ มีค่านิยมที่ดี คือ ความขยัน การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ การมีสติปัญญาไหวพริบ มีประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญและการทำความดีตามหลักพุทธศาสนา นิทานจีนที่แปลเป็นภาษาไทยมีเนื้อเรื่องเหตุการณ์และตัวละครที่ให้ความสนุกสนานที่เสมือนเป็นเรื่องจริง มีคุณค่าในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของคนจีน การปกครอง และวัฒนธรรม มีคุณค่าด้านการสอนคุณธรรมในด้านความเชื่อฟังผู้ใหญ่และการทำความดี โดยการเล่าเรื่องที่จบด้วยผลของการกระทำผ่านเรื่องราวและบทบาทของตัวละครในนิทานจีนที่แปลเป็นภาษาไทย

ZHAO PENG (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทยกับนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบและภาพสะท้อนสังคมของ นิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทยกับนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของจีน ขอบเขตการวิจัยคือนิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทยและนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของจีนที่ตีพิมพ์เผยแพร่จำนวน 7 เล่ม มีนิทานอย่างละ 50 เรื่อง รวมเป็นจำนวน 100 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบมีความแตกต่างกัน ได้แก่ 1) แก่นเรื่องนิทานพื้นบ้านภาคเหนือบางเรื่องมีแก่นเรื่องคติและข้อคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนา นิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงไม่ได้เน้นคติและข้อคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนา

แต่เน้นการยกย่องกลุ่มคนจนที่มีความกล้าหาญต่อสู้กับกลุ่มผู้ร่ำรวย 2) โครงเรื่องนิทานพื้นบ้านภาคเหนือเปิดเรื่องโดยให้คติและข้อคิดแล้วจึงดำเนินเรื่อง ส่วนนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงกล่าวถึงคุณลักษณะและสภาพฐานะของตัวละคร 3) ตัวละคร นิทานพื้นบ้านภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นมนุษย์ธรรมดา ส่วนนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วง ส่วนใหญ่เป็นตัวละครที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ 4) ฉากในจินตนาการของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงมีมากกว่าฉากในจินตนาการของนิทานพื้นบ้านภาคเหนือ องค์ประกอบมีความคล้ายคลึงกัน คือ 1) แก่นเรื่อง กล่าวถึงคุณค่าของจริยธรรมและผลแห่งกรรม ทำดียอมได้ดีและทำชั่วยอมได้ชั่ว รวมถึงมุ่งสอนพฤติกรรม เพื่อให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข 2) โครงเรื่อง การเปิดเรื่องมักจะมีคำว่า ในอดีตกาล เมื่อครั้งอดีต นานมาแล้ว จึงกล่าวถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้าน และดำเนินเรื่องของความขัดแย้งของเรื่อง รวมกล่าวถึงเหตุบังเอิญ ส่วนที่ท้ายการปิดเรื่อง ชี้ให้เห็นถึงผลแห่งกรรม และสรุปคติข้อคิด 3) ตัวละคร มีทั้งตัวละครฝ่ายดี ตัวละครฝ่ายร้าย และตัวละคร ฝ่ายสนับสนุนตัวละคร ฝ่ายดี 4) ฉาก มีทั้งฉากในความเป็นจริงและฉากในจินตนาการ ภาพสะท้อนสังคมที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) วิถีชีวิต การประกอบอาชีพของชนเผ่าจ้วง มีอาชีพปักผ้าแพรว ด้านการคมนาคม ยานพาหนะของไทยใช้ช้างช่วยในการทำงาน ส่วนยานพาหนะของชาวบ้านชนเผ่าจ้วงจะมีเกี้ยว ผู้ที่ร่ำรวยและมีฐานะจะใช้เกี้ยวในการเดินทาง 2) ค่านิยม สังคมภาคเหนือของไทยให้ความสำคัญเรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ และผู้ที่มีบุญคุณต่อตนเอง ส่วนสังคมชนเผ่าจ้วงของจีนมีค่านิยมกตัญญูต่อพ่อแม่อย่างเดียว หากเป็นการตอบแทนบุญคุณ สังคมชนเผ่าจ้วงของจีนจะเรียกว่าเป็นค่านิยมการตอบแทนบุญคุณของผู้ที่มีพระคุณ 3) ความเชื่อ ภาคเหนือของไทยมีความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ส่วนชาวบ้านชนเผ่าจ้วงมีความเชื่อทางพระพุทธศาสนา และยังมีนับถือเทพเจ้า ได้แก่ นับถือเจ้าแม่กวนอิม เจ้าพ่อกวนอู นางฟ้า และพญามังกร ภาพสะท้อนสังคมที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ 1) วิถีชีวิต ชาวบ้านทั้งสองชาติล้วนประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวน อาชีพนายพราน อาชีพตัดฟันหาของป่า อาชีพค้าขาย อาชีพประมง อาชีพเลี้ยงสัตว์ ด้านการคมนาคม ล้วนได้ใช้ยานพาหนะดังนี้ การเดินเท้า วัว ม้า และเรือสำเภา 2) ค่านิยม ล้วนมีค่านิยมเรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่ โดยอบรมสั่งสอนปรณิบัติต่อพ่อแม่เมื่อแก่เฒ่า 3) ความเชื่อ ในนิทานพื้นบ้านทั้งสองชาติ เป็นความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

CHUNLI CAI (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง นิทานพื้นบ้านไทใต้คง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อรวบรวมนิทานพื้นบ้านไทใต้คงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร 2) เพื่อจำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้านไทใต้คง และ 3) เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านไทใต้คง ขอบเขตการวิจัยคือนิทานพื้นบ้านของไทใต้คงทุกประเภทในเขตปกครองตนเองชนชาติไทและชนชาติจิงโพแห่งใต้คง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการวิจัยพบว่า นิทานพื้นบ้านไทใต้คงที่รวบรวมมาทั้งหมด 71 เรื่องนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่ นิทานเทพปกรณัม เทพปกรณัม 4 เรื่อง นิทานศาสนา 8 เรื่อง นิทานคติ 15 เรื่อง นิทาน

มหัศจรรย์ 2 เรื่อง นิทานชีวิต 4 เรื่อง นิทานประจำถิ่น 7 เรื่อง นิทานอธิบายเหตุ 13 เรื่อง นิทานสัตว์ 6 เรื่อง นิทานเรื่องผี 3 เรื่อง และนิทานอื่น ๆ อีก 9 เรื่อง ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทาน 71 เรื่องนี้แล้วได้พบผลในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านวิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยม ในด้านวิถีชีวิต ชาวไทได้คงประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาหารการกินส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการถนอมอาหาร และกินเหล้าเป็นธรรมดา เครื่องมือเครื่องใช้ก็สำหรับการเกษตร ครอบครัวยังเป็นครอบครัวขนาดเล็ก ซึ่งประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก นอกจากนี้แล้วชาวไทได้คงแบ่งชนชั้นให้ชัดเจนในด้านประเพณี ชาวไทได้คงให้ความสำคัญกับงานศพ ในด้านความเชื่อ ชาวไทได้คงมีความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อศาสนา ความเชื่อเรื่องสัตว์ ความเชื่อเรื่องศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องความฝัน และความเชื่อเรื่องมงคล ในด้านค่านิยม ชาวไทได้คงมีค่านิยมหลากหลาย เช่น ค่านิยมทางด้านการสั่งสอน ค่านิยมการยกย่องความขยันหมั่นเพียร ค่านิยมการยกย่องความฉลาด ค่านิยมด้านศีลธรรม ค่านิยมไม่ท้อแท้ มีความตั้งใจ ความมานะ พยายาม และมุ่งมั่น ค่านิยมความมีเมตตา และค่านิยมการตั้งชื่อคนและชื่อหมู่บ้าน

นรุทธ์ คุปต์ธนโรจน์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง นิทานจินชุตยีสืบสายอดกตัญญู : การดำรงอยู่และวิธีการนำเสนอในสังคมไทยปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การดำรงอยู่ วิธีการนำเสนอรูปแบบ และเนื้อหาของนิทานจินชุตยีสืบสายอดกตัญญูในสังคมไทยปัจจุบัน ขอบเขตการวิจัยคือข้อมูลวรรณกรรมและข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลวรรณกรรมศึกษาจากวรรณกรรมนิทานจินชุตยีสืบสายอดกตัญญูฉบับต่าง ๆ ที่มีการตีพิมพ์แล้ว ส่วนข้อมูลจากภาคสนาม ซึ่งได้แก่ จิตรกรรม พิธีกรรม การแสดง และสื่อสมัยใหม่นั้น โดยเก็บข้อมูลในภาคกลางและภาคใต้เป็นหลัก ซึ่งเป็นภาคที่มีชุมชนชาวจีนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ผลการวิจัยพบว่านิทานจินชุตยีสืบสายอดกตัญญูดำรงอยู่ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 4 รูปแบบ ได้แก่ วรรณกรรม จิตรกรรม พิธีกรรม การแสดง และสื่อสมัยใหม่ในข้อมูลประเภทวรรณกรรม พบนิทานจินชุตยีสืบสายอดกตัญญูทั้งสิ้น 12 ฉบับ แบ่งกลุ่มตามวัตถุประสงค์การตีพิมพ์ได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ตีพิมพ์เพื่อผู้อ่านทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือธรรมะหรือหนังสือที่ระลึกต่าง ๆ และกลุ่มที่ตีพิมพ์สำหรับเด็กและเยาวชน ในข้อมูลประเภทจิตรกรรม พบว่ามี การตกแต่งภาพจิตรกรรมด้วยภาพจากนิทานจินชุตยีสืบสายอดกตัญญูตกแต่งในศาสนสถาน ได้แก่ ศาลเจ้า โรงเจ วัดจีน วัดญวน วัดไทย และสุสานแบบจีน จำนวน 31 แห่ง พบว่าช่างจะนำเฉพาะเหตุการณ์ที่สำคัญมาวาดเท่านั้น และหากเป็นภาพจากเรื่องและเหตุการณ์เดียวกัน ถึงแม้ว่าจะต่างศาสนสถานก็จะมียอดประกอบของภาพที่ใกล้เคียงกัน ส่วนในข้อมูลประเภทพิธีกรรม พบว่า บทร้องในพิธีโอยบอละ โอยไนตี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมย่อยของพิธีงเด็กชาวจีนแต้จิ๋ว จะนำเนื้อหาจากนิทานจินชุตยีสืบสายอดกตัญญู 9 เรื่อง ในข้อมูลประเภทการแสดง พบว่าในการแสดงอุปรากรจีน (จิว) ในช่วงการแสดงเบิกโรงสิริมงคล หรือ “ปวงเซียง” ในชุดเซียงก็ซังจิว หรือนางฟ้าประทานบุตร มีการแสดงที่ตัดตอนมาจากนิทานเรื่องตั้งอัยยั้ง และในข้อมูลประเภทสื่อสมัยใหม่ พบนิทานจินชุต

ยี่สิบสี่ยอดกตัญญูนำเสนอในรูปแบบของสื่อการ์ตูน 3 ฉบับ มีทั้งฉบับที่คนไทยวาด โดยนำเนื้อเรื่องมาจากต้นฉบับภาษาไทย และฉบับที่แปลจากภาษาอังกฤษ ที่ได้จากประเทศสิงคโปร์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นิทานจีนชุดยี่สิบสี่ยอดกตัญญูมีวิธีการนำเสนอเนื้อหาในสื่อต่าง ๆ ที่ปรับไปตามกลุ่มผู้อ่าน ผู้ชม หรือผู้เข้าร่วมพิธี ทั้งนี้ การมีต้นฉบับวรรณกรรมนิทานจีนชุดยี่สิบสี่ยอดกตัญญู ขนบนิยมในการตกแต่งศาสนสถานด้วยภาพจิตรกรรมจากนิทานจีนชุดยี่สิบสี่ยอดกตัญญู การดำรงอยู่ของพิธีกึ่งเด็กและการแสดงปวงเซียง และการสืบทอดค่านิยมความกตัญญูเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของนิทานจีนชุดยี่สิบสี่ยอดกตัญญู ผู้วิจัยพบว่าการจัดวางสถานที่ที่ไม่เอื้อต่อการชมภาพจิตรกรรมจากนิทานจีนชุดยี่สิบสี่ยอดกตัญญู ความชำรุดทรุดโทรม และความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อภาพจิตรกรรม และการหมกหมบตาหน้าตาในการสื่อความหมายในเรื่องความกตัญญูเป็นข้อจำกัดและปัญหาสำหรับการดำรงอยู่ของนิทานจีนชุดยี่สิบสี่ยอดกตัญญูในอนาคต

LIU HONG (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง นิทานวีรบุรุษในวรรณคดีพื้นเมืองของยูนนาน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาในนิทานและคุณค่าของนิทานวีรบุรุษในวรรณคดีพื้นเมืองของยูนนาน ขอบเขตการวิจัยคือนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าต่าง ๆ ในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการวิจัยพบว่า นิทานวีรบุรุษในวรรณคดีพื้นเมืองของยูนนานได้สืบทอดกันมาช้านาน มีจำนวนมาก นิทานวีรบุรุษแฝงไว้ด้วยความรู้และความคิดของชาวยูนนานที่มีต่อวีรบุรุษนิทานวีรบุรุษของยูนนานแตกต่างกันกับนิทานที่อื่น วีรบุรุษของนิทานมีทั้งเป็นจริงและไม่เป็นจริง สะท้อนให้เห็นถึงภูมิศาสตร์ของยูนนานส่วนใหญ่เป็นภูเขา สิ่งแวดล้อมมันเป็นแบบปิด ชาวยูนนานในสมัยนั้นดำเนินชีวิตแบบยากจนและเรียบง่าย ที่ยูนนานมีสงครามบ่อย ๆ ในยุคสมัยนั้น ทำให้ชาวบ้านต้องการย้ายไปย้ายมา ผู้นำก็เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา จึงทำให้เกิดวีรบุรุษจำนวนมาก ผู้ที่มีความสามารถเป็นผู้นำได้ ภายใต้สถานการณ์เท่านั้น ชาวยูนนานก็ย่อมมีคุณค่าเกี่ยวกับความกล้าหาญ

สรุปได้ว่า การศึกษาวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านจีนมีจำนวนมาก โดยศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของนิทานจีน เช่น แบ่งประเภทนิทานพื้นบ้านตามลักษณะเนื้อหา วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมจากนิทานพื้นบ้านจีนในด้านวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และความเชื่อ นอกจากนี้แล้วยังศึกษาบทบาทของตัวละครในนิทานพื้นบ้านจีน จากด้านต่าง ๆ นี้ ทำให้เห็นถึงสังคมยุคสมัยนั้นอย่างชัดเจน สามารถเข้าใจเนื้อหาของนิทานจีนได้มากขึ้น

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าไป

ชนเผ่าไปเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีวัฒนธรรมอันยาวนานและลักษณะที่โดดเด่นมาก มีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาวิจัยเรื่องชนเผ่าไปหลากหลายเรื่องไว้แล้ว โดยมีเรื่องที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมและวัฒนธรรมของชนเผ่าไป ดังนี้

ZHANG LI (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าของคุณธรรมจริยธรรมในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปในต้าหลี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏ

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปในด้านต่าง ๆ ขอบเขตการวิจัยคือข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลเอกสารรวบรวมเอกสารของนิทานพื้นบ้านและคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ ของชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ ส่วนข้อมูลภาคสนามคือไปศึกษาจารึกที่เกี่ยวกับนิทานต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปแฝงไว้ด้วยคุณธรรมจริยธรรมมากมาย ได้แก่ 1) คุณธรรมจริยธรรมทางการเมือง ประกอบด้วยจิตใจซื่อสัตย์และมีมือสะอาด ให้ความสำคัญกับประชาชน และเอกภาพแห่งชาติ 2) คุณธรรมจริยธรรมทางด้านครอบครัว ประกอบด้วย ความกตัญญู ความรักดีคู่ และความรักระหว่างพี่น้อง 3) คุณธรรมจริยธรรมทางการสื่อสารระหว่างบุคคล ประกอบด้วยความซื่อสัตย์ ช่วยเหลือผู้อื่น ความมีมารยาท 4) คุณธรรมจริยธรรมทางด้านนิเวศน์ ประกอบด้วยรักษาดูแลธรรมชาติ ความเคารพต่อชีวิต รักษาความสมดุลของนิเวศน์ นอกจากนี้แล้ว การเผยแพร่และสืบทอดคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปมีความสำคัญมากมาย ได้แก่ 1) ช่วยปฏิบัติแนวคิดเกี่ยวกับเกียรติและความอภัยคอดสูทางสังคมนิยม 2) ช่วยเสริมสร้างการก่อสร้างคุณธรรมของประชาชน 3) ช่วยให้ครอบครัวมีความสามัคคี 4) ช่วยส่งเสริมความสามัคคีระหว่างผู้คน 5) ช่วยเสริมสร้างการก่อสร้างอารยธรรมทางสังคม 6) ช่วยเสริมสร้างความรู้ทางด้านศีลธรรมอันดีงาม

MA HONGMEI (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์การรักษาสืบทอดวัฒนธรรมเป็นจุของชนเผ่าไปของรัฐบาลเมืองต้าหลี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการรักษาสืบทอดวัฒนธรรมเป็นจุของชนเผ่าไปและวิธีการแก้ไขปัญหามารักษาสืบทอดวัฒนธรรมเป็นจุของชนเผ่าไป ขอบเขตการวิจัยคือข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลเอกสารรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเป็นจุของชนเผ่าไป และนโยบายที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชนเผ่าไป ส่วนภาคสนาม เข้าร่วมกิจกรรมของเป็นจุ ต่าง ๆ 15 ครั้ง สัมภาษณ์ผู้รับมรดกของเป็นจุ 10 คน และข้าราชการ 10 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันในการรักษาสืบทอดวัฒนธรรมเป็นจุของชนเผ่าไปคือ ชนเผ่าไปมีจำนวนมากนับถือเป็นจุ เทศกาลเป็นจุสืบทอดได้สมบูรณ์ หนังสือที่เกี่ยวกับเป็นจุแต่ขึ้นมากจำนวนมากขึ้น ปัญหาคือ ฝ่ายรัฐบาลจัดการไม่ดี กฎหมายการรักษาวัฒนธรรมเป็นจูงขาดอยู่ ไม่มีกองทุนพิเศษมาช่วยรักษาสืบทอดวัฒนธรรมเป็นจูงขาดอยู่ วิธีการแก้ไขปัญหาคือ รัฐบาลควรสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนมารักษาสืบทอดวัฒนธรรมเป็นจุกร่วมกัน ขณะเดียวกัน แสวงหาแนวคิดในวัฒนธรรมเป็นจุที่เหมือนกันกับคุณค่าทางสังคมนิยม และใช้ประโยชน์สำแดงความกระตือรือร้นทางการสั่งสอนกล่อมเกลาก่อออกมา สัมผัสสามัคคีชนเผ่าต่าง ๆ ในเขตชายแดน

YE WENXIN (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ความกตัญญูที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความกตัญญูที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป และวิเคราะห์คุณค่าของความกตัญญูที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป ขอบเขตการวิจัยคือรวบรวมนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปในเมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความกตัญญู ผลการวิจัยพบว่า ความกตัญญูที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของ

ชนเผ่าไปมีทั้งหมด 5 ด้าน 1) การเคารพบรรพบุรุษ 2) การเลี้ยงพ่อแม่ให้ดี 3) ทำงานศพให้พ่อแม่ด้วยดี 4) พยายามทำชื่อเสียงเพื่อพ่อแม่มีหน้ามีตา 5) จากความกตัญญูกลายเป็นความซื่อสัตย์ คุณค่าของความกตัญญูที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปได้แก่ 1) ทำให้เลื่อนขั้นความรู้และจริยธรรมของตนเอง 2) ทำให้ครอบครัวมีบรรยากาศแบบการเคารพผู้ใหญ่ 3) ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมได้สนิทกัน และ 4) ทำให้ส่งเสริมความมั่นคงและการพัฒนาของสังคม

HU RONG (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของความเคารพบูชาบรรพบุรุษของชนเผ่าไปในหมู่บ้านกุเชิงซุน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความเคารพบูชาบรรพบุรุษของชนเผ่าไปในหมู่บ้านกุเชิงซุนจากช่วง ปี ค.ศ. 1940 ถึงปัจจุบัน ขอบเขตการวิจัยคือ ข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ส่วนข้อมูลเอกสารคือรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความเคารพบูชาบรรพบุรุษของชนเผ่าไปตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1940 ส่วนข้อมูลภาคสนามคือสัมภาษณ์ชาวไปต่าง ๆ ในหมู่บ้านกุเชิงซุนแล้วเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) ในช่วง ปี ค.ศ. 1940 ชาวไปมีวิธีต่าง ๆ แสดงความเคารพบูชาบรรพบุรุษคือ ไปเช่นไหว้ผู้ตายที่หน้าสุสาน การเช่นไหว้ในเทศกาลจงหยวน และการเช่นไหว้ในงานศพ ความเคารพบูชาบรรพบุรุษมีลักษณะว่า ชาวไปเชื่อว่าคนตายไปแล้วมีวิญญาณ ฐานะของชายเหนือว่าฐานะของหญิง และบรรพบุรุษมีฐานะด้วย และ 2) ปัจจุบันนี้ชาวไปมีวิธีต่าง ๆ แสดงความเคารพบูชาบรรพบุรุษคือ ไปเช่นไหว้ผู้ตายที่หน้าสุสาน การเช่นไหว้ในเทศกาลจงหยวน และการเช่นไหว้ในงานศพ คล้ายกับช่วง ปี ค.ศ. 1940 แต่ความเคารพบูชาบรรพบุรุษมีลักษณะที่ต่างกันคือ คนรุ่นใหม่เคารพบูชาบรรพบุรุษเพื่อความสบายใจ แสดงให้เห็นถึงแรงเกาะตัวของชาติพันธุ์ เคารพบูชาบรรพบุรุษถือเป็นวิธีการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไป

BAI YUQIN (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์การรักษาสืบทอดความคิดเชิงกลมกลืนของชนเผ่าไป : กรณีศึกษาเมืองต้าหลี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเชิงกลมกลืนของชนเผ่าไปและ วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหการรักษาสืบทอดความคิดเชิงกลมกลืนของชนเผ่าไป ขอบเขตการวิจัยคือรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเชิงกลมกลืนของชาวจินและของชาวไป ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการรักษาสืบทอดความคิดเชิงกลมกลืนของชนเผ่าไปคือ 1) ชนเผ่าไปขาดความรู้เกี่ยวกับการรักษาสืบทอดความคิดเชิงกลมกลืนของตนเอง 2) ความรู้ที่สืบทอดต่อกันมายังไม่สมบูรณ์ 3) ขาดทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถสืบทอดความคิดเชิงกลมกลืนได้ 4) ขาดวิธีการสืบทอดอย่างโดดเด่น 5) ไม่มีระบบการรักษาสืบทอดอย่างสมบูรณ์ จากปัญหาที่ยกมามีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ 1) ผสมผสานแบบดั้งเดิมกับแบบปัจจุบัน 2) ปรับปรุงนโยบายที่เกี่ยวข้อง 3) เสริมสร้างการเพาะปลูกพรสวรรค์ 4) เสริมสร้างการศึกษาวิจัยความคิดเชิงกลมกลืนของชนเผ่าไป และ 5) พยายามหาทางเผยแพร่วัฒนธรรมของชนเผ่าไป

สรุปได้ว่า การศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับชนเผ่าไปของจินที่ยกมานี้ ศึกษาในด้านวัฒนธรรมและค่านิยมของชนเผ่าไป สะท้อนให้เห็นถึงชนเผ่าไปให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของตนเอง เช่น

การสืบทอดการเคารพบูชาบรรพบุรุษและวัฒนธรรมเป็นจรรยาพยายามเผยแพร่ รักษาสืบทอดวัฒนธรรมของตนเอง ชนเผ่าไปมีค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูและความคิดเชิงกลมกลืน และคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นคนดี และการให้ความสำคัญกับครอบครัวของชนเผ่าไป ชนเผ่าไปมีวัฒนธรรมที่โดดเด่นของตนเอง จึงทำให้การรักษาเผยแพร่วัฒนธรรมของชนเผ่าไปกลายเป็นประเด็นที่น่าสนใจมาก

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมจากนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้ฟังและผู้อ่านสามารถเข้าใจสังคมของชนเผ่าต่าง ๆ ได้ง่าย นิทานแต่งขึ้นจากผู้เล่าที่อยู่ในสังคม ผู้เล่าจึงก็ใช้สังคมนั้น ๆ มาเป็นองค์ประกอบสำคัญของนิทาน นิทานก็ย่อมสามารถภาพสะท้อนสังคมได้ ดังนี้

XIE DONGGU (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานพื้นบ้านจังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทาน และวิเคราะห์คุณค่าของนิทานพื้นบ้านจังหวัดระยอง ขอบเขตการวิจัยคือรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออก จากตำบลตาขัน อำเภอบ้านค่าย และตำบลบ้านเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ได้พิมพ์เผยแพร่โดยโครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมภาคตะวันออกมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน เมื่อปี พ.ศ. 2523 ประกอบด้วยนิทานพื้นบ้าน 50 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า วิถีชีวิตของคนในจังหวัดระยองใน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านชีวิตความเป็นอยู่สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยเป็นชีวิตที่เรียบง่าย สงบร่มเย็น 2) ด้านโครงสร้างของครอบครัวไทยสะท้อนให้เห็นถึงผู้หญิงกับผู้ชายแต่งงานกันและแยกออกมาตั้งเป็นครอบครัวใหม่ ในครอบครัวประกอบด้วยพ่อแม่พี่น้องอยู่ในครอบครัวเดียวกับ 3) ด้านค่านิยมสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับความขยัน การเลิกคู่ ความกตัญญู การเชื่อฟังผู้ใหญ่ 4) ด้านประเพณีสะท้อนให้เห็นถึงประเพณีการทำบุญ การแต่งงานและการบวช 5) ด้านความเชื่อ รวมทั้งความเชื่อเรื่องการทำบุญ การเกิดใหม่ เรื่องกรรม และความเชื่อเรื่องสวรรค์ 6) ภาพสะท้อนสังคมสมัยใหม่สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากอิทธิพลของตะวันตก และ 7) ด้านการปกครองสะท้อนให้เห็นว่ากษัตริย์เป็นผู้ปกครองเมือง เป็นผู้นำที่มีอำนาจในการปกครองเมือง ส่วนคุณค่าของนิทาน นิทานพื้นบ้านจังหวัดระยองมีคุณค่าในการบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ โดยมีบทบาทและคุณค่าในด้านการสอนคุณธรรม ด้านปลูกฝังค่านิยม ด้านการดำเนินชีวิต และด้านความบันเทิง

มนธิรา ราโท (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมจากนิทานพื้นบ้านภาคใต้ของเวียดนาม มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านภาคใต้ของเวียดนาม ขอบเขตการวิจัยคือเรื่อง วรรณกรรมพื้นบ้านลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งรวบรวมโดยคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมธนาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า จากนิทานพื้นบ้านเวียดนาม สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะถิ่นของภาคใต้เวียดนาม ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ

และการตั้งถิ่นฐานของผู้คนที่ต่างไปจากภาคอื่น ๆ ของประเทศ ลักษณะทางกายภาพและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ได้ส่งผลให้วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงแตกต่างจากผู้คนในภูมิภาคอื่นของเวียดนาม นิทานพื้นถิ่นภาคใต้ของเวียดนามสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้คนที่ยึดโยงอยู่กับวัฒนธรรมข้าวและเกษตรกรรม การบุกเบิกดินแดนใหม่ และเรื่องราวของชุมชนภาคใต้ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ซึ่งท้ายที่สุดแล้วสะท้อนให้เห็นถึงมิติใหม่ในการมองประวัติศาสตร์และบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศเวียดนามที่ต่างไปจากมุมมองของศูนย์กลางของอำนาจและความรู้ซึ่งอยู่ในภาคเหนือของประเทศ

ปาร์ค เกียง อิน (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเกาหลี มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเกาหลี เพื่อให้เห็นวิถีชีวิต ประเพณี แนวคิด และความเชื่อของชาวเกาหลี ขอบเขตการวิจัยคือนิทานพื้นบ้านเกาหลีจำนวน 100 เรื่อง จากหนังสือรวบรวมนิทานที่ผู้ทรงคุณวุฒิรวบรวมไว้แล้วจำนวนทั้งสิ้น 9 เล่ม ซึ่งประกอบด้วยหนังสือฉบับภาษาเกาหลี 7 เล่ม และหนังสือฉบับภาษาไทย 2 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า นิทานพื้นบ้านเกาหลีสะท้อนให้เห็นถึงสังคมเกาหลีในยุคสมัยนั้นในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน ได้แก่ 1) ด้านวิถีชีวิต สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพ อาหารการกิน การสร้างบ้าน เครื่องมือเครื่องใช้ การศึกษา การคมนาคม และยาพื้นบ้านของชาวเกาหลี 2) ด้านประเพณี สะท้อนให้เห็นว่า ชาวเกาหลีมีประเพณีหลากหลาย ได้แก่ ประเพณีการเกิด ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีการตาย และประเพณีการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ 3) ด้านแนวคิด สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของชาวเกาหลี โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความเฉลียวฉลาด การเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความกล้าหาญ ความพอเพียง เป็นต้น และ 4) ด้านความเชื่อ สะท้อนให้เห็นว่าชาวเกาหลีมีความเชื่อเรื่องโลก ความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อเรื่องโลก ความเชื่อเรื่องพระเจ้าฮานอนิม ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าซันชิน ความเชื่อเรื่องฮวงซุ้ย ความเชื่อเรื่องเจ้าที่ ความเชื่อเรื่องข้อห้าม ความเชื่อเรื่องการพยากรณ์ และความเชื่อเรื่องทางศาสนา ทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวเกาหลีในปัจจุบัน

อารีย์ ทองแก้ว (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนของนิทานพื้นบ้านไทยเขมร บ้านสะเดา ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมนิทานพื้นบ้านประเภทมุขปาฐะของชาวไทยเขมร เก็บไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเผยแพร่และอนุรักษ์สืบทอดต่อไป และเพื่อสะท้อนภาพวิถีชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อ ความศรัทธาของบรรพบุรุษในท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ ขอบเขตการวิจัยคือหมู่บ้านที่มีชาวไทยเขมรอาศัยอยู่ ได้แก่ บ้านสะเดา ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ สัมภาษณ์กับพระสงฆ์ ชาวบ้าน ได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทยเขมรพึ่งพาตนเองอยู่กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ แสวงหาปัจจัยสี่จากป่า น้ำ ไร่ นา พบเห็นสิ่งดิงาม ความเลวร้าย ปัญหาชีวิต การมีความรัก ความสามัคคี การช่วยเหลือเอื้ออาทรกัน ความกตัญญูรู้คุณ ความซื่อสัตย์ ความสนุกสนาน การยกย่อง

คนฉลาด การแก้ปัญหา การนับถือผีและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น ทุกอย่างเป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์ แต่ยุคสมัย การยึดมั่นตามแนวทางของพระพุทธศาสนา มีการประพฤติปฏิบัติตนตามจารีตประเพณีของชุมชน มีการเล่านิทานหรือยกเรื่องราวเป็นตัวอย่างเพื่อให้ข้อคิด ข้อพึงปฏิบัติให้ชีวิตมีความสุขสงบด้วยความขยันหมั่นเพียร เป็นพื้นฐานของครอบครัวที่เข้มแข็ง อบอุ่น ซึ่งก็จะมีผลต่อความมั่นคงของประเทศ

สุไลณวรรณ พิชิตกุล (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษานิทานพื้นบ้านจังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อและค่านิยมของนิทานพื้นบ้านจังหวัดฉะเชิงเทรา และความสัมพันธ์ระหว่างนิทานพื้นบ้านกับวิถีชีวิตของชาวจังหวัดฉะเชิงเทรา ขอบเขตการวิจัยคือนิทานพื้นบ้านจังหวัดฉะเชิงเทรา และนิทานที่เป็นลายลักษณ์จากเอกสารและเล่าโดยชาวบ้านในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 115 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านในจังหวัดฉะเชิงเทรามีความเชื่อต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความเชื่อที่สืบเนื่องมาจากศาสนา ความเชื่อเรื่องการทำบุญ การทำบุญที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ อาณิสสแห่งการทำบุญ การบนบาน อาถรรพณ์ และความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูตผีปีศาจ โหราศาสตร์ และ 2) ชาวบ้านในจังหวัดฉะเชิงเทรามีค่านิยมต่าง ๆ ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง ร่ำรวย อำนาจ ความกตัญญู การทำบุญและรักษาสัตย์ การเคารพผู้อาวุโส 3) ชาวบ้านในจังหวัดฉะเชิงเทรามีการตั้งถิ่นฐานตามริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง จึงมีนิทานที่กล่าวถึงชื่อบ้านนามเมือง ตลอดจนอาชีพ เช่น การทำนา ทำไร่ ค้าขาย

สรุปได้ว่า ไม่ว่าจะนิทานพื้นบ้านประเทศใดประเทศหนึ่ง ทั้งก็จะสะท้อนภาพสังคมในด้านต่าง ๆ ในยุคสมัยนั้นได้ รวมทั้งชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี ฐานะของคน และการปกครอง เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่า ผู้คนต่าง ๆ จะย่อมมีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันทั้งสองอย่าง อยู่ในสังคมเกษตรก็จะประกอบอาชีพการทำนาทำไร่ ใช้ชีวิตแบบพึ่งตนเองและพึ่งธรรมชาติ ผู้คนก็ย่อมมีค่านิยมเกี่ยวกับความขยัน ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู เป็นต้น ความแตกต่างกันจะปรากฏในด้านความเชื่อและประเพณีเป็นหลัก เนื่องจากแต่ละประเทศ แต่ละชนเผ่าจะมีประวัติศาสตร์ของตนเอง จึงมีวัฒนธรรมที่โดดเด่นของของตนเอง สิ่งเหล่านี้ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านก็เป็นความรู้เกี่ยวกับผู้คนต่าง ๆ ในยุคสมัยนั้นอย่างชัดเจน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย เรื่อง วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองท่าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีแนวทางการวิจัยที่ชัดเจน

บทที่ 3

ศึกษาเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

การวิเคราะห์เนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามประเภทของนิทานพื้นบ้าน ดังต่อไปนี้

- 3.1 ตำนานปรัมปรา (myth)
  - 3.1.1 ตำนานการสร้างโลก
  - 3.1.2 ตำนานการอธิบายที่มาของธรรมชาติ
  - 3.1.3 ตำนานการช่วยชีวิตมนุษย์
- 3.2 นิทานศาสนา (religious tale)
  - 3.2.1 นิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุ
  - 3.2.2 นิทานเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม
- 3.3 นิทานคติ (fable)
- 3.4 นิทานมหัศจรรย์ (fairy tale)
- 3.5 นิทานชีวิต (novella)
- 3.6 นิทานประจําถิ่น (sage)
  - 3.6.1 นิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่
  - 3.6.2 นิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์
  - 3.6.3 นิทานเกี่ยวกับสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในศาสนา
- 3.7 นิทานอธิบายเหตุ (explanatory tale)
  - 3.7.1 นิทานอธิบายลักษณะนิสัยของสัตว์
  - 3.7.2 นิทานอธิบายลักษณะนิสัยของมนุษย์
  - 3.7.3 นิทานอธิบายความเชื่อและพิธีกรรม
  - 3.7.4 นิทานอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ
  - 3.7.5 นิทานอธิบายลักษณะของสิ่งของและสัตว์
- 3.8 นิทานเรื่องสัตว์ (animal tale)
  - 3.8.1 นิทานเกี่ยวกับมังกร
  - 3.8.2 นิทานเกี่ยวกับเสือ
  - 3.8.3 นิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่น ๆ
- 3.9 นิทานเรื่องผี (ghost stories)
- 3.10 นิทานมุขตลก (jest)

3.1 ตำนานปรัมปรา (myth)

ตำนานปรัมปรา บางทีก็เรียกว่า เทวปกรณัม หรือ เทพปกรณัม ภาษาอังกฤษใช้ว่า myth เป็นนิทานพื้นบ้านประเภทหนึ่ง เป็นเรื่องที่มีอธิบายถึงกำเนิดของสรรพสิ่ง เช่น กำเนิดโลก กำเนิดมนุษย์ กำเนิดสัตว์-พืช ปรากรกฎการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ลม ฝน กลางวัน กลางคืน พายุร้อน พายุฝน สุริยุคราสจันทรคราส ความเป็นมาของชนชั้นผู้นำ ลำดับชั้นและบทบาทหน้าที่ของมนุษย์ เป็นต้น ตลอดจนประเพณีพิธีกรรมและการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เมื่อใด เพราะเหตุใด นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป มีนิทานประเภทตำนานจำนวน 12 เรื่อง โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ตำนานการสร้างโลกและมนุษย์ ตำนานการอธิบายที่มาของธรรมชาติ และตำนานการช่วยชีวิตมนุษย์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 ตำนานการสร้างโลก

ตำนานการสร้างโลกและมนุษย์เป็นตำนานประเภทหนึ่ง เป็นตำนานที่อธิบายถึงความเป็นมาของโลก มนุษย์ และสิ่งอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก ซึ่งเป็นนิทานเก่าแก่ที่บรรพบุรุษใช้วิธีเพื่อผินคิดขึ้นมา และแสดงให้เห็นถึงความคิดความเชื่อแบบเดิมของบรรพบุรุษที่มีต่อโลก จักรวาล มนุษย์ และธรรมชาติ เป็นต้น ตำนานด้านการสร้างโลกและมนุษย์ประกอบด้วยเรื่องเล่าถึงความเป็นมาของโลก รวมทั้งความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ ในโลก และความเป็นมาของมนุษย์ รวมทั้งบรรพบุรุษของแต่ละเผ่าพันธุ์ ซึ่งแต่ละเผ่าพันธุ์จะมีตำนานด้านการสร้างโลกและมนุษย์ที่แตกต่างกัน ส่วนชนเผ่าไปก็มีตำนานด้านการสร้างโลกและมนุษย์ของตนเอง ดังต่อไปนี้

1. เมืองเห่อท้อ 鹤拓 (hètuo)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ต้าหลี่เป็นทะเล มีอยู่วันหนึ่ง เกิดแผ่นดินไหว ทำให้พื้นดินได้หนุนขึ้นมาจากน้ำและกลายเป็นภูเขาที่ราบลุ่ม น้ำทะเลไหลลงไปในที่ราบลุ่ม กลายเป็นแม่น้ำ ต่อมาภายหลัง มีพี่น้องชายหญิงสองคนเดินมาจากที่ไกล พบนกกระเรียนสีขาวตัวใหญ่บินมาและลงในพื้นที่ราบลุ่ม ปากกระเรียนสีขาวคาบโคลนมาและทิ้งบนพื้น พื้นที่ราบนี้ จึงกลายเป็นนา กระเรียนสีขาวให้พี่น้องสองคนแต่งงานกันและใช้ชีวิตที่นี่ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ที่ราบลุ่มแห่งนี้ก็เริ่มจากครอบครัวหนึ่งครอบครัวก็กลายเป็นหมู่บ้านร่อยกว่าแห่ง จนถึงกลายเป็นเมือง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงโลกที่ชาวไปอาศัยอยู่ เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ บรรพบุรุษของชาวไปเป็นพี่น้องชายหญิงสองคน และยังมีนกกระเรียนสีขาวเป็นผู้ช่วย เรื่องเมืองเห่อท้อจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทตำนานด้านการสร้างโลกและมนุษย์

2. นิทานของจิวลิ่ง 九隆神话 (jiǔlóngshénhuà)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า มีตำนานเล่าว่าบรรพบุรุษรุ่นแรกของคนเผ่าไปเป็นผู้หญิงสมัยโบราณ ประเทศไต้หวันมีผู้หญิงคนหนึ่งชื่อว่าชราอี เธอทำอาชีพการประมงเป็นหลัก มีอยู่วันหนึ่งชราอีลงไปน้ำแล้วตะโดนไม้สีเหลือง ต่อมาก็ตั้งท้อง สิบเดือนผ่านไป ชราอีคลอดลูกชายสิบคน ต่อมา ไม้สีเหลืองกลายเป็นมังกรเหลืองและบอกชราอีว่าเธอเป็นพ่อของลูกเธอ โดยลูกเก้าคนตกใจจึงหนีไป มีแต่ลูกคนเล็กยังนั่งคุยกับมังกรเหลือง มังกรเหลืองดีใจและตั้งชื่อให้ลูกน้อยว่าจิวลิ่ง หมายความว่านั่งหันพิงเขา จิวลิ่งโตเป็นชายหนุ่มที่เฉลียวฉลาดและมีความสามารถ พี่ชายทั้งเก้าคนเลือกตั้งเขาเป็นผู้ปกครอง อีกครอบครัวหนึ่งมีสามภรรยาคนหนึ่งที่อยู่เชิงเขาไต้หวันได้เกิดลูกสาวสิบคน ทั้งสองครอบครัวจึงให้ลูกสาวและลูกชายได้แต่งงานกัน ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาก็มีมนุษย์อีกมากมายเกิดขึ้นมา ชาวไปจึงบอกว่าตนเองเป็นลูกหลานของจิวลิ่ง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงความเป็นมาของชาวไปบรรพบุรุษของชาวไปเป็นมังกร โดยนายจิวลิ่งเป็นผู้ปกครองรุ่นแรก เรื่องนิทานของจิวลิ่งจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทตำนานด้านการสร้างโลกและมนุษย์

3. นายตนกัวเหล่ากับนางซีกัวเหล่า 东瓜佬与西瓜佬 (dōngguālǎoyǔxīguālǎo)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนนานมาแล้ว ที่ราบลุ่มเจียนชวณยังไม่มีมนุษย์ บนภูเขาเต็มไปด้วยต้นไม้และที่เขื่อนเต็มไปด้วยต้นหญ้า มีอยู่วันหนึ่ง ภูเขาตงชานมีเครื่องแต่งสีม่วงเกิดขึ้นมา ไข่แดงเดียวกัน ภูเขาซีชานก็มีเครื่องแต่งสีขาวเกิดขึ้น หลายปีผ่านไป เมื่อแต่งสุกข้าวก้านของมันก็หลุด มีผู้ชายคนหนึ่งเดินออกจากตงสีม่วงและมีผู้หญิงคนหนึ่งเดินออกจากตงสีขาว จึงทำให้เจียนชวณมีมนุษย์เกิดขึ้น ดวงจันทร์เป็นแม่สื่อให้เขาสองคนแต่งงานกัน ลูกหลานไม่เรียกพวกเขาว่าพ่อแม่ตรง ๆ แต่เรียกพ่อว่าตนกัวเหล่า และเรียกแม่ว่าซีกัวเหล่า

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงโลกที่ชาวไปอาศัยอยู่ เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ คนก็ถูกพิศวงและเลี้ยงดูในผลแดงจนออกมาเป็นมนุษย์ เรื่องนายตนกัวเหล่ากับนางซีกัวเหล่าจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทตำนานด้านการสร้างโลกและมนุษย์ แสดงให้เห็นถึงความคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของชาวไป

4. บุกเบิกฟ้าดิน 开天辟地 (kāitiānpìdì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนนานมาแล้ว มีฟ้าดินและมนุษย์อยู่ มีพี่น้องสองคน พี่ชายชื่อฟ่านกุ น้องชายชื่อฟ่านเชิง เนื่องจากราชามังกรทำลายล้างมนุษย์ โลกนี้จึงพังพินาศ อีกนานหลายปี ฟ่านกุและฟ่านเชิงก็ได้เกิดมา เพื่อสร้างโลกอีก ฟ่านกุกลายเป็นท้องฟ้า และฟ่านเชิงกลายเป็นพื้นดิน แต่พื้นดินมันกว้างกว่าท้องฟ้า ฟ่านเชิงเลยหดตัวไปเพื่อให้เหมาะกับท้องฟ้า จึงก็มีรอยย่นเกิดขึ้นบนพื้นดิน และกลายเป็นภูเขา เมื่อบุกเบิกฟ้าดินเสร็จ ฟ่านกุและฟ่านเชิงก็ตายไป แต่ร่างกายของพวกเขากลายเป็นดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ลม หิน สัตว์ นอกจากนี้ ยังมีพี่น้องสองคนชายหญิง

แรกเริ่มเดิมทีพวกเขาสองคนไม่ยอมแต่งงานกันเพราะเป็นพี่น้องกัน แต่ที่สุดเขาสองคนก็ต้องแต่งงานกัน และมีลูกหลานเกิดมาอีกมากมาย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงโลกที่ชาวไป๋อาศัยอยู่ เป็นโลกที่ผ่านๆ และผ่านเชิงสร้างขึ้น ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดจากร่างกายของพวกเขา บรรพบุรุษของชาวไป๋จึงเป็นพี่ชายน้องสาวสองคนชายหญิง เรื่องบุกเบิกฟ้าดินจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทตำนานด้านการสร้างโลกและมนุษย์ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องการสร้างโลกของชาวไป๋

5. ที่มาของคนและพืชพันธุ์ธัญญาหาร 人和五谷是怎么来的 (rénhéwǔgǔshì zěnmeláide)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อน ที่ราบลุ่มเหอชิงเป็นทะเล มีพระอาทิตย์สองดวง ขึ้นอยู่มาวันหนึ่ง พระอาทิตย์สองดวงนี้ชนกันจนเนื้อแตกออกมามีสีส้มมากมาย ตกลงมาบนโลก เนื้อบางชิ้นกลายเป็นต้นไม้ ดอกไม้ บางชิ้นกลายเป็นสัตว์ต่าง ๆ บางชิ้นกลายเป็นคน โดยเมล็ดเนื้อแยกเป็นสองชิ้น ชิ้นหนึ่งกลายเป็นผู้ชายหล่อ และอีกชิ้นหนึ่งกลายเป็นผู้หญิงสวย ผู้ชายและผู้หญิงแต่งงานกันและออกไปตามหาเมล็ดพันธุ์มาเพาะปลูกเพื่อให้มีอาหารกิน พวกเขาตามหาเมล็ดพันธุ์จนหมดแรง จึงได้พบหงส์ทอง หงส์ทองรู้สึกตื่นตัวใจจึงส่งเมล็ดพันธุ์ของข้าว ข้าวโพด ถั่วกว้าง ถั่วเหลือง และโซบะอย่างละหนึ่งเม็ดให้เอาไปปลูก จึงทำให้มนุษย์มีพืชและข้าวกินกันต่อมา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงโลกที่ชาวไป๋อาศัยอยู่ เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ บรรพบุรุษของชาวไป๋ที่แท้เป็นเนื้อของพระอาทิตย์ พืชและสัตว์ต่าง ๆ ก็เกิดมาจากเนื้อของพระอาทิตย์ เรื่องที่มาของคนและพืชพันธุ์ธัญญาหารจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทตำนานด้านการสร้างโลกและมนุษย์

6. บ่อน้ำเชื้อเซียงเซ้อ 石傢什 (shíjiāshí)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า มีตำนานเล่าว่าในสมัยโบราณ มนุษย์ไม่สามารถมีลูกได้ เมื่อมนุษย์ตายไปแล้วมนุษย์ในโลกก็ลดลงไป ในที่สุดก็เหลือยายแก่ชื้อจื้อจู่คนเดียว ยายแก่กลัวมนุษย์จะหมดไปจากโลกจึงร้องไห้ไม่หยุดเลย เสียงร้องไห้ส่งไปถึงนายเร็นหวางกงและนางเร็นหวางพ้อ ซึ่งเป็นคนสร้างมนุษย์ แต่ทั้งสองท่านบอกว่าพวกเขา มองไม่เห็นแล้วจึงไม่สามารถสร้างมนุษย์ได้อีก แต่มีอีกวิธีหนึ่งคือให้จื้อจู่ไปนั่งกับอาพ้อก่อน และไปนั่งกับอากงอีก จื้อจู่ก็มีท้องแล้ว 1 ปีผ่านไปคลอดลูก 36 คน นับหมื่นปีต่อมา อาพ้อและอากงกลายเป็นหินในบ่อน้ำ ซึ่งมีชื่อว่าเชื้อเซียงเซ้อ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ อธิบายถึงความเป็นมาของชาวไป๋ เทพเจ้าสร้างคนขึ้นมาแต่ลืมเรื่องการสืบเผ่าพันธุ์ หินในบ่อน้ำเชื้อเซียงเซ้อช่วยได้ เรื่องบ่อน้ำเชื้อเซียงเซ้อจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทตำนานด้านการสร้างโลกและมนุษย์ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับการขยายเผ่าพันธุ์เพิ่มขึ้นของชาวไป๋

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปมีเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดความเชื่อของชนเผ่าไปที่เกี่ยวกับการสร้างโลก โดยมีความคิดว่า ในอดีตโลกนี้เป็นทะเล แต่มีเหตุต่าง ๆ ทำให้น้ำทะเลกลายเป็นภูเขา และพื้นที่ราบ ต่อมาสัตว์และพืชเกิดขึ้นมา อีกอย่างหนึ่งคือโลกเดิมถูกทำลาย และถูกสร้างขึ้นอีก ส่วนการสร้างมนุษย์ ชาวไปคิดว่ามนุษย์เกิดมาจากแดง มังกร เนื้อของพระอาทิตย์ โคลน และหิน นอกจากนี้แล้ว ชาวไปคิดว่าชนเผ่าไปเป็นลูกหลานของมังกรจิวลิ่ง

3.1.2 ตำนานการอธิบายที่มาของธรรมชาติ

ตำนานด้านธรรมชาติเป็นเรื่องที่อธิบายถึงธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ มนุษย์ในอดีตอาศัยอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ จึงได้คิดหาคำอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มนุษย์พบเห็น ธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่สัมพันธ์กับมนุษย์ เช่น พระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว ฝน แม่น้ำ ภูเขา เป็นต้น ล้วนมีตำนานอธิบายทั้งสิ้น ชาวไปมีนิทานพื้นบ้านที่เป็นตำนานเล่าถึงการกำเนิดของธรรมชาติไว้มากมายหลายเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. แสงหาแสงอันสว่าง 寻找光明 (xúnzhǎo guāngmíng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนโลกนี้แบ่งเป็นสองส่วน โดยส่วนหนึ่งเป็นโลกที่มีแสงสว่าง และอีกส่วนหนึ่งไม่มีแสงสว่างมีแต่ความมืด มีชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อเหล่าซาน เขาไม่ระวังเข้าไปโลกมืดและหาทางออกไม่พบ ต่อมา เขาได้พบงูตัวหนึ่งซึ่งเป็นนางฟ้าโลกสว่าง งามกว่าที่นี้ มีคนหลากหลายใช้ชีวิตยากลำบาก พวกเขาอยู่นานมาแล้วจึงไม่มีแรงที่จะเดินทางไปหาแสงสว่าง เหล่าซานเลยรับผิดชอบไปหาแสงสว่าง เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจนแทบล้มประดาตายจนหาแสงสว่างมาให้โลกมืดได้ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โลกมืดเปลี่ยนเป็นโลกสว่าง งูก็กลับกลายเป็นนางฟ้า ประชาชนดีใจที่ได้ดำเนินชีวิตด้วยแสงสว่าง นางฟ้าก็ยอมแต่งงานกับเหล่าซาน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงความเป็นมาของแสงสว่าง ชาวไปเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ จนได้มีแสงสว่าง เรื่องแสงหาแสงอันสว่างจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทตำนานด้านการอธิบายที่มาของธรรมชาติ แสดงให้เห็นถึงชาวไปอาศัยอยู่อย่างใกล้ชิดกับธรรมชาติ

2. ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์มาจากไหน 日月从哪儿来 (rìyuè cóng nǎr lái)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในอดีตไม่มีทั้งดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ โลกนี้มีแต่สลัว เจริญงูเขาชิงเซ่อซานมีชายหนุ่มคนหนึ่งอยู่กับแม่ ชายหนุ่มโตขึ้นแล้วแต่ไม่มีที่ให้เรียนใกล้บ้าน แม่จึงให้ลูกชายออกไปเรียนหนังสือ แต่ลูกชายออกไปเรียน 3 ปี แล้วไม่เคยส่งข่าวกลับมาเลย แม่ก็เลยไปตามหา จนได้พบคุณยายท่านหนึ่ง คุณยายให้ขนมเป็ยยะสองก้อนและบอกว่าขนมเป็ยยะกินไม่ได้ เวลาพบภัยพิบัติให้เอาออกมาจะได้มีผล ต่อมาแม่เจอลูกชายแต่ลูกชายไม่รับรู้จึงไล่แม่ออกไป หลังจากนั้นฝนตกหนักถึงเกิดน้ำท่วม แม่นึกถึงคำบอกของคุณยายก็เลยเอาขนมเป็ยยะสองก้อนนั้นออกไป นึกไม่ถึง

ว่าจะทำให้ท้องฟ้าสว่าง เพราะขนมเปี๊ยะสองก้อน ซึ่งก้อนหนึ่งกลายเป็นพระอาทิตย์ อีกก้อนหนึ่งกลายเป็นพระจันทร์

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ อธิบายถึงความเป็นมาของพระอาทิตย์และพระจันทร์ ที่แท้เป็นขนมเปี๊ยะที่เทพเจ้าให้แก่ชาวไป เรื่องดวงอาทิตย์และดวงจันทร์มาจากไหนจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทตำนานด้านการอธิบายที่มาของธรรมชาติ

3. ต้นไม้ชวนข้าว 稻子树 (dàozi shù)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนนานมาแล้ว ในโลกนี้ยังไม่มีพืชและข้าว มีสามภรรยา คู่หนึ่งอาศัยอยู่ในที่ราบ สามิชื่อเทียนกง ภรรยาชื่อตี๋หมู่ พวกเขามีลูกชายสามคน ปกติครอบครัวเขา กินไม่อิ่ม เทียนกงจึงไปหาของที่สามารถกินได้อิ่ม เห็นคิดเห็นน้อยเมื่อยล้าจนแทบล้มประดาตายถึงได้ เมล็ดพันธุ์ข้าว 3 เม็ด ต่อมาเทียนกงตายไป อีกไม่นานภรรยาตายไปด้วย เหลือเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ ลูกชาย 3 คนปลูก ลูกคนโตและลูกคนรองไม่ตั้งใจทำตามพ่อแม่บอกไว้ เมล็ดพันธุ์ข้าวของพวกเขา กลายเป็นข้าวฟ่างและข้าวละมาน มีแต่ลูกคนเล็กปลูกข้าวได้สำเร็จ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงความเป็นมาของชวนข้าว ชาวไปพยายามค้นหาพืชและข้าวเพื่อจะได้มีอาหารกิน เรื่องต้นไม้ชวนข้าวจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทตำนานการอธิบายที่มาของธรรมชาติ

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปมีเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดความเชื่อของชนเผ่าไปในด้าน ความเป็นมาของธรรมชาติ ชาวไปมีตำนานเล่าถึงแสงสว่าง พระอาทิตย์ พระจันทร์ และข้าว ธรรมชาติ เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ใกล้ชิดกับชาวไป แสงสว่างถือเป็นความหวังชาวไป พระอาทิตย์เป็นแสงสว่างของชาวไป พระจันทร์เตือนชาวไปว่าควรไปพัก ข้าวเป็นพืชที่ทำให้ชาวไปได้อิ่มท้อง แสดงให้เห็นถึง ชาวไปมีวิถีชีวิตที่พึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นอย่างมาก

3.1.3 ตำนานการช่วยชีวิตมนุษย์

ตำนานการช่วยชีวิตมนุษย์เป็นตำนานประเภทหนึ่ง ที่อธิบายถึงการช่วยชีวิตมนุษย์ มนุษย์โชคที่ได้ใช้ชีวิตเป็นชนชั้นสูงในโลก แต่ชาวไปในอดีตเชื่อว่ายังมีเทพเจ้า เทพธิดา และยักษ์ เป็นต้น ที่มีอำนาจเหนือกว่ามนุษย์ธรรมดา ซึ่งได้ใช้ชีวิตเป็นชนชั้นที่สูงกว่ามนุษย์ธรรมดา เพราะฉะนั้น เวลามนุษย์เผชิญหน้ากับอุปสรรคต่าง ๆ เทพเจ้าก็มีความสามารถที่ช่วยมนุษย์แก้ปัญหาได้ ดังต่อไปนี้

1. เจ้าแม่กวนอิมลงโทษยักษ์ 观音治罗刹 (guānyīnzhì luóshà)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า หนึ่งพันกว่าปีมาแล้ว มียักษ์ชื่อว่าหลอชะ หลอชะกับลูกชาย เข้ายึดครองเขื่อนแห่งหนึ่ง หลอชะชอบกินตาของมนุษย์ สามปีผ่านไป คนอยู่ที่เขื่อนครึ่งหนึ่งเป็นคนตาบอด เมื่อเจ้าแม่กวนอิมมาถึงที่นี่ เธอปลอมตัวเป็นยายแก่และไปแต่ละหมู่บ้านเพื่อตรวจสอบเรื่องนี้ จบพบความจริงจึงปลอมตัวเป็นพระและใกล้ชิดยักษ์หลอชะ หลอชะพบพระแล้วขอบคุณมาก พระ

รับเชื่อนคืนให้ชาวบ้านอย่างฉลาด และบอกยักษ์หลอชะว่าจะช่วยหาที่อยู่ใหม่ที่น้ำอยู่ ปลอดภัยแห่งหนึ่งเป็นวัง รอยักษ์และลูกชายเข้าไปแล้วใช้หินใหญ่ปิดปากถ้ำ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ยักษ์ก็ไม่สามารถออกมาทำร้ายคน คนก็ใช้ชีวิตอยู่ได้

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงเจ้าแม่กวนอิมและยักษ์ทั้งมีอำนาจเหนือกว่าบุคคลธรรมดา เวลายักษ์จะทำร้ายชาวบ้าน ชาวบ้านต่อสู้ไม่ได้ แต่เจ้าแม่กวนอิมช่วยรักษาชีวิตมนุษย์ได้ เรื่องเจ้าแม่กวนอิมลงโทษยักษ์จึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทตำนานด้านการช่วยชีวิตมนุษย์

2. การขว้างปาก้อนหินขัดขวางทหาร 负石阻兵 (fùshízǔbīng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อน ที่ชายแดนต้าหลี่มีทหารกองทัพหนึ่ง ชอบทำร้ายประชาชน ประชาชนเกลียดทหารมาก ครั้งนี้ ทหารพันคนเตรียมพร้อมที่จะโจมตีเมืองในเวลากลางคืน ในเวลานี้ มียายแก่แบกก้อนหินใหญ่เดินลงมาจากภูเขา ผู้นำของทหารจับยายแก่มาถามสถานการณ์ในเมือง ยายแก่ตอบไม่ก็คำถามก็บอกว่ารอเธอปล่อยก้อนหินลงมา ผู้นำเพิ่งได้เห็นก้อนหินที่ใหญ่เท่ากับบ้านเลยขมขายแก่ว่ามีความสามารถ แต่ยายแก่บอกว่าลูกชายของเธอยังเก่งกว่านี้อีกมากมาย หลังจากฟังแล้วทหารรู้สึกกลัวจึงยกเลิกการโจมตี และไปอยู่ริมแม่น้ำ แต่คืนนั้น ฝนตกหนักน้ำป่าไหลทะลัก ทหารตายหมด ต่อมาคนจึงรู้ว่ายายแก่ท่านนี้คือเจ้าแม่กวนอิมที่มาช่วยชีวิตของประชาชน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายถึงเจ้าแม่กวนอิมช่วยรักษาชีวิตของชาวไปจากสงครามฉลาด ทำให้ชาวไปสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ เรื่องการขว้างปาก้อนหินขัดขวางทหารจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทตำนานด้านการช่วยชีวิตมนุษย์

3. พี่น้องมังกร 龙兄龙弟 (lóngxiōnglóngdì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว เขตซาซีเป็นทะเลที่เว้งกว้างใหญ่ มีชาวไปอยู่ที่รอบ ๆ ป่าไม้ไม่ก็ครอบครัว ที่แท้ ชาวไปอาศัยอยู่ที่เขื่อน พวกเขาทำงานด้วยขันขันแข็ง บุกเบิกสร้างนาแห่งหนึ่ง แต่มีอยู่วันหนึ่ง มีมังกรร้ายตัวหนึ่ง หน้าตาซีเหร่ นิสัยเหี้ยมโหด ทำให้เกิดน้ำท่วม บ้าน นา และพืชทั้งหมด ชาวไปจึงหนีไปอยู่บนภูเขา อยู่มาวันหนึ่ง มีมังกรตัวหนึ่งซึ่งเป็นน้องของมังกรร้ายมาเที่ยวที่เชิงเขา มันเห็นแผ่นดินกลายเป็นทะเลแล้วรู้สึกโกรธ มันจึงขอร้องพื้ให้หยุดปล่อยน้ำ และคืนบ้าน ที่นาให้ชาวบ้าน แต่พื้ไม่ยอม จึงต่อสู้กัน น้องเอาชนะพื้ได้แล้วช่วยกลืนน้ำทำให้ทะเลกลายเป็นแผ่นดินอีกครั้ง ชาวไปก็สามารถกลับมาอยู่ที่เขื่อนและทำนาได้เหมือนเดิม

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมังกรร้าย มังกรดีช่วยเหลือมนุษย์ เรื่องพี่น้องมังกรจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทตำนานด้านการช่วยชีวิตมนุษย์

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับเทพเจ้าสามารถช่วยชีวิตมนุษย์ได้ เทพเจ้าต่าง ๆ เช่น เจ้าแม่กวนอิมและมังกร มักมีความสามารถมาก สามารถแก้ไขปัญหาที่ชาวไปพบ ทำให้ชาวไปใช้ชีวิตอย่างสงบสุขในหมู่บ้านของตนเองได้

3.2 นิทานศาสนา (religious tale)

นิทานศาสนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ พระธรรมคำสั่งสอนศาสนา เช่น เรื่องเล่าเกี่ยวกับพระเยซูและนักบุญต่าง ๆ ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปจะเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจู้ และเจ้าแม่กวนอิม เทพเจ้าเป็นจู้มักเป็นคนที่ช่วยเหลือชาวไป เมื่อตายไปแล้ว ถูกชาวไปนับถือเป็นเทพเจ้าเป็นจู้ เจ้าแม่กวนอิมมักจะปลอมตัวเป็นคนธรรมดาและช่วยเหลือชาวไป ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป ผู้วิจัยได้พบนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานศาสนาจำนวน 24 เรื่อง ดังนี้

3.2.1 นิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจู้

นิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจู้ เป็นนิทานที่เล่าถึงเทพเจ้าเป็นจู้ท่านต่าง ๆ เทพเจ้าเป็นจู้เป็นเทพเจ้าเฉพาะของชนเผ่าไปเอง มีอำนาจที่ไม่เหมือนกัน จึงถือเป็นสัญลักษณ์ของชนเผ่าไปได้ เป็นจู้หมายความว่าเทพเจ้าของเขานั้น ๆ ซึ่งเป็นเทพเจ้าที่ดูแลรักษาเขานั้น เป็นจู้เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งของชนเผ่าไป ชนเผ่าไปเชื่อว่าเทพเจ้าเป็นจู้เป็นเทพเจ้าที่ดูแลรักษาหมู่บ้าน เป็นเทพเจ้าที่มีอำนาจมากที่สุดในสายตาของชนเผ่าไป เป็นจู้ของชนเผ่าไปส่วนใหญ่เป็นบุคคลจริงที่เคยเป็นวีรบุรุษรักษาหมู่บ้านและช่วยเหลือชาวไป หรือว่าเป็นจักรพรรดิท่านใดท่านหนึ่งที่ทำดีให้แก่ชาวไป เมื่อพวกเขาตายไปแล้ว ชาวไปก็นับถือพวกเขาเป็นเทพเจ้าเป็นจู้ ชนเผ่าไปยังสร้างศาลเจ้าให้เป็นจู้ทุกท่าน เทพเจ้าเป็นจู้มีจำนวนมากจึงทำให้มีศาลเจ้าเป็นจู้จำนวนมาก ชาวไปสร้างศาลเจ้าเป็นจู้ขึ้นมาเพื่อเช่นไหว้บูชาเทพเจ้าเป็นจู้ ขอขอบคุณเทพเจ้าเป็นจู้ทำให้ชาวไปดำรงชีวิตที่ดี และขอให้เทพเจ้าเป็นจู้ดูแลรักษาชาวไปอีกต่อไป ดังนี้

1. เทพเจ้าพระอาทิตย์ 太阳神 (tàiyángshén)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ในหมู่บ้านก่อตั้งมีสามภรรยาคนหนึ่งอาศัยอยู่เชิงภูเขาชางซาน เวลาพระอาทิตย์ออกมา สามภรรยาออกไปทำนาและภรรยาทอผ้าที่บ้านทุก ๆ วัน มีอยู่วันหนึ่ง มียักษ์กัดพระอาทิตย์ลงไป ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ฟ้าก็มืดหมด ความมืดและความหนาวครอบคลุมไปทุกที่ ต้นไม้และพืชต่าง ๆ ตายลง ยักษ์ต่าง ๆ ออกมาทำร้ายคน อากาศเสียใจมากจึงตกลงเดินทางไปหาพระอาทิตย์ อากาศฝนถึงชายเฒ่าคนหนึ่งมาบอกอากาศว่ามีแต่จักรพรรดิหยางตี้เท่านั้นที่สามารถช่วยพระอาทิตย์ได้ อากาศเดินทางตามหาจักรพรรดิหยางตี้ด้วยเหน็ดเหนื่อยแต่ก็หาจนเจอ จักรพรรดิหยางตี้ยังยักษ์ตาย พระอาทิตย์ถูกปล่อยออกมา แสงอาทิตย์ได้สาดส่องพื้นปฐพีอีกครั้ง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ชาวบ้านเก็บเกี่ยวได้ผลอุดมสมบูรณ์ทุกปี พวกเขาสร้างศาลเป็นจู้และเคารพนับถือจักรพรรดิหยางตี้เป็นเทพเป็นจู้

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ อธิบายถึงเทพเจ้าเป็นจู้ช่วยชาวไปออกจากความมืดมน ด้วยการปลดปล่อยพระอาทิตย์จากการถูกกักขัง เรื่องเทพเจ้าพระอาทิตย์จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจู้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นจู้ดูแลปกป้องรักษาชาวไป

2. เทพเจ้าเป็นจตุวันจงปาง 中央本主段宗勝 (zhōngyāngběnzhǔduànzōngshèng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในสมัยโบราณ กษัตริย์ของต้าหลี่นมาบอบบรรดาศักดิ์ให้นายพลตัวจ้งปางเป็นใหญ่ให้มีอำนาจมาก ตัวจ้งปางเป็นคนซื่อ ๆ ถึงเวลาต้องเข้าประจำหน้าที่แล้ว เขายังไม่รีบเพราะเขาคิดว่ารางวัลมอบให้แล้ว จึงไปสายหนึ่งวัน ตัวจ้งปางมีน้องชายคนหนึ่ง น้องชายริษยาที่มีอำนาจมากจึงเข้าประจำหน้าที่เร็วเพื่อไปแทนพี่ ตัวจ้งปางรู้แล้วก็ไม่โกรธและไปที่ที่น้องชายต้องไป และช่วยประชาชนที่นี้ปรับปรุงคุณภาพชีวิต ประชาชนที่นี้ก็เคารพและชอบตัวจ้งปางมาก มีอยู่วันหนึ่ง ที่สถานที่ที่น้องชายควบคุมเกิดปัญหาขึ้นมา ตัวจ้งปางก็รีบไปช่วยแก้ปัญหา ทำให้ประชาชนทั้งสองรักและเคารพตัวจ้งปางมาก เมื่อเขาตายไปแล้ว ชาวไปนับถือตัวจ้งปางเป็นเทพเจ้าเป็นจตุ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ อธิบายถึงตัวจ้งปางช่วยปกครองและดูแลชาวไปและช่วยปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น เมื่อเขาตายไปแล้ว ชาวไปจึงนับถือตัวจ้งปางเป็นเทพเจ้าเป็นจตุ เรื่องเทพเจ้าเป็นจตุวันจงปางจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจตุ

3. รับนางจิงกุ 接金姑 (jiējīngū)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในอดีต เขตต้าหลี่มีกษัตริย์ชื่อจางเล่อจิ้นซิว เขามีลูกสาวคนเล็กคนหนึ่งชื่อจิงกุ จิงกุหน้าตาสวยงามและมีน้ำใจ ชอบออกไปเที่ยวที่นา จึงได้มีลูกชานาเป็นเพื่อนมากมาย แต่กษัตริย์รู้สึกว่าการทำให้ราชวงศ์เสียหน้า จึงให้จิงกุลืออกคู่แต่งงาน จิงกุไม่ยอมจึงถูกกษัตริย์ไล่ออกไป จิงกุเดินทางเหนื่อยมากเลยนอนหลับใหลในศาลแห่งหนึ่ง และพบชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อชี่หนูล้อซึ่งเป็นนักล้า ชี่หนูล้อน่าเกลียดแต่มีความสามารถยิ่งใหญ่ เขาสองคนรักกันเลยตกลงแต่งงานไม่กี่ปีต่อมา กษัตริย์เกิดป่วยและฝันว่ามีเทพเจ้าบอกว่าต้องรับจิงกุลือกลับมา เพราะสามีของจิงกุเป็นคนที่สามารถเป็นกษัตริย์ได้คนเดียว ประชาชนรู้ว่ากษัตริย์ให้ไปรับจิงกุลือกลับวังจึงไข้อยู่ด้วยความปิติยินดี หลังจากจิงกุตายแล้วประชาชนได้สร้างศาลและนับถือเป็นเทพเจ้าเป็นจตุ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ อธิบายถึงนางจิงกุได้ฝึกและสนับสนุนสามีชี่หนูล้อเป็นกษัตริย์ของชาวไป และช่วยดูแลรักษาชาวไปและปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น จึงถูกชาวไปนับถือเป็นเทพเจ้าเป็นจตุ เรื่องรับนางจิงกุจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจตุ

4. เทพเจ้าฝนหลี่ตั้งก่อ 雨神李定国 (yǔshénlǐdìngguó)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในหมู่บ้านเซออี้ซุน มีศาลเป็นจตุบูชาหลี่ตั้งก่อ หลี่ตั้งก่อซึ่งเป็นเทพเป็นจตุที่ควบคุมฝน ตำนานเล่าว่า หลี่ตั้งก่อเป็นนายพลดูแลเขตต้าหลี่ กองทัพของเขามีระเบียบวินัย ไม่เพียงแต่ไม่ทำร้ายชาวบ้าน ยังช่วยชาวบ้านเป็นปกติ มีอยู่ปีหนึ่ง ต้าหลี่แห้งแล้ง ถึงเวลาต้องปลูกข้าวแล้วยังไม่ฝนตก เนื่องด้วยราชามังกรบกรบร่องต่อหน้าที่ หลี่ตั้งก่อเลยให้ทหารไปขุดทางน้ำเพื่อระบายน้ำจากบ่อที่อยู่บนภูเขา ทำดีแก่ชาวบ้าน ทำให้หลี่ตั้งก่อตายแล้วกลายเป็นเทพเจ้า ชาวบ้านก็ถือเขาเป็นเทพเจ้าเป็นจตุดูแลหมู่บ้าน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ อธิบายถึงนายพลที่เป็นบุคคลธรรมดาได้ช่วยเหลือดูแลให้ ชาวไปมมีน้ำในการทำนาในยามที่ฝนแล้ง พอตายไปชาวบ้านก็ยกย่องเป็นเทพเจ้าเป็นจุ เรื่องเทพเจ้าฝน หลี่ตั้งก่อตั้งเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุ

5. ซานซิงไทจื่อ 三星太子(sānxīngtàizǐ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้ว บนเกาะจินซอเป็นป่าไม้ มีลิงมากมาย โดยมีลิง หนึ่งตัวสูงใหญ่เท่า ๆ คน มันมีนิสัยดุร้ายน่ากลัว ทำร้ายชาวบ้านบ่อย ๆ แต่ชาวบ้านก็จับมันไม่ได้ เพราะว่ามันมีไข่มุกวิเศษอันหนึ่งช่วยมันเปลี่ยนเป็นสิ่งต่าง ๆ ได้ มีอยู่วันหนึ่ง ลิงตัวนี้เห็นผู้หญิง คนหนึ่งสวยงามเลยจับไปเป็นภรรยา หลังจากเกิดลูกหน้าเป็นคนแต่ร่างกายเป็นลิง ผู้หญิงคนนี้อดทน ไม่ไหว ก็ไปขโมยไข่มุกวิเศษและหนีออกมาด้วยความฉลาด กลับถึงบ้านแล้วก็บอกทุกอย่างกับพี่ชาย พี่ชายคนโตซื้อจางชื่อเกอฟิงแล้วโกรธมาก และตกลงจะไปฆ่าลิงตาย แต่แท้จริงแล้วลิงตัวนี้มีความสามารถมากมาย จางชื่อเกอต่อสู้ไม่ได้ถึงตายด้วยกันกับลิง ส่วนลิงเล็กที่เหลือก็ถูกชาวบ้าน ฆ่าตาย เนื่องจากไม่มีลิงใหญ่ปกป้อง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ชาวบ้านได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ชาวบ้านก็ นับถือจางชื่อเกอเป็นเทพเจ้าเป็นจุ เรียกว่าซานซิงไทจื่อ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับลิงทำร้ายกับชาวไป ชายหนุ่มจางชื่อเกอช่วย ชาวไปฆ่าลิงตาย ทำให้ชาวบ้านได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ชาวไปจึงนับถือจางชื่อเกอเป็นเทพเจ้าเป็นจุ ซานซิงไทจื่อ เรื่องซานซิงไทจื่อจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุ

6. นายตันชื่อเฉิง 段赤城 (duànchìchéng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ข้างหลังศาลเจ้าซานห่าชื่อ มีครอบครัวหนึ่งแซ่ตัน มีลูกสาวอยู่กับพ่อแม่ บังเอิญลูกสาวได้กินพืชชนิดหนึ่งและตั้งท้อง สามปีผ่านไปก็เกิดลูกชายคนหนึ่ง มีแรงมาก ตั้งชื่อว่าตันชื่อเฉิง วันหนึ่ง แถวศาลเจ้าราชามังกรมีงูเหลือมตัวหนึ่งออกมาเพื่อกินเด็กชาย เด็กหญิง ถ้าไม่มีเด็กกินมันก็ทำร้ายคนอื่นหมู่บ้าน ตันชื่อเฉิงจึงตกลงไปหางูเหลือมตาย แต่สุดท้าย ตันชื่อเฉิงและงูเหลือมตายด้วยกัน ชาวบ้านเสียใจมาก สร้างเจดีย์กระดูกงู และนับถือตันชื่อเฉิงเป็น เทพเจ้าเป็นจुकอยดูแลหมู่บ้าน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับ นายตันชื่อเฉิงที่กล้าหาญต่อสู้กับงู เพื่อช่วย ชาวบ้านจนตนเองตาย ชาวบ้านรู้สึกซาบซึ้งใจ จึงนับถือตันชื่อเฉิงเป็นเทพเจ้าเป็นจุ เรื่อง นายตันชื่อเฉิงจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุ

7. นายตู้เช้าซวน 杜朝选 (dùcháo xuǎn)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า พี่ชายฝั่งตะวันตกของทะเลเออไห่ มีผู้ล่าคนหนึ่งชื่อตู้เช้าซวน เขาออกไปล่าสัตว์แต่เช้ากลับมามีดคำทุกวัน มีอยู่วันหนึ่ง เขาได้ยินเสียงร้องไห้ของเด็ก แม่จึงไปถาม ว่าเกิดอะไรขึ้น พี่สาวคนนี้ก็บอกว่าแกนี้มีงูเหลือมตัวหนึ่ง ทุกเดือนสามวันที่สามก็ต้องกินเด็ก ปีนี้ถึง คราวของลูกเขาแล้ว ตู้เช้าซวนเลยไปหางูเหลือม พบผู้หญิงสองคนที่ถูกงูเหลือมจับมาเป็นภรรยา

ภายใต้การช่วยของผู้หญิงสองคนนี้ ตู๋เซ้าชวนฆ่างูเหลือมตาย แต่เวลาเขากลับไปหาผู้หญิงสองคน เห็นว่าพวกเธอลงไปบ่อน้ำตายแล้ว ตู๋เซ้าชวนเสียใจมากเลยลงบ่อน้ำตามผู้หญิงสองคนไป หลังจากนั้น มีผีเสื้อสามตัวบินวนบนบ่อน้ำตลอดเวลา ชาวบ้านเห็นแล้วตั้งชื่อให้บ่อน้ำนี้ว่าบ่อน้ำผีเสื้อ และนับถือ ตู๋เซ้าชวนเป็นเทพเจ้าเป็นจุกคอยดูแลหมู่บ้าน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึง นายตู๋เซ้าชวนเป็นชายหนุ่มชวาวไปที่ต่อสู้อันกับงูเหลือม ชาวบ้านรู้สึกซาบซึ้งใจ จึงก็นับถือตู๋เซ้าชวนเป็นเทพเจ้าเป็นจุก เรื่องนายตู๋เซ้าชวนจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุก

8. ราชานินทรายแดง 紅沙石大王 (hóngshāshí dàwáng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า หนึ่งพันกว่าปีมาแล้ว หมู่บ้านน่านเม่ยซุนมียายแก่อายุ 99 ปี วันหนึ่ง นางไปเก็บของบนภูเขาตงซาน ได้เห็นหินก้อนหนึ่งมีแสงสว่างสีแดงกระจายออกมา รู้สึกแปลกใจมาก ก็หยิบใส่ในตะกร้าแบกกลับบ้านให้หลานเล่น แต่ยายแก่เห็นว่ายิ่งใกล้ถึงหมู่บ้านหินก้อนนี้ยิ่งใหญ่ยิ่งหนัก ถึงปากทางเข้าหมู่บ้านก็แบกไม่ไหวแล้ว ยายแก่เลยวางหินไว้ดีแล้วกลับบ้านก่อน ชาวบ้านได้รู้ข่าวนี้ก็ออกมาดู และรู้สึกแปลกจริง จึงสร้างศาลเจ้าเพื่อเก็บหินนินทรายแดงนี้ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ชีวิตของหมู่บ้านก็ดีขึ้นมาก ชาวบ้านรู้สึกว่ารานินทรายแดงนำโชคดีมาให้ เลยนับถือหินนินทรายแดงเป็นเทพเจ้าเป็นจุกคอยดูแลหมู่บ้าน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงหินนินทรายแดงก้อนหนึ่งที่นำโชคดีมาให้คนในหมู่บ้าน จึงนับถือหินก้อนนี้เป็นเทพเจ้าเป็นจุก เรื่องราชานินทรายแดงจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุก

9. เทพเจ้าดำ 大黑天神 (dàhēitiānshén)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในอำเภอเจี้ยนชวอนมีหมู่บ้านแห่งหนึ่งชื่อชื่อเหอซุน ชาวบ้านของหมู่บ้านแห่งนี้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ทุกสิ่งทุกอย่างในหมู่บ้านนี้ทั้งสวยและดี ซึ่งทำให้เง็กเซียนฮ่องเต้ชื่นชมมากเพราะชีวิตเช่นนี้ดีกว่าชีวิตในสวรรค์มาก ท่านจึงให้องครักษ์เอายาไปใส่เพื่อให้ชาวบ้านเจ็บป่วย แต่องครักษ์คนนี้ทั้งหล่อและจิตใจดีงาม เขาไม่ยอมทำเรื่องนี้จึงกินยาไปเอง ต่อมาหน้าตาที่หล่อ ๆ ขององครักษ์เกิดความร้อนและเปลี่ยนเป็นสีดำ ร่างกายเขาก็เจ็บป่วย เทพเจ้าไท่ซ่านเหล่าจุนใส่เรื่องนี้ลงในความฝันของชาวบ้านทุกคน ชาวบ้านต่างก็รู้สึกตื่นตันใจเป็นอย่างยิ่ง จึงนับถือองครักษ์เป็นเทพเจ้าเป็นจุกคอยดูแลหมู่บ้าน เรียกว่าเทพเจ้าดำ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึง เง็กเซียนฮ่องเต้ต้องการทำร้ายมนุษย์ แต่องครักษ์ยอมถูกทำร้ายเอง ชาวบ้านรู้เรื่องนี้ จึงนับถือองครักษ์เป็นเทพเจ้าเป็นจุก เรื่องเทพเจ้าดำจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุก

10. หินแม่ 石母 (shímǔ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งมีสิ่งแวดล้อมที่ดั่งที่ตั้งอยู่เชิงภูเขาซีซาน ในอำเภอเจี้ยนชวณ ที่นี้ชาวบ้านนับถือเทพเจ้าเป็นจุหินแม่ ซึ่งเป็นก้อนหินขนาดใหญ่ ใครที่เพิ่งคลอดลูก จะพาลูกมากอดหินแม่เพื่อได้โตขึ้นด้วยความปลอดภัย ตำนานเล่าว่า บรรพบุรุษของชาวไปบทั้งอัคคีภัยและอุทกภัย ชาวไปบล้มมาก ในขณะนั้น หินแม่ได้เปิดปากให้ชาวไปบเข้าไป เพื่อรอภัยพิบัติผ่าน ไปก็เปิดปากให้ชาวไปบออกมา ชาวไปบก็สามารถใช้ชีวิตได้ต่อไป ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เด็กที่เกิดใหม่ก็ตั้งชื่อนิยมใช้คำว่าฉือ หมายความว่า “หิน”

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงหินวิเศษก้อนหนึ่ง ช่วยรักษาชีวิตชาวบ้านจนผ่าไปไว้ได้ เรื่องหินแม่จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุ

11. ยายแก่รักษาเทพเจ้าเป็นจุ 老奶奶救本主 (lǎonǎinaijiùběnzhǔ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่เดิม หมู่บ้านฉีเวินซุนมีเทพเจ้าตอเวินเป็นเทพเจ้าเป็นจุ หมู่บ้านกวนจ้าย มีเทพเจ้าดำเป็นเทพเจ้าเป็นจุ แต่ในเวลาต่อมา ชาวบ้านทั้งสองหมู่บ้านยินยอมไปไหว้เป็นจุเทพเจ้าดำเพราะว่าเทพเจ้าดำจะได้ผลชะงัด มีอยู่วันหนึ่ง ยายแก่ไปไหว้เป็นจุเทพเจ้าดำไปสายเพราะไม่สบาย แต่ขณะนั้นศาลเจ้าของเป็นจุเทพเจ้าดำเกิดไฟไหม้ ยายแก่เลยรีบแบกเป็นจุเทพเจ้าดำออกมา ศาลเจ้าเสียหายแล้ว ชาวบ้านตกลงกันจะย้ายเทพเจ้าดำไปที่ศาลเจ้าของเป็นจุเทพเจ้าตอเวิน ตอนช่วยเป็นจุเทพเจ้าดำยายแก่ได้รับบาดเจ็บ ต่อมาก็ตาย ชาวบ้านคิดว่ายายแก่เป็นคนช่วย มีผลต่อเป็นจุ จึงสร้างรูปปั้นยายแก่อยู่กับเป็นจุสองท่านนี้

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงยายแก่เป็นบุคคลธรรมดาคนหนึ่ง เวลาศาลของเป็นจุเกิดไฟไหม้ นางไปช่วยแบกรูปปั้นของเป็นจุออกมาจนตนเองตาย เรื่องยายแก่รักษาเทพเจ้าเป็นจุจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุ

12. ลูกสาวของเป็นจุ 本主的女儿 (běnzhǔdenǚér)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในหมู่บ้านซิวซ่างเขตเหอเตี้ยน มีผู้หญิงคนหนึ่งที่เป็นลูกสาวเป็นจุของหมู่บ้านซิวซ่างหน้าตาสวยมาก ลูกสาวเป็นจุพอถึง 16 ปี ก็มีผู้ชายหลายร้อยคนมาขอแต่งงานด้วย แต่ลูกสาวบอกว่าไม่ถูกใจใคร วันที่ 8 เดือนกุมภาพันธ์เป็นวันเกิดของเป็นจุเฉวี่ยซาน หลังจากเป็นจุซิวซ่างไปฉลองกลับมา ก็แจ้งให้ลูกสาวทราบ ว่า พ่อหมั้นนุให้เป็นภรรยาของลูกชายเป็นจุเฉวี่ยซาน ลูกสาวไม่ยอมรับก็ร้องไห้ แต่พ่อบอกว่า ตั้งแต่โบราณเรื่องการแต่งงานของลูก ต้องทำตามที่พ่อแม่จัดให้ ในคืนนั้น ลูกสาวเป็นจุออกไปพบกับผู้ชายที่เคยช่วยเธอไว้ เป็นจุซิวซ่างจึงได้รู้ว่าลูกสาวมีคนที่รักที่เป็นคนจน จึงรีบจัดงานแต่งงานของลูกสาวกับลูกชายเป็นจุเฉวี่ยซาน ลูกสาวจำต้องยอมแต่งงานตามที่พ่อแม่จัดให้ ลูกสาวไปใช้ชีวิตกับสามีแล้วพบอุปสรรคต่าง ๆ กลับมาบ่นกับพ่อแม่ว่า พ่อแม่และแม่ผัวทำให้เธอเดือดร้อน แล้วบอกว่าไม่อยากกลับไปใช้ชีวิตกับสามีแล้ว

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหากล่าวถึงการคลุมถุงชน พ่อแม่หาคู่ที่มีฐานะเท่าเทียมกันให้ลูก โดยไม่สนใจว่าลูกจะมีความรักหรือมีความสุขหรือไม่ นิทานเรื่องลูกสาวของเป็นจู้ จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจู้

13. โอรสแห่งสวรรค์ป้ายเหยียน 白岩天子 (báiyántiānzi)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า สมัยดึกดำบรรพ์ บณภูเขาหลัวผิงมีหมู่บ้านแห่งหนึ่ง หมู่บ้านนี้บูชาก่อนหินไว้เป็นเป็นจู้ เพราะไม่รู้ชื่อ จึงตั้งชื่อว่า “โอรสแห่งสวรรค์ป้ายเหยียน” มีตำนานเล่าว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านนี้อาศัยอยู่ที่นั่นโดยเลี้ยงแกะ มีอยู่ปีหนึ่ง แกะในทั้งหมู่บ้านเกิดโรคอะไรก็ไม่รู้และตายไปเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงไล่แกะไปซ่อนไว้บนภูเขา มีคนแก่คนหนึ่ง เขาไล่แกะหลายตัว ขึ้นภูเขา และไปถึงถ้ำใหญ่แห่งหนึ่ง ได้เห็นมีหินสีขาวจำนวนมาก เขารู้สึกเหนื่อยจึงนอนในถ้ำก่อน ตื่นแล้วค่อยกลับบ้าน และฝันถึงมีคนแก่คนหนึ่งบอกว่า ข้าก็คือก้อนหินที่ตั้งอยู่ข้างหมอนเจ้า เป็นเทพเจ้าดูแลแกะ พวกเจ้าต้องรับข้าไปบูชาเป็นเป็นจู้ของหมู่บ้าน คนแก่ตื่นนอนแล้วก็ทำตามฝัน จากนั้น แกะในหมู่บ้านหายป่วย และเลี้ยงดีขึ้น

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงหินวิเศษก้อนหนึ่ง ช่วยรักษาแกะของ ชาวไปหายจากโรคได้ ชาวไปจึงนับถือหินก้อนนี้เป็นเป็นจู้คอยรักษาแกะของหมู่บ้าน เรื่องโอรสแห่งสวรรค์ป้ายเหยียนจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจู้

14. อาเป็นบูชาเทพเจ้าเป็นจู้ 阿奔祭本主 (ābēnjiàběnzhǔ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้ว ระหว่างภูเขาเมฆหมอกที่หุบหลงมีภูเขา ป่าเถาลูกหนึ่ง บณภูเขามีศาลเจ้าแห่งหนึ่ง ในศาลเจ้าบูชาเทพเจ้าเป็นจู้ของหมู่บ้านรอบภูเขา เมื่อชาวบ้านเจ็บป่วย ก็ต้องฆ่าวัวมาไหว้บูชา จะทำให้หายป่วยและอยู่อย่างปลอดภัย วันหนึ่ง มีหนุ่มชนเผ่าไปซื้ออาเป็น ภรรยาเขาตั้งครรรภ์ใกล้จะคลอดแล้ว อยู่ดี ๆ ก็เป็นหวัด อาเป็นเป็นห่วงภรรยา ก็คิดจะไปบูชาเทพเจ้าเป็นจู้ แต่เขาไม่อยากจะฆ่าวัวมาไหว้บูชาเป็นจู้เพราะถึงเวลาปลูกข้าวแล้วต้องกัน วัวเป็นกำลังแรงงาน จึงไปขอกับเป็นจู้ สุดท้ายได้รับคำตอบว่าไม่ต้องฆ่าวัวมาไหว้บูชา เรื่องอาเป็นบูชาเทพเจ้าเป็นจู้โดยไม่ฆ่าวัวจึงลือไปทั่ว คนอื่นจึงทำตาม วัวจึงไม่ถูกฆ่าอีก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของวิธีการไหว้บูชาเป็นจู้ จากการบูชาด้วยวัวไปสู่การบูชาด้วยขนมธรรมา เรื่องอาเป็นบูชาเทพเจ้าเป็นจู้จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจู้

15. ฮองเต้จิ้งจวนและอ๋องอู่ชวน 景庄皇帝与武宣王 (jǐngzhuānghuángdì yǔ wǔ xuānwáng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อน หมู่บ้านเป่ย์อี้ เขตเต๋นชวน มีศาลเจ้าของเป็นจู้แห่งหนึ่งชื่อว่าศาลเจ้าฮองเต้จิ้งจวน ทางทิศเหนือเป็นหมู่บ้านหลี่เต็ง มีศาลเจ้าของเป็นจู้แห่งหนึ่งชื่อว่าศาลเจ้าอ๋องอู่ชวน ฮองเต้จิ้งจวนและอ๋องอู่ชวนอยู่ใกล้กันจึงเป็นเพื่อนกัน ปกติก็คุยเล่นบ่อย ๆ มีอยู่

วันหนึ่ง ม้าของอ๋องอู่ชวนออกมาทำร้ายที่นาของชาวบ้าน ชาวบ้านจึงไปฟ้องที่เป็นจู่แห่งเขตเต็นชวน และยังแจ้งฮ่องเต้จึงจวนว่าขอให้ช่วยพวกเขา ในที่สุดอ๋องอู่ชวนจึงถูกลงโทษ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงโลกที่เทพเจ้าเป็นจู่ช่วยดูแลหมู่บ้านของ ชาวไป แต่ถ้าเทพเจ้าทำร้ายชาวบ้าน ก็จะได้รับกลงโทษเหมือนบุคคลธรรมดา เรื่องฮ่องเต้จึงจวน และอ๋องอู่ชวนจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจู่

16. เป็นจู่แห่งภูเขาแดง 红山本主 (hóngshānběnzǔ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อน เป็นจู่แห่งภูเขาแดงเป็นนายพล แซ่ตัน เมื่อยมบาลแห่งห้ายตงก่อกบฏ กษัตริย์ไปสั่งให้นายตันไปตั้งมั่นรักษาปากภูเขาแดง และตรวจตรา ภูเขา มีอยู่วันหนึ่ง นายตันได้ต่อสู้กับยมบาล ทั้งสองฝ่ายก็ได้รับบาดเจ็บ เลยกลับไปรักษา แต่นายตันทนไม่ไหวก็ตายไป ในเวลานี้ ลูกชายคิดมาก ตกลงจะไปฆ่ายมบาลตาย ในที่สุดยมบาล ตายแล้ว ชาวบ้านได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงเป็นจู่เป็นบุคคลธรรมดาต่อสู้กับยมบาล จนยมบาลตาย ทำให้ชาวบ้านได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เรื่องเป็นจู่แห่งภูเขาแดงจึงเป็นนิทานพื้นบ้าน ประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจู่

17. ไม้ไผ่สายรุ้ง 虹竹 (hóngzhú)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้วหมู่บ้านเจียวเจียวซุนที่อยู่ในภูเขาหู่มี ผู้หญิงคนหนึ่งชื่อเจียวเอ้อ มีอยู่วันหนึ่ง เจียวเอ้อได้เห็นตะขาบ 9 ตัวต่อสู้กับงูเขียวเล็กตัวหนึ่ง เธอจึง ไปช่วยงูเขียว งูเขียวเล็กให้ลูกเมล็ดซานชาบดแก่เจียวเอ้อเอาไปกิน เจียวเอ้อกินแล้วก็ตั้งท้อง และคลอดออกมาเป็นงู 99 ตัว งูเกิดมาแล้วก็ลงไปน้ำแล้ว เจียวเอ้อจับตัวหนึ่งมาไว้ในไม้ไผ่ ปักไม้ไผ่ ในพื้น และไปเอาน้ำมาให้งูกิน แต่เวลากลับมา เห็นไม้ไผ่ออกมาใหญ่มากมาย รูปร่างไม้ไผ่มุมโค้ง เหมือนสายรุ้ง งูตัวนี้ออกมาถ้าเกิดภัยแล้ง ไม้ไผ่เหล่านี้สามารถออกน้ำได้ และไปช่วยฟ่องต่อสู้กับ ตะขาบ สามปีผ่านไป หมู่บ้านนี้เกิดภัยแล้ง เจียวเอ้อใช้ไม้ไผ่ช่วยให้มีน้ำออกมาใช้ ที่ภัยแล้งเกิดจาก ยักษ์ตะขาบงูเขียวซึ่งเป็นมังกรเขียวต่อสู้กับยักษ์ตะขาบสามปีจนฆ่ายักษ์ตาย ชาวบ้านเลยนับถือ เจียวเอ้อเป็นเป็นจู่ สร้างศาลเจ้าให้เจียวเอ้อตั้งชื่อว่าศาลเจ้าแม่มังกร

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงไม้ไผ่สายรุ้งที่ลูกชายของนางเจียวเอ้อ สร้างมา เพื่อช่วยให้มีน้ำออกมาใช้ ขจัดภัยแล้งของชาวไป ชาวไปจึงนับถือเจียวเอ้อเป็นเป็นจู่ เรื่องไม้ ไผ่สายรุ้งจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจู่

18. เพลงเทพและดอกไม้เทพ 歌仙和花神 (gēxiānhéhuāshén)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ชาวไปไม่สามารถร้องเพลงได้ ก็ไม่สามารถ เล่นดนตรีต่าง ๆ ยังไม่สามารถเดินรำได้ ชาวไปดำเนินชีวิตอย่างน่าเบื่อและไม่มีความสุขทั้งปี แต่มีอยู่ วันหนึ่ง มีนางฟ้าชื่อว่าจิวฉ่ายมาถึงหมู่บ้านของชาวไป และแต่งงานกับหนุ่มชาวไปที่ชื่อกันโก้ว จิวฉ่าย

จึงสอนชาวปรั้องเพลง เล่นดนตรี และเต้นรำ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ชาวไปสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสนุกสนาน มีความสุขมากมาย หลังจั่วฉ่ายและกันโก้วเสียไป ชาวไปเลยนับถือจั่วฉ่ายเป็นเป็นจุเพลงเทพ และนับถือกันโก้วเป็นเป็นจูดอกไม้เทพ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงนางฟ้าลงมาโลกของมนุษย์ ช่วยมนุษย์สามารถร้องเพลงได้ จึงได้ช่วยชีวิตชาวไปมีชีวิตชีวาและมีสีสันขึ้น ชาวไปจึงนับถือนางฟ้าเป็นเป็นจุเรื่องเพลงเทพและดอกไม้เทพจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุ

19. หมอยอดเยี่ยมชื่อเม็งยิว 药神孟优 (yàoshénmèngyōu)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในเขตห่ายตงของต้าหลี่ มีศาลเจ้าเป็นจุแห่งหนึ่ง ช่างในบูซาเป็นจุเทพเจ้าหมอยอดเยี่ยมที่ชื่อว่าเม็งยิว เม็งยิวเป็นคุณหมอที่ยอดเยี่ยมและจิตใจดีงาม ช่วยรักษาโรคอย่างไม่กลัวความยากลำบาก ถ้าผู้ป่วยเป็นคนร่ำรวยเขาจะรับค่ารักษา แต่ถ้าผู้ป่วยเป็นคนยากจนเขาก็ไม่รับค่ารักษา เพื่อพยายามรักษาโรคเขามักจะไปถึงที่ที่อันตราย ดังนั้น เม็งยิวได้รับความเคารพจากชาวบ้านมากมาย ชาวบ้านจึงนับถือเม็งยิวเป็นเป็นจูดอยคุณแลหมู่บ้าน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงหมอที่รักษาโรคให้คนยากจนช่วยชาวบ้านจนเฝ้าไปให้พ้นโรค ชาวไปก็นับถือเขาเป็นเป็นจุ เรื่องหมอยอดเยี่ยมชื่อเม็งยิวจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุ

20. วีรบุรุษที่พิทักษ์สังฆธรรมคนเดียวชื่ออาล้อง 独脚义士阿龙 (dújiǎoyìshìālong)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อน มีชายหนุ่มชาวไปคนหนึ่งชื่อว่า อาล้อง เขาประกอบอาชีพตัดฟันและทำประมง เขาเดินทางไปที่ภูเขาหลายแห่ง รู้จักบ่อน้ำ แม่น้ำ และถ้ำต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีอยู่ปีหนึ่ง หมู่บ้านที่นายอาล้องอาศัยอยู่เกิดภัยแห้งแล้ง ชาวบ้านปลูกข้าวไม่ได้เลย นายอาล้องหาสาเหตุที่เกิดแห้งแล้ง คือ มีก้อนหินก้อนใหญ่ลงในถ้ำน้ำ ทำให้แม่น้ำปิดไป อาล้องจึงลงไปน้ำและย้ายก้อนหินออกไป ทำให้น้ำไหลอีก ชาวบ้านจึงมีน้ำใช้ แต่อาล้องเสียขาไปหนึ่งข้าง อีกห้าปีผ่านไป หมู่บ้านเกิดภัยแห้งแล้งอีก เหตุเหมือนครั้งที่แล้ว อาล้องไปย้ายก้อนหินอีก แต่เขามีขาข้างเดียว ย้ายก้อนหินไปแล้วก็ไม่มีแรงออกจากถ้ำ สุดท้ายก็ตายไป ชาวบ้านขอบคุณเขาจึงนับถือนายอาล้องเป็นเป็นจุที่ช่วยคุณแลน้ำของหมู่บ้าน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงนายอาล้องเป็นวีรบุรุษของชาวไป เพราะว่าเขาช่วยชาวไปแก้ไขปัญหากลภัยแห้งแล้ง ทำให้อาบน้ำมีน้ำใช้ เรื่องวีรบุรุษที่พิทักษ์สังฆธรรมคนเดียวชื่ออาล้องจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเทพเป็นจุ

21. บ่าวสองคน 两个赶马人 (liǎnggègǎnmǎrén)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนนานมาแล้ว มีบ่าวสองคนเป็นเพื่อนบ้าน คนหนึ่งชื่อชื่อเลิ่ง อีกคนหนึ่งชื่อบาจिन เขาสองคนไล่ต้อนม้าไปขาย ไปถึงครึ่งทางบาจिनเกิดคิดร้าย อยากเอาม้าและของทั้งหมดไว้เองจึงชนชื่อเลิ่งตกลงไปที่หน้าผา แต่ชื่อเลิ่งโชคดีที่มีเทพเจ้าเป็นจุช่วยเหลือเลยยังมี

ชีวิตได้ ชื่อเลิ่งรู้จักตอบแทนบุญคุณของเทพเจ้าเป็นจูงจึงทำดีช่วยเหลือคนอื่น ทำให้ชาวบ้านเคารพ ชื่อเลิ่งเป็นอย่างมาก ต่อมาบาจिनมาหาชื่อเลิ่งเพื่อขอโทษ ชื่อเลิ่งรับคำขอโทษแล้วเล่าเรื่องที่เทพเจ้าเป็นจูงช่วยเขาให้บาจินฟัง บาจินจึงไปทำตามชื่อเลิ่งเพื่อจะได้ความเคารพและเงินทอง แต่เทพเจ้าเป็นจูงไม่ได้ช่วยเขา เขาเลยถูกสัตว์กินไป เหลือแต่หัวใจเป็นสีดำ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงคนนิสัยดีคิดที่ดี ทำดี จึงมีเทพเจ้าดูแลและช่วยเหลือ ส่วนคนนิสัยร้าย มักจะเห็นแก่ตัว คิดร้าย จึงถูกเทพเจ้าลงโทษ เรื่องบ่าวสองคนจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเทพเจ้าเป็นจูง

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปมีนิทานกลุ่มหนึ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหมู่บ้านชาวไปมีเทพเจ้าเป็นจูงคอยดูแลรักษา ซึ่งมีเป็นจูงมากมายหลายแบบ แต่ละแบบมีความสามารถไม่เหมือนกัน เช่น ช่วยดูแลรักษาชาวบ้านให้ไกลจากโรค ช่วยดูแลสัตว์เลี้ยงในหมู่บ้าน ช่วยดูแลพืชผลของชาวบ้าน เป็นต้น เทพเจ้าเป็นจูงมีหน้าที่ต่าง ๆ กัน ชาวไปเชื่อว่า เป็นจูงมีความสามารถมากที่สุด และการไหว้บูชาเป็นจูง จะทำให้ได้รับความช่วยเหลือจากเป็นจูง นอกจากนี้แล้ว นิทานยังมีเนื้อหาเกี่ยวกับเป็นจูงก็มีครอบครัวของตนได้ มีพ่อแม่ลูก ใช้ชีวิตอย่างเป็นบุคคลธรรมดาด้วย

3.2.2 นิทานเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม

นิทานเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม เป็นนิทานอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของชนเผ่าไป ที่ว่าเจ้าแม่กวนอิมเป็นเทวดาคองค์หนึ่งที่มีความสามารถพิเศษ มีจิตใจดีงาม และมีน้ำใจด้วย ช่วยรักษาชีวิตของมนุษย์ เป็นตัวแทนของความเมตตา ดังต่อไปนี้

1. ทะเลหงษ์คู่ยี่ 红水海 (hóngshuǐhǎi)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้ว ในทิศเหนือของหมู่บ้านช่างชื่อมีทะเลสาบชื่อทะเลบัว เจ้าแม่กวนอิมได้อาศัยอยู่บนภูเขาท้ายทะเลบัว ในเขตเหอเตี้ยนแห่งแล้งบ่อย ๆ เจ้าแม่กวนอิมรู้สึกสงสารชาวบ้านจึงออกมาช่วยรักษาชีวิตมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในเหอเตี้ยน เจ้าแม่กวนอิมเดินทางไปหาราชามังกรที่ทะเลตะวันออก ราชามังกรให้ยืมมังกรมาสองตัว เจ้าแม่กวนอิมสาปมังกรให้เป็นหมู เจ้าแม่กวนอิมปลอมตัวเป็นหญิงชราคนหนึ่ง มือถือไม้เท้า ไล่หมูสองตัวที่ไปเดินผ่านหมู่บ้าน เพื่อให้มังกรสองตัวให้เข้ากับหมู่บ้าน อยู่มาวันหนึ่ง เจ้าแม่กวนอิมเดินไปถึงแถวหมู่บ้านช่างชื่อ รู้สึกว่าชาวบ้านในหมู่บ้านช่างชื่อน่ารักมาก จึงขวางแก้ววิเศษที่ติดตัวไปให้แก่ชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านได้รับประโยชน์ มีชีวิตที่อิสระและมีความสุข แต่มังกรสองตัวก็อยากได้แก้ววิเศษนี้ จึงต่อสู้กันเองเพื่อแย่งแก้ววิเศษ สุดท้ายมังกรทั้งสองตัวก็ตาย เลือดของมังกรกลายเป็นบ่อน้ำ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิมที่ช่วยชาวไปขจัดภัยแล้ง ชาวไปซาบซึ่งใจมากจึงนับถือเจ้าแม่กวนอิม เรื่องทะเลหงษ์คู่ยี่จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม

2. ทะเลสาบที่อุดไม่สนิท 未堵好的湖 (wèidǔhǎodehú)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า หมู่บ้านต้าต้า เขตฉางสูย อำเภอหยุนหลง เป็นสถานที่ที่มีสิ่งแวดล้อมดีและอุดมสมบูรณ์ ในหมู่บ้านนี้มีชนเผ่าไปที่มีจิตใจดีงามและขยันหมั่นเพียร มีตำนานเล่าว่า พระโพธิสัตว์กวนอิมคิดจะอุดรูที่น้ำไหลออกจากน้ำพุร้อนที่ตั้งอยู่ชายแดนของหมู่บ้าน ให้กลายเป็นทะเลสาบ เพื่อนำน้ำมาใช้เลี้ยงปลาและกุ้ง ให้ชาวบ้านสามารถมาจับปลาจับกุ้งได้ในตอนที่ไม่ได้ทำไร่ทำนา แต่ถูกปีศาจงูชดขวาง ในขณะที่เจ้าแม่กวนอิมไปหาหินมาอุดรูน้ำ ปีศาจงูก็รีบไปเปิดรูที่ถูกอุดไว้ ปล่อยให้ น้ำไหลออก เจ้าแม่กวนอิมเมื่อได้ยินเสียงก็รีบกลับมาดู ปีศาจงูเห็นเจ้าแม่กวนอิมกลับมา ก็รีบหนีไปแล้ว เจ้าแม่กวนอิมก็รีบตามไปจัดการปีศาจงู และไปหาหินมาอุดรูต่อ แต่ขณะนี้ฟ้าสว่างแล้ว จึงรีบปล่อยหินและกลับทะเลไปได้แล้ว แต่ทะเลสาบยังอุดไม่สนิท

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิมอยากช่วยการทำมาหากินของชาวไปให้ดีขึ้น จึงคิดหาหินมาอุดรูน้ำเพื่อทำทะเลสาบ แต่ถูกชดขวางจึงช่วยชาวบ้านไม่สำเร็จ เรื่องทะเลสาบที่อุดไม่สนิทจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม

3. เจ้าหญิงองค์ที่สาม 三公主 (sāngōngzhǔ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในอดีต จันทรคติที่ 29 เดือนกุมภาพันธ์ ชาวไปในเขตเยียงเฉินต้องจัดงานวัด เพื่อบูชาเจ้าแม่กวนอิมพันมือพันตา ชาวไปเรียกกวนอิมองค์นี้ว่าเจ้าหญิงองค์ที่สาม เมื่อนานมาแล้ว อ่องเมี่ยวจวนมีลูกสาวสามคน ชื่อว่าเมี่ยวอิง เมี่ยวยูน และเมี่ยวชาน พี่สาวทั้งสองแต่งงานกับชายหนุ่มที่พ่อเลือกให้ แต่น้องเมี่ยวชานไม่ยอมแต่ง อยากเลือกคู่ครองเอง พ่อจึงไล่ออกจากเมือง ต่อมา อ่องเมี่ยวจวนป่วย คุณหมอบอกว่าต้องกินมือและตาของลูกเป็นยา เจ้าหญิงเมี่ยวอิงและเมี่ยวยูนตกใจและไม่ยินยอม คุณหมอถามถึงเจ้าหญิงเมี่ยวชานและคิดว่าเจ้าหญิงคงจะยอมแน่ ๆ อ่องเมี่ยวจวนจึงสั่งให้ทหารไปตามหาเมี่ยวชาน เมื่อทหารหาพบ เมี่ยวชานมอบตาและมือให้พ่อรักษาโรค หลังจากหายดี อ่องเมี่ยวจวนก็ไปตามหาลูกสาวเมี่ยวชาน เห็นแต่ผู้หญิงที่ไม่มีตาและไม่มีมือ จึงพูดขึ้นมาว่า เพิ่มมือเพิ่มตา เนื่องจากตื่นเต้นเลยเรียกผิดว่าพันมือพันตา เจ้าหญิงเมี่ยวชานจึงมีมือพันตามีตาพันตา พ่อเมี่ยวชานตายไป ชาวบ้านก็ปั้นรูปปั้นเมี่ยวชาน และเรียกว่า “เจ้าแม่กวนอิมพันมือพันตา”

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเจ้าหญิงองค์ที่สามที่ถูกพ่อไล่ออกจากบ้าน แต่ยอมให้มือและตาของตัวเองเอามาเป็นยารักษาพ่อ ต่อมา ชาวบ้านนับถือเป็นเจ้าแม่กวนอิม เรื่องเจ้าหญิงองค์ที่สามจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านประเภทเจ้าแม่กวนอิม มีเนื้อหาที่กล่าวถึง เจ้าแม่กวนอิมมีจิตใจดีงาม ช่วยแก้ปัญหาให้ชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านชนเผ่าไปอยู่ในหมู่บ้านได้อย่างสงบสุขและรอดพ้นจากภัยทั้งปวง

3.3 นิทานคติ (fable)

นิทานคติเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทหนึ่ง เป็นนิทานที่เล่าเรื่องขึ้นโดยอิงหลักธรรม แสดงให้เห็นผลของการทำกรรมดีและกรรมเลว ตัวละครมีลักษณะชัดเจนว่าต้องเป็นคู่ ก็คือ มีตัวละครสองฝ่ายที่อยู่ตรงข้าม มีตัวละครฝ่ายดีที่ทำดี ทำในสิ่งที่ถูกต้อง และตัวละครฝ่ายตรงข้าม ที่ทำชั่ว ละโมบ โหดร้าย หรือทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปมีนิทานมากมายหลายเรื่องที่ดีเป็นนิทานคติได้ ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปที่ผู้วิจัยเลือกมามีนิทานคติ 12 เรื่อง ดังนี้

1. เพลงชุมนุมที่ภูเขาชื่อเป่าซาน 石宝山歌会 (shíbǎoshāngēhuì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในระหว่างจันทรคติที่ 1 เดือนสิงหาคม เป็นช่วงเวลาใกล้จะเก็บข้าว ชาวไปที่อาศัยอยู่แถวเมืองเจียนชวาก็มารวมตัวกันที่ภูเขาชื่อเป่าซานและแข่งขันร้องเพลงอย่างมีชีวิตชีวา มีตำนานเล่าว่า เมื่อนานมาแล้ว มีไก่อทองตัวหนึ่งอาศัยอยู่บนภูเขาชื่อเป่าซาน ไก่อทองตัวนี้ช่วยบอกเวลา ร้องเพลงตามฤดูกาลให้แก่ชาวไป ชาวไปจึงรู้เวลาปลูกข้าวและเก็บข้าว นอกจากนี้แล้ว ไก่อทองตัวนี้ยังสอนให้ชาวไปร้องเพลงได้ตามทำนองด้วย ชาวไปจึงร้องเพลงและใช้ชีวิตอย่างมีความสุข แต่มีอยู่วันหนึ่ง มีมังกรดำตัวหนึ่งมาไล่ไก่อทองไปและเข้ายึดครองเขตเจียนชวน เพื่อจะได้ที่อยู่อาศัยอย่างดีของไก่อทอง ชาวไปถูกทำร้าย พิษและสัตว์ก็ตายหมด ไก่อทองจึงต่อสู้กับมังกรดำ แต่อีกไม่นาน ไก่อทองก็ดูเหมือนจะแพ้ ชาวไปจึงร้องเพลงช่วยไก่อทอง ในที่สุดมังกรดำก็ตายไป ชาวไปและไก่อทองได้มีชีวิตเหมือนเดิมอีกครั้ง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมีไก่อทองสอนชาวไปร้องเพลง ช่วยให้ชีวิตของชาวไปมีสีสัน เมื่อไก่อทองต้องต่อสู้กับมังกรร้าย ชาวบ้านก็ร้องเพลงช่วยไก่อทองต่อสู้ได้สำเร็จ เรื่องเพลงชุมนุมที่ภูเขาชื่อเป่าซานจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานคติ ซึ่งสอนคติธรรมเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

2. ราชินีหายตง 海东娘娘 (hǎidōngniángniang)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในเขตหายตง อำเภอเจียนชวน มีหญิงสาวคนหนึ่งชื่อว่าชื่อเหนียง หน้าตาสวยงาม เมื่อถึงอายุ 17 ปี ก็แต่งงานกับเด็กชายอายุ 12 ปี ซึ่งเป็นคู่หมั้นกันมาตั้งแต่เด็ก เมื่อแต่งงานไปแล้วพ่อผัวแม่ผัวทำร้ายเธอทุกวัน มีอยู่วันหนึ่ง ชื่อเหนียงไปทำนา และพบชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อว่าเว่ยซังที่เป็นลูกกำพร้า ทั้งสองคนคุยกันแล้วรู้สึกว่าเป็นเพื่อนที่รู้จักกัน อีกไม่นานก็ตกหลุมรักกัน แต่มีอยู่วันหนึ่ง กษัตริย์สั่งว่าจะเลือกราชินี ขุนนางได้เห็นหน้าตาที่สวยงามของชื่อเหนียง จึงคิดจะน่านางเป็นราชินี แต่ชื่อเหนียงไม่ยอม แต่ก็ต่อต้านไม่ได้จึงถูกขุนนางพากลับวัง ชื่อเหนียงบอกเว่ยซังไว้ว่าเธอจะกลับมาหาเขาแน่ ๆ แต่ชื่อเหนียงหนีกลับมาไม่ได้ ต่อมาอีก 10 วันชื่อเหนียงก็ตาย ส่วนเว่ยซัง รอชื่อเหนียงกลับมาจนไม่กินไม่นอน ในที่สุดก็ตายตามชื่อเหนียง กลายเป็นนกเหลืองตามหาชื่อเหนียงโดยไม่รู้ว่าชื่อเหนียงตายไปแล้ว

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรักของนางซื่อเหนียงและนายเว่ยซัง ที่รักกัน แต่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน เนื่องจากสู้กับคนที่มีอำนาจไม่ได้ เรื่องราชนิทายตงจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานคติ ซึ่งสอนคติธรรมเรื่องชนชั้นเป็นอุปสรรคที่ก้าวข้ามยาก

3. หมากับเสือดาวร่วมทำธุรกิจด้วยกัน 狗搭豹子做生意 (gǒudābàozizhuòshēngyì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนมีเสือดาวได้ยินคนพูดว่าเนื้อหมาอร่อยมากจึงอยากจะลองกิน แต่เห็นหมาอยู่กับเจ้าของตลอดเวลา มันจะลงมือฆ่าหมาก็ไม่ได้ ได้แต่แอบดูหมา เห็นว่าหมาโลภมาก ชอบเงิน จึงไปหาหมาและบอกว่าจะชวนหมาทำธุรกิจด้วยกัน หมากลับเสือดาวจะฆ่าตนเองไปกินจึงไม่ยินยอม แต่เสือดาวบอกว่ามันชอบกินเนื้อกวางแต่ไม่กินหมา แต่หมาก็บอกว่ามันไม่มีเงินทุน เสือดาวจึงบอกว่ามันให้ยืมได้ หมาคิดถึงเงินก็เลยยินยอมและตามเสือดาวไป เสือดาวพาหมาไปถึงป่าไม้และฆ่าหมากิน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงเสือดาวตัวหนึ่งฉลาดมาก เพื่อกินเนื้อของหมา จึงคิดหาข้อเสียของหมาและจับหมาได้ ส่วนหมาอยากได้เงิน จึงหลงเชื่อคำพูดของเสือดาว จนถูกจับไปฆ่ากิน เรื่องหมากับเสือดาวร่วมทำธุรกิจด้วยกันจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานคติ ที่สอนคติธรรมเรื่องโลภมากลาภหาย

4. ถ้ำซ่อนทอง 藏金洞 (cángjīndòng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า มีเด็กกำพร้าคนหนึ่ง ไม่มีชื่อไม่มีนามสกุล และมาขออาหารที่หมู่บ้านทุกวัน แล้วมีครอบครัวหนึ่งสงสารเขา จึงชวนเด็กคนนี้ไปช่วยเลี้ยงวัวและแกะ วันรุ่งขึ้นเด็กคนนี้ก็ปล่อยแพะ แกะ และวัวไปกินหญ้าตามทุ่งที่ข้างหลังหมู่บ้าน หญ้าต่อนั้นเขียวอ่อนมาก แพะ แกะ และวัวกินทุกวันก็ยังไม่หมด ไม่กี่วันต่อมา วัวผอมกลุ่มนี้เปลี่ยนเป็นวัวอ้วนท้วน ชาวบ้านก็ชมว่าเขาเลี้ยงวัวได้ดีมาก ครอบครัวนี้ดีกับเด็กกำพร้ามาก เย็บเสื้อผ้าใหม่ให้เขาใส่ ทำลูกข้าวให้เขากินเป็นอาหารกลางวันทุกวัน เด็กพบถ้ำที่มีเงินทองซ่อนอยู่ เด็กนำเงินกลับมาให้ครอบครัวนี้ทุกวัน วันละน้อยขนาดเท่าลูกข้าว ครอบครัวอยากได้เงินมากขึ้น จึงแอบตามเด็กไปจนพบถ้ำ แล้วฆ่าเด็กตายไปในระหว่างทาง และเข้าไปหาเงินทองเอง แต่ก็หาไม่พบ และไม่ได้เงินเพิ่มแล้ว เพราะฆ่าเด็กตายไปแล้ว เด็กคนนี้ก็ตอบแทนครอบครัวนี้ด้วยการ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงเด็กเลี้ยงวัวคนหนึ่ง ตอบแทนครอบครัวที่มีบุญคุณกับเขาด้วยการนำเงินมาให้ทีละเล็กน้อยทุกวัน แต่ครอบครัวนั้นโลภ ฆ่าเด็กตายเพราะหาที่ซ่อนเงินทองไม่พบก็ไม่ได้เงินอีกเลย เรื่องถ้ำซ่อนทองจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานคติ ที่สอนคติธรรมเรื่องโลภมากลาภหายและทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

5. ขโมยรวงข้าว 偷谷穗 (tōugǔsui)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในอดีต มีคนหนึ่งชื่ออาเหิงเตย สมาชิกในครอบครัวมีจำนวนมาก มีอาหารไม่พอกิน มีอยู่คืนหนึ่ง เพื่อนหลายคนชวนอาเหิงเตยไปขโมยรวงข้าวที่นาของบ้านอื่น

อาเหิงเตียมาถึงที่นา เห็นรวงข้าวสีเหลืองก็ตาลอย พุดในใจเองว่า “ของของคนอื่นก็คือของคนอื่น ส่วนของฉันก็คือของฉัน” แล้วอาเหิงเตียก็ไม่ยอมขโมยและกลับบ้านด้วยมือเปล่า คืนที่สอง คืนที่สาม และอีกหลายคืนหลังจากนั้น เขากลับบ้านด้วยมือเปล่าเหมือนเดิม จากนั้นอีกคืนหนึ่ง เขาไปกับเพื่อน ๆ อีก เห็นรวงข้าว คิดในใจว่า “ของของคนอื่นก็คือของคนอื่น ส่วนของฉันก็คือของฉัน” ก็กลับบ้านมือเปล่าอีกครั้ง แต่ยังไม่ถึงบ้านฝนตกหนัก เขาเปียกทั้งตัว เมื่อถึงบ้านเขาก็รู้สึกว้าขัง หลังหนักมากจนแบกไม่ไหวแล้ว จึงรีบวางลง และเห็นว่าเงินทั้งหมด จากนั้นเป็นต้นมา ครอบครัวของเขาก็ดีขึ้น ส่วนเพื่อน ๆ ที่ชวนเขาไปขโมยรวงข้าวก็ตายที่นาทั้งหมด

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงชวานาหลายคนไปขโมยรวงข้าวของคนอื่น แต่มีคนหนึ่งไม่ยอมขโมย เขาจึงได้รางวัลเป็นเงินทอง ส่วนคนที่ขโมยก็ตายหมด เรื่องขโมยรวงข้าวจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานคติ ที่สอนคติธรรมเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

6. กบแต่งเมีย 青蛙讨媳妇 (qīngwā tǎo xīfù)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ในเขื่อนหือฉิ่ง มีหญิงสาวคนหนึ่งจะแต่งงาน พ่อแม่ก็ไปเชิญคนมาเพื่อให้ลูกสาวเลือกคู่ กบตัวหนึ่งเดินทางมาหาพ่อแม่ของหญิงสาว และบอกว่าขอแต่งงานกับลูกสาว แต่พ่อแม่ไม่ยินยอม เนื่องจากกบเป็นสัตว์และหน้าตาขี้เหร่ กบจึงโกรธ และทำร้ายพืชผลของชาวบ้าน พ่อแม่จึงยินยอมให้แต่งงาน หลังจากแต่งงานแล้ว หญิงสาวดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข หลังจากไปทำงานกลับบ้าน ก็มีอาหารเตรียมไว้ทุกวัน วันหนึ่ง หญิงสาวแอบดู ก็เห็นว่า มีชายหนุ่มคนหนึ่งทำกับข้าวอยู่ ข้าง ๆ เขาคือหนังกบ หญิงสาวจึงได้รู้ว่ากบเป็นชายหนุ่มคนหนึ่ง จึงอยู่กับสามีอย่างมีความสุขตลอดมา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึง กบต้องแต่งงานกับหญิงสาวสวย เมื่อแต่งงานไปแล้วจึงรู้ว่าเขาคือชายหนุ่มรูปงามไม่ใช่กบ เรื่องกบแต่งเมียจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานคติ ที่สอนคติธรรมเรื่องอย่าตัดสินคนอื่นที่รูปลักษณ์ภายนอก อย่าดูคนแต่ภายนอกให้ดูที่จิตใจข้างใน

7. พี่น้องสามคน 三兄弟 (sānxiōngdì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว มีภูเขาสามแห่งอาศัยอยู่ด้วยกันเป็นเพื่อนบ้านกัน พวกเขาสนิทกันและเจอกันทุกวัน แต่มีอยู่วันหนึ่ง พวกเขาต้องการสาบานเป็นพี่น้องร่วมสาบานกัน แต่ไม่รู้ใครเป็นพี่คนโต พี่คนรอง และน้องชาย พวกเขาไม่รู้วันเกิดของตนเอง จึงไปถามภูเขาล้อ ซึ่ง เป็นภูเขาก่าแก่แห่งหนึ่ง ภูเขาล้อจึงวัดตามความสูงและความใหญ่ แล้วบอกว่าภูเขาล้อจุนซาน เป็นพี่คนโตและตั้งชื่อใหม่ว่าภูเขาเหล้าจุนซาน ภูเขายู้อองซานเป็นพี่คนรอง ส่วนภูเขาเหยงลู่อาน เป็นน้องคนเล็ก ภูเขาทั้งสามแห่งก็อยู่กันอย่างมีความสุข

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมีภูเขาสามแห่งเป็นพี่น้องร่วมสาบานกัน ใช้ความสูงและความใหญ่เป็นมาตรฐานการจัดลำดับพี่น้อง เรื่องพี่น้องสามคนจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานคติ ที่สอนคติธรรมเรื่องวิธีการแก้ปัญหาอาจจะมีหลายวิธีก็ได้

8. ขอเอามูลไก่ 要鸡粪 (yào jī fèn)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนมีชายหนุ่มคนหนึ่ง พ่อตายไปแล้ว จึงได้อาศัยอยู่กับแม่ที่แก่ชรา ชายหนุ่มทำนาปลูกพืชมาเลี้ยงครอบครัว เวลาเก็บข้าวเสร็จ เก็บข้าวไว้พอได้กิน ที่เหลือเอาไปขายนำเงินมาซื้อขนมมาให้แม่กิน มีอยู่วันหนึ่ง ชายหนุ่มทำนาอยู่และพบวัวแดงต่อสู้กับวัวดำ เขาก็ไปช่วยวัวแดงไล่วัวดำไปจากนา ที่จริงแล้ววัวแดงเป็นลูกชายของราชามังกร ราชามังกรจึงตกลงยกลูกสาวชื่อชานเจียให้แต่งงานกับชายหนุ่มเพื่อขอบคุณชายหนุ่มที่ช่วยชีวิตของลูกชาย ชานเจียดีใจที่จะได้แต่งงาน แต่ชายหนุ่มไม่ยอมรับ เขาสองคนคุยถึงครั้งที่สามจนชายหนุ่มยอมรับแต่งงาน ราชามังกรคิดจะส่งเงินทองให้เขาสองคนเพื่อปรับปรุงคุณภาพของชีวิต แต่ชายหนุ่มไม่เอา เขาขอเอาแต่ขี้ไก่ เพราะว่าเขาทำนาปลูกพืชต้องการขี้ไก่ ชายหนุ่มกับชายเจียใช้ขี้ไก่มาทำนาปลูกข้าว แล้วได้เก็บข้าวและพืชมากมายตลอด มีข้าวกินมีเงินใช้ สามภรรยาคนนี้ได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงชายหนุ่มคนหนึ่ง ได้ช่วยชีวิตของลูกชายราชามังกร จึงได้แต่งงานกับลูกสาวของราชามังกร เวลาแต่งงาน หนุ่มชายขอเอาขี้ไก่เป็นของขวัญแต่งงานเพื่อใช้กับพืชที่เขาปลูกไว้ เรื่องขอเอามูลไก่จึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานคติ แสดงให้เห็นว่า ชาวไปที่ซื้อสัตย์พยายามจะปรับปรุงคุณภาพของชีวิตด้วยแรงของตนเอง และสอนคติธรรมเรื่องทำสิ่งที่ดี สิ่งที่ดีก็จะมาหาเราโดยมีเหตุผล นิสยตนเองที่ดีจะสามารถช่วยเราพบสิ่งที่ดีได้

9. เทพเจ้าภูเขาไม่พูด เสือไม่กัด 山神不开口老虎不咬人 (shānshénbùkāikǒulǎohǔbùyǎorén)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนมีเพื่อนสองคน อายุเท่า ๆ กัน แต่นิสัยไม่เหมือนกัน อยู่มาวันหนึ่ง เพื่อนสองคนไล่ต้อนล่อไปขาย คนนิสัยร้ายอยากได้เงินไว้คนเดียวจึงใช้ไม้ไผ่ทำร้ายตาของคนนิสัยดี และไล่ต้อนล่อไปขายเอง คนดีที่ตาบอดได้เดินทางมาถึงศาลแห่งภูเขาแห่งหนึ่ง เวลามืดแล้วได้ยินเสียงของเทพภูเขาและเสือ บอกวิธีการปลูกข้าวตามฤดูกาลว่าปลูก 1 ปี 1 ครั้ง เขาจึงไปบอกวิธีดี ๆ นี้กับชาวบ้าน ชาวบ้านจึงเก็บเกี่ยวข้าวได้ผลดีทุกปี ชาวบ้านและเทพเจ้าภูเขาช่วยคนนิสัยดีให้ตา กลับมามองเห็นอีกครั้งหนึ่ง คนนิสัยดีทำตามเทพภูเขาบอกไว้ ชาวบ้านจึงเคารพคนนิสัยดีมาก ในเวลานี้ คนนิสัยร้ายมาขอโทษกับคนนิสัยดี คนนิสัยดีรับแล้วก็บอกคนนิสัยร้ายว่าตนเองได้อะไรจากเทพเจ้าภูเขาบ้าง คนนิสัยร้ายจึงไปทำเหมือนคนนิสัยดี และก็ได้พบเทพภูเขาและเสือ แต่เทพเจ้าภูเขาเห็นว่าคนคนนี้นิสัยร้าย ไม่ได้ช่วยชาวบ้าน อยากได้แค่พรจากเทพเจ้าภูเขาเท่านั้น คนที่นิสัยร้ายจึงถูกเสือกินตาย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงคนนิสัยดีคิดดี ทำดี จึงมีเทพเจ้าดูแลและช่วยเหลือ อยู่เสมอ ส่วนคนนิสัยร้าย มักจะเห็นแก่ตัว คิดร้าย ทำร้ายคนอื่น จึงถูกเทพเจ้าลงโทษ เรื่องเทพเจ้า ภูเขาไม่พูด เสือไม่กัดจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานคติ สอนคตินิยมเรื่องการทำดี ได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

10. เพื่อนเก่าสองคน 两老友 (liǎnglǎoyǒu)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนมีเพื่อนสองคน อายุเท่า ๆ กัน แต่นิสัยไม่เหมือนกัน คนหนึ่งนิสัยดีชื่อจางตง คนหนึ่งนิสัยร้ายชื่อหลี่ชื่อ มีอยู่ครั้งหนึ่ง เพื่อนสองคนได้ดั้นด้นไปขาย เขาสองคนพักที่ศาลเจ้าแห่งเก่าแก่และเห็นมีทองอยู่ในศาล จางตงอยากได้ทองทั้งหมดจึงหลอกหลี่ชื่อ ว่าปวดท้อง อยากให้หลี่ชื่อไปเชิญหมอมารักษา แต่หลี่ชื่อรู้สึกว่าจะเสียเวลา จึงบอกว่าจะแบกจางตงไป หาหมอ แต่จางตงบอกว่าปวดมากไปไม่ได้และให้หลี่ชื่อไปเชิญหมอมารักษา หลังจากหลี่ชื่อไปแล้ว จางตงรีบกลับศาลและไปหาทอง แต่ทองกลายเป็นน้ำแล้ว จางตงเสียใจจึงกลับบ้าน และบอกหลี่ชื่อ ว่าหายปวดแล้ว ตอนกลางคืนจางตงท้องเสียจริง ๆ แต่หลี่ชื่อได้รับทองที่เทพเจ้าส่งมาให้

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงคนนิสัยดีคิดสิ่งที่ดี จึงมีเทพเจ้าดูแลอยู่เสมอ ส่วนคนนิสัยร้าย เห็นแก่ตัว คิดร้าย จึงจะถูกเทพเจ้าลงโทษ เรื่องเพื่อนเก่าสองคนจึงเป็นนิทานพื้นบ้าน ประเภทนิทานคติ โดยสอนคตินิยมเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

11. พี่น้องเก้าคน 九兄弟 (jiǔxiōngdì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนนานมาแล้ว เขตภูเขาฉ้อฟิง มีสามีภรรยาคนหนึ่ง พวกเขา มีลูกชาย 9 คน แต่ลูกชาย 9 คนนี้ ไม่ต้องกินก็สามารถเติบโตขึ้นเองได้ มีชายแก่ตั้งชื่อให้เด็กทั้ง 9 คน ว่ามีแรงมาก กินไม่อิ่ม หิวไม่ตาย ตีไม่ตาย ขยายยาว เผาไม่ตาย หนาวไม่ตาย ตัดไม่ตาย และจมน้ำ ไม่ตาย มีอยู่วันหนึ่ง กษัตริย์ได้รู้เรื่องพวกเขาและกลัวพวกเขา จึงตกลงจะฆ่าพวกเขาให้ตาย แต่พี่น้อง 9 คนนี้มีความสามารถพิเศษตามชื่อของพวกเขา ในที่สุดกษัตริย์จมน้ำตาย ประชาชนจึงดำเนินชีวิต อย่างมีความสุข

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงพี่น้องเก้าคนมีความสามารถพิเศษตามชื่อของ พวกเขา พวกเขาจึงใช้ความสามารถพิเศษมาต่อสู้กับฝ่ายร้าย สุดท้ายเอาชนะได้ เรื่องพี่น้องเก้าคนจึง เป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานคติ ซึ่งสอนคตินิยมเรื่องอย่าคิดร้ายแก่ผู้อื่น เพราะทำชั่วก็จะได้ชั่ว พี่น้องรักกันจะทำให้มีความสามารถมากมาย

12. หินลงโทษ 惩逆岩 (chéngnì yán)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนนานมาแล้ว ในหมู่บ้านซานมู่ผิงมีบ้านหนึ่ง สามีชื่อเฟิงกัวย ภรรยาเป็นบุตรของบ้านแซ่หลิว สองสามีภรรยาทำหน้าที่ได้สืบจากบรรพบุรุษ ดำเนินชีวิตด้วยแรงงาน ตัวเอง สองคนมีลูกชายชื่อเกาเซิ่งทั้งสองคนรักลูกมาก เมื่อเกาเซิ่งอายุ 20 ปี พ่อแม่จัดหาหญิงให้และ จัดงานแต่ง หลังแต่งงานไม่ถึงสองปี เฟิงกัวยตายเพราะความเหนื่อย ส่วนภรรยาเขาก็แก่ลงทุกวัน

ไม่สามารถทำงานบ้านและทำนาเหมือนแต่ก่อน ลูกชายและลูกสะใภ้ไม่มีความกตัญญู รังแกแม่ตัวเอง ชอบด่าว่าและตบตีแม่ แม่อดทนไม่ไหว รู้สึกเสียดายมากที่ลูกชายตัวเองเป็นคนแบบนี้ สุดท้าย รอยแตกบนหินหนีบมือของเก่าเซ็ง จนเลือดไหลออกมามาก แม่จึงชี้หน้าลูกชายว่า ฟ้าเปิดตาแล้ว ทำชั่วได้ชั่ว แล้วแม่ก็เดินกลับบ้านไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงลูกอกตัญญูไม่ดูแลแม่ตนเองให้ดี จนถูกหิน ลงโทษ เรื่องหินลงโทษจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานคติ ที่สอนคติธรรมเรื่องต้องกตัญญูต่อ พ่อแม่ ถ้าทำชั่วจะได้รับผลชั่วตอบแทน

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานคติมีขนาดสั้น ตัวละครนอกจากมีคนแล้วยัง มีสัตว์และพืชที่มีความคิดเหมือนคน และเล่าเรื่องเพื่อใช้อบรมสั่งสอน ให้ความสว่างทางด้าน สติปัญญา จะได้รู้ความจริงของชีวิต

3.4 นิทานมหัศจรรย์ (fairy tale)

นิทานมหัศจรรย์เป็นนิทานพื้นบ้านประเภทหนึ่ง เป็นนิทานเกี่ยวกับเวทदानางฟ้า นิทาน มหัศจรรย์มีขนาดค่อนข้างยาว เนื้อเรื่องเต็มไปด้วยอิทธิปาฏิหาริย์ ของวิเศษ และความมหัศจรรย์เหนือ ธรรมชาติ จนกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะสำคัญของนิทานประเภทนี้ นิทานมหัศจรรย์มุ่งให้ความ พะหลิตเพลินและจินตนาการ ตอนจบฝ่ายดีชนะแล้วจบด้วยความสุขสมหวังของตัวเอกในเรื่อง นิทาน พื้นบ้านของชนเผ่าไปมีนิทานมากมายสามารถเข้ากับลักษณะของนิทานมหัศจรรย์ ในนิทานพื้นบ้าน ชนเผ่าไปที่ผู้วิจัยเลือกมามีนิทานมหัศจรรย์จำนวน 5 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. หม้ออเนกประสงค์ 万能锅 (wànnéngguō)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนนานมาแล้ว มีชายแก่สองคนเป็นเพื่อนสนิทกัน คนหนึ่งเป็น ชายแก่เลี้ยงม้า อีกคนหนึ่งเป็นชายแก่ขุดยาสมุนไพร ปกติคือชายแก่เลี้ยงม้าทำกับข้าว แต่วันนี้ ชายแก่ขุดยาสมุนไพรบอกว่าจะเลี้ยงข้าวชายแก่เลี้ยงม้า เขาจึงหยิบหม้อแปลก ๆ ออกมาใบหนึ่ง ใส่หินและน้ำลงในหม้อ ไม่ต้องมีไฟหม้อก็เดือดได้ ไม่นาน ก็มีอาหารกลิ่นหอมลอยอยู่ในหม้อ ชายแก่ เลี้ยงม้าไม่ยอมเชื่อ ชายแก่ขุดยาสมุนไพรจึงบอกว่าหม้อนี้เป็นหม้อวิเศษ และเขาเป็นเทพเจ้า ที่สุด ชายแก่ขุดยาสมุนไพรก็กลับสวรรค์และมอบหม้อให้ชายแก่เลี้ยงม้า แต่ชายแก่เลี้ยงม้าไม่รับเพราะเขา รู้สึกว่าหม้อวิเศษนี้อยู่กับคนธรรมดาอาจจะไม่มีผลอะไร ชายแก่ขุดยาสมุนไพรจึงถือหม้อกลับไปด้วย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมีเทพเจ้าคนหนึ่ง เขามีหม้อวิเศษใบหนึ่ง ไม่ต้องมี ไฟหม้อก็ทำงานได้ ใส่แต่หิน ดิน และน้ำ แต่ไม่ต้องใส่ผักหรือเนื้อก็สามารถทำอาหาร เรื่อง หม้ออเนกประสงค์จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานมหัศจรรย์ แสดงความมหัศจรรย์ของหม้อวิเศษ

2. น้ำเต้าหิน 石葫芦 (shíhúlu)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว มีเทวดาที่ชื่อน้องเอ๋อร์ล้าง เขาอยากไปดูโลกมนุษย์ เลยลือน้ำเต้าหินวิเศษอันหนึ่งไปด้วย น้ำเต้าหินนี้สามารถเก็บของได้มากมาย เทวดาน้องเอ๋อร์ล้างได้เห็นมนุษย์ไม่มีพืชกิน เลยนำเมล็ดพันธุ์ต่าง ๆ ใส่ น้ำเต้าหินวิเศษเมื่อเอาเมล็ดพันธุ์ลงมาพื้นอีกไม่นาน พื้นที่มีข้าวและพืชต่าง ๆ ออกมา เขายังสอนให้ชาวบ้านวิธีการปลูกพืช ชาวบ้านจึงได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขมาก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงน้ำเต้าหินวิเศษที่ใส่เมล็ดพันธุ์พืชลงมาช่วยให้โลกมนุษย์มีอาหารกิน ทำให้ชาวไปดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เรื่องน้ำเต้าหินจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานมหัศจรรย์ แสดงความมหัศจรรย์ของน้ำเต้าหิน

3. ดอกไม้ชาเขา 山茶花 (shāncháhuā)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อน มีชายแก่คนหนึ่งอาศัยอยู่ที่เชิงเขา เขามีลูกสาว 3 คน ลูกสาวคนแรกและคนที่สองขี้เกียจมาก ไม่ทำงานเอาแต่กินแล้วนอน แต่ลูกสาวคนเล็กทั้งขยันและเฉลียวฉลาด ทุกคนเรียกเธอน้องสาม มีอยู่วันหนึ่ง ชายแก่จะไปตัดฟัน ให้ลูกสาวช่วยทำอาหารเช้า และจะเด็ดดอกไม้ชาเขามาให้เป็นรางวัล แต่พี่สาวสองคนไม่สนใจ ส่วนน้องสามดีใจที่จะได้ชาเขาจึงรีบทำกับข้าว ชายแก่ตัดฟันเสร็จก็ไปหาดอกไม้ชาเขาที่สวยงามที่สุด เจอแล้วกำลังจะไปเด็ด ก็เห็นมีงูขาวตัวหนึ่งออกมาจากดอกไม้ ชายแก่ตกใจมาก แต่งูบอกเขาว่า ถ้าลูกสาวใส่ดอกไม้ชาเขาก็ต้องแต่งงานกับเขา ชายแก่กลับบ้านแล้วไปคุยกับลูกสาวทีละคน พี่คนโตและพี่คนรองไม่ยอมแต่งงานกับงู น้องสามคุยกับพ่อเสร็จแล้วตกลงแต่งงานกับงู จึงอำลาพ่อและพี่ น้องสามไปถึงบ้านของงูแล้วปรากฏว่างูเป็นผู้ชายชาวไปที่หล่อมากและขยัน ทั้งสองคนแต่งงานและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับความมหัศจรรย์ของงูที่ต้องการแต่งงานกับคนธรรมดา ที่เมื่อแต่งงานไปแล้วจึงรู้ว่างูเป็นคนไม่ใช่งู เรื่องดอกไม้ชาเขาจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานมหัศจรรย์ แสดงความมหัศจรรย์ของงูที่กลายเป็นคนในภายหลัง

4. เทพเจ้าต้าลี่และเทพเจ้าเอ๋อลี่ 大力神与二力神 (dàlì shényǔ èrlì shén)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นายมู่เจียถั่วกำลังจะพ่ายแพ้ต่อมังกรลูกกบ และต้องเสียเมืองเหอชิง มู่เจียถั่วจึงจะหาผู้ช่วย ต่อมาได้ลูกศิษย์สองคน ลูกศิษย์คนแรกชื่อช้อกาน หน้าดำและอ้วนมาก ส่วนลูกศิษย์คนที่สองชื่อลิวเตอ หน้าขาวและผอมมาก แต่ทั้งสองคนมีแรงมาก และช่วยนายมู่เจียถั่วต่อสู้กับมังกรลูกกบจนเอาชนะได้ นายมู่เจียถั่วจึงตั้งให้ทั้งสองคนดำรงตำแหน่งเป็นเทพเจ้าต้าลี่และเทพเจ้าเอ๋อลี่ หมายความว่าเทพเจ้าที่มีแรงคนแรกและคนที่สอง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ เป็นเรื่องค่อนข้างยาว มีตัวละครเป็นคนที่มีความสามารถต่อสู้กับยักษ์ที่เป็นมังกร จนเอาชนะได้ เรื่องเทพเจ้าต้าลี่และเทพเจ้าเอ๋อลี่จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานมหัศจรรย์ ที่แสดงความมหัศจรรย์ของมนุษย์ธรรมดาที่มีแรงจนต่อสู้กับมังกรได้

5. เจ้าแห่งภูเขาดือเป่าซาน 石宝大王 (shíbǎodàwáng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ชาวไปที่อาศัยอยู่ที่เขตปินชวณไม่มีแม่น้ำ ชาวไปไม่สามารถปลูกข้าวได้ ปลูกข้าวโพดอย่างเดียว มีอยู่วันหนึ่ง มีชายหนุ่มชื่ออิ่งเซียนจู่ฝันว่า ที่พื้นดินมีก้อนหินวิเศษก้อนหนึ่ง สามารถช่วยชาวไปมีแม่น้ำใช้ ตื่นแล้วเขาเลยไปหาก้อนหินวิเศษ ก็ได้เจอจริง ๆ อิ่งเซียนจู่ใช้ก้อนหินทำตามความฝัน แล้วก็แม่น้ำเกิดขึ้น อิ่งเซียนจู่ช่วยชาวบ้านให้ทำนา ต่อมาชาวไปที่อาศัยที่เขตปินชวณก็มีน้ำใช้สำหรับทำนา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ เป็นเรื่องค่อนข้างยาว มีหลายตอน ตัวละครเป็นมนุษย์ ที่ได้ของวิเศษตามความฝันเอง ของวิเศษช่วยให้เกิดแม่น้ำ ทำให้ชาวไปดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เรื่องเจ้าแห่งภูเขาดือเป่าซานจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานมหัศจรรย์ ที่มีของวิเศษทำให้เกิดความมหัศจรรย์

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานมหัศจรรย์ มักจะมีฉากสวรรค์และโลกมนุษย์ ตัวละครมีเทพเจ้า คน และสัตว์ เรื่องเล่าถึงการเหาะเหินเดินอากาศ การแปลงกาย การใช้เวทย์มนตร์ การสาป ของวิเศษที่มีอิทธิฤทธิ์ แสดงความมหัศจรรย์ของทั้งเทวดา คน สัตว์ และสิ่งของ

3.5 นิทานชีวิต (novella)

ลักษณะของนิทานชีวิตคือมีเรื่องค่อนข้างยาวมีหลายอนุภาคหรือหลายตอน ดำเนินเรื่องอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง มีการบ่งสถานที่ที่เกิดเรื่องและชื่อตัวละครชัดเจน ตัวละครเป็นบุคคลธรรมดาที่ดำเนินชีวิตเช่นคนสามัญทั่วไป นักวิชาการบางคนจึงจัดนิทานประเภทนี้เป็นนิยาย และเรียกว่า นิยายชีวิต ชาวบ้านที่เล่าเรื่องประเภทนี้ มักเชื่อว่าเป็นเรื่องที่เคยเกิดขึ้นจริง นิทานพื้นบ้านของชาวไปมีหลายเรื่องสามารถแบ่งออกมาเป็นนิทานชีวิต เรื่องเหล่านี้สนุกสนานสะเพือนอารมณ์ มีหลายรส ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปที่ผู้วิจัยเลือกมา มีนิทานชีวิต 8 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. เกลือเทพ 盐神 (yánshén)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ริมแม่น้ำมีชา อำเภอลี้เจียนชวณ มีหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ชาวบ้านไม่รู้จักใช้เกลือปรุงอาหาร อยู่มาวันหนึ่ง มีผู้หญิงที่ชื่อกุ๋นุ่ย หน้าตาสวยงาม จิตใจดีงาม เธอชอบเล่นกับกวางที่อยู่บนภูเขา วันหนึ่ง กุ๋นุ่ยขึ้นบนภูเขาและเห็นสัตว์ต่าง ๆ ไปกินน้ำที่บ่อน้ำแห่งหนึ่ง จึงคิดว่าน้ำที่นี้อาจจะนำดื่มกินมาก ก็ใช้ไม้ไผ่เก็บน้ำไว้และนำกลับมาใช้ทำกับข้าว พอรู้สึกว่าการนี้รสชาติเค็มอร่อยมาก แต่มีอยู่วันหนึ่ง กุ๋นุ่ยไปตักน้ำที่บ่อน้ำ พบหมุยักษ์ตัวหนึ่งชนเธอตกลงจากหน้าผา พ่อเสียใจจึงไปฆ่าหมุยักษ์ และย้ายบ้านไปอยู่ใกล้บ่อน้ำ และแจ้งข่าวให้ชาวบ้านรู้ว่าบ่อน้ำแห่งนี้มีน้ำรสชาติเค็มทำกับข้าวได้อร่อย ชาวบ้านกินแล้วก็รู้สึกร่างกายแข็งแรง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงชาวไปค้นพบบ่อน้ำเกลือ และนำเกลือมาปรุงรสชาติในอาหาร เรื่องเกลือเทพจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานชีวิต แสดงชีวิตของชาวไปด้านการทำอาหารโดยใช้เกลือปรุงรส

2. สะพานโค้งคู่ 双眼桥 (shuāngyǎnqiáo)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนมีชายหนุ่มที่มีชื่อเสียงชื่ออาเค่อ เป็นผู้ชายทั้งฉลาดและมีความสามารถ ในขณะที่บนภูเขาตงชานมีคนร่ำรวยคนหนึ่ง เขามีลูกชายตาบอด แต่เขารู้สึกว่าเขา ร่ำรวยจึงไม่ได้กังวลเรื่องการแต่งงานของลูกชาย ส่วนบนภูเขาซีชานมีคนรวยคนหนึ่งรักเงินทองมาก เขามีลูกสาวคนหนึ่งที่น่าตาสวยงาม จึงตั้งใจจะให้ลูกสาวแต่งงานกับคนร่ำรวย อาเค่อรู้แล้วจึงอาสาเป็น พ่อสื่อ คนรวยที่อยู่บนภูเขาซีชานได้รู้หน้าตาและนิสัยของลูกชายตาบอดแต่ยอมให้ลูกสาวแต่งงาน เพื่อจะได้สินสอดทองหมั้น อาเค่อก็ได้รับเงินทองที่ทั้งสองฝ่ายให้กับแม่สื่อ และใช้ไปสร้างสะพาน ตั้งชื่อว่าสะพานโค้งคู่

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงชาไปใช้สติปัญญาได้เงินจากนายเงิน และเอา เงินนี้มาสร้างสะพานโค้งคู่ เรื่องสะพานโค้งคู่จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานชีวิต ที่เล่าถึงชีวิตของ คนร่ำรวยที่โลภมาก

3. เลือดย้อมต้นพลับ 血染柿子树 (xuèrǎnshìzǐshù)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในอดีตมีแม่แก่คนหนึ่งเลี้ยงลูกชายคนเดียว ลูกชายแต่งงานแล้วเชื่อ ฟังภรรยา และปฏิบัติต่อแม่อย่างเหี้ยมโหด มีอยู่วันหนึ่ง ลูกชายได้เห็นอีกาเล็กเอาอาหารให้แม่อีกา กิน เลยรู้สึกว่ามันปฏิบัติต่อแม่อย่างเหี้ยมโหดนั้นเป็นเรื่องที่ผิด จึงไปส่งข่าวให้แม่ แต่แม่เห็นลูกชายแล้ว กลัวลูกชายจะตี แม่ไม่ยอมให้ชาวบ้านรู้ว่าลูกชายทำร้าย แม่จึงเดินไปชนต้นพลับตายเอง ลูกชายรู้ ความผิดของตนเองก็เสียใจ จึงบูชาแม่ก่อนกินข้าวทุกวันตลอดไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงลูกชายที่ไม่กตัญญูต่อแม่จนแม่ตาย เรื่องเลือดย้อม ต้นพลับจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานชีวิต ที่แสดงชีวิตครอบครัวชาวไปว่า คุณแม่รักลูก อย่างไรไม่เห็นแก่ตัว

4. ลุงแก่ร้องเรียน 老汉告状 (lǎohàngào zhuàng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนมีพี่น้องสี่คน แม่ตายไปนานแล้ว พ่อเป็นคนตาบอด พวกเขา เป็นคนจน ใช้ชีวิตแบบยากลำบาก มีอยู่วันหนึ่ง พี่ฝาผดกพวกเขาไปทำงานไม่ได้เลยนั่งชวนกันคุยเล่น พูดว่าจะไปฆ่าไก่ตัวหนึ่งมากิน พร้อมกับกินเหล้าด้วย พ่อบังเอิญได้ยิน พอถึงเวลากินข้าว ลูกชายเอา ข้าวมา แต่ไม่มีไก่ไม่มีเหล้า พ่อก็คิดว่าลูกชายกินเองไม่ให้เขา กิน จึงไปร้องเรียนกับผู้พิพากษา ต่อมา ผู้พิพากษาได้รู้ความจริงว่าเรื่องนี้คือลูกชายคุยเล่น แท้จริงแล้วพวกเขาอยากจนถึงไม่ได้กินทั้งเนื้อและ เหล้า สุดท้ายผู้พิพากษาไม่ได้ลงโทษพ่อคนนี้ และให้ลูกชายพากลับบ้าน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงชายแก่ได้ยื่นคำล้อเล่นจากลูกชายแล้วคิดว่าเป็น จริงจึงโกรธลูกชาย เรื่องลุงแก่ร้องเรียนจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานชีวิต แสดงชีวิตที่ ยากจนของชาวไปที่ไม่เคยได้กินเนื้อกินเหล้าเลย

5. เล่นขลุ่ยซานเมือง 郊边牧笛 (jiāobiānmùdí)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ในเมืองเจียนชวามีชายหนุ่มคนหนึ่งที่มาจากต่างเมืองใช้ชีวิตพึ่งพาอาศัยชาวบ้านด้วยการช่วยเลี้ยงวัว เขาเป็นใบ้เพราะตอนเด็ก ๆ คิดถึงพ่อแม่ถึงเกิดป่วย และไม่ได้รักษา เขาชอบเล่นขลุ่ยซานเมืองเพื่อแสดงความเศร้าเสียใจ มีอยู่วันหนึ่ง มีหญิงสาวคนหนึ่งได้ยินเสียงขลุ่ย รู้สึกซาบซึ้งและตื้นตันใจ ต่อมาเขาสองคนเกิดความรักต่อกัน พ่อของหญิงสาวรู้แล้วโกรธมากจึงห้ามหญิงสาวไปเจอกับชายหนุ่มอีก แม่เลี้ยงไม่ให้หญิงสาวออกไปนอกห้องและไม่ให้ข้าวกิน ไม่กี่วันหญิงสาวก็ตาย ชายหนุ่มรู้แล้วก็ไปเล่นขลุ่ยซานเมือง เสียงขลุ่ยเศร้าใจมาก เล่นขลุ่ยเสร็จหนึ่งเพลงก็ตายไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความรักระหว่างชมชื่นของชาวใบ้ที่เป็นไปไม่ได้ และจบลงด้วยความตายของหนุ่มสาว เรื่องเล่นขลุ่ยซานเมืองจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานชีวิต

6. พี่สาวน้องสาวยังสู้หิวเสียดไม่ได้ 亲姐妹不如破篮子 (qīnjiěmèibùrúpòbìzi)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว มีครอบครัวที่ยากจน พ่อแม่ตายไปแล้ว เหลือพี่สาวน้องสาวสองคน พี่สาวแต่งงานกับพ่อค้า มีชีวิตที่ดี ส่วนน้องสาวแต่งงานกับสามีที่ยากจนใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก อยู่มาวันหนึ่ง ผมงของพี่สาวเกิดมีเหมามากมาย พี่สาวนึกถึงหิวเสียดที่บ้านน้องก็ให้น้องสาวเอามาให้ แต่ไม่เลี้ยงข้าวน้องสาว ให้แต่เศษข้าวนิดหน่อย และยังว่าน้องสาวว่าไม่มีหัวใจ น้องสาวเสียใจมากจึงอยากตาย หนีมาร้องให้ที่หน้าป่าช้าพ่อแม่ แต่นึกถึงสามีและลูกจึงตัดสินใจกลับบ้าน ในเวลานี้ หิวเสียดตกลงไปในพื้นหญ้า น้องสาวไปหาแต่กลับพบเงินมากมาย น้องสาวจึงเอาไปใช้ ชีวิตของเธอก็ดีขึ้นมาก พี่สาวรู้จึงลองทำตามไปร้องให้ที่หน้าป่าช้าพ่อแม่เหมือนน้อง แต่พบงูใหญ่ตัวหนึ่ง และถูกงูกินตายไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความรักระหว่างพี่น้องทางสายเลือด ที่ไม่ได้ช่วยเหลือกันในเวลาที่คนหนึ่งพบความยากลำบาก เรื่องพี่สาวน้องสาวยังสู้หิวเสียดไม่ได้จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานชีวิต แสดงชีวิตของพี่น้องสองคนที่มีฐานะแตกต่างกัน

7. พระคุณเจ้ากับเพื่อนบ้าน 地师和他的邻居 (dìshīhédeqínlǚ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว มีพระคุณเจ้าคนหนึ่ง มีความสามารถพิเศษด้านฮวงจุ้ย ทำให้คนยากจนกลายเป็นคนร่ำรวยได้ แต่เขาเองไม่ได้เป็นคนร่ำรวย เขายากลำบากเหมือนเดิม เพื่อนบ้านชอบมาหาพระคุณเจ้าขอช่วยแก้ไขปัญหาดัง ๆ เพื่อนบ้านกลายเป็นคนร่ำรวย ต่อมาเพื่อนบ้านขอให้พระคุณเจ้าช่วยให้ลูกชายสอบได้ดีและได้แต่งงานกับสาวร่ำรวย พระคุณเจ้าช่วยเหลือต่อไปไม่ไหวแล้วจึงย้ายบ้านไปอยู่ที่อื่น

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีขนาดค่อนข้างยาว มีหลายตอน เป็นเรื่องราวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคนธรรมดาทั่วไป ตัวละครเป็นพระคุณเจ้าที่มีความสามารถพิเศษ สามารถเลือกสถานที่ดี ๆ ทำให้เปลี่ยนโชคชะตาได้ เรื่องพระคุณเจ้ากับเพื่อนบ้านจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานชีวิต

8. ทหารแดงสามหมื่นสามพันเดินผ่านหมู่บ้านปอหลอจวง 红军三万三，路过菠萝庄 (hóngjūnsānwàn sān, lùguòbōluózhuāng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ปี ค.ศ. 1936 ทหารแดงจำนวน 33,000 คนเดินทางมาถึงเขตเหอชิง ในระยะการเดินทาง ทหารแดงลงโทษนายเงินที่เอาเปรียบชาวบ้านเรื่องการแบ่งที่นา และช่วยแบ่งชาวบ้านเป็นกลุ่ม วางแผนที่อยู่ให้ชาวบ้าน ช่วยชาวบ้านกลายเป็นเจ้าของได้ ทำให้ชาวบ้านสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ชาวบ้านจึงก็แต่งเพลงขึ้นมาชื่นชมทหารแดง และสืบทอดต่อมา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีขนาดค่อนข้างยาว ตัวละครเป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งเป็นทหารแดงของจีน อธิบายถึงความจริงต่าง ๆ ที่ทหารแดงช่วยเหลือชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เรื่องทหารแดงสามหมื่นสามพันเดินผ่านหมู่บ้านปอหลอจวงจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานชีวิตที่กล่าวถึงชีวิตชาวบ้านได้ดีขึ้นได้ด้วยการช่วยเหลือของทหารแดง

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานชีวิตมีเนื้อหาเกี่ยวกับเป็นมนุษย์ธรรมดาที่มีนิสัยดีและไม่ดี คนที่นิสัยดีเป็นคนที่มีความพยายาม ความอดทนอดกลั้น ความสามารถ และการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาและอุปสรรค ส่วนคนที่นิสัยไม่ดีเป็นคนที่มีความละโมภ ความเกียจคร้าน และรังแกคนที่อ่อนแอกว่า นอกจากนี้แล้ว ยังได้พบว่าชาวบ้านในอดีตใช้ชีวิตในสังคมเกษตร ทำนาปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก เพราะฉะนั้น นิทานชีวิตของชาวบ้านส่วนใหญ่จะเล่าถึงครอบครัวของชาวบ้าน อาชีพของชาวบ้าน

3.6 นิทานประจําถิ่น (sage)

นิทานประจําถิ่นเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของบุคคลและสถานที่ในท้องถิ่นหรือความเป็นมาของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น คือ สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา แม่น้ำ เกาะ หิน เป็นต้น และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเกี่ยวกับศาสนา เช่น เจดีย์ พระพุทธรูป พระพุทธรูป เป็นต้น มักเป็นเรื่องแปลกพิสดารซึ่งเชื่อว่าเคยเกิดขึ้นจริง ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง บ่งบอกชื่อตัวละครและสถานที่ไว้ชัดเจน อาจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์ของบ้านเมือง หรือบุคคลสำคัญของตัวละคร อาจเป็นมนุษย์ เทวดา สัตว์ หรือผีนางไม้ ซึ่งนิทานประจําถิ่นของชนเผ่าไปมีจำนวนมาก และสามารถแบ่งเป็นอีก 3 ประเภท ได้แก่ นิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่ นิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์ และนิทานเกี่ยวกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเกี่ยวกับศาสนา ในนิทานพื้นบ้านที่ผู้วิจัยเลือกมา มีนิทานประจําถิ่นจำนวน 33 เรื่อง ดังต่อไปนี้

3.6.1 นิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

นิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่มักเป็นเรื่องเล่าประกอบความเป็นมาของโบราณสถานต่าง ๆ ที่อยู่ในท้องถิ่น นอกจากนี้แล้วยังมีนิทานอธิบายชื่อของสถานที่ต่าง ๆ ด้วย

โดยผูกเป็นเรื่องราวให้บุคคลและสถานที่เกี่ยวข้องกัน นิทานประจำถิ่นของชนเผ่าไปมีหลายเรื่องเล่าถึงโบราณสถานและชื่อสถานที่ต่าง ๆ ในเขตเมืองต้าหลี่ ดังต่อไปนี้

1. เมืองสี่โจว 喜洲 (xǐzhōu)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ช่วงราชวงศ์ถัง ก่อนน่านเจ้า ต้าหลี่แยกเป็น 6 เขต โดยเขตเมิ่งเซอเจ้าเป็นเขตที่รวยที่สุด กษัตริย์ของเขตเมิ่งเซอเจ้าคือซีหนูล้อ ท่านมีหลานชายชื่อว่าเยี่ยนก้อเซ็ง เยี่ยนก้อเซ็งชอบฟันดาบมาก แต่แต่งบทกวีไม่ค่อยดี ซีหนูล้อจึงส่งเยี่ยนก้อเซ็งไปเรียนวัฒนธรรมอื่นที่เมืองหลวง เยี่ยนก้อเซ็งได้พบผู้หญิงคนหนึ่งชื่อซานกุ ซึ่งเป็นเจ้าหญิงองค์ที่สามของเมืองต้าหลี่ ทั้งสองคนเกิดความรักต่อกัน ความรู้เขาก็ก้าวหน้าไปกว่าแต่ก่อนมาก พวกเขาเลยกลับบ้านและบอกเรื่องแต่งงานกับครอบครัว กษัตริย์ไปของเมืองต้าหลี่ตั้งเมืองให้ลูกสาวเป็นของขวัญแต่งงาน และให้ซีหนูล้อตั้งชื่อเมืองใหม่ ซีหนูล้อเลยตั้งชื่อว่าสี่โจว หมายความว่า เมืองโชคดี

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อของสี่โจว ซึ่งเป็นเมืองที่กษัตริย์ไปของเมืองต้าหลี่ตั้งขึ้นใหม่เพื่อให้ลูกสาวเป็นของขวัญแต่งงาน ทำให้งานแต่งงานนั้นน่าเฉลิมฉลอง เรื่องเมืองสี่โจวจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

2. หมู่บ้านห่ายอันซุน 海印村 (hǎiyīncūn)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ด้านตะวันออกของทะเลเอ๋อร์ห่าย มีหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ชาวบ้านเป็นชาวประมง ในหมู่บ้านมีลูกสะใภ้คนหนึ่งชื่อว่าไปกุ หน้าตาสวยงาม จับปลาเก่ง ทั้งพ่อค้าและแม่ค้าต่างก็ชอบเธอ สามีกีร์กเธอมาก แต่มีอยู่วันหนึ่ง ไปกุไปจับปลาแล้วได้พบมังกรร้ายออกมาจากน้ำ มังกรร้ายเกิดความรักกับไปกุจึงบอกว่าจะแต่งงานกับไปกุ ไม่เช่นนั้นจะทำร้ายหมู่บ้านและชาวบ้าน พ่อค้า แม่ค้า และสามีของไปกุ ไปกุร้องไห้เจียนจะตาย เจ้าแม่กวนอิมได้ยินเสียงร้องไห้ก็เลยมาช่วย และจับมังกรร้ายไป และยังปล่อยปลาลงในทะเลที่ใกล้หมู่บ้าน ชาวบ้านรู้แล้วก็ตั้งชื่อหมู่บ้านว่าหมู่บ้านห่ายอันซุน หมายความว่า ปลาในทะเลนี้เป็นบุญคุณของเจ้าแม่กวนอิม

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อของหมู่บ้านห่ายอันซุน หมายความว่า ปลาในทะเลนี้เป็นบุญคุณของเจ้าแม่กวนอิม เรื่องหมู่บ้านห่ายอันซุนจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

3. เมืองเจียนชว่น 剑川 (jiànchūān)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ตอนที่เทพเจ้าซิงหองคงได้อาละวาดสวรรค์ เขามีคู่แข่งชั้นมากมาย โดยมีเทพเจ้าหมาป่าชื่อว่าคู้มู่ลั่งเขาต่อสู้กัน ปโลกมิตดาบของคู้มู่ลั่งถูกซิงหองคงฟันขาด และตกลงไปโลกมนุษย์ ปโลกมิตดาบหนักมากทำให้พื้นที่ลงไปเป็นรูปร่างเหมือนปโลกมิตดาบ โഴทองของคู้มู่ลั่งก็ตกลงไปเป็นแม่น้ำต่าง ๆ ดังนั้น ชาวบ้านก็เรียกเขตนี้ว่าเจียนชว่น

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อของเมืองเจียนชว่น ซึ่งหมายความว่ารูปร่างของเมืองเหมือนกับปโลกมิตดาบ สาเหตุที่ตั้งชื่อนี้ คือ รำลึกการต่อสู้ของ

เทพเจ้าซึ่งหองคงและเทพเจ้าหมาป่าคู้ยมู่ล่าง เรื่องเมืองเจียนชวนจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

4. แม่น้ำหย่องเฟิงเหอ 永丰河 (yǒngfēnghé)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว นอกเขตประตูทางทิศเหนือของเมืองเจียนชวน มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งชื่อหลิวลิ่งซุน และมีชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อว่าหย่องเฟิง ซึ่งเป็นคนที่ซื่อสัตย์กล้าหาญและร่างกายแข็งแรง แต่แถวนี้มีมังกรร้ายตัวหนึ่งอาศัยอยู่ที่ลำธารสายเก่าในภูเขาข้างตะวันตกของเมืองเจียนชวน ทำให้น้ำในลำธารที่ใสสะอาดเปลี่ยนเป็นขุ่น ชาวบ้านกินแล้วเกิดป่วย พิษก็ตายไปหมด หย่องเฟิงจึงไปฆ่ามังกรร้ายตาย ชาวบ้านระลึกถึงบุญคุณของเขา จึงเรียกลำธารนี้ว่า แม่น้ำหย่องเฟิงเหอ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อแม่น้ำหย่องเฟิงเหอ สาเหตุที่ตั้งชื่อนี้ คือ ชายหนุ่มหย่องเฟิงต่อสู้กับมังกรที่ทำร้ายชาวบ้าน จนชนะ ชาวบ้านจึงตั้งชื่อแม่น้ำที่เขาฆ่ามังกรว่าแม่น้ำหย่องเฟิงเหอ เรื่องแม่น้ำหย่องเฟิงเหอจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

5. ภูเขาเหนี่ยวเตี้ยวซาน 鸟吊山 (niǎodìdòoshān)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในเขตเฟิงยุ้อาเออร์หยวน มีภูเขาพิเศษแห่งชื่อว่าภูเขาเหนี่ยวเตี้ยวซาน ในระหว่างเทศกาลไหว้พระจันทร์ ชาวบ้านนิยมไปจับนกที่ภูเขาเหนี่ยวเตี้ยวซาน ที่น่าแปลกคือ ในเวลาปกติในภูเขานี้ไม่ค่อยได้เจอนกเลย แต่ถึงช่วงเวลาเทศกาลจะมีนกจำนวนมาก น่าแปลกยิ่งขึ้น คือ ในกระเพาะอาหารของนกไม่มีอาหาร ชาวบ้านสามารถจับนกมาทำกับข้าวได้อย่างสะดวก โดยก่อนหน้านั้นบนภูเขาเคยมีนกฟีนิกซ์อาศัยอยู่ด้วย แต่นกฟีนิกซ์ตายเพื่อป้องกันความหนาวแก่คนต่าง ๆ นกที่มีชีวิตอยู่จึงมาเคารพบูชานกฟีนิกซ์โดยไม่กินอาหารเพื่อแสดงความจริงใจ ภูเขาเหนี่ยวเตี้ยวซานหมายความว่านกมาไว้อาลัยนกฟีนิกซ์

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อภูเขาเหนี่ยวเตี้ยวซาน ซึ่งหมายความว่านกมาไว้อาลัยนกฟีนิกซ์ สาเหตุที่ตั้งชื่อนี้ คือ เพื่อป้องกันความหนาวแก่คนต่าง ๆ นกที่รอดชีวิตจึงเคารพบูชานกฟีนิกซ์โดยการไม่กินอาหาร เรื่องภูเขาเหนี่ยวเตี้ยวซานจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

6. ที่ราบซานหยางผิง 山羊坪 (shānyángpíng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในเขตเหลียนเถี่ยมีหมู่บ้านแห่งหนึ่งชื่อว่าหมู่บ้านซานหยางผิง ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมสวยงาม มีชาวป่าอาศัยอยู่ที่นี้ แต่ที่จริงแล้ว หมู่บ้านนี้ชื่อว่าซานหลูผิง ในอดีต ที่นี้ไม่มีคนเลย ไม่มีบ้าน เต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่ มีอยู่วันหนึ่ง มีนักล่าสองคนตามลามาถึงนี้ รู้สึกว่าที่นี้ น่าอยู่มาก และมีที่ราบสามารถทำนาปลูกข้าวได้ จึงย้ายบ้านมาตั้งถิ่นฐานที่นี้ อีกไม่นานก็มีคนมากยิ่งขึ้น ต่อมาหมู่บ้านเกิดขึ้น ชาวบ้านตั้งชื่อว่าหมู่บ้านซานหลูผิง ซึ่งหมายความว่าลา แต่อีก

ไม่นาน ชาวบ้านปรากฏว่าที่จริงแล้ว ที่ราบนี้เหมาะสำหรับเลี้ยงแกะ แกะที่เลี้ยงไว้โตขึ้นเร็ว ต่อมาจึงเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านและที่ราบว่าซานหยางผิง ชื่อหมายความว่าแกะ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อที่ราบซานหยางผิง ซึ่งหมายความว่าแกะ สาเหตุที่ตั้งชื่อนี้ คือ แต่ก่อนชาวไปเลี้ยงลา ต่อมาชาวไปเลี้ยงแกะ เรื่องที่ราบซานหยางผิงจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

7. บ่อเกลือเซียวโหว่ 乔后盐井 (qiáohòuyánjǐng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า บ่อเกลือเซียวโหว่มีชื่อเสียงในเขตเอ๋อร์หวน แต่ก่อนที่นี่เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ มีครอบครัวลึกลับกว่าครอบครัว ชาวบ้านทำนา ดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก มีอยู่วันหนึ่ง ชายแก่เดินไล่วัวไปกินหญ้า เวลาพักผ่อนเขาฝันว่ามีวัวตัวหนึ่งมีลักษณะพิเศษ ชวนเขาตามมันไป เขาตามวัวไปถึงบ่อน้ำแห่งหนึ่ง วัวก็หายไป ชายแก่เดินหิวน้ำเลยดื่มน้ำมากิน แต่น้ำแปลกใจคือน้ำรสเค็ม เขาดีใจมากพอตื่นขึ้นมา เขายังจำเส้นทางได้จึงรีบเดินทางไปหาบ่อน้ำนี้ ได้เห็นบ่อเกลือจริง ๆ เขาเลยรีบกลับไปบอกชาวบ้าน ชาวบ้านจึงตกลงย้ายบ้านตั้งถิ่นฐานใกล้บ่อเกลือเพื่อได้ผลิตเกลือ และนำไปขาย ต่อมาเมื่อชาวไปได้ข่าวนี้ก็ย้ายมาอยู่ด้วยกัน ชาวบ้านจึงตั้งชื่อว่าบ่อเกลือเซียวโหว่ ชื่อหมายความว่าโยกย้ายมา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อของบ่อเกลือเซียวโหว่ ซึ่งหมายความว่าโยกย้ายมา สาเหตุที่ตั้งชื่อนี้คือมีการพบบ่อเกลือและชาวบ้านก็อพยพมาอยู่ใกล้บ่อเกลือมากขึ้น เพื่อผลิตเกลือออกขาย เรื่องบ่อเกลือเซียวโหว่จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

8. เชื่อนเมืองหิน 石城坝 shíchéngbà()

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ริมแม่น้ำเว่ยเจียงมีเขื่อนเล็กแห่งหนึ่งชื่อว่าเขื่อนเมืองหิน ตั้งชื่อว่าหินเพราะที่นี่มีก้อนหินมากมาย แต่ก่อนไม่มีก้อนหินมากขนาดนี้ มีอยู่วันหนึ่ง มีมังกรร้ายตัวหนึ่งมาถึงที่นี่ เพื่อขยายพระราชวังมังกรให้ใหญ่จึงตรวจดูเขื่อนนี้เหมาะสมหรือไม่ มันดูเสร็จแล้วก็ตกลงขยายมาเขื่อนนี้ จึงขนส่งก้อนหินมามากมาย แต่ชาวบ้านไม่ยอมรับเนื่องด้วยกลัวมังกรจะทำร้าย ในขณะที่เทพภูเขาแห่งเมืองนี้รู้ว่ามังกรร้ายกลัวเสียงไก่ขัน จึงปลอมตัวเป็นไก่ พอฟ้าสว่างก็เริ่มขัน มังกรร้ายกลัวก็กลับไปวังของตนเอง แต่ก้อนหินที่มันขนมายังเหลืออยู่

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อของเขื่อนเมืองหิน สาเหตุที่ตั้งชื่อนี้คือมีก้อนหินมากมายที่มังกรร้ายขนมาเตรียมไว้ขยายบ้านเมือง แต่สุดท้ายก็หนีไปเหลือไว้แต่หิน เรื่องเขื่อนเมืองหินจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

9. ภูเขาต้าเยียนกับหมู่บ้านเป่าเจีย 大雁山与宝家村 (dà yàn shān yǔ bǎo jiā cūn)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้ว ในที่นี้ยังไม่มีภูเขาต้าเยียนซานซาน มีแต่ครอบครัวหนึ่งบ้าน พ่อแม่ทั้งก็ตายไปแล้ว มีแต่ผู้หญิงคนหนึ่งอยู่กับพี่ชายและพี่สะใภ้ มีอยู่วันหนึ่ง

ผู้หญิงถูกพี่ไล่ออกจากบ้าน เธอไม่รู้จะไปไหน จึงไปร้องไห้ที่หน้าป่าช้าของพ่อแม่ ขณะนั้น มีห่านป่าตัวใหญ่บินลงมานั่งใกล้ ๆ ผู้หญิง ใช้ความร้อนที่มาจากตนเองทำให้ผู้หญิงตื่นขึ้นมา แต่ที่นั่นแปลกคือ ห่านป่าตัวนี้สามารถพูดได้ มันก็ถามผู้หญิงว่าเกิดอะไรขึ้นถึงเสียใจขนาดนี้ ผู้หญิงจึงเล่าเรื่องทั้งหมดให้ห่านป่าฟัง พอฟังเสร็จห่านป่าก็เปิดปีกและพัดอีกครั้ง ก็มีอาหารนำกินอยู่ข้างหน้าผู้หญิง ห่านป่าบอกผู้หญิงว่าไม่ต้องเสียใจ ไปกินข้าวอย่างมีความสุขเถอะ ผู้หญิงกินอิ่มแล้วก็ขอบคุณห่านป่า ถึงเวลาห่านป่าพัดปีกบินขึ้นไป เหลืออุจจาระเม็ดที่มีแสงสีทองส่องแสง ผู้หญิงรีบเก็บใส่ในกระเป๋า พี่ชายและพี่สะใภ้รู้เรื่องราวก็คิดจะฆ่าห่านป่าและเอาทองจากท้องห่านป่า แต่เขาสองคนทำไม่สำเร็จ ห่านป่าตกลงมากลายเป็นภูเขา พี่ชายและพี่สะใภ้ถูกทับใต้ภูเขา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อภูเขาต้าเยียนกับหมู่บ้านเป่าเจีย ภูเขาต้าเยียนหมายความว่าภูเขาห่านป่า หมู่บ้านเป่าเจียเป็นแซ่ของชาวไป๋ที่แซ่เป่าหมายความว่าของล้ำค่า ตั้งชื่อภูเขาเป็นห่านป่าเพราะว่าห่านป่าช่วยหญิงสาวชาวไป๋ไว้ ส่วนตั้งชื่อหมู่บ้านว่าเป่าเจียเพราะว่าคนที่แรกตั้งถิ่นฐานที่นั่นแซ่เป่า เรื่องภูเขาต้าเยียนกับหมู่บ้านเป่าเจียจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

10. ภูเขาฉือเป่าซาน 石宝山 (shíbǎoshān)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ในหมู่บ้านซาซีอำเภอเจียนชวามีภูเขาแห่งหนึ่งชื่อว่าภูเขาจินจงซาน บนภูเขามีศาลแห่งหนึ่ง ในศาลมีพระท่านหนึ่งดูแลระฆังทองอันหนึ่ง และมีคำพูดว่าถ้าระฆังนี้เสียไปคนก็จะได้มีชีวิตตลอดไป พระจึงทำลายระฆัง โดยไม่รู้ว่าการทำลายระฆังทำให้แม่น้ำแห้ง พืชและสัตว์ตาย เกิดสงคราม ต่อมาชายหนุ่มชาวไป๋ชื่อว่าฉือเป่าฆ่าพระตาย และใช้หัวของตนเองไปตีระฆังจนตาย ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างกลายเป็นแบบเดิม ชาวไป๋รำลึกถึงชายหนุ่มคนนี้ จึงตั้งชื่อใหม่ให้ภูเขาว่าภูเขาฉือเป่าซาน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อภูเขาฉือเป่าซาน ซึ่งเป็นชื่อของชายหนุ่มชาวไป๋คนหนึ่ง สาเหตุที่ตั้งชื่อนี้เพื่อรำลึกชายหนุ่มฉือเป่าที่สละชีวิตตนเองรักษาชีวิตของชาวไป๋ เรื่องภูเขาฉือเป่าซานจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

11. ภูเขาฉือจงซาน 石钟山 (shízhōngshān)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในเขื่อนซาซีมีคู่สามีภรรยาสูงอายุคู่หนึ่ง พวกเขาไม่มีลูก พวกเขาจึงจะใช้เงินที่เก็บไว้มาสร้างศาลแห่งหนึ่ง มีอยู่วันหนึ่ง พวกเขาหาที่สร้างศาลจนมาถึงที่ราบลุ่มเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง สามีภรรยาได้พบชายแก่สองคนบอกพวกเขาว่า ไม่ต้องไปไกล สร้างอยู่ที่นี้ก็พอ แล้วชายแก่สองคนจะช่วยสร้างศาล ให้สามีภรรยากลับไปแบกของกินมาให้ สามีภรรยาแบกขนมปังนี้มาให้ ขนมปังหนึ่งอันที่ใหญ่ที่สุดกลายเป็นหินระฆัง ส่วนที่เหลือกลายเป็นภูเขา ชาวบ้านจึงเรียกภูเขานี้ว่าภูเขาฉือจงซาน หมายความว่าภูเขาหินระฆัง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของภูเขาฉือจงซาน ซึ่งหมายความว่าภูเขาหินระฆัง สาเหตุที่ตั้งชื่อนี้ คือ ในภูเขานี้มีก้อนหินก้อนหนึ่งที่มีรูปร่างเหมือนระฆัง เรื่องภูเขาฉือจงซานจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

12. ศาลเป่าเซียงชื่อ 宝相寺 (bǎoxiāngsì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า บนภูเขาฉือเป่าซานมีศาลแห่งหนึ่งชื่อว่าศาลเป่าเซียงชื่อ หมายความว่าศาลข้างลำน้ำ เมื่อนานมาแล้ว กษัตริย์ไปมาเที่ยวที่เขตซาซี ได้เห็นช่างชาวตัวหนึ่งอยู่ในป่าไม้ จึงตามไปดู จนได้เห็นช่างเข้าไปถ้ำหิน แต่ตามเข้าไปไม่ได้ กษัตริย์เห็นน้อยมากจึงให้ทุกคนนั่งพัก แล้วให้ทหารชุดเดินไปดูอีก แต่เห็นมีเงินทองมากมายอยู่ข้างในถ้ำ กษัตริย์รู้สึกแปลกใจแต่ก็ไม่กล้าใช้เงินทองเหล่านี้ จึงนำมาสร้างศาลแห่งหนึ่งบนภูเขานี้ และตั้งชื่อว่าศาลเป่าเซียงชื่อ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อของศาลเป่าเซียงชื่อ ซึ่งเป็นคำที่มีเสียงใกล้เคียงกับช่าง หมายความว่าช่างที่โชคดี สาเหตุที่ตั้งชื่อนี้ คือ กษัตริย์ตามช่างชาวตัวหนึ่ง เข้าไปในถ้ำ ได้เจอเงินทองมากมาย จึงใช้เงินเหล่านี้มาสร้างศาล จึงตั้งชื่อว่าศาลเป่าเซียงชื่อ เรื่องศาลเป่าเซียงชื่อจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

13. ภูเขาหน่วยจินซาน 奶金山 (nǎi jīnshān)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในทิศตะวันตกของเขตปินชว่น ระหว่างหมู่บ้านกับเขื่อนช่างขาง มีภูเขาแห่งหนึ่ง รูปร่างเหมือนเต้านมของผู้หญิง เล่าลือกันว่า ภูเขาแห่งนี้ผลิตทองมากมาย ชาวบ้านจึงเรียกภูเขานี้ว่าภูเขาหน่วยจินซาน หมายความว่าภูเขาที่เต้านมให้ทอง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อของภูเขาหน่วยจินซาน หมายความว่าภูเขาที่เต้านมให้ทอง สาเหตุที่ตั้งชื่อนี้ คือ ภูเขาแห่งนี้มีรูปร่างเหมือนเต้านม และผลิตทองมากมาย เรื่องภูเขาหน่วยจินซานจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

14. เหล้าสามแก้ว 三瓶酒 (sānpíngjiǔ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในเขตเหอชิงมีที่หนึ่งชื่อว่าเหล้าสามแก้ว ที่มีบ่อน้ำใสสะอาดสามบ่อ น้ำเย็นและหวาน เล่าลือกันว่า เมื่อนานมาแล้ว ที่นี้ไม่มีน้ำ ไม่มีหญ้า ไม่มีพืชต่าง ๆ ชาวบ้านเดินทางถึงนี้ทั้งเหนื่อยและหิวน้ำ แต่ก็ต้องอดทน มีอยู่ปีหนึ่ง ไม่รู้ใครฝากเหล้าสามแก้วไว้ที่นี่ และมีชาวบ้านสามคนยึดครองเหล้าสามแก้วนี้ไม่ให้ชาวบ้านคนอื่นกิน ต่อมาในตอนกลางคืนทั้งสามคนนี้ก็กลายเป็นก้อนหินตั้งอยู่ข้าง ๆ แก้วเหล้า ส่วนเหล้าสามแก้วก็กลายเป็นบ่อน้ำสามแห่ง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีขนาดสั้น ๆ ตอนเดียวจบ เรื่องราวเกิดขึ้นในโลกมนุษย์ ตัวละครเป็นคน และมีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของบ่อน้ำเหล้าสามแก้ว คือ เหล้าสามแก้วที่ฝากไว้กลายเป็นบ่อน้ำสามแห่ง ทำให้ชาวบ้านมีน้ำใช้ เรื่องเหล้าสามแก้วจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

15. อ่างน้ำล้างม้า 洗马池 (xǐmǎchí)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว มีครอบครัวหนึ่งมีแม่ ลูกชาย และลูกสะใภ้ เลี้ยงม้าหนึ่งตัว มีอยู่วันหนึ่ง ลูกชายลาแม่และภรรยา เพื่อออกไปทำงาน ชีวิตของแม่และลูกสะใภ้ ค่อนข้างยากลำบาก ม้าของครอบครัวก็ผอมไปเรื่อย ๆ ลูกชายก็ยังไม่กลับมา แม่จึงตัดสินใจจะขายม้า ซึ่งมีพ่อค้าคนหนึ่งเห็นว่าม้าตัวนี้ไม่ปกติจึงซื้อมา เมื่อเดินทางถึงอ่างน้ำเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง พ่อค้าอยาก อาบน้ำให้ม้า เมื่ออาบน้ำเสร็จ ม้าก็กลายเป็นมังกรและบินไปแล้ว ต่อมาชาวบ้านก็เรียกอ่างน้ำแห่งนั้น ว่าอ่างน้ำล้างม้า

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีขนาดสั้น ๆ ตอนเดียวจบ เรื่องราวเกิดขึ้นในโลกมนุษย์ ตัวละครเป็นคน และมีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของอ่างน้ำล้างม้าคือ มีม้าตัวหนึ่งอาบน้ำในอ่าง น้ำแห่งหนึ่งแล้วกลายเป็นมังกรบินไป ชาวบ้านจึงเรียกอ่างน้ำนั้นว่าอ่างน้ำล้างม้า เรื่องอ่างน้ำล้างม้า จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปมีเนื้อหาเกี่ยวกับตั้งชื่อสถานที่ แม่น้ำ ภูเขา และศาลเจ้า เพื่อตอบแทนบุญคุณและรำลึกถึงคนหรือสัตว์ที่ทำความดีกับชาวบ้าน หรือเพื่อรำลึกถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3.6.2 นิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

นิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์เป็นนิทานประจำถิ่นประเภทหนึ่ง เป็นเรื่อง บุคคลในประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น บุคคลเหล่านี้มีความสำคัญกับท้องถิ่นมาก ชนเผ่าไปมีนิทานพื้นบ้านหลายเรื่องเล่าถึงบุคคลสำคัญในสังคมของชนเผ่าไป ดังต่อไปนี้

1. นิทานของนายหยางกู่ไฉ่ 杨桂楼的故事 (yángguì lóudegùshi)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ช่วงต้นราชวงศ์หมิง ในเขตเซี่ยหยางซีเมืองต้าหลี่มีผู้ชาย คนหนึ่งชื่อว่าหยางกู่ไฉ่ ซึ่งเป็นผู้ชายที่มีความกตัญญูและชอบศึกษาหาความรู้ แม้ว่าครอบครัวเขา ยากจน แต่เขาก็พยายามก้าวไปข้างหน้าและไม่ยอมแพ้ เรื่องเล่าของนายหยางกู่ไฉ่ก็ได้เล่าสืบ ทอดกันมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ โดยเล่าว่า ตอนที่หยางกู่ไฉ่อายุน้อย เขาเชื่อว่ามีเทพเจ้าที่มี ชีวิต เขาจึงออกจากหมู่บ้านไปหา และมีพระคนหนึ่งบอกเขาว่าเทพเจ้านี้ใส่เสื้อและรองเท้ายกกลับหน้า เขาเลยไปหา แต่ไม่ได้พบจึงกลับบ้าน ฟ้ามีดแล้วถึงบ้าน แต่เห็นแม่ใส่เสื้อและรองเท้ายกกลับหน้าอยู่ที่ หน้าประตู เขาเลยเข้าใจคำพูดของพระว่าแม่ก็เป็นเทพเจ้าที่มีชีวิตนั่นเอง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงนายหยางกู่ไฉ่ ซึ่งเป็นคนที่มีชื่อเสียงใน เขตเซี่ยหยางซีเมืองต้าหลี่ เนื่องจากนายหยางกู่ไฉ่เป็นคนที่มีความกตัญญูและชอบศึกษาหาความรู้ เรื่องนิทานของนายหยางกู่ไฉ่จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

2. นิทานของนายหยางเซิงอัน 杨升庵的故事 (yángshēngāndegùshi)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นายหยางเซิงอันเป็นจอหงวนคนหนึ่งในราชวงศ์หมิง มีอยู่ ปีหนึ่ง เขามาเที่ยวที่เขตเจี้ยนชว่น และพบคุณป้าคนหนึ่ง คุณป้าเห็นหยางเซิงอันอายุมากแล้วและ

ดูเหมือนตลกább คุณป้ารู้สึกสงสารจึงก็ทำบะหมี่หนึ่งถ้วยให้เขากิน หยางเซิงอันนึกถึงชีวิตที่ผ่านมาของตนเอง รู้สึกงง ๆ เขาขอบคุณคุณป้าคนที่ทำบะหมี่ให้กิน จึงหยิบพู่กันมาแต่งบทกวีบทหนึ่งอย่างรวดเร็ว และบอกว่าเอาไปขายได้ สามเดือนต่อมา คุณป้าเอาบทกวีนี้ไปขายที่งานวัด หลายคนพบว่าเป็นงานของหยางเซิงอันก็ให้ราคาสูง ต่อมาบทกวีนี้ก็เผยแพร่ในเขตเจี้ยนชว่น

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงนายหยางเซิงอัน ซึ่งเป็นจอทรวงคนหนึ่ง ในราชวงศ์หมิง แต่งบทกวีให้คุณป้าคนหนึ่งที่ทำอาหารให้เขากิน เรื่องนิทานของนายหยางเซิงอันจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

3. นิทานของหยางตั้งฉาว 杨栋朝的故事 (yángdòngcháodegùshì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ช่วงราชวงศ์หมิง มีผู้ชายคนหนึ่งชื่อว่าหยางตั้งฉาวทำงานที่ราชสำนัก ซึ่งเป็นคนที่แข็งแรง ชื่อตรง ไม่ชอบประจบสอพลอผู้ใด กษัตริย์ไม่ค่อยสนใจกิจการของรัฐ อำนาจใหญ่ก็อยู่ที่ชั้นที่ชื่อเว่ยจงเซี่ยน เว่ยจงเซี่ยนเป็นขุนนางกังฉิน หยางตั้งฉาวจึงพยายามแอบหาหลักฐานเพื่อมอบให้กษัตริย์และลงโทษเว่ยจงเซี่ยน เว่ยจงเซี่ยนรู้เรื่องจึงจะฆ่าหยางตั้งฉาวตายแต่ไม่สำเร็จ ในที่สุด หยางตั้งฉาวนำหลักฐานมอบให้กษัตริย์ กษัตริย์จึงฆ่าเว่ยจงเซี่ยนตาย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงข้าราชการที่ซื่อสัตย์ หาทางเปิดโปงขุนนางที่คดโกงได้สำเร็จ เรื่องนิทานของหยางตั้งฉาวจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

4. นิทานของนายหวางเจ้า 王兆的故事 (wángzhàodegùshì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ปลายรัชสมัยพระเจ้าเต้ากวง ในหมู่บ้านเจียงเหว่ยชว่น เขตเจี้ยนชว่น ผู้ชายคนหนึ่งชื่อว่าหวางเจ้า ซึ่งเป็นคนแข็งแรง ชื่อตรง ไม่ยอมประจบสอพลอผู้ใด มีความรู้เป็นพหูสูต ตอนเด็ก ๆ แม้ครอบครัวยากลำบาก แต่หวางเจ้าก็พยายามเรียนหนังสืออย่างเต็มที่ หวางเจ้ามีนิสัยที่ตืออย่างหนึ่งคือ หลังจากกินข้าวเย็น ก็ออกไปริมแม่น้ำจินลิ่งเหอ เดินเล่นด้วยและอ่านหนังสือด้วย มีอยู่วันหนึ่ง เขาอ่านหนังสือตั้งใจมากจนถึงฟ้าเพ็งสว่าง ชาวบ้านที่ตื่นเข้าเห็นหวางเจ้ายืนบนสะพานก็ถามว่ายังเข้าเลยมาทำอะไร เขาตื่นจากความรู้และตอบว่าอ่านหนังสืออยู่ ต่อมาชาวบ้านก็เรียกสะพานว่าสะพานนี้อ่านหนังสือ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงนายหวางเจ้าเป็นคนมีความรู้มากและขยันอ่านหนังสือ เรื่องนิทานของหวางเจ้าจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์ แสดงให้เห็นถึงความขยันของชาวไป๋

5. นิทานของนายเจ้าฟัน 赵藩的故事 (zhàofāndegùshì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ปลายราชวงศ์ชิง ในหมู่บ้านเซียงหูชว่น เขตเจี้ยนชว่น มีผู้ชายชื่อว่าเจ้าฟัน ตอนเด็ก ๆ เจ้าฟันขยันหมั่นเพียรอ่านหนังสือ ชอบอยู่กับโต๊ะและอ่านหนังสือเป็นหลายปี จึงหลังค่อม กระทั่งปีหนึ่ง เขาไปสอบบัณฑิตจวีเหริน หัวหน้าผู้ตรวจสอบเห็นเจ้าฟันหลังค่อมเลย

หัวเราะเยาะว่าแบบนี้มาสอบได้อย่างไร เจ้าฟันเลยสอบตก แม่เขาจะโกรธมากแต่เขาก็ไม่ยอมแพ้ อีกสามปีต่อมา เขาไปสอบอีก และได้ที่สี่ แล้วเป็นขุนนางของมณฑลเสฉวน หัวหน้าผู้ตรวจสอบที่เคยหัวเราะเยาะเห็นเจ้าฟันอีกก็รู้สึกอาย และตั้งใจจะไม่พิจารณาความสามารถด้วยรูปลักษณ์ภายนอกอีกต่อไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงนายเจ้าฟันที่ขยันเรียน เรียนเก่ง แต่หลังค่อม เคยสอบตกในปีแรกที่ไปสอบ แต่อีกหลายปีต่อมาก็สอบได้ในที่สุด เรื่องนิทานของเจ้าฟันจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

6. นิทานของนายจางต้ากวน 张大观的故事 (zhāngdàguāndegùshi)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นายจางต้ากวนเกิดในหมู่บ้านฉีเฟิงซุนอำเภอเอ๋อหยวน ฉลาดมาตั้งแต่เด็ก สอบเป็นขุนนางได้ที่สอง ในช่วงเวลาที่เขาเป็นขุนนาง เขาดำเนินการปฏิรูปทางการเกษตร ช่วยขานาลดภาษี และปรับปรุงชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น หลังจากเขาลาออกขุนนาง เขาก็เลือกกลับไปอำเภอหยวนเพื่อช่วยชาวไปปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น เช่น การทำให้ภูเขาฉีเฟิงกลายเป็นพื้นที่สีเขียว ช่วยชาวไปค้นหาต้นน้ำ ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อให้ชาวไปมีน้ำมากพอ เป็นต้น ชาวไปจึงเคารพรักจางต้ากวนเป็นอย่างยิ่ง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงนายจางต้ากวน ซึ่งเป็นขุนนางที่ช่วยเหลือประชาชน เรื่องนิทานของนายจางต้ากวนจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

7. ช่างไม้ นายห่านลัน 木匠翰林 (mùjiàng hàn lín)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ช่วงราชวงศ์หมิง ในหมู่บ้านซานฉันเจิ้นซุน อำเภอเจี้ยนจวน มีช่างไม้คนหนึ่งชื่อ หมะหฺรฺเหว่ย ตอนยังเด็กฉลาดมาก แม้นยากลำบากแต่ก็เรียนหนังสือเก่งมาก มีครูแห่งหนึ่งรับเขาเป็นนักเรียน และให้หมะหฺรฺเหว่ยแต่งงานกับลูกสาว ไม่กี่ปีต่อมาหมะหฺรฺเหว่ยสอบได้จิ้นชื่อ และถือเป็นอาลักษณ์วรรณคดีชื่อห่านลัน แต่เขาไม่ชอบเป็นห่านลันและคิดถึงภรรยาด้วยจึงกลับบ้านไปทำไม้ แต่ผลงานของเขาทำให้กษัตริย์สนใจมาก จึงให้เขากลับไปทำงานในวัง แต่เขาไม่ยอมไป ต่อมาชาวบ้านก็เรียกเขาว่าช่างไม้ นายห่านลัน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงช่างไม้ นายหมะหฺรฺเหว่ย เรียนหนังสือเก่งมาก มีโอกาสทำงานที่วัง แต่ไม่ชอบ เขาก็กลับบ้านเป็นช่างไม้ เรื่องช่างไม้ นายห่านลันจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

8. ไม้เทพ 木神 (mùshén)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นายหลู่บานเป็นช่างไม้ งานฝีมือของเขายอดเยี่ยม ทำได้ไม่เหมือนใคร ไม่มีสิ่งของที่เขาทำไม่ได้ เขานึกถึงสิ่งของใดก็ทำสิ่งของนั้นออกมาได้สวยงาม มีอยู่วันหนึ่ง รวงข้าวที่เขตเจี้ยนชว่นพบภัยมีแมลงลงทำลายพืช ชาวบ้านจับไม่หมด ข้าวใกล้จะถูกแมลงกินหมด

หลู่บานได้รู้เรื่องนี้แล้วรีบทำไม้กอินทรี ไม้กอินทรีมีรูปร่างเหมือนนกอินทรีจริง ๆ ชาวเขาก็เอาไม้กอินทรีไปไว้ในนาทุกที่ แมลงก็ไม่มารบกวนอีกเลย นอกจากนี้แล้ว หลู่บานยังสร้างรูปปั้นไม้ตามหน้าตารูปร่างของตนเอง มีอยู่ครั้งหนึ่ง ลูกสาวไปส่งข้าว ดูไปดูมากก็ไม่รู้อันไหนพ่อจริง อันไหนรูปปั้นไม้ ชาวบ้านก็เลยเรียกเขาว่าไม้เทพ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงช่างไม้ นายหลู่บาน ที่มีฝีมือยอดเยี่ยม และไม่ได้เหมือนของจริง เรื่องไม้เทพจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

9. นายจางปิ่นไปแล้วมีนายหลู่ปิ่นมา 张班去了鲁班来 (zhāngbānquēlèlǔbānlái)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นายหลู่ปิ่นเป็นช่างไม้ที่มีชื่อเสียงมาก แต่เดิมตอนที่เกิดมาเขาชื่อว่าจางปิ่น จางปิ่นมีงานฝีมือที่ยอดเยี่ยม สร้างบ้านทั้งเร็วทั้งดี กษัตริย์รู้แล้วจึงสั่งให้เขาไปสร้างพระราชวังจินหลวน จางปิ่นตั้งใจทำงาน แต่เมื่อใกล้จะเสร็จ จางปิ่นเห็นว่าไม้เครื่องไม้สิ้นเกินไป อาจจะมีปัญหา เขาคิดหาแนวทางแก้ไขไม่ออกจึงหนีกลับไปยูนนาน พอกลับบ้านเห็นภรรยาซอมรุ่มก็นึกถึงวิธีการแก้ปัญหาได้ จึงรีบกลับไป และบอกผู้นำช่างว่าเขาชื่อหลู่ปิ่น เขาสร้างวังต่อได้ ต่อมา กษัตริย์เห็นว่าวังทั้งสวยและประณีต จึงชมเขาว่าเก่งกว่าจางปิ่น

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงช่างไม้ที่มีฝีมือยอดเยี่ยม แต่หนึ่งงานไปในครั้งแรก พอจะกลับมาทำใหม่ ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เรื่องนายจางปิ่นไปแล้วมีนายหลู่ปิ่นมาจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

10. ช่างไม้ออกไปข้างนอก 杨木匠出门 (yángmùjiàngchūmén)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เขตเป่ย์เซียง อำเภोजี้ยนชวน มีช่างไม้ที่ยอดเยี่ยมชื่อหยางจู้ฉวน เขาพาลูกศิษย์สองคนออกไปทำงาน งานเสร็จแล้ว ทั้งสามคนรอนายจ้างมาจ่ายเงิน แต่นายจ้างบิดพลิ้ว และไล่ทั้งสามคนออกมา เขาสามคนไม่มีค่าเดินทาง เวลาเดินทางกลับบ้าน พบอุปสรรคต่าง ๆ จนต้องขโมยของกินและของใช้ของคนอื่น จนกระทั่งกลับถึงบ้าน เจี้ยนชวนบอกลูกศิษย์ว่า พวกเราทำสิ่งที่ไม่ควรทำ แต่เราจำเป็นต้องทำ ต่อไปห้ามทำแบบนี้อีก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงช่างไม้ที่มีฝีมือดีของอำเภोजี้ยนชวนที่พบอุปสรรคในการเดินทาง เรื่องช่างไม้ออกไปข้างนอกจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

11. ช่างไม้ไม่ทำถังชั่งตวงวัดข้าวสาร 木匠不做升斗 (mùjiàngbúzuòshēngdǒu)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในเขื่อนซาซี มีช่างไม้ที่ยอดเยี่ยมชื่อว่าช่างไม้จาง ซึ่งเป็นคนที่ชอบช่วยเหลือคนอื่น มีอยู่วันหนึ่ง เพื่อนบ้านป่าจางให้ช่างไม้จางช่วยทำถังชั่งตวงวัดข้าวสารอันหนึ่ง ช่างไม้จึงทำให้ ต่อมาวันที่สอง เพื่อนบ้านป่าหวางก็ให้ช่างไม้จางช่วยทำถังชั่งตวงวัดอันหนึ่ง ที่สุดช่างไม้ก็ทำให้ ครึ่งเดือนผ่านไป ป่าจางและป่าหวางมาว่าช่างไม้จางว่า ขนาดของถังชั่งตวงวัดข้าวสารไม่เท่ากัน ทำให้เขาเสียข้าวสารไป ช่างไม้จางรู้สึกเสียใจจึงตัดสินใจว่าต่อมาจะไม่ทำถังชั่งตวงวัดข้าวสารอีกแล้ว

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงช่างไม้แจจาง มีฝีมือยอดเยี่ยม ยินดีช่วยเหลือคนอื่น แต่หลังจากเกิดเรื่องถังซ่งตวงวัดข้าวสาร ทำให้เพื่อนบ้านทะเลาะกัน เขาก็ไม่ยอมทำถังซ่งตวงวัดข้าวสารอีกแล้ว เรื่องช่างไม้ไม่ทำถังซ่งตวงวัดข้าวสารจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

12. ได้เงิน 50 ตำลึงอย่างเฉลียวฉลาด 巧取白银五十两 (qiǎoqǔbáiyínwǔshí liǎng)

กลับบ้านฉลองปีใหม่ เมื่อเดินทางถึงเมืองลี่เจียงแล้วเห็นมีชายแก่คนหนึ่งออกคำขวัญคู่แผ่นแรกมา ให้รางวัล 50 ตำลึงเพื่อให้ได้คำขวัญคู่แผ่นที่สอง ช่างไม้คนนี้ใช้ชื่อสถานที่ของบ้านตนเองมาตอบ ในครั้งแรกชายแก่ไม่ยอมรับเพราะเขาไม่รู้จักสถานที่ที่เหล่านี้ แต่ช่างไม้บอกว่าประเทศเราใหญ่กว้างขนาดนี้ มีที่ตั้งมากมายที่ท่านไม่รู้จัก และนำเงินรางวัลกลับบ้านไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงช่างไม้คนหนึ่ง ได้รับเงิน 50 ตำลึงจากความฉลาดของตนเอง เรื่องได้เงิน 50 ตำลึงอย่างเฉลียวฉลาดจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

13. เต้าชื่อหอมช่อ 邋遢道士 (lātādàoshì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในเมืองต้าหลี่ มีชายแก่คนหนึ่ง ไม่เป็นทุกข์เรื่องการกินและเรื่องเสื้อผ้า แต่เขาเป็นห่วงลูกชายสองคน ที่ไม่ชอบเรียนหนังสือ มีอยู่คืนหนึ่ง ชายแก่ฝันว่ามีเต้าชื่อหอมช่อมาถึงบ้านเขา สอนลูกชายเรียนหนังสือได้ดี ตอนเช้าเขาตื่นนอน ออกไปซื้ออาหารเข้าก็ได้เห็นเต้าชื่อหอมช่อคนหนึ่งจริง ๆ ชายแก่นึกถึงความฝันของเขา จึงเชิญเต้าชื่อหอมช่อกลับบ้านและเลี้ยงข้าวให้ เต้าชื่อหอมช่อก็บอกว่าเขาสามารถสอนเด็ก ๆ เรียนหนังสือได้ ต่อมาลูกชายสองคนไปสอบขุนนาง พี่ชายได้ที่หนึ่ง น้องชายได้ที่สอง ต่อมาจึงรู้ว่าเต้าชื่อหอมช่อคือนายหยางเซิงอาน ซึ่งเป็นตำแหน่งบัณฑิตจ้วงหยวนในราชวงศ์หมิง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีขนาดสั้น ๆ ตอนเดียวจบ เรื่องราวเกิดขึ้นในโลกมนุษย์ ตัวละครเป็นมนุษย์ และอธิบายถึงนายหยางเซิงอาน ซึ่งมีตำแหน่งบัณฑิตจ้วงหยวน ได้ช่วยคนธรรมดาสามารถเรียนรู้ได้ดี และประสบความสำเร็จ เรื่องเต้าชื่อหอมช่อจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

14. นายเมิ่งห้อเอาชนะจูกัดเหลียง 孟获“空城”退诸葛 (mèngguòkōngchéngtuì zhūgě)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นายเมิ่งห้อเป็นผู้ชายที่มีความสามารถและความรู้มากมาย และชอบช่วยคนอื่นด้วย ชาวบ้านจึงเลือกเขาเป็นผู้นำ ต่อมาเมิ่งห้อช่วยนำชาวบ้านเปิดที่นาปลูกพืชผักผลไม้ จนหมู่บ้านก็กลายเป็นชนเผ่าอันใหญ่ อยู่มาวันหนึ่ง จักรพรรดิกลัวเมิ่งห้อจะเป็นใหญ่มากขึ้น จึงสั่งให้จูกัดเหลียงมายึดเมืองที่ไปอยู่ร่วมกับเมืองของจักรพรรดิ แต่เมิ่งห้อวางกลอุบายให้คน

ติกลอง เหมือนมีทหารซ่อนอยู่จำนวนมาก และทางเข้าออกหมู่บ้านก็ยากทำให้จุกัดเหลือยคิดว่หมู่บ้านนี้มีคนเยอะน่าจะเอาชนะลำบากจึงไม่คิดต่อสู้กับเมืองนี้อีก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ เกิดขึ้นในโลกมนุษย์ ตัวละครเป็นมนุษย์ที่ฉลาดและมี ความสามารถ ช่วยชาวเมืองไว้ได้จากการถูกยึดครองเมืองของจักรพรรดิ เรื่องนายเมิ่งห้อเอาชนะจุกัด เหลือยจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปมีเนื้อหาเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของท้องถิ่นในประวัติศาสตร์ เป็นบุคคลตัวอย่างที่ดีของชาวบ้าน เรื่องเล่าเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้ทำให้เด็กรุ่นหลังได้เห็นตัวอย่างของ บุคคลที่ดี ทำดีเพื่อคนอื่น เด็ก ๆ จะได้มีแบบอย่างที่ดีของบุคคลไว้ปฏิบัติตาม

3.6.3 นิทานเกี่ยวกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในศาสนา

นิทานประเภทนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปมี หลายเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อของศาสนา ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับเสด็จมาของพระพุทธเจ้าและเรื่อง เกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม

1. พระพุทธรูปเฟยหลายโฝ 飞来佛 (fēiláifó)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ในศาลจินตึนบนภูเขาฉือเป่าซานมี พระพุทธรูปมากมาย มีอยู่วันหนึ่ง ปรากฏว่ามีพระพุทธรูปองค์ใหม่ไม่รู้มาจากไหน ทุกคนรู้สึกแปลกใจ และต่อมาก็มีนักล่าสัตว์สองคนมาพักที่ศาล เห็นพระพุทธรูปแล้วบอกว่านี่เป็นพระพุทธรูปของหมู่บ้าน เขา แล้วเล่าว่าพระพุทธรูปนี้ แต่เดิมยายแก่ให้ช่างทองแดงทำพระพุทธรูปนี้ขึ้นเอาไว้ที่บ้านยายแก่ แต่วันรุ่งขึ้น พระพุทธรูปหายไป แล้วก็มาพบที่ศาลนี้ ต่อมายายแก่ก็หายไป พระแก่จึงคิดว่ายายแก่ อาจเป็นเจ้าแม่กวนอิม พระพุทธรูปองค์นี้คือเจ้าแม่กวนอิมส่งมาให้ จึงตั้งชื่อว่าพระพุทธรูปเฟยหลาย โฝ หมายความว่าพระพุทธรูปที่บินมา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของพระพุทธรูปเฟยหลายโฝ หมายความว่าพระพุทธรูปที่บินมา ชาวไปสร้างขึ้นเพื่อบูชาเจ้าแม่กวนอิม เรื่องพระพุทธรูปเฟยหลาย โฝจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในศาสนา

2. กวนอิมหน้านิ้ว 愁面观音 (chóumiànguānyīn)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในถ้ำหินแห่งที่ห้าบนภูเขาฉือจงซาน มีพระพุทธรูปองค์หนึ่ง ซึ่งเป็นชายแก่ที่หน้านิ้ว แสดงความเศร้าโศกในใจอย่างแท้จริง ชาวบ้านเรียกว่ากวนอิมหน้านิ้ว นิทาน เล่าว่ามีลูกชายของพ่อค้าร่ำรวยชื่อเวียหมอจี ไปเรียนหลักพระพุทธศาสนากับพระพุทธเจ้า เพื่อขจัด ความเจ็บปวดของคนทั่วไป แต่ต่อมาเขาเห็นว่าความเจ็บปวดมีมากมายในทุกที่ เขารู้สึกเศร้าโศก เสียใจอย่างยิ่ง จึงหนีจากการเรียนหลักพระพุทธศาสนา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อของพระพุทธรูปกวนอิมหน้านิ้ว ที่สร้างขึ้น เพื่อรำลึกถึงนายเว่ยหมอจีที่เห็นความเจ็บป่วยของคนทั่วไปแล้วทนไม่ได้ เรื่องกวนอิมหน้านิ้วจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในศาสนา

3. เทพเจ้าหัวช้าง 象头神 (xiàngtóushén)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในถ้ำหินแห่งที่ 6 มีเทพเจ้าหัวช้างองค์หนึ่ง ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่หัวเป็นช้างแต่ร่างกายเป็นคนธรรมดา ตำนานเล่าว่า เทพเจ้าหัวเป็นช้างเป็นลูกชายของนางฟ้าภูเขาหิมะกับพระอิศวร แต่นางฟ้าภูเขาหิมะไม่ยอมตั้งท้อง จึงมีช้างตัวหนึ่งมาตั้งท้องแทนนางฟ้าภูเขาหิมะ จึงให้เทพเจ้าหัวเป็นช้างเกิดมา มีสติปัญญาของเทวดานางฟ้าและมีความกล้าหาญของช้าง ต่อมาเทพเจ้าหัวช้างต่อสู้กับพระอิศวรและชนะ ประชาชนจึงนับถือเป็นเทพเจ้าหัวช้างเป็นผู้มีสติปัญญาและกล้าหาญ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของพระพุทธรูปเทพเจ้าหัวช้างเป็นผู้มีสติปัญญาและกล้าหาญ เรื่องเทพเจ้าหัวเป็นช้างจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในศาสนา

4. คำโคลงคู่ที่ศาลดอกตันชา 茶花寺对句 (cháhuā sī duì jù)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ช่างหลังศาลเป่าเซียงชื่อบนภูเขาผิ้อเป่าชานมีศาลแห่งหนึ่งชื่อว่าศาลดอกตันชา นายหลี่จิ้งซีกับนายหยางเซิงอานมาเที่ยวที่ศาลดอกตันชา และเห็นมีพระหาน้ำขึ้นมาด้วยการใช้แรงมาก นายหยางเซิงอานจึงเขียนคำโคลงคู่ออกมาพรรณาสภาพนี้ ในขณะที่ช่าง ๆ ศาลดอกตันชามีแม่ชีกำลังทอผ้าอยู่ นายหลี่จิ้งซีก็เลยเขียนครั้งก่อนหลังของคำโคลงคู่นี้ออกมา เป็นคำโคลงที่ไพเราะมาก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีขนาดสั้น ๆ ตอนเดียวจบ เรื่องราวเกิดขึ้นในโลกมนุษย์ ตัวละครเป็นมนุษย์ และอธิบายถึงที่มาของคำโคลงคู่ที่ศาลดอกตันชา เรื่องคำโคลงคู่ที่ศาลดอกตันชาจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในศาสนา

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องเจ้าแม่กวนอิมและเทพเจ้าต่าง ๆ ชาวไปบางส่วนนับถือศาสนาพุทธและชาวไปได้สร้างศาลเจ้าจำนวนมาก นอกจากนี้แล้ว ชาวบ้านนิยมไปเซ่นไหว้และบูชาเทพเจ้าต่าง ๆ

3.7 นิทานอธิบายเหตุ (explanatory tale)

นิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ เป็นนิทานขนาดสั้น เล่าอย่างตรงไปตรงมาเพื่ออธิบายความเชื่อ พิธีกรรม ธรรมชาติ สัตว์ พืช และสิ่งต่าง ๆ ว่าทำไมสิ่งใดสิ่งหนึ่งจึงมีลักษณะเช่นนั้น นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปก็มีหลายเรื่องเล่าเพื่ออธิบายเหตุต่าง ๆ ซึ่งชาวไปมีคำตอบของตนเองอย่างโดดเด่น

เด่น แสดงให้เห็นความคิดต่าง ๆ ของชาวไปอย่างชัดเจน ในนิทานพื้นบ้านที่ผู้วิจัยเลือกมา มีนิทานอธิบายเหตุจำนวน 23 เรื่อง ดังต่อไปนี้

3.7.1 นิทานอธิบายลักษณะนิสัยของสัตว์

1. ทำไมควายถึงช่วยมนุษย์ไถนา 牛为什么帮人耕地 (niúwéishímēngdì gēngdì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนนานมาแล้ว โลกมนุษย์ยังไม่มีควาย ก็ไม่นิยมใช้ควายมาไถนา ชาวบ้านใช้จอบมาไถนาแทนต้องใช้แรงมากมายจึงทำให้ชาวบ้านเหนื่อยมาก และเก็บข้าวได้น้อยมาก เจ้าเขียนฮ่องเต้เห็นแล้วก็สั่งให้ควายลงมาโลกมนุษย์ สั่งให้มนุษย์สามวันกินข้าวหนึ่งมื้อ แต่ควายจำผิด จึงสั่งมนุษย์ให้กินข้าววันละสามมื้อ เจ้าเขียนฮ่องเต้ทราบจึงโกรธมาก ห้ามควายกลับสวรรค์อีก ให้ควายไปทำงานหนักแทนมนุษย์ ตั้งแต่นั้นมา ควายจึงต้องไปช่วยมนุษย์ไถนา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงสาเหตุที่ควายมาช่วยมนุษย์ไถนา คือ ควายจดจำคำสั่งของเจ้าเขียนฮ่องเต้ผิด จึงถูกเจ้าเขียนฮ่องเต้ลงโทษ เรื่องทำไมควายถึงช่วยมนุษย์ไถนาจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

2. เต่าตนุทำไมหดหัวลงไปในกระดอง 海龟为什么把头伸进壳里 (hǎiguīwéishímēngbātóushēnjìnkéli)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ริมแม่น้ำเหยงเจียงมีภูเขาแห่งหนึ่งชื่อว่า ล้อผิงซาน มีลิงฉลาดตัวหนึ่งอาศัยอยู่ มันชอบเล่นบนฝั่งแม่น้ำ และเป็นเพื่อนกับเต่าตนุตัวหนึ่งที่อาศัยอยู่ในแม่น้ำ มีอยู่วันหนึ่ง ราชามังกรเกิดป่วย หมอบอกว่า ต้องเอาหัวใจลิงมากินจึงจะหาย เต่าตนุนึกถึงเพื่อนจึงอยากได้หัวใจมันมอบให้ราชามังกร และขอแต่งงานกับลูกสาวราชามังกร เต่าตนุจึงเชิญลิงมาเที่ยวโลกใต้ทะเล เพื่อเอาหัวใจของลิง ลิงฉลาดมาก จึงบอกว่า มันมีหัวใจ 8 ดวง แต่มันไม่ได้เอามา ต้องกลับไปหยิบที่บ้าน เต่าตนุเชื่อแล้วปล่อยลิงกลับไป พอขึ้นจากน้ำ ลิงก็หัวเราะ เต่าตนุรู้แล้วว่าลิงโกหกก็เกิดความรู้สึกละอายใจ ก็เลยหดหัวลงไปในกระดอง ไม่อยากออกมาแล้ว

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงสาเหตุที่เต่าตนุหดหัวลงไปในกระดอง คือ เต่าตนุละอายใจที่คิดขโมยหัวใจลิงแต่ทำไม่สำเร็จ เรื่องเต่าตนุทำไมหดหัวลงไปในกระดองจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

3. อีกาดำและนกแซงแซว 乌鸦和喜鹊 (wūyāhéxǐquè)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนช่วงवादชื่อนายหวางเลี้ยงอีกาและนกแซงแซว อีกาเป็นนกสีขาวย ฉลาดและตรงไปตรงมา เตือนด้วยน้ำใจจริงกับคนบ่อย ๆ และนกแซงแซวเป็นนกสีดำ ขำนาญในด้านการประจบประแจง ชอบพูดคำดี มีอยู่วันหนึ่ง นายหวางวาดภาพนกแซงแซวสีขาวเพราะมันชมว่าภาพของนายหวางสวยมาก ขณะนั้น อีกาพูดว่าตายแล้ว หนีไปเร็ว ทำให้นายหวางไม่สบายใจถึงโยนหมึกสีดำไปโดนอีกา ทำให้อีกาเปลี่ยนเป็นสีดำ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงเหตุผลที่ตัวของอีกาเป็นสีดำจ่อหมึกของช่างวาดนายหวาง เรื่องอีกาดำและนกแขวงแขวจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

3.7.2 นิทานอธิบายลักษณะนิสัยของมนุษย์

1. ผ่ากันเปื้อนลายของผู้หญิงเหอเตี้ยน 禾甸妇女的花围腰 (hédìanfùnǚdehuā wéiyāo)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในอดีต ผู้หญิงชนเผ่าไปเขตเหอเตี้ยนที่แท้ไม่ได้ใส่ผ้ากันเปื้อนลาย ตอนนั้นผู้หญิงฉลาดกว่าผู้ชาย มีความสามารถมากกว่าผู้ชาย งานจัดเลี้ยงและการเก็บเงินเป็นหน้าที่หลักของผู้หญิง ส่วนผู้ชายออกไปทำนา พรวนดิน ไถดิน ตัดไม้ และตัดหญ้า เมื่อกลับถึงบ้านก็สูบบุหรี่หรือกินข้าว มีอยู่วันหนึ่ง จักรพรรดิโจ้วหะมาถึงเหอเตี้ยนเพื่อตรวจดูการใช้ชีวิตของประชาชน ได้เห็นมีสภาพแบบนี้ ก็รู้สึกว่ามีผิดปกติ ผู้ชายต้องเป็นผู้นำในครอบครัว จึงส่งผ้ากันเปื้อนลายให้แก่ผู้หญิงทุกคนเป็นของขวัญ แล้วผ้ากันเปื้อนนี้ก็ปิดกั้นความสามารถและความฉลาดของผู้หญิงไปครั้งหนึ่ง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ผู้หญิงก็สูญเสียความสามารถและความสามารถไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงเหอเตี้ยนต้องใส่ผ้ากันเปื้อนลาย เพื่อปิดกั้นความฉลาดและความสามารถของตน และให้ผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว เรื่องผ้ากันเปื้อนลายของผู้หญิงเหอเตี้ยนจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

2. ที่มาของการแต่งกายผู้หญิงชนเผ่าไป 白族妇女服饰的由来 (báizúfùnǚ fúshìdeyóulái)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว โลกมนุษย์ยังไม่มีปี เดือน มีแต่ฤดูกาล 4 ฤดู ชาวไปยังไม่มีเสื้อผ้า มีอยู่วันหนึ่ง มีนกกระสาขาวตัวหนึ่ง เห็นเมฆสีสวยมาก จึงเอามาเสื้อมาทำเป็นเสื้อผ้าโดยแยกสีเสื้อผ้าเป็น 4 ฤดู ทำเป็นเสื้อผ้า 4 ตัว 4 สี มอบเสื้อผ้าให้นางไปจู่ ใส่เสื้อผ้าตามสีและตามเดือนคือ เดือนมกราคม กุมภาพันธ์ มีนาคม ใส่สีฟ้าอ่อน เดือนเมษายน พฤษภาคม มิถุนายน ใส่สีฟ้า เดือนกรกฎาคม สิงหาคม กันยายน ใส่สีม่วง และเดือนตุลาคม พฤศจิกายน ธันวาคม ใส่สีดำ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของเสื้อผ้าของชนเผ่าไป คือมาจากเมฆสีบนท้องฟ้า เรื่องที่มาของการแต่งกายผู้หญิงชนเผ่าไปจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

3.7.3 นิทานอธิบายความเชื่อและพิธีกรรม

1. เทศกาลบูชานก 祭鸟节 (jìniǎojié)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ในหมู่บ้านมีล่าชนมีผู้หญิงชื่อลินอิน เธอมีลูกชาย 24 คน ลูกชาย 24 คนนี้ช่วยบอกเวลากับชาวบ้านเป็นประจำทุกปี เพราะว่าในช่วงเวลานั้นชาวบ้านอาศัยอยู่ในป่ายังไม่ได้แบ่งฤดูกาลและชั่วโมง ถึงเวลาปลูกข้าวหรือเก็บเกี่ยว ลูกชาย 24 คนนี้จึงต้องวิ่งไปวิ่งมาเพื่อแจ้งให้ชาวบ้านทุกคนได้ทราบกาลเวลา เรื่องนี้ทำให้เทพเจ้าเกิดความซาบซึ้งเป็น

อย่างยิ่ง เทพเจ้าจึงมอบปีกหนึ่งคู่ให้แก่ลูกชายทั้ง 24 คน ต่อมา พวกเขา 24 คนกลายเป็นนก 24 ตัว นก 24 ตัวนี้ช่วยบอกเวลาตามคำสั่งของแม่เสมอ ทำให้เกิดช่วงการเปลี่ยนแปลงดินฟ้าอากาศ 24 ช่วง ชาวบ้านขอบคุณพวกเขามาก จึงไม่ทำร้ายนกและนำข้าวมาเลี้ยงนก เมื่อถึงเวลาปลูกข้าว ซึ่งใกล้กับ เทศกาลเซ็งเม้ง ชาวไปก็แต่งตัวเรียบร้อย เล่นขลุ่ยซอনা ผู้ใหญ่คนหนึ่งร้องเพลงสรรเสริญนก 24 ตัว ด้วย ชาวไปทุกคนเตรียมข้าวนำมาเลี้ยงนก ชาวไปเรียกเป็นเทศกาลลูขานก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของเทศกาลลูขานกและ พิธีกรรมขอบคุณนก 24 ตัวที่ช่วยบอกเวลาแก่ชาวไป เรื่องเทศกาลลูขานกจึงเป็นนิทานพื้นบ้าน ประเภทนิทานอธิบายเหตุ

2. เทศกาลเย่าซานหลิง 绕三灵 (ràosānlíng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนมีกษัตริย์คนหนึ่งชื่อตัวนงปัง เขามีความสามารถ และรักประชาชนของเขา ทำให้ประชาชนได้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข แต่มีอยู่วันหนึ่ง กษัตริย์ ตัวนงปังไปเช่นไหว้บูชาเทพเจ้าที่ศาล เกิดป่วยและตายอยู่ในศาลแห่งนั้น ประชาชนเสียใจมาก ทั้งร้องไห้และอาลัย ประชาชนออกเดินทางไปจัดการเรื่องฌาปนกิจ เผาศพกษัตริย์เป็นเวลาสามวัน สามคืนที่ศาลเจ้าเซินหยวนซื่อ และศาลเจ้าเอ่อเหอซื่อ หลังจากนั้น ประชาชนนับถือกษัตริย์ ตัวนงปังเป็นเทพเจ้าเป็นจุและสร้างศาลให้กษัตริย์ตัวนงปัง และตั้งชื่อว่าศาลเจ้าซ่งเซ็งซื่อ ต่อมา เมื่อถึงวันที่ 23 เดือน 4 ทางจันทรคติ ประชาชนก็จัดงานใหญ่เพื่อบูชากษัตริย์ตัวนงปัง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ อธิบายถึงความเป็นมาของเทศกาลเย่าซานหลิงคือ ประชาชน จัดขึ้นมาเพื่อบูชากษัตริย์ตัวนงปังที่ทำดีให้ประชาชน เรื่องเทศกาลเย่าซานหลิงจึงเป็นนิทาน พื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

3. ตลาดนัดเดือนสาม 三月街 (sānyuèjiē)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนในเขตทะเลเอ่อไห่มียักษ์ตัวหนึ่งชื่อหลอซู่ ซึ่งสามารถร่างแปลงเป็นคนได้ ชาวบ้านไม่สามารถเห็นตัวจริงของมัน แต่ยักษ์ตัวนี้กินตาของเด็กเป็น อาหาร จึงทำให้ชาวบ้านกลัวมากจนไม่กล้าปล่อยเด็กออกไปไหน มีอยู่วันหนึ่ง กวนอิมปลอมตัวเป็น พระแก้ว และจับยักษ์หลอซู่คุมขังไว้ในถ้ำ และท่องพระไตรปิฎกห้าวันให้ยักษ์ฟัง ชาวไปขอบคุณ กวนอิม จึงตั้งวันที่กวนอิมจับยักษ์เป็นวันที่เปิดตลาด มีกิจกรรมท่องพระไตรปิฎกและแลกเปลี่ยน สิ่งของกัน ซึ่งจัดขึ้นทุกวันที่ 15 เดือน 3 ทางจันทรคติ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของเทศกาลตลาดนัด เดือนสาม เพื่อขอบคุณกวนอิมจับยักษ์ที่ทำร้ายชาวไปได้ เรื่องตลาดเดือนสามจึงเป็นนิทานพื้นบ้าน ประเภทนิทานอธิบายเหตุ

4. เทศกาลนางเขียว 青姑娘节 (qīnggūniangjié)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เทศกาลนางเขียวเป็นเทศกาลสำหรับหญิงสาวชาวไป่ที่ ยังไม่ได้แต่งงาน ทางจันทรดิววันที่ 15 มกราคม หญิงสาวชาวไป่ในเขตเตี้ยนหนานและหยางเฉิน อำเภอเจียนจวนจะซื้อกระดาษและสีมาทำเป็นตุ๊กตาผู้หญิงชาวไป่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าชาวไป่แบบ เรียบร้อย เพื่อรำลึกถึงนางเขียว ตำนานเล่าว่า เนื่องจากพ่อแม่เสียไป นางเขียวจึงต้องไปเป็นสะใภ้ คนที่รับเลี้ยงนางไว้ตั้งแต่เด็ก นางเขียวเป็นคนชอบช่วยเหลือคนอื่น ชาวบ้านจึงชอบเธอมาก แต่นางเขียวอดทนแม่ผัวไม่ไหว จึงกระโดดลงไปแม่น้ำฆ่าตัวตาย ในจันทรดิววันที่ 15 มกราคม

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของเทศกาลนางเขียว เพื่อรำลึกถึงนางเขียวที่ฆ่าตัวตายในแม่น้ำ เรื่องเทศกาลนางเขียวจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทาน อธิบายเหตุ

5. ลอยกระทงไฟในแม่น้ำ 漂河灯 (piāohédēng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ยายแก่จีซีกับลูกหลานอาศัยอยู่บนภูเขา จิวตั้ง ลูกหลานคนหนึ่งชื่อจินจู้เป็นผู้นำ บนภูเขามีสายน้ำสายหนึ่งชื่อจิวล่อง แม่น้ำสายนี้ไหลไปถึง ที่ราบลุ่ม ซึ่งมีหมู่บ้านแห่งหนึ่งตั้งอยู่ ผู้นำคือลูกชายยายแก่จีซีชื่อจินเลียง มีอยู่วันหนึ่งเกิดสงคราม ทำให้เส้นทางระหว่างสองที่ขาดไป ยายแก่อยากติดต่อกับลูกชายและส่งของให้ลูกชายแต่ไม่มีทาง จินจู้ก็ได้ว่ามีแม่น้ำสายหนึ่งไหลถึงที่ราบลุ่ม จึงทำกระทงไฟลอยไปในแม่น้ำ ใส่ของไว้ในกระทงไฟ ต่อมา ชาวบ้านเอาชนะศึกได้ ชาวบ้านก็ลอยกระทงไฟในแม่น้ำ เพื่อฉลองชัยชนะ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีขนาดสั้น ๆ ตอนเดียวจบ เรื่องราวเกิดขึ้นในโลกมนุษย์ ตัวละครเป็นคน และมีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของพิธีกรรมการลอยกระทงไฟในแม่น้ำ เรื่องลอยไฟแม่น้ำจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

6. เผาอาคารของหมิง 火烧松明楼 (huǒshāosōngmínglóu)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ประมาณหนึ่งพันปีที่แล้ว เขตเอ๋อไห่ถูกแยกเป็น 6 ประเทศ โดยมีประเทศที่ชื่อนานเจ้าเป็นประเทศที่แข็งแกร่งที่สุด ผู้นำประเทศนานเจ้าชื่อว่าผีหลอเก้อ ผีหลอเก้อชวนผู้นำอีกห้าประเทศเข้าร่วมคุยกันที่อาคารของหมิง และฆ่าผู้นำห้าประเทศตายด้วยการ จุดไฟเผาอาคารของหมิง ต่อมาผีหลอเก้อเห็นภรรยาของผู้นำประเทศเต็งเหยียนเจ้าชื่อนางฉือซ่าน สวยงามและฉลาด จึงขอแต่งงาน แต่นางฉือซ่านไม่ยอมและได้ฆ่าตัวตายไป ชาวไป่รู้สึกที่นางฉือซ่าน กล้าหาญและเด็ดเดี่ยว จึงรักและเคารพรักเธอ เพื่อรำลึกถึงนางฉือซ่านและผู้นำประเทศทั้ง 5 คนที่ เสียชีวิตในอาคารของหมิง ชาวไป่จึงใช้วันที่เกิดไฟไหม้เป็นเทศกาลคบเพลิง นี่ก็คือความเป็นมาของ เทศกาลคบเพลิง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของเทศกาลคบเพลิงที่จัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงความกล้าหาญและเด็ดเดี่ยวของนางฉือซ่าน และรำลึกถึงผู้นำประเทศ 5 คนที่เสียชีวิตในอาคารของหมิง เรื่องเผาอาคารของหมิงจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

3.7.4 นิทานอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ

นิทานอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ เป็นนิทานอธิบายเหตุประเภทหนึ่ง คือนิทานที่เล่าเพื่อแสดงเหตุผลว่าทำไมปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ จึงเป็นอย่างนี้ โดยเป็นคำอธิบายอาจไม่ถูกต้องตามความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันก็ได้ ดังนี้

1. เมฆหวังฟูหยุน 望夫云 (wàngfūyún)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว มีชายหนุ่มคนหนึ่งชอบร้องเพลง เขาไปตัดฟืนบนเขาทุกวัน มีอยู่วันหนึ่ง เขาตัดฟืนเสร็จและกำลังหาฟืนกลับบ้าน แต่ร้องผิดทำนองก็เลยถูกเจ้าหญิงเมืองน่านเจ้าตี เขาร้องให้ เจ้าหญิงจึงส่งสารจึงไปช่วยเขาด้วยการให้เงิน และให้เขาไปรักษาตัวเอง ต่อมาทั้งสองคนรักกัน แต่เจ้าเมืองน่านเจ้าไม่ยอมรับ ทั้งสองคนจึงหนีไปถึงถ้ำแห่งภูเขาหิมะและแต่งงานกัน ต่อมาพวกเขาหนาวมาก เจ้าหญิงป่วย ชายหนุ่มจึงไปขอโมยจิ๋วพระมาให้เจ้าหญิง แต่ถูกพระจับและใช้วิชาอาคมทำให้ชายหนุ่มกลายเป็นก้อนหินอยู่ในทะเลเอ๋อไห่ เขตซาหมี เจ้าหญิงคิดถึงชายหนุ่มมากจนป่วยและตายไปกลายเป็นเมฆและปลิวไปที่เขตซาหมี และเฝ้ามองก้อนหินในทะเลเอ๋อไห่ที่เป็นสามีของตน ชาวบ้านจึงเรียกชื่อเมฆก้อนนั้นว่า เมฆหวังฟูหยุน ที่หมายถึงเมฆที่มองดูสามี

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ เป็นนิทานขนาดสั้น มีเนื้อหาที่แสดงเหตุผลว่าทำไมจึงมีเมฆลอยอยู่บนทะเลเอ๋อไห่ แม้ว่าเรื่องเล่าไม่ถูกต้องตามหลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ แต่เรื่องเมฆหวังฟูหยุนก็เป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

2. ลม 风 (fēng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ลมในเขตเซี่ยกวนแรงมาก เนื่องจากสามีของเจ้าหญิงแห่งเมืองน่านเจ้าถูกพระสาปให้กลายเป็นก้อนหินลงไปอยู่ในทะเลเอ๋อไห่ เจ้าหญิงคิดถึงสามี ตายแล้วกลายเป็นเมฆ และมาขอเจ้าแม่กวนอิมช่วยเหลือเพื่อให้ได้เจอกับสามี เจ้าแม่กวนอิมรู้สึกสงสารจึงให้หาลมแรงมา พัดเมฆไปลอยอยู่เหนือทะเล แต่พระรู้เรื่องก็มาขัดขวาง และแอบปล่อยลมออกมาพัดเมฆออกไปจากทะเล ทำให้ลมของเขตเซี่ยกวนแรงมาก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ เป็นนิทานขนาดสั้น เล่าเพื่อแสดงเหตุผลว่าทำไมลมในเขตเซี่ยกวนจึงพัดแรงมาก แม้ว่าเรื่องเล่าไม่ถูกต้องตามหลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ แต่เรื่องลมก็เป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

3. ดอกไม้ 花 (huā)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว เขตช่างกวนมีคนหาฟันที่ชื่อสัตย์คนหนึ่ง ให้ลูกชายไปตัดฟันทุกวัน มีอยู่วันหนึ่ง ภรรยาของเขา กำลังจะคลอดลูก แต่คลอดยากอยู่ และมีชายแก่ คนหนึ่งส่งไข่มุกให้คนหาฟัน ภรรยาจึงคลอดลูกอย่างปลอดภัย แต่ไข่มุกตกลงบนพื้นด้วยความบังเอิญ ต่อมา มีต้นดอกบัวขนาดใหญ่เกิดขึ้นตรงจุดนั้น สิบปีผ่านไป ภรรยาทำงานได้ต้นดอกบัว มีข้าราชการ เห็นมีผู้หญิงสวยงามเลยอยากแต่งงานด้วย คนหาฟันต่อสู้กับข้าราชการไม่ได้ จึงพาภรรยาและลูกหนีไป แต่ก่อนหนีไป เขาตัดต้นดอกบัวทิ้งไป ต่อมาเขตช่างกวนก็มีแต่ชื่อดอกบัว ไม่มีต้นดอกบัวเลย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ เป็นนิทานขนาดสั้น เล่าเพื่อแสดงเหตุผลว่าทำไมดอกบัวจึงไม่มีในเขตช่างกวน แม้ว่าเรื่องเล่าจะไม่ถูกต้องตามหลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ แต่เรื่องดอกไม้ก็เป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

4. หิมะ 雪 (xuě)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในสมัยโบราณ เมืองต้าหลี่มีข้าศึกถูกราน จักรพรรดิของเมืองต้าหลี่ต่อสู้กับข้าศึก สุดท้ายข้าศึกแพกลับเมือง ระหว่างทางข้าศึกไปพักที่ภูเขาชางซาน เจ้าแม่กวนอิมรู้ จึงเข้าไปที่พระราชวังบนสวรรค์ และเชิญเทพเจ้าหิมะมาช่วยจัดการกับข้าศึก เพื่อไม่ให้ข้าศึกกลับมาถูกรานเมืองต้าหลี่อีก เมื่อถึงกลางคืน หิมะตกหนักปกคลุมภูเขาชางซาน ข้าศึกหนาวตายไปหมด แต่ต่อมาภูเขาชางซานจึงหิมะปกคลุมตลอดทั้งปี

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ เป็นนิทานขนาดสั้น เล่าเพื่อแสดงเหตุผลว่าทำไมบนภูเขาชางซานจึงมีหิมะตกทั้งปี แม้ว่าเรื่องเล่าจะไม่ถูกต้องตามหลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ แต่เรื่องหิมะก็เป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

5. พระจันทร์ 月 (yuè)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว มีชาวประมงตั้งถิ่นฐานอยู่ริมทะเลเอ๋อไห่ ตอนนั้น มีมังกรดำตัวหนึ่งอาศัยอยู่ที่ทะเลเอ๋อไห่ ทำร้ายชาวบ้าน เรียกลมเรียกฝนให้ตกหนัก ทำให้ชาวประมงออกไปตกปลาไม่ได้ ถ้าออกไปก็จะถูกมังกรดำทำให้ตกลงไปในน้ำ ชาวบ้านจึงอยู่ที่บ้านได้อย่างเดียว เจ้าแม่กวนอิมเห็นแล้ว ก็หยิบอ่างสีทองจากท้องฟ้า อ่างสีทองนี้ปราบมังกรดำได้ ชาวบ้านออกไปทำมาหากินได้ตามปกติ ต่อมาอ่างสีทองกลายเป็นพระจันทร์อยู่บนท้องฟ้าเหนือทะเลเอ๋อไห่

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ เป็นนิทานขนาดสั้น เล่าเพื่อแสดงเหตุผลว่าทำไมรูปร่างของพระจันทร์ที่อยู่เหนือทะเลเอ๋อไห่จึงเหมือนอ่างสีทอง แม้ว่าเรื่องเล่าจะไม่ถูกต้องตามหลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ แต่เรื่องพระจันทร์ก็เป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

3.7.5 นิทานอธิบายที่มาของสิ่งของ

1. ต้นชาแห่งศาลไต้หวันหยุนจู 海云居茶树 (hǎiyúnjūcháshù)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า สมเด็จพระจักรพรรดิเฉียนหลงปลอมตัวเป็นนักบวชในศาสนาเต๋า และไปเที่ยวที่ภูเขาฉือเป่าซาน ในวันนั้น อากาศร้อนมาก ท่านเดินทางด้วยความเหนื่อยและหิวน้ำ พอถึงศาลไต้หวันหยุนจู ท่านก็เลยเข้าไปขอน้ำ พระแก่เห็นจักรพรรดิมีน้ำใจและมีจิตใจสูงมาก จึงต้มชาให้กิน แต่พระเด็กบอกว่าไม่มีชาแล้ว พระแก่นึกได้ว่าข้างหลังศาลมีต้นชาที่เกิดขึ้นเอง จึงให้พระเด็กไปเก็บใบชาและนำมาต้ม พระจักรพรรดิเฉียนหลงดื่มชาแล้วรู้สึกดีมาก เป็นชาที่ดีเท่ากับชาหลงจิ้นเลย ต่อมานักท่องเที่ยวที่มาถึงศาลไต้หวันหยุนจูก็มีชากิน ศาลไต้หวันหยุนจูเลยได้ชื่อว่าศาลภูเขาชา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงเหตุที่ทำให้ชาของศาลไต้หวันหยุนจูมีชื่อเสียงคือเพราะว่าพระจักรพรรดิเฉียนหลงดื่มชาแล้วรู้สึกดีมาก เป็นชาที่ดีเท่ากับชาหลงจิ้น เรื่องต้นชาแห่งศาลไต้หวันหยุนจูจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

2. ที่มาของภาษาไป 白文的由来 (báiwéndeyóulái)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว มีนักรบสาวคนหนึ่ง ออกไปหนึ่งฟอง ต่อมา มีเด็กหญิงคนหนึ่งออกมาจากไซ ในขณะที่ มีสองสามีภรรยาที่ไม่มีลูกก็ตกลงจะเลี้ยงเด็กคนนี้ และตั้งชื่อน้องนักรบสาว เวลาโตขึ้น น้องนักรบสาวสวยมากแต่พูดไม่ได้ มีอยู่วันหนึ่ง น้องนักรบสาวพร้อมเพื่อนไปเที่ยวบนภูเขา แต่มีลมแรงมากพัดเพื่อน ๆ ไป น้องนักรบสาวเป็นกังวลมากแต่พูดไม่ได้ ในขณะที่ นักรบสาวมาช่วยและบอกน้องนักรบสาวว่าใช้มือวาดสัญลักษณ์บอกเรื่องราวกับทุกคนได้ น้องนักรบสาวเลยวาดสัญลักษณ์บนใบไม้ ในที่สุด ด้วยความช่วยเหลือของน้องนักรบสาวและชาวบ้านเพื่อน ๆ ของน้องนักรบสาวก็ได้รับการช่วยเหลือออกมาได้ ต่อมาชาวไปก็เก็บสัญลักษณ์เหล่านี้ไว้ใช้เป็นภาษาไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของภาษาไป ภาษาไปเกิดขึ้นจากรูปสัญลักษณ์ รูปภาพ ต่อมาค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นภาษาไปที่มีระบบ เรื่องที่มาของภาษาไปจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

3. ที่มาของเลื่อย 锯子的来历 (jùzidéláilì)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ตำนานเล่าว่า นายหลู่ปิ่นเป็นช่างไม้รุ่นแรก หลู่ปิ่นสร้างเลื่อยขึ้นมา เมื่อนานมาแล้ว หลู่ปิ่นเหล่าไม้ให้เสมอกันด้วยการใช้มีดบาง แต่งานช้ำมาก มีอยู่วันหนึ่ง ขณะที่หลู่ปิ่นและลูกศิษย์ทำงาน หลู่ปิ่นรู้สึกลงมือช้ำมากทนไม่ไหวจึงทิ้งมีดลงไปทำให้มีดเกิดรอยบาก ลูกศิษย์หยิบมาทำงานต่อก็เห็นว่าใช้ดีมาก หลู่ปิ่นเลยตัดมีดให้มีรอยบากมากมาย นำมาตัดไม้ได้เร็วมาก เลื่อยจึงถูกสร้างขึ้น

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงสาเหตุความเป็นมาของเลื่อย ที่เกิดจากความบังเอิญ เรื่องที่มาของเลื่อยจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานอธิบายเหตุ

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานอธิบายเหตุมีเนื้อหาที่อธิบายถึงลักษณะนิสัยของสัตว์ ลักษณะนิสัยของมนุษย์ และความเชื่อ พิธีกรรม ปรากฏการณ์ธรรมชาติ และที่มาของสิ่งของ ทำให้รู้ความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวไป๋ได้ชัดเจน เป็นนิทานที่ตอบคำถามความอยากรู้อยากเห็นของชาวไป๋ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

3.8 นิทานเรื่องสัตว์ (animal tale)

นิทานประเภทเรื่องสัตว์ เป็นนิทานที่เกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ ที่ชาวบ้านชนเผ่าไป๋เล่าสืบต่อกันมา ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับสัตว์เป็นความสัมพันธ์สำคัญที่พึ่งพากันในธรรมชาติ มนุษย์กับสัตว์อยู่ด้วยกัน บางทีก็สนิทกัน บางทีต่อสู้กัน จากนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ ผู้วิจัยพบว่า ชาวบ้านชนเผ่าไป๋นิยมเล่าเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ โดยเฉพาะมังกรและปีศาจ ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ที่ผู้วิจัยเลือกมา มีนิทานเรื่องสัตว์จำนวน 33 เรื่อง ดังต่อไปนี้

3.8.1 นิทานเกี่ยวกับมังกร

นิทานเกี่ยวกับมังกรเป็นนิทานที่ชาวบ้านนิยมเล่ามากที่สุด เพราะมังกรถือเป็นสัตว์ที่อยู่ชั้นสูงสุด เป็นผู้นำของสัตว์อื่น ๆ คนจีนมีความเชื่อว่าถ้ามังกรเกิดมาเป็นคนก็จะเป็นจักรพรรดิของประเทศ มีอำนาจมากที่สุดในประเทศ สามารถปกครองดูแลประชาชน ส่วนในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ชาวบ้านไม่ได้ยกมังกรเป็นจักรพรรดิอย่างเดียว แต่ยังเป็นสัตว์ที่มีอำนาจและความสามารถพิเศษด้วย และสามารถอยู่เป็นเพื่อนกับคนธรรมดาได้ นอกจากนี้แล้วยังช่วยรักษาชีวิตของชาวบ้านด้วย ดังต่อไปนี้

1. มังกรเหลืองเล็ก 小黄龙 (xiǎohuánghóng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในอดีต มีผู้หญิงคนหนึ่งล้างผักริมแม่น้ำ ได้เห็นมีฟิซซีเขียว ม้วนลงจากภูเขา เธอจึงหยิบมากิน อีกไม่นาน ผู้หญิงคนนี้ก็ตั้งท้อง ที่จริงแล้วฟิซซีเขียวเป็นไข่มุกมังกร สิบเดือนผ่านไปผู้หญิงคลอดลูกชายหนึ่งคน ลูกชายคนนี้โตขึ้นทั้งฉลาดและมีความสามารถ มีอยู่วันหนึ่ง มังกรดำที่อาศัยอยู่ในบึงพัดกระพือฮือโหมน้ำในบึงเพื่อหาเสื้อคลุมยาววิเศษที่หายไปให้เจอ น้ำในบึงจึงออกมาทำให้เกิดอุทกภัย ชาวบ้านหลายคนจมน้ำตาย ลูกชายรู้สิ่กโศกเศร้าทนไม่ได้จึงตัดสินใจไปต่อสู้กับมังกรดำ ลูกชายลงไปบึงและกลายเป็นมังกรเหลืองเล็ก มังกรเหลืองชนะมังกรดำแพ้อะหนีไป ลูกชายกลับมาหาแม่ แต่แม่เห็นลูกเป็นมังกรก็ตกใจจนตาย มังกรเหลืองเสียใจมาก ผิงศพแม่เรียบร้อยแล้วก็จากหมู่บ้านนี้ไปแล้ว ต่อมาชาวบ้านสร้างศาลมังกรขึ้นเพื่อรำลึกถึงมังกรเหลืองเล็ก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงสัตว์คือมังกรเหลืองเกิดมาเป็นคน มีความสามารถพิเศษ และกลายเป็นมังกรไปช่วยชาวบ้านต่อสู้กับฝ่ายร้าย สุดท้ายเอาชนะได้

แต่กลับเป็นคนไม่ได้อีก ชาวบ้านสร้างศาลมังกรขึ้นเพื่อรำลึกถึงมังกรเหลืองเล็ก เรื่องมังกรเหลืองเล็ก จึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์

2. มังกรแม่แห่งหมู่บ้านลิ่วเท้าซุน 绿桃村龙母 (lùtáocūnlóngmǔ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในอดีต มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งชื่อลิ่วเท้าซุนผู้หญิงคนหนึ่งที่อยู่อาศัยอยู่ที่หมู่บ้านลิ่วเท้าซุน ขึ้นไปตัดฟืนบนภูเขาได้เห็นพีชสีเขียวลูกหนึ่ง กินแล้วอีกไม่กี่วันก็พบว่าตั้งท้อง ต่อมาเกิดลูกชายหนึ่งคน ลูกชายคนนี้โตแล้วตามแม่ไปตัดฟืนและตัดหญ้า มีอยู่วันหนึ่งลูกชายได้ข่าวว่าราชามังกรเกิดป่วย ลูกชายช่วยรักษาราชามังกรให้หายดี ราชามังกรจึงเชิญลูกชายไปเที่ยวที่วัง แต่ลูกชายได้ใส่เสื้อคลุมยาวเหลืองโดยบังเอิญจึงกลายเป็นมังกรเหลือง มังกรดำทำร้ายประชาชน ราชามังกรก็ส่งมังกรเหลืองไปจัดการ ในที่สุดมังกรเหลืองชนะมังกรดำได้ ต่อมาเขาคิดถึงแม่จึงไปเยี่ยม แต่เขากลับว่าแม่อาจจะตกใจที่เห็นหน้าตาแบบมังกร จึงต้องแอบไปเยี่ยมในวันเกิดของแม่ทุกปี ต่อมาแม่ของมังกรเหลืองก็กลายเป็นเทพเจ้าเป็นจุของหมู่บ้านแห่งลิ่วเท้าซุน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมังกรเหลืองเกิดมาเป็นคน แต่ต่อมาโดยกลับเป็นมังกรคอยช่วยเหลือประชาชนและไม่มีโอกาสกลับมาเป็นคนอีก เรื่องมังกรแม่แห่งหมู่บ้านลิ่วเท้าซุนจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์

3. ราชามังกรแห่งทะเลเอ๋อไห่เชิญแขก 洱海龙王请客 (ěrhǎilóngwángqǐngkè)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ด้านตะวันออกของทะเลเอ๋อไห่ มีหมู่บ้านชาวประมงแห่งหนึ่งชื่อว่าชื่อ มีชายแก่คนหนึ่งแก่เจ้าชื่อโซ่วกั้ว เขาอายุ 150 ปี มีตำนานเล่าว่า เมื่อชายแก่ยังหนุ่มอยู่ เขาเคยช่วยปลาที่ร้องไห้ตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นลูกชายของราชามังกรแห่งทะเลเอ๋อไห่ ราชามังกรจึงเชิญโซ่วกั้วเลี้ยงอาหาร ราชามังกรถามโซ่วกั้วว่าอยากได้อะไร โซ่วกั้วก็ตอบว่า อยากได้เงินนิดหน่อยเพื่อแต่งภรรยา แต่ราชามังกรรู้สึกว่าจะไม่พอ โซ่วกั้วจึงก็บอกว่าขอให้ตนเองอยู่ถึง 150 ปี มากกว่านี้ก็ไม่เอาแล้วเพราะว่าแก่ตามัวหูหนวก ราชามังกรก็ยินยอม

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงชายคนหนึ่งได้ช่วยราชามังกร จึงได้รับของขวัญเป็นเงินและมีอายุยืนถึง 150 ปี เรื่องราชามังกรแห่งทะเลเอ๋อไห่เชิญแขกจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์คือมังกรที่ดูแลช่วยเหลือชาวบ้าน

4. มังกรดำแห่งเมืองเถาจื่อ 桃子镇黑龙 (táozizhènghēilóng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ผู้หญิงคนหนึ่งล้างผักริมแม่น้ำ ได้เห็นพีชสีเขียวลูกหนึ่ง กินแล้วอีกไม่กี่วันก็พบว่าตั้งท้องแล้ว ต่อมาเกิดลูกชายหนึ่งคนตั้งชื่อว่าเถาจื่อเถาจื่อโตขึ้นตามแม่ไปตัดฟืนและตัดหญ้า มีอยู่วันหนึ่งลูกชายได้ข่าวว่ามังกรดำทำร้ายประชาชนเถาจื่อจึงตกลงไปต่อสู้กับมังกรดำ ที่สุดมังกรดำแพ้และหนีไป เถาจื่อชนะแล้วกลับมาหาแม่ แต่แม่เห็นลูกเป็นมังกรจึงตกใจจนตายไป เถาจื่อเสียใจเลยฆ่าตัวตาย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมังกรเกิดมาเป็นคน มีความสามารถพิเศษ ช่วยเหลือชาวบ้าน แต่กลับเป็นคนไม่ได้ใจ เรื่องมังกรดำแห่งเมือเถาเจี๋ยจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์มังกรที่ช่วยเหลือชาวบ้าน

5. มังกรปลา 龙鱼 (lóngyú)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว ในหมู่บ้านมีชายหนุ่มคนหนึ่งอาศัยอยู่กับแม่ประกอบอาชีพตัดฟืน มีอยู่วันหนึ่ง เขาฝันว่าชายแก่คนหนึ่งมาบอกให้เขาไปจับปลา เขาจะโชคดีได้เงิน 300 ตำลึง เทียงในวันถัดไป ชายหนุ่มคนนี้ไปจับปลาตามชายแก่พูดไว้ในความฝัน แล้วเอาปลาไปขายที่ตลาด และได้เงิน 300 ตำลึง ที่แท้ปลาตัวนี้เป็นมังกรปลา ซึ่งเป็นเจ้าชายมังกรองค์ที่สามปลอมต่อมา ราชามังกรจึงต้องจ่ายเงินมาซื้อกลับคืนไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมังกรปลอมตัวเป็นปลา แต่ถูกชาวบ้านจับไปขาย ชาวไปคนนี้ราชามังกรจึงต้องมาซื้อกลับไป เรื่องมังกรปลาจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์

6. มังกรทองเล็กยืมถ้วยชาม 小金龙借碗 (xiǎojīnlóngjièwǎn)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ตอนกลางของเขื่อนเถาหยวนมีอ่างน้ำที่สดใสแห่งหนึ่ง มีมังกรทองตัวเล็กอาศัยอยู่ที่นี้ มันชอบช่วยเหลือคน ชอบพ่นน้ำให้แก่ชาวบ้าน ยังสามารถทำถ้วยชามเครื่องลายครามอย่างประณีตและยืมให้ชาวบ้านโดยฟรี ชาวบ้านจึงรักมังกรทองมาก มีอยู่ครั้งหนึ่งลูกชายของนายเงินแต่งงาน จึงไปขอยืมถ้วยชามเครื่องลายครามจากมังกรทอง แต่มังกรทองรู้ว่านายเงินคนนี้ใจดำ จึงไม่ยืมถ้วยชามให้นายเงิน นายเงินโกรธจึงใส่เลือดหมาลงไปใอ่างน้ำเพื่อทำร้ายสิ่งแวดล้อมที่มังกรทองอาศัยอยู่ และใส่ก้อนหินลงไปใอ่างน้ำเพื่อถมอ่างน้ำของมังกรทองจนเรียบ ทำให้มังกรทองต้องย้ายไปที่อื่น ชาวบ้านจึงไม่มีน้ำใช้และไม่สามารถยืมถ้วยชามเครื่องลายครามจากมังกรทองได้อีก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมังกรทองตัวหนึ่ง ยินดีช่วยเหลือคน แต่ไม่ช่วยคนที่จิตใจอำมหิต เรื่องมังกรทองเล็กยืมถ้วยชามจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกร

7. มังกรตาเดียวแห่งภูเขาหม้อไต้หวัน 墨斗山独眼龙 (mòdǒushāndúyǎnlóng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ตอนกลางของเขื่อนเจียนชวาน มีภูเขาแห่งหนึ่งชื่อหม้อไต้หวัน แต่ก่อน ที่มีมังกรตัวหนึ่งที่มีตาเดียว ซึ่งเป็นราชามังกรแห่งภูเขาหม้อไต้หวัน มันทำร้ายชาวบ้านทุกปี และยังส่งเสริมลูกชายให้ไปทำร้ายชาวบ้านด้วย ทำให้เกิดน้ำท่วมและบ้านของชาวบ้านก็เสียหาย ต่อมา มีช่างไม้แซ่หยางตัดสินใจจะไปต่อสู้กับมังกร ในที่สุด ราชามังกรเสียดาหนึ่งข้างและไม่กล้าออกมาทำร้ายชาวบ้านอีก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมังกรดำเป็นตัวละครที่ชอบทำร้ายชาวบ้าน และมีช่างไม้ช่างหย่างต่อสู้กับมังกรจนเอาชนะได้ เรื่องมังกรตาเดียวแห่งภูเขาโมโต่วซานจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์มังกรที่เป็นตัวร้าย

8. เด็กเลี้ยงแกะกับพญามังกร 牧童与龙女 (mùtóngyǔlóngnǚ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้วบนเนินเขามีเด็กเลี้ยงแกะคนหนึ่ง พ่อแม่ตายไปแล้วมีอยู่วันหนึ่ง เขาไล่แกะไปกินหญ้า นั่งพักเล่นขลุ่ย เจ้าหญิงมังกรองค์ที่สามได้ยินเสียงขลุ่ยที่ไพเราะก็ออกจากพระราชวังมังกรมาพบกัน และทั้งสองคนรักกัน ราชามังกรรู้เรื่องก็ห้ามลูกสาวไม่ให้ไปพบชายหนุ่มอีก ในวันนี้ ชายหนุ่มเล่นขลุ่ยนานแล้วก็ไม่เจอเจ้าหญิงมังกรองค์ที่สาม จึงเข้าไปหาที่พระราชวังมังกร และขอให้ราชามังกรปล่อยเจ้าหญิงมังกรองค์ที่สามออกมา แต่ราชามังกรไม่ยินยอมที่สุดชายหนุ่มปลักราชามังกรตกภูเขา ชายหนุ่มถูกลงโทษให้กลายเป็นปลา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความรักระหว่างบุคคลธรรมดา กับมังกร ซึ่งถูกกีดกันจากพ่อ และจบลงด้วยความไม่สมหวัง เรื่องเด็กเลี้ยงแกะกับพญามังกรจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์มังกรรักกับคนธรรมดา

9. บ่อมังกรหลี่ฉู่ยี่ 漓水龙潭 (líshuǐlóngtán)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้ว บ่อมังกรหลี่ฉู่ยี่มีมังกรเขียวอาศัยอยู่ มังกรเขียวรักสันโดษและนิสัยมีแปลก ๆ แข็งแกร่ง ซื่อตรง ไม่ประจบสอพลอ เกลียดขุนนางชั้นสูงที่ชอบรังแกชาวบ้าน ถ้าขุนนางคนใดขี่ม้า นั่งเกี้ยว หรือนั่งอย่างหัวสูง ผ่านทางมา มังกรเขียวก็จะทำให้ลูกเห็บตกลงมาใส่พวกเขา พวกขุนนางชั้นสูงรู้สึกเกลียดมังกรเขียวมาก จึงวางแผนทำร้ายมังกรเขียว มังกรเขียวถูกไล่ไปอยู่ที่อื่น แต่ชาวบ้านยังคงคิดถึงมังกรเขียวจึงทำกิจกรรมทุกปีเพื่อรับมังกรเขียวกลับมา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมังกรเขียวว่าเป็นมังกรที่ชอบทำร้ายขุนนางชั้นสูงที่มีอิทธิพลและรังแกประชาชน เรื่องบ่อมังกรหลี่ฉู่ยี่จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์คือมังกร

10. บ่อเหลียงฉู่ยี่ 凉水潭 (liángshuǐtán)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนนานมาแล้ว ในเชิงเขาของหมู่บ้านหลู่เจียซุน อำเภอเหอเตี้ยน มีบ่อแห่งหนึ่งชื่อว่าบ่อเหลียงฉู่ยี่ ข้างหลังบ่อเหลียงฉู่ยี่มีลำธารสายหนึ่ง เมื่อนานมาแล้ว มีมังกรเขียวอาศัยอยู่ที่ลำธารสายนี้ ทั้งปีก็มีน้ำใสสดพ่นออกมา เพื่อการชลประทานที่นาและพืชของหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านทุกคนก็ได้ดำเนินชีวิตอย่างสะดวกสบาย ชาวบ้านจึงก็รู้สึกชอบคุณมังกรเขียว เมื่อถึงวันหยุดก็ฆ่าไก่และต้มไวน์ เพื่อแสดงความเคารพมังกรเขียว

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมังกรเขียวตัวหนึ่งช่วยเหลือให้น้ำแก่ชาวบ้าน ชาวบ้านมีน้ำใช้จึงรู้สึกชอบคุณมังกรเขียว เรื่องบ่อเหลียงฉู่ยี่จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์คือมังกรที่ใจดี

11. ราชามังกรแห่งภูเขาจื่อเป็นซาน 志本山龙王 (zhìběnshānlóngwáng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า มีราชามังกรองค์หนึ่งอาศัยอยู่ที่ภูเขาจื่อเป็นซาน ในสระแห่งฟ้า 99 แห่งนี้ มีลูกหลานของราชามังกรแห่งภูเขาจื่อเป็นซาน 99 คน อาศัยอยู่ตามแต่ละแห่ง ราชามังกรมักบอกลูกหลานของตนว่า ชาวบ้านที่ขยันหมั่นเพียรของแดนฉวางเจียน เป็นผู้มียุคุณที่เลียดูพวกเรามาตลอด ถ้าไม่มีชาวบ้านเหล่านี้ ภูเขาจื่อเป็นซานอาจถูกพวกปีศาจยึดไปตั้งนานแล้ว เหล่าลูกหลานต่างก็เชื่อฟังคำพูดของราชามังกร จึงปล่อยน้ำในสระแห่งฟ้าทั้งหมด 99 แห่งให้ไหลลงไปในนาที่อยู่บริเวณเขื่อนฉวางเจียนตามฤดูกาล ไม่เคยให้เกิดภัยแล้ง ส่วนชาวบ้านของฉวางเจียนก็ไม่เคยลืมนุคุณของราชามังกร ดังนั้น เมื่อราชามังกรพบปัญหาใด ชาวบ้านก็มักคิดวิธีต่าง ๆ ช่วยราชามังกร จากนั้นเป็นต้นมา ราชามังกรแห่งภูเขาจื่อเป็นซานก็ดูแลชาวบ้านของฉวางเจียนอย่างดี ชาวบ้านได้รับความช่วยเหลือจากราชามังกร ธัญพืชอุดมสมบูรณ์ทุกปี จึงนับถือราชามังกรมากยิ่งขึ้น

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงราชามังกรขอความช่วยเหลือชาวบ้านและสั่งสอนลูกหลานให้ช่วยเหลือชาวบ้านด้วย เรื่องราชามังกรแห่งภูเขาจื่อเป็นซานจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกรที่ใจดี

12. เจ้าหญิงมังกรองค์ที่สาม 龙三公主 (lóng sāngōngzhǔ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้ว มีสถานที่หนึ่งชื่อทังเต็งในอำเภอหยุนหลง ชาวบ้านขนเผ่าไปที่อาศัยอยู่ที่นี้ต้องไปขนน้ำจากแม่น้ำหลานซางเจียงที่อยู่ไกล 2 กิโลเมตร ระหว่างทางไปแม่น้ำหลานซางเจียง มีถ้ำมืดแห่งหนึ่ง มีอยู่วันหนึ่ง เจ้าหญิงมังกรองค์ที่สามเดินทางมาถึงถ้ำนี้ ก็มีหนุ่มคนหนึ่งออกมาคุยกับเธอบอกว่าอยากได้เธอเป็นภรรยา เจ้าหญิงจะกลับไปตามพ่อจึงนัดเวลา มาให้คำตอบกลับไปถามพ่อ พ่อก็พูดว่า "มันเป็นปีศาจงูดำที่ทำร้ายชาวบ้านมาหลายปี ถึงเวลานัด พ่อจะให้พี่สาวใหญ่และพี่สาวรองของเจ้าหญิงปลอมตัวเป็นสาวใช้ของเจ้าหญิง พวกองวิเศษและเหล่าฉงหวงไปกำจัดมัน ทังเต็งเป็นสถานที่ที่ดี หลังจากกำจัดมันไป เจ้าก็ไปอยู่ที่นั่นเถอะ" ถึงเวลานัด เจ้าหญิงกับพี่สาวก็ไปกำจัดปีศาจงู สุดท้ายเจ้าหญิงองค์ที่สามใช้ดาบตัดหัวมัน งูตัวยาวสิบกว่าเมตรก็ตายไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมีปีศาจงูกลายเป็นคนทำร้ายชาวบ้าน และอยากแต่งงานกับเจ้าหญิงมังกร เจ้าหญิงมังกรฆ่าปีศาจงูตาย เรื่องเจ้าหญิงมังกรองค์ที่สามจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกรที่ช่วยปราบปีศาจงู

13. เทพธิดาพญามังกรและอากั่ว 龙女和阿果 (lóngnǚhéāguǒ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในเขตจู้โจว อำเภอหยุนหลง มีหมู่บ้านสวยงามแห่งหนึ่ง ชื่อหมู่บ้านฮั่วหยู ในหมู่บ้านนี้ มีหนุ่มคนหนึ่งเป็นชาวเผ่าไป ชื่ออากั่ว เขาเป็นคนขยัน ใจดีตั้งมามีอยู่วันหนึ่ง อากั่วพายเรือมาถึงบึงน้ำห้วยหลงถาน และปล่อยตาข่ายเพื่อจับปลา ไม่นานก็ได้จับปลาได้ตัวหนึ่ง แต่ปลาตัวนี้พูดได้ เพราะเธอคือลูกสาวของราชามังกร เธอขอให้อากั่วปล่อยเธอไปเพราะ

พ่อของเธอเป็นราชามังกรอยู่ที่ใต้ทะเลสาบ อาแก้วจึงปล่อยไปด้วยเงื่อนไขที่จะได้น้ำใสสด หลังจากได้ฟังเรื่องนี้ราชามังกรโกรธมาก ท่านตัดสินใจจะไปฆ่าอาแก้ว แต่ลูกสาวของท่านไม่ยอมรับ จึงแอบไปบอกอาแก้วให้เธอรีบหนีไป อาแก้วเป็นห่วงราชามังกรจะทำร้ายลูกสาวจึงชวนลูกสาวราชามังกรหนีไปด้วยกัน สุดท้าย ลูกสาวมังกรขโมยน้ำเต้าของราชามังกรมาและออกน้ำให้ชาวบ้านใช้ ทั้งสองคนก็อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงเจ้าหญิงมังกรทองปลอมตัวเป็นปลา และถูกชาวไปคนหนึ่งจับ แต่ชาวไปคนนี้จะปล่อยปลาไปด้วยเงื่อนไขที่จะได้น้ำใสสด แม้ว่าราชามังกรไม่ยินยอมเงื่อนไขนี้ เจ้าหญิงมังกรก็พยายามปฏิบัติตามสัญญา เรื่องเทพธิดาพญามังกรและอาแก้วจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกรที่ใจร้ายและใจดี

14. แม่หมู่มังกร 母猪龙 (mǔzhūlóng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้ว ในบ่อน้ำของหมู่บ้านโล่วอี้ซุน เขตเจียงเหว่ย อำเภอเอ๋อหยวน มีมังกรร้ายตัวหนึ่งอาศัยอยู่ ซึ่งเป็นแม่หมู่มังกร มีร่างกายสีดำ โหดร้าย ทุกจันทร์คดิที่ 24 มิถุนายน ก็ออกมาทำร้ายชาวบ้าน ทำให้เกิดน้ำท่วม ชาวบ้านจึงเสียพืช สัตว์ และบ้านไปทุกปี แต่มังกรร้ายตัวนี้แตะเหล็กทองแดงไม่ได้ ถ้ามีใครนำเครื่องเหล็กทองแดงไปเก็บน้ำ มันก็จะจับคนนั้นไปกิน ช่างไม้ นายหยางและลูกชายทงไม่ไหวจะตัดสินใจจะฆ่ามังกรร้ายตัวนี้ให้ตาย และได้มังกรขาว 9 ตัวมาช่วยจนฆ่ามังกรร้ายได้สำเร็จ ต่อมาชาวบ้านสร้างศาลมังกรขาว เพื่อบูชาช่างไม้ นายหยาง และลูกชายลูกสาวของเขา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมังกรร้ายตัวหนึ่งที่มา ทำร้ายชาวบ้านช่างไม้และลูกชายจึงร่วมมือกับมังกรขาวช่วยกันฆ่ามังกรร้าย เรื่องแม่หมู่มังกรจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกรที่ทั้งใจร้ายและใจดี

15. อ่างน้ำมังกรเขียว 青龙潭 (qīnglóngtán)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้ว มีพ่อค้าคนหนึ่งเดินทางกลับบ้าน ปากแห้ง หิวน้ำมาก และเห็นข้างหน้ามีอ่างน้ำมังกรเขียวแห่งหนึ่ง ก็ไปตักน้ำมากิน กินแล้วรู้สึกหวานและเย็นสบายใจมาก และเสียใจที่หมู่บ้านของเขามีมังกรดำทำร้าย ชาวบ้านจึงไม่ได้ใช้น้ำใสสดแบบนี้ ในขณะที่นั้น มีชายหนุ่มคนหนึ่งเดินมาและแนะนำตัวเองว่าชื่อเชียว จะไปอ่างน้ำมังกรดำ เขาสองคนจึงไปด้วยกัน เชียวบอกพ่อค้าว่า ถ้าเห็นควายดำและควายเขียวต่อสู้กัน ต้องตะโกนว่าควายเขียวสู้ ๆ พอพูดเสร็จเขาก็เดินไปก่อน พ่อค้าเห็นควายต่อสู้กันจริง ๆ จึงทำตามที่ชายหนุ่มบอกไว้ ที่สุดควายเขียวชนะ และกลายเป็นชายหนุ่ม และบอกพ่อค้าว่าเขาเป็นมังกรเขียว ต่อไปจะดูแลน้ำที่หมู่บ้านนี้ให้ใสสด

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมีมังกรดำทำร้ายหมู่บ้าน มีมังกรเขียวมาช่วยต่อสู้กับมังกรดำ ที่สุดเอาชนะได้ ชาวบ้านจึงได้ใช้น้ำสดใสอีกครั้ง เรื่องอ่างน้ำมังกรเขียวจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกรที่ทั้งใจร้ายและใจดี

16. ช่างหินและมังกรหินเล็ก 石匠和小石龙 (shí jiàng hé xiǎo shí lóng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ที่เขตแดนติดต่อกันของอำเภอเอ๋อหยวนและอำเภอหยูหลง มีหุบเขาชื่อว่าเฮยจื่อเอ้า มังกรร้ายตัวหนึ่งอาศัยอยู่ที่นี้ ทำให้น้ำท่วมตลอดทั้งปี ชาวบ้านยากลำบากอย่างยิ่ง คนเดินทางผ่านหุบเขานี้ก็มักจะถูกทำร้าย ในเขตนี้ตั้งปีมีพ่อกับลูกชายสองคน เป็นช่างหินที่ยอดเยี่ยม พวกเขาพยายามแกะสลักมังกรหินตัวหนึ่งขึ้นมาเพื่อต่อสู้กับมังกรร้าย มีอยู่วันหนึ่งมังกรร้ายออกมาทำร้ายชาวบ้านอีก ช่างหินก็นำมังกรหินมาต่อสู้กับมังกรร้าย มังกรร้ายถูกฆ่าตายแต่น้ำไหลออกจากอ่างน้ำไม่หยุด มังกรหินจึงลงไปใ้อ่างน้ำ อูรูที่น้ำออก ต่อมาเขตนี้อีกไม่มีน้ำท่วมอีกเลย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมังกรร้ายตัวหนึ่ง ออกทำร้ายชาวบ้านจนช่างหินต้องสร้างมังกรหินมาต่อสู้จนเอาชนะมังกรร้ายได้ เรื่องช่างหินและมังกรหินเล็กจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกรที่ใจร้าย

17. แส้ไล่มังกร 赶龙鞭 (gǎn lóng biān)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้วในเขตเอ๋อหยวน มีนายเงินคนหนึ่งจ้างเด็กกำพร้ามาช่วยเลี้ยงควาย แต่นายเงินคนนี้เป็นคนใจร้าย ปฏิบัติต่อเด็กเลี้ยงควายอย่างเหี้ยมโหด มีอยู่วันหนึ่ง เด็กเลี้ยงควายไล่ควายไปถึงชายทะเล ได้พบปีศาจควายทำร้ายจะจับควายกิน เขาใช้แส้ไล่ควายไปหวดตีปีศาจควาย ทำให้ปีศาจควายหนีไป แต่ควายของเขาเองตายไปหลายตัว นายเงินโกรธจึงไล่เด็กออกจากบ้านเด็กถือแส้ที่ไล่ควายไปด้วย ที่แท้ปีศาจควายเป็นราชามังกรแห่งทะเลให้แส้ไล่ควายจึงเป็นแส้ไล่มังกร ในตอนนี้ มีฝนตก แต่เด็กไม่เปียกฝนเพราะเขามีแส้ไล่ควาย มีคนมาซื้อแส้ไล่มังกรกับเด็ก เด็กได้เงินทองแล้วก็นำไปซื้อบ้านและแต่งภรรยา ต่อมาได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงเด็กเลี้ยงควายมีแส้ไล่ควายหรือแส้ไล่มังกรที่ทำให้เขาได้พบความสุขได้ในที่สุด เรื่องแส้ไล่มังกรจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกร และควาย

18. นางมังกรขาว 白龙小姐 (báilóng xiǎo jiě)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้วมีชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อว่าเหมาซาน ซึ่งอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านหยวนอานอีซุน เขาเป็นชาวนารับจ้างระยะยาวของนายเงินเหมาชื่อ มีอยู่วันหนึ่ง เหมาซานไล่ควายไปกินหญ้า พบนกอินทรีตัวหนึ่งได้คาบงูสีขาวยาวตัวหนึ่งบินไป งูสีขาวยังร้องเสียงดังว่าช่วยด้วย เหมาซานจึงช่วยงูสีขาวยาวไว้ได้ งูสีขาวยุติแค้นเป็นนางมังกรขาว มันให้คำมั่นสัญญาว่าถ้าเหมาซานมีปัญหาอะไรที่แก้ไขไม่ได้ มันจะมาช่วย ต่อมาเหมาซานกับลูกสาวของนายเงินเหมาชื่อรักกัน แต่นายเงิน

เหมาชื่อไม่อนุญาต และบอกเหมาซานว่าถ้าอยากแต่งงาน ต้องมีขาม 1,000 ใบ ทำให้เหมาซานลำบากใจ เหมาซานจึงนึกถึงนางมังกรขาก็เลยไปขอความช่วยเหลือ สุดท้ายนางมังกรขาก็ยืมขามาจากคนอื่นมาให้เหมาซาน เหมาซานจึงแต่งงานได้

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึง ชายหนุ่มชาวไป๋ได้ช่วยมังกรไว้ภายหลังมังกรขาก็ช่วยเขาบ้าง จนเขาได้แต่งงาน เรื่องนางมังกรขาก็เป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกรที่ช่วยเหลือมนุษย์

19. รักษาโรคแก่มังกร 医龙病 (yīlóngbìng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนมีบ่อน้ำแห่งหนึ่งที่ชื่อถั่งล่าเก่าที่อยู่บนภูเขาป่าๆ ซึ่งมีมังกรตัวหนึ่งอาศัยอยู่ น้ำของบ่อน้ำถึงล่าเก่าทั้งหวานอร่อย สามารถช่วยแก้อาการหิวน้ำและขจัดความอ่อนเพลียได้ แต่มีอยู่วันหนึ่ง มังกรตัวนี้เกิดป่วย น้ำที่บ่อน้ำนี้ก็กลายเป็นน้ำที่เป็นพิษกินแล้วจะตาย ชาวบ้านเลยหาหมอต่าง ๆ มารักษาโรคให้มังกรตัวนี้ หลังจากมังกรหายดีแล้ว น้ำที่บ่อน้ำนี้ก็กลับมาหวานอร่อย และสามารถช่วยให้หายจากอาการป่วยต่าง ๆ และขจัดความอ่อนเพลียได้เหมือนเดิม

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมังกรตัวหนึ่งเกิดป่วย น้ำที่มังกรดื่มอยู่จึงเปลี่ยนไป เมื่อรักษามังกรจนหายป่วยแล้ว น้ำจึงจะกลับมาดีเหมือนเดิม เรื่องรักษาโรคแก่มังกรจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกรที่ดูแลน้ำ

20. มังกรเทพ 龙神 (lóngshén)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้ว มีงูเหลือมตัวหนึ่ง ต้องการออกไปตามหาแม่ จึงได้พบอุปสรรคต่าง ๆ สัตว์ต่าง ๆ พวกกันรังแกมัน งูเหลือมสู้สัตว์ต่าง ๆ อย่างกล้าหาญจนสุดท้ายก็เอาชนะได้ งูเหลือมตัวนี้จึงกลายเป็นมังกร มีความสามารถมากมาย สามารถบินได้ เรียกลมเรียกฝนได้ แต่มันก็ยังหาแม่ไม่เจอ ในที่สุดมันบินถึงเขตหมู่บ้านเต้าลิวฉิงซุนอำเภอเหอชิง เห็นว่าที่นี่ทิวทัศน์สวยงาม จึงตั้งถิ่นฐานที่นี่

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ อธิบายถึงงูเหลือมตัวหนึ่งออกตามหาแม่ เอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ จนกลายเป็นมังกร แต่ก็ยังหาแม่ไม่พบ เรื่องมังกรเทพจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกร

21. นายมู่เจียวสร้างเมืองเหอชิง 牟伽陀开辟鹤庆 (mùjiātuó kāipìhèqìng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้ว เมืองเหอชิงเป็นทะเล มีแค่ครอบครัวไม่กี่ครอบครัวอาศัยอยู่เชิงเขา มีคนหนึ่งชื่อมู่เจียว เขาเชี่ยวชาญเรื่องพระไตรปิฎกมาตั้งแต่เด็ก ราชาสีจางสั่งให้เขาไปเรียนกับราชาไป เวลาผ่านเขตเหอชิง นายมู่เจียวได้เห็นเป็นทะเล ไม่ค่อยมีคนอยู่ จึงตกลงจะช่วยสร้างเขื่อนขึ้น มังกรได้รู้เรื่องนี้เลยมาช่วยเขา ในที่สุด ทะเลกลายเป็นแม่น้ำเขื่อนถูกสร้างออกมาแล้ว

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงคนเฉลียวฉลาดและมังกรช่วยกันสร้างเขื่อนจนเปลี่ยนทะเลเป็นที่ราบลุ่ม เรื่องนายมู่เจียถัวสร้างเมืองห้อซิงจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกรที่ร่วมมือกับมนุษย์ทำสิ่งที่ดี

22. เทพเจ้าต้าลี่และเทพเจ้าเอ้อลี่ 大力神与二力神 (dàlì shényǔèr lì shén)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นายมู่เจียถัวตกลงจะยอมจำนนและศิโรราบต่อมังกรลูกกบและเปิดสร้างเมืองห้อซิง มู่เจียถัวจึงจะหาผู้ช่วย ต่อมาได้ลูกศิษย์สองคน ลูกศิษย์คนแรกชื่อฉือกัณฑ์ดำ อ้วนมาก ส่วนลูกศิษย์คนที่สองชื่อลู่อู๋เต๋อ หน้าขาว ผอมมาก แต่ทั้งสองคนก็มีแรงมาก และช่วยนายมู่เจียถัวต่อสู้กับมังกรลูกกบจนเอาชนะได้ นายมู่เจียถัวก็ตั้งตำแหน่งให้ทั้งสองคนเป็นเทพเจ้าต้าลี่และเทพเจ้าเอ้อลี่ หมายความว่าเทพเจ้าที่มีแรงคนแรกและคนที่สอง

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ เป็นเรื่องค่อนข้างยาว มีตัวละครที่เป็นคนที่มีความสามารถต่อสู้กับยักษ์ที่เป็นมังกร และเอาชนะมังกรร้ายได้ เรื่องเทพเจ้าต้าลี่และเทพเจ้าเอ้อลี่จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานสัตว์ คือมังกรซึ่งเป็นตัวร้าย

23. อ่างน้ำหยุนหลง 云龙潭 (yúnlóngtán)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในช่วงปลายราชวงศ์หมิงและต้นราชวงศ์ชิง หลี่สั่วหลง นายพลตรงเหล็กด้านขวา บรรพบุรุษของหย่งเต็ง เป็นเพื่อนสนิทกับราชามังกรเอ๋อไห่ เมื่อเขาลาออกจากตำแหน่งกลับบ้าน ได้พบอุปสรรคอย่างหนึ่งก็คือน้ำไม่พอใช้ เขาจึงเดินทางไปขอความช่วยเหลือจากราชามังกร ราชามังกรเอ๋อไห่จัดงานเลี้ยงต้อนรับเขา ราชามังกรเอ๋อไห่ให้มังกรเขียวซึ่งเป็นลูกชายติดตามส่งเขากลับ และให้ลูกชายอยู่กับนายพลหลี่ตลอด เพื่อให้ น้ำดื่ม แก่ มนุษย์ และสัตว์ และให้น้ำไหลเข้านา มังกรเขียวมีจิตใจดีงาม จำคำพูดของพ่อ หลังจากมาอยู่ในหย่งเต็งก็พยายามช่วยให้มีน้ำใช้ ชาวบ้านเรียกมังกรเขียวว่า “มังกรให้น้ำ มังกรยืมถั่ว”

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงคนธรรมดาไปขอความช่วยเหลือเรื่องน้ำจากราชามังกรและได้รับความช่วยเหลือ เรื่องอ่างน้ำหยุนหลงจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกรที่ช่วยเหลือมนุษย์

24. รักษาโรคแก่มังกรแห่งภูเขาฉือเป่าซาน 给石宝山龙治病 (gěishí bǎoshí shān lóngzhìbìng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในเขตเขื่อนซาซีมีหมอสองคนไปรักษาโรคที่เขื่อนหยางเฉินเสร็จแล้วไปเที่ยวที่ภูเขาจินตั้นซาน เวลาเดินทางถึงบ่อน้ำมังกรดำ หมอคนหนึ่งเห็นน้ำบ่อแล้วพูดว่า มังกรนี้เป็นโรคเรื้อน ทหารของพระราชวังมังกรได้ยินคำพูดของหมอสองคนแล้วจึงเชิญหมอสองคนไปช่วยรักษาโรคของมังกรดำ หลังจากมังกรดำหายดีแล้ว ก็ส่งปะการังและไข่มุกต่าง ๆ มากมายให้หมอสองคน และยังช่วยดูแลน้ำของหมู่บ้านคุณหมอด้วย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมังกรตัวหนึ่งเป็นโรคเรื้อน มีหมอชาวยุโรปมาช่วยรักษาโรคให้หายดี มังกรจึงส่งของขวัญให้หมอ และยังช่วยดูแลน้ำแห่งหมู่บ้านด้วย เรื่องรักษาโรคแก่มังกรแห่งภูเขาฉือเป่าซานจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือมังกรที่ไม่ลืมบุญคุณของมนุษย์

25. สระแห่งฟ้า 天池 (tiānchí)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว มีสถานที่หนึ่งชื่อสู่อ่าง เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงปศุสัตว์สำหรับชาวบ้าน มีอยู่ปีหนึ่ง ไทจื่อมังกรองค์ที่สามของราชามังกรแห่งต้าหลี่ทนความโหดร้ายของแม่เลี้ยงไม่ได้ เดินทางมาถึงกัวหล่างในอำเภอหยุนหลง ไทจื่อมังกรองค์ที่สามได้พบยายคนหนึ่ง และรู้ว่าไร่นาของชาวบ้านอยู่บนเขาทั้งหมด ไม่มีน้ำ พืชที่ปลูกได้ก็มีแต่บักวีตเท่านั้น ไทจื่อมังกรองค์ที่สามเห็นว่า บนยอดเขาเป็นทุ่งหญ้ากว้างขวางมาก รอบ ๆ มีต้นสนและต้นไม้ไผ่เขียวขจี มีเสียงนก ร้องไพเราะ มีกลิ่นดอกไม้หอม ทิวทัศน์สวยงาม จึงตัดสินใจอยู่ที่นั่น ตอนมืดก็ทำให้ฝนตกหนักและมีฟ้าผ่าฟ้าร้อง ถึงตอนเช้า ทุกคนตื่นมาเห็นว่า ทุ่งหญ้ากลายเป็นทะเลแล้ว ในทะเลมีน้ำพุไหลออกมา น้ำไหลจนถึงหมู่บ้านกัวหล่าง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา หมู่บ้านกัวหล่างที่อยู่เชิงเขาจึงมีน้ำไหลผ่านชาวบ้านทำนาปลูกข้าวได้

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงไทจื่อมังกรองค์ที่สามของราชามังกรแห่งต้าหลี่ที่ตัดสินใจตั้งถิ่นฐานที่กัวหล่างในอำเภอหยุนหลง ได้ช่วยทำให้หมู่บ้านมีน้ำใช้ เรื่องสระแห่งฟ้าจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์คือมังกรที่ช่วยเหลือมนุษย์ในด้านการทำมาหากิน

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปมีนิทานเกี่ยวกับมังกรมีจำนวนมาก ชนเผ่าไปนิยมเล่าถึงมังกร ไม่ว่าจะป็นราชามังกร ลูกหลานของมังกร ที่มีความสามารถมากกว่าบุคคลธรรมดา ซึ่งมังกรส่วนใหญ่ในนิทานชนเผ่าไปจะช่วยรักษาชีวิตของชาวบ้าน ให้ชาวบ้านมีน้ำใช้ ได้ดำเนินชีวิตในสังคมที่อย่างมีความสุข แต่ก็มีมังกรในนิทานบางเรื่องที่เป็นตัวร้ายทำร้ายชาวบ้านเพื่อประโยชน์ของตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านก็เคารพและนับถือมังกรอยู่เสมอ มังกรจึงเป็นสัญลักษณ์แห่งความเชื่อและความมั่นคงของชนเผ่าไป

3.8.2 นิทานเกี่ยวกับเสือ

นิทานเกี่ยวกับเสือเป็นนิทานเรื่องสัตว์ประเภทหนึ่ง เสือในวัฒนธรรมของจีนมีความหมายลึกซึ้งว่า เป็นสัญลักษณ์ของความกล้าหาญและความสวยงาม นอกจากนี้แล้ว เสือเป็นผู้นำของสัตว์ต่าง ๆ บนหน้าผากมีลายเหมือนตัวจีนว่าหวาง หมายความว่าราชา เสือจึงยังเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปเล่าถึงเสือไว้หลายเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. นายหลอซันฉายกลายเป็นเสือ 罗善才变虎 (luóshàncáibiànhǔ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ในอดีต ที่หมู่บ้านต้าผิงเขตเหอเตี้ยนอำเภอลูกสาวของเป็นจู มีผู้หญิงคนหนึ่งที่น่าตาสวยงามขยันขันแข็ง เธอมีลูกชายคนหนึ่งชื่อหลอซันฉาย ตอนก่อนลูกชาย

เกิด เธอฝันถึงเสือ จึงไม่มีพ่อ หลอชั้นฉายไม่เคยรังแกคนอ่อนแอแต่ไม่เคยกลัวคนร้ายเหมือนกัน เขามักกลายเป็นเสือขาวขนาดใหญ่ที่มีลายสีดำทั่วร่างกายและเดินในแนวหมู่บ้าน เวลาเห็นมีคนถูกทำร้ายก็ออกไปช่วย ทำหลายเรื่องเพื่อช่วยคนยากจน วันหนึ่งแม่บอกว่าอยากดูลูกกลายเป็นเสือ หลอชั้นฉายก็กำชับแม่ว่าหลังจากเขากลายเป็นเสือแล้วต้องเอาไก่อัดผู้ใส่ปากเขา เขาก็จะได้กลายกลับมาเป็นคนได้ แต่แม่เขากลัวมากจึงลืมนำไก่อัดผู้ใส่ปากเสือ หลอชั้นฉายจึงกลายกลับมาเป็นคนไม่ได้แล้ว เขาเสียใจที่คุณแม่กลัวเขา จึงตัดสินใจจากมาและช่วยชาวบ้านอย่างเงียบ ๆ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงนายหลอชั้นฉายเป็นลูกของคนกับเสือ มีความสามารถมากมาย ชอบช่วยเหลือคนที่อ่อนแอ เรื่องหลอชั้นฉายกลายเป็นเสือจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือเสือที่ช่วยเหลือมนุษย์

2. นายตัวนุ้ยกลายเป็นเสือ 段煜变虎 (duànyùbiànhǔ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้วที่หมู่บ้านเซี่ยยี่ซุน เขตเต๋นชว่น อำเภอ้อหยวน มีผู้ชายคนหนึ่งชื่อตัวนุ้ย เขาใช้ชีวิตกับแม่ ปกติออกไปทำธุรกิจเล็ก ๆ มาหากินเลี้ยงแม่ ตัวนุ้ยไม่เคยรังแกคนอ่อนแอ ไม่เคยกลัวคนร้าย จึงมีชื่อเสียงในแนวหมู่บ้าน เขามักกลายเป็นเสือขาวขนาดใหญ่ที่มีลายสีดำทั่วร่างกายและเดินในแนวหมู่บ้าน เวลาเห็นมีคนถูกทำร้ายก็ออกไปช่วย ทำหลายเรื่องเพื่อช่วยคนยากจน วันหนึ่งแม่บอกว่าอยากดูลูกกลายเป็นเสือ ตัวนุ้ยก็กำชับแม่ว่าหลังจากเขากลายเป็นเสือแล้วต้องเอาไก่อัดผู้ใส่ปากเขา เขาก็จะได้กลายกลับมาเป็นคนได้ แต่ทว่าแม่เขากลัวมากจึงลืมนำไก่อัดผู้ใส่ปากเสือ ตัวนุ้ยจึงกลับมาเป็นคนไม่ได้แล้ว เขาเสียใจมาก จึงตัดสินใจออกจากหมู่บ้านและแอบช่วยชาวบ้านอย่างเงียบ ๆ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงนายตัวนุ้ยเป็นลูกของคนกับเสือ เป็นคนที่กตัญญูแม่และเชื่อฟังแม่ เขายังมีความสามารถมากมาย ชอบช่วยเหลือคนที่อ่อนแอ เรื่องนายตัวนุ้ยกลายเป็นเสือจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือเสือที่ช่วยเหลือมนุษย์

3. ควายต่อสู้กับเสือ 牛虎斗 (niúhǔdòu)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า มีอยู่ครั้งหนึ่ง ควายและเสือได้พกันที่เชิงเขา เสือหิวจนทนไม่ไหวจึงบอกควายว่า มาเป็นของกินของฉัน ควายจึงตอบว่า รอฉันอาบน้ำเสร็จก่อน ขณะที่ควายอาบน้ำ เสือเห็นควายน่ากินมากจึงลงไปจะฆ่าควาย ควายรีบหนีจึงชนต้นไม้ จนทำให้เขาควายมีลักษณะโค้งงอ ส่วนเสือนั่งไปน้ำและจมน้ำตาย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงสัตว์สองตัวคือควายและเสือที่ตอนแรกเสือต้องการกินควาย แต่ถูกควายหลอกถ่วงเวลา จนเสือนอนหลับที่สุด เรื่องควายต่อสู้กับเสือจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์ คือเสือที่ไม่ค่อยฉลาด

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานสัตว์คือเสื่อโดยบุคคลธรรมดาสามารถกลายเป็นเสื่อได้ หลังจากกลายเป็นเสื่อแล้วจะมีความสามารถยิ่งใหญ่ ชอบช่วยเหลือมนุษย์ แต่ไม่ว่าเสื่อจะใจดีอย่างไรมนุษย์ก็ยังคงกลัวเสื่ออยู่ดี

3.8.3 นิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่น ๆ

1. ไก่ทองกับควายหิน 金鸡和石牛 (jīnjīhéshíniú)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นานมาแล้ว บนภูเขาจิจูซานมีไก่ทองสวยงามตัวหนึ่ง และควายแข็งแรงตัวหนึ่ง ไก่ทองช่วยบอกเวลาตามฤดูกาลกับชาวบ้าน ส่วนควายไปกินน้ำที่ทะเลเอ่อไห่บ่อย ๆ ชาวไปที่อาศัยอยู่เชิงเขาปลูกข้าวตามเวลาของไก่ทอง ทำนาตามทางที่ควายเดินไปใช้ชีวิตอย่างสะดวกสบาย มีอยู่วันหนึ่ง มีมังกรร้ายตัวหนึ่งมาทำร้ายชาวบ้าน ไก่ทองและควายจึงต่อสู้กับมังกรร้าย แต่ถูกมังกรร้ายสาปให้กลายเป็นหิน ส่วนมังกรร้ายก็ได้รับบาดเจ็บสุดท้ายหนีไป ชาวบ้านนึกถึงบุญคุณของไก่ทองและควาย จึงใช้ชื่อของมันมาตั้งชื่อให้แก่ภูเขาและหุบเขา

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงช่วยให้ชาวบ้านดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และช่วยปราบมังกรมาร้าย ให้ด้วย แต่สุดท้ายก็กลายเป็นก้อนหิน เรื่องไก่ทองกับควายหินจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์คือไก่และควายที่ช่วยเหลือมนุษย์

2. ไก่เล็กแก้แค้น 小鸡报仇 (xiǎojībàochóu)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว แม่ไก่และลูกไก่ต่าง ๆ อาศัยอยู่ระหว่างไหล่เขา มีอยู่วันหนึ่ง แม่ไก่ออกไปหาอาหารมาให้ลูกกิน แต่แม่ไก่ถูกแมวฆ่าตาย ลูกไก่จึงตัดสินใจจะแก้แค้นเพื่อแม่ พวกมันเดินทางไปหาแมว ได้พบปู ไม้ไผ่และเกาลัด พวกมันได้ฟังเรื่องของแม่ไก่แล้วก็ยินดีไปช่วยลูกไก่แก้แค้น สุดท้ายภายใต้ความช่วยเหลือของพวกมัน ลูกไก่ได้ฆ่าแมวตาย ลูกไก่จึงขอบคุณพวกปูและบอกว่า ขอเพียงแต่ให้ทุกคนร่วมมือกันก็จะประสบความสำเร็จได้

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงลูกไก่เล็กตัวหนึ่งต้องการจะแก้แค้นกับแมวก็กักชวนทั้งคนและสิ่งของต่าง ๆ มาช่วยกันจนฆ่าแมวได้สำเร็จ เรื่องไก่เล็กแก้แค้นจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่น ๆ

3. ห่านหงส์ส่งจดหมาย 鸿雁带书 (hóngyāndàishū)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนนานมาแล้ว ในเขตตงเซียง อำเภोजี้ยวนชวณ มีสองสามีภรรยา เลี้ยงพ่อแม่และลูก สามีเป็นช่างไม้ ปกติช่วยภรรยาทำนาปลูกข้าว หลังจากเก็บข้าวเสร็จก็ออกไปทำงานเป็นช่างไม้ เขาสองคนรักกันมาก ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข แต่ครั้งนี้ ถึงจะปลูกข้าวแล้ว สามีออกไปทำงานก็ยังไม่กลับมา ภรรยาเป็นห่วงมาก ขณะนั้น มีห่านหงส์ตัวหนึ่งบินมาและบอกให้ภรรยาเขียนจดหมาย มันจะช่วยไปตามหาสามี และส่งจดหมายให้สามี ห่านหงส์หามาหลายทีก็ไม่พบสามี จึงตามสัตว์อื่น ๆ มาช่วย แต่ 10 ปีผ่านไปก็ยังหาไม่เจอ ในที่สุดก็หาสามีเจอในภูเขาถ่านหินที่ไกลมาก ที่แท้สามีถูกจับมาทำงานหนีไม่ได้ แต่ตอนนั้นภรรยาก็ตายไปแล้ว

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงนกห่านหงส์และสัตว์อื่น ๆ ช่วยผู้หญิงตามหาสามี เรื่องห่านหงส์ส่งจดหมายจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่น ๆ

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปมีนิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่น ๆ ที่อยู่ในชีวิตประจำวันของชาวบ้านเอง อาจเป็นสัตว์เลี้ยงก็ได้ เป็นสัตว์ปีกก็ได้ โดยให้สัตว์นั้นมีนิสัยใจคอเหมือนมนุษย์ ทำให้สัตว์มีลักษณะเหมือนกันกับคน เช่น มีความคิด มีอารมณ์ และพูดได้ เป็นต้น

3.9 นิทานเรื่องผี (ghost stories)

นิทานประเภทเรื่องผี เป็นนิทานที่แสดงให้เห็นถึงจิตวิทยา ความคิด และความเชื่อของชนเผ่าไป ผีในนิทานของชนเผ่าไปส่วนใหญ่จะเป็นผีร้าย และมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ชาวบ้านสามารถจับผีมาเลี้ยงได้ นิทานเรื่องผีก็ทำให้นิทานมีความลึกลับ และเกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้น ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป พบนิทานเรื่องผี 3 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. หยางต้าหลางจับผี 杨太郎捉鬼 (yángdàlángzhuōguǐ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งชื่อว่าหมู่บ้านซีหมิง ในหมู่บ้านมีชายคนหนึ่งชื่อ หยางต้าหลาง ชื่อสัตย์และชื่อตรง เขามีความกล้าหาญ ไม่เคยเชื่อว่ามีผีอยู่ในโลกนี้ เวลาผ่านไปจนใกล้จะถึงเทศกาลเรือมังกร หยางต้าหลางออกไปทำงานได้ครึ่งปีแล้วก็กลับบ้านมาปลูกข้าวตอนที่หยางต้าหลางขี่ม้าถึงปากทางเข้าหมู่บ้าน ได้พบผีหนึ่งตัวนั่งข้างหลังเขา เขาก็คิดออกมาว่าผีกลัวสีแดงแน่ ๆ จึงใช้สีประทัดตราสีแดงพรมบนเสื้อผ้าผี จับผีกลับไปบ้าน แล้วก็สั่งให้ผีช่วยภรรยาทำงานบ้าน และให้ภรรยาอย่าไปช่วยผีซักผ้า มีอยู่วันหนึ่ง ภรรยาารู้สึกสงสารจึงให้ผีถอดเสื้อผ้าออกมาเอาไปซัก เมื่อไม่มีสีประทัดตราสีแดงมาควบคุมผีจึงหนีไป ผีตัวนี้หนีไปหาผีอีกสามตัวมาอยากทำร้ายหยางต้าหลางและภรรยา แต่ถูกหยางต้าหลางขู่จึงหนีไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงหยางต้าหลางจับผีตัวหนึ่ง ไว้ช่วยทำงานบ้าน ผีในเรื่องนี้กลัวคน เรื่องหยางต้าหลางจับผีจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเรื่องผี

2. นิทานผี 鬼的故事 (guǐdegùshi)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อก่อนที่หยุนหลงมีผู้ชายคนหนึ่งแซ่เฉิน เขาเลี้ยงผีหลายตัว ตามที่เล่ากันมาว่า ผีมันเป็นสมอมผีจริงๆ เมื่อพูดกับผีต้องพูดในทางกลับกัน เวลาเต้าหยินอยากสั่งให้ผีทำอะไรบางอย่าง ก็พูดเป็นด้านกลับกัน พวกผีฟังเต้าหยินพูดจบ ก็ลงมือทำในทางกลับกัน มีวันหนึ่งเต้าหยินต้องออกเดินทางไกล ก่อนไปบอกภรรยาว่า "ให้เธอซักผ้า เธออย่าไปช่วยซักผ้าให้ผีโดยเด็ดขาด" แต่ไม่นานภรรยาู้สึกสงสารผี และลืมคำพูดของสามี จึงให้พวกผีถอดเสื้อออกเอาไปซักเสื้อของพวกเขาทำด้วยกระดาษ บนกระดาษมียันต์ที่เต้าหยินเขียนเอง แต่เสื้อแช่ลงในน้ำ กระดาษก็ละลายไปหมด ยันต์ก็หายไปด้วย พวกผีก็หนีไปได้

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงเต้าหยินแข่งเงินจับผีตัวหนึ่ง ใช้สี่ประทับตราสีแดง พิมพ์บนเสื้อผ้าผี และเลี้ยงไว้ช่วยทำงานบ้าน หลังจากตราสีแดงเสียผีก็หนีไป เรื่องนิทานผีจึงเป็นของนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเรื่องผีที่คนจับผีมาเลี้ยงให้ช่วยทำงานได้

3. ผีพนันขโมยขายหนังสือแห่งชีวิตและความตาย 赌鬼偷卖生死簿 (dǔguǐ tōumàishēng sǐbù)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนนานมาแล้ว ผู้พิพากษาของเมืองยวมบาลมีลูกชายคนหนึ่ง ซึ่งเป็นผีชอบเล่นการพนัน ตอนกลางคืนเขาก็ปลอมตัวเป็นชายหนุ่มชวไปไปเล่นการพนันทุกวัน และไปกินขนมหน้าศาลเจ้าพ่อหลักเมือง แต่เวลาจ่ายเงินใช้เงินกระดาษที่เผาเช่นไหว้ผู้ตาย ผ่านไปครึ่งเดือน เจ้าของร้านขนมที่ซื้อหิวซี้ก็แน่ใจว่านี่เป็นผีไม่ใช่คน จึงจับผีมาเพื่อไม่ให้ผีไปทำร้ายคนอื่น ผีขอให้หิวซี้ปล่อยเขากลับไป เขาจะเอาของมาไถ่ถอนตัวเอง ผีเอาของวิเศษต่าง ๆ มา โดยมีหนังสือแห่งชีวิตและความตายของผู้พิพากษามาให้หิวซี้ด้วย หิวซี้รับมาแล้วก็เผาหนังสือไปหมด ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา คนก็สามารถมีชีวิตอยู่ได้นาน เพราะไม่มีหนังสือมากำหนดชีวิตแล้ว

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงผีลูกชายของผู้พิพากษาของเมืองยวมบาล ชอบมาเล่นการพนันที่โลกมนุษย์ พอถูกจับได้ก็เอาของมาแลกเปลี่ยน เรื่องผีพนันขโมยขายหนังสือแห่งชีวิตและความตายจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเรื่องผี

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปมีเนื้อหาที่กล่าวถึงผีอยู่รอบ ๆ ชาวบ้าน ผีมีลักษณะคล้ายกับคน เช่น มีความคิด ร่างกายเหมือนคน เป็นต้น แต่ชาวบ้านมีอำนาจเหนือว่าผี ผีจึงกลัวคน เพราะคนมียันต์ที่ใส่ไว้บนเสื้อผ้าทำให้สามารถจับผีมาเลี้ยงไว้ใช้งานได้

3.10 มุขตลก (jest)

มุขตลกเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทหนึ่ง เล่าเพื่อความบันเทิง มักมีขนาดสั้น โครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีเพียงอนุภาคเดียว ตัวละครอาจเป็นมนุษย์หรือสัตว์ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่ความไม่น่าจะเป็นไปได้ อาจแบ่งกว้าง ๆ ได้เป็น 2 ประเภท คือ มุขตลกขบขันและมุขตลกหยาบโหล่น นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปมี 7 เรื่องที่เป็นนิทานมุขตลก ดังต่อไปนี้

1. นิทานของนายอ้ายยู 艾玉的故事 (àiyùdegùshi)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า นายอ้ายยูเกิดในช่วงราชวงศ์หมิง เป็นคนที่มีความรู้และความสามารถมากมาย แม้วายากจนแต่ฉลาดมาก ครอบครัวเขาเป็นชาวนาที่เช่าที่นาจากนายเงินชื่อ นายหลี่ นายหลี่ตระหนี่มาก รักเงินเหมือนชีวิต อ้ายยูทำงานเสร็จไม่มีข้าวกิน จึงล่อนายหลี่เล่นบ๋อย ๆ มีอยู่วันหนึ่ง นายหลี่เพิ่งกินหอยทากมาและเดินมานั่งหน้าโต๊ะ อ้ายยูเห็นมีไก่ขาวเพิ่งขึ้นโต๊ะ และนายหลี่สายตาสั้น นายอ้ายยูจึงโกหกนายหลี่ว่ามีหอยทากอยู่บนโต๊ะ นายหลี่จึงหยิบมากิน แต่รู้สึกกลืนเหม็นเหมือนขี้ จึงรู้ว่าอ้ายยูล่อเขาเล่นอีก เขาจึงโกรธอ้ายยูมาก

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงนายอายุคนยากจน หลอกนายหลี่คนร่ำรวยและตระหลี่ให้กินซี่ไก่ เรื่องนิทานของนายอายุจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทมุขตลก

2. ขโมยเหล้า 偷酒 (tōujiǔ)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนเชิงเขาหนานซานมีชายแก่คนหนึ่ง เขาไปขายหน่อไม้แห้งที่เหอซิง ในวันแรกหน่อไม้แห้งขายดี เขาเลยไปซื้อเหล้ามาใส่ในกาติน แต่ในวันถัดไป เขาตื่นมาเห็นวากาเหล้าหายไป ชายแก่โกรธในใจจึงแผนว่าจะลงโทษขโมย คีนนี้ชายแก่ซื้อกาตินใหม่และใส่น้ำปัสสาวะลงไป มีดแล้วขโมยสองคนมาอีกจริง ๆ ขโมยกาแล้วรีบกิน ปรากฏว่าเป็นน้ำปัสสาวะแต่ไม่ใช่เหล้า ชายแก่เห็นแล้วหัวเราะ ขโมยได้ยินเสียงก็รีบหนีไป

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงขโมยสองคนไปขโมยเหล้าของชายแก่คนหนึ่ง ชายแก่ปรากฏตัวแล้วก็เปลี่ยนใส่น้ำปัสสาวะลงไป ขโมยจึงไม่ได้กินเหล้า แต่กินน้ำปัสสาวะ เรื่องขโมยเหล้าจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทมุขตลก

3. ใครกินก่อน 该谁先吃 (gāishuíxiānchī)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า มีชายแก่คนหนึ่ง อยากกินแต่ซี่เกียดทำงาน ชอบแอบกินขนมและเนื้อ แต่หลานชายน้อยรู้หมดจึงชอบแย่งของกินกับปู่ มีอยู่วันหนึ่ง ชายแก่บอกว่าปู่แก่แล้วต้องให้ปู่กินก่อน หนุยังเล็ก ต่อมาค่อย ๆ กิน อีกไม่กี่วัน ชายแก่ให้หลานไปเลี้ยงควาย แต่หลานเพียงแค่วางควายแก่ไป เหลือควายเด็ก ชายแก่จึงถามว่าทำไม หลานก็ตอบว่าควายแก่แก่แล้ว กินอีกไม่กี่ปีก็จะตาย ควายเด็กก็ยังเล็กอยู่ ต่อมาค่อย ๆ กิน ชายแก่จึงโกรธมากและดูว่าหลาน แต่หลานก็ตอบว่านี่คือปู่สอนให้หนุ ชายแก่จึงเจียบกริบ

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงปู่กับหลานถกเถียงกันเรื่องคนแก่กับเด็กว่าใครควรกินก่อน เรื่องใครกินก่อนจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทมุขตลก

4. ไม่ชอบทำ 不爱做 (bùàizuò)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนมีคนหนึ่งชื่อว่าไม่ชอบทำ อยากกินแต่ซี่เกียดทำงาน สุดท้ายก็ตายลงไปนรกและเจอยมบาล ยมบาลส่งเขาไปเกิดใหม่ ตอนแรกเกิดเป็นแมวที่สวยงาม ๆ แต่มันไม่ชอบจับหนูกิน เจ้าของโกรธมาก แมวถูกโยนออกจากหน้าต่างจนตาย ตอนที่สองเกิดเป็นผู้หญิงสวย อยากกินแต่ซี่เกียดทำงานอีก สามี่จะออกไปทำงานสามวัน เธอแหวนพายอยู่บนคอ แต่ความซี่เกียดจึงกินขนมเฉพาะที่อยู่ข้างหน้า ซี่เกียดกินขนมที่อยู่ข้างหลังจนหิวตาย ยมบาลคิดไปคิดมา ก็ให้เธอเกิดเป็นกระโถนปัสสาวะ จะได้ไม่ต้องทำงาน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมีคนที่ซี่เกียดทำทุกอย่าง แม้ว่าเกิดใหม่หลายครั้ง แต่สาเหตุที่ตายก็คือซี่เกียดจะทำทุกสิ่ง ที่สุดเขาเกิดใหม่เป็นกระโถนปัสสาวะ จะได้ไม่ต้องทำงาน เรื่องไม่ชอบทำจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทมุขตลก

5. ไฟตะเกียงไปด้านข้าง 偏心灯 (piānxīndēng)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า แต่ก่อนมียายแก่คนหนึ่งเคารพนับถือเจ้าแม่กวนอิมมาก บูชารูปเจ้าแม่กวนอิมในบ้าน ทุกคืนก็จะจุดไฟตะเกียงไว้ดวงหนึ่ง และเช่นไหว้บูชาเจ้าแม่กวนอิม ขอให้เจ้าแม่กวนอิมดูแลตนเอง เจ้าแม่กวนอิมจึงตกลงจะมาสอบสวนว่ายายแก่คนนี้ซื่อสัตย์หรือไม่ เจ้าแม่กวนอิมปลอมตัวเป็นยายแก่ที่ยากจนมาซื้อขิง 3 กิโลกรัม กับยายแก่คนนี้ แต่ยายแก่คนนี้ให้แค่ 2 กิโลกรัม และยังบอกว่าให้ไปมากเกินแล้ว ยายแก่ที่ยากจนก็หายไป และเมื่อยายแก่กลับไปก็เห็นไส้ตะเกียงเอียงไปด้านข้าง ๆ แล้ว

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงมียายแก่ที่บูชาเจ้าแม่กวนอิมเป็นอย่างดี แต่มีการกระทำที่คดโกง ทำให้เจ้าแม่กวนอิมไม่ช่วยเหลือ เรื่องไฟตะเกียงไปด้านข้าง ๆ จึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทมุขตลก

6. สามีซื่อสัตย์และเมียฉลาด 憨姑爷和巧媳妇 (hāngūyehéqiǎoxífù)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า เมื่อนานมาแล้ว มีนายเงินคนหนึ่งได้ลูกสาวหนึ่งคนชื่อว่าอาเชี้ยว มีผู้ผูกดวงบอกว่า เธอจะได้แต่งงานกับสามีซื่อสัตย์ และเธอจะมีชีวิตจนถึงแก่ เมื่อโตขึ้นแล้วอาเชี้ยวได้แต่งงานกับชายหนุ่มคนโง่ ไม่สามารถคิดได้ ไม่รู้จักใช้ตะเกียบมากินข้าว มีอยู่วันหนึ่ง นายเงินฉลองวันเกิด อาเชี้ยวพาสามีไปด้วยกัน แต่สามีใช้ตะเกียบไม่เป็น จึงใช้มือหยิบแทน

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงผู้หญิงฉลาดที่แต่งงานกับสามีโง่แต่ซื่อสัตย์ เรื่องสามีซื่อสัตย์และเมียฉลาดจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทมุขตลก

7. หินสาวสวย 美女石 (měinǚshí)

นิทานเรื่องนี้ กล่าวว่า ตำบลมีตลาดหนึ่งชื่อตลาดหมวกฟาง ในตลาดหมวกฟางมีก้อนหินก้อนหนึ่ง ชาวไปเรียกว่าหินสาวสวย เล่าลือกันว่า เจ้าเมืองน่านเจ้าเป็นคนที่เผด็จการ มีอยู่ครั้งหนึ่ง เขาจะเลือกภรรยาให้ลูกชาย จึงให้ลูกชายถือพระราชโองการไปหาเอง ชอบใครก็พากลับมาได้ มีอยู่วันหนึ่ง อากาศร้อนมาก เจ้าชายใส่หมวกฟางเดินทางเห็นก้อนหินก้อนหนึ่ง ก็คิดจะติดพระราชโองการบนหินเพื่อทุกคนก็จะได้เห็นและส่งสาวมาเอง เมื่อเขาติดเสร็จแล้วใส่หมวกฟางให้ก้อนหินแต่น่าแปลกมาก ก้อนหินตามเจ้าชายกลับเมืองแล้ว เจ้าเมืองเห็นแล้วยิ่งธนูทำให้ก้อนหินหยุดและติดกับพื้นอย่างสนิท ต่อมาชาวไปก็เรียกก้อนหินก้อนนี้ว่า หินสาวสวย

นิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ เป็นนิทานสั้น ๆ ตอนเดียวจบ เกิดขึ้นในโลกมนุษย์ ซึ่งมีเจ้าชายเป็นพระเอก พระราชาสั่งให้เจ้าชายไปหาภรรยาเอง แต่เขาซื่อสัตย์ไปหา จึงติดคำสั่งอยู่บนก้อนหินอยากให้ภรรยามาเอง เรื่องหินสาวสวยจึงเป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานมุขตลก

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปมีนิทานพื้นบ้านประเภทมุขตลกจำนวนมาก ผ่านการเล่าเรื่องที่ใกล้กับชีวิตและเข้าใจได้ง่าย แสดงให้เห็นภาพของเรื่องได้ง่าย ทำให้เกิดความสนุกสนานได้

นอกจากนี้แล้ว บางเรื่องยังมีความหมายลึกซึ้ง แสดงให้เห็นถึงความจริงของสังคมต่าง ๆ ทำให้ผู้ฟังเกิดการเรียนรู้เรื่องของชีวิตได้

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปทียกมาทั้งหมด 160 เรื่อง สามารถแบ่งออกเป็น 10 ประเภท ดังนี้ 1) ตำนานปรัมปรา 12 เรื่อง เป็นตำนานด้านการสร้างโลก ด้านธรรมชาติ และด้านการช่วยชีวิตมนุษย์ ชนเผ่าไปมีความคิดความเชื่อที่เกี่ยวกับเทพเจ้าสามารถช่วยชีวิตมนุษย์ได้ และเคารพธรรมชาติเป็นอย่างยิ่ง 2) นิทานศาสนา 24 เรื่อง เป็นนิทานศาสนาที่เกี่ยวกับเทพเจ้าเป็นจุและเจ้าแม่กวนอิม แสดงให้เห็นถึงชาวไปเชื่อว่ามิเทพเจ้าคอยดูแลอยู่เสมอ เทพเจ้ามีน้ำใจ และมีความอดทน มีความเมตตา 3) นิทานคติ 12 เรื่อง แสดงให้เห็นถึงความคิดอย่างดีพร้อมสมบูรณ์ บริสุทธิผุดผ่องและเรียบง่ายของชาวไป 4) นิทานมหัศจรรย์ 5 เรื่อง แสดงให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ ของชาวไป เช่น ความกตัญญู ความขยัน ความกล้าหาญ กฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น 5) นิทานชีวิต 8 เรื่อง แสดงให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ ของชาวไป เช่น ความกตัญญู ความขยัน ความกล้าหาญ กฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น 6) นิทานประจักษ์ 33 เรื่อง เป็นนิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่ นิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์ และนิทานเกี่ยวกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในศาสนา แสดงให้เห็นถึงเหตุที่ชาวไปนับถือศาสนาต่าง ๆ คือ เพราะความคิดต่าง ๆ 7) นิทานอธิบายเหตุ 23 เรื่อง เป็นนิทานอธิบายลักษณะนิสัยของสัตว์ นิทานอธิบายลักษณะนิสัยของมนุษย์ นิทานอธิบายความเชื่อและพิธีกรรม นิทานอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ และนิทานอธิบายลักษณะของสิ่งของและสัตว์ ทำให้รู้ความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวไปอย่างชัดเจน 8) นิทานเรื่องสัตว์ 33 เรื่อง เป็นนิทานเกี่ยวกับมังกร นิทานเกี่ยวกับเสือ และนิทานเกี่ยวกับสัตว์อื่น ๆ แสดงให้เห็นถึงนิสัยของสัตว์ต่าง ๆ เช่น ความมีนิสัยเชื่อสัตว์ชื่อตรงปากแข็ง และแก้แค้น ไก่มีนิสัยแบบหยิ่ง ตรงไปตรงมา เป็นต้น ชาวไปใช้สัตว์มาเปรียบกับคน ทำให้เห็นว่าชาวไปมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา 9) นิทานเรื่องผี 3 เรื่อง แสดงให้เห็นถึง แสดงให้เห็นถึงความสามารถและอำนาจของบุคคลจะมากกว่าผี บุคคลจึงสามารถเป็นเจ้าของผีได้ และ 10) นิทานมุขตลก 7 เรื่อง มีเนื้อหาเกี่ยวกับความฉลาดและความโง่งของชาวไปในชีวิตประจำวัน แสดงให้เห็นถึงความจริงของชีวิตด้านต่าง ๆ เช่น ชีวิตของชาวนากับนายเงิน ชีวิตของครอบครัว เป็นต้น ทำให้ผู้ฟังเรียนรู้เรื่องของชีวิตได้

บทที่ 4
ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน
สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่แปลเป็นภาษาไทย

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 4.1 ด้านชีวิตความเป็นอยู่
  - 4.1.1 ถิ่นที่อยู่อาศัย
  - 4.1.2 การคมนาคม
  - 4.1.3 การประกอบอาชีพ
- 4.2 ด้านค่านิยม
  - 4.2.1 ค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร
  - 4.2.2 ค่านิยมเกี่ยวกับความกล้าหาญ
  - 4.2.3 ค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่
  - 4.2.4 ค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง
  - 4.2.5 ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา
- 4.3 ด้านความเชื่อ
  - 4.3.1 ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า
  - 4.3.2 ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม
  - 4.3.3 ความเชื่อเรื่องความฝัน
  - 4.3.4 ความเชื่อเรื่องผี
- 4.4 ด้านประเพณี
  - 4.4.1 ประเพณีการเซ่นไหว้
  - 4.4.2 เทศกาลตลาดนัดเดือน 3
  - 4.4.3 เทศกาลเย่าซานหลิง

4.1 ด้านชีวิตความเป็นอยู่

วิถีชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป ผู้วิจัยได้พบว่าชาวไปมีวิถีชีวิตต่าง ๆ หลายประเด็นที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในท้องถิ่น รวมทั้งด้านที่อยู่อาศัย ด้านคมนาคม

และด้านการประกอบอาชีพ นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปได้สะท้อนให้เห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านชนเผ่าไปเป็นชีวิตแบบเรียบง่าย สงบ ร่มเย็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 ถิ่นที่อยู่อาศัย

ชีวิตความเป็นอยู่มีความสัมพันธ์อย่างสำคัญกับที่อยู่อาศัย จะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตของชาวบ้านชนเผ่าไป การตั้งถิ่นที่อยู่ของชาวไปตั้งตามภูมิประเทศ ผู้วิจัยพบว่า ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนภาพการตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้แหล่งน้ำ เชิงภูเขา และที่ราบลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. ถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้แหล่งน้ำ

เขตต่ำลุ่มเป็นสถานที่ที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ แม่น้ำและหนองน้ำหลายสายไหลผ่านเมืองและชนบท นอกจากนี้แล้ว ยังมีทะเลสาบและบ่อน้ำต่าง ๆ อีกมากมาย จึงมีน้ำมากพอที่ชาวบ้านจะสามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งใช้เป็นน้ำดื่มของมนุษย์และสัตว์ ใช้ในการชลประทานที่นา และใช้เป็นแหล่งอาหารของชาวบ้าน ชนเผ่าไปจึงนิยมตั้งบ้านเรือนใกล้แหล่งน้ำ ดังนี้

นิทานเรื่อง ราชามังกรแห่งภูเขาจื่อเป็นชาน กล่าวถึง บนภูเขาจื่อเป็นชานที่ตั้งอยู่ในอำเภอหยุนหลง มีสระแห่งฟ้า 99 แห่ง น้ำใสในสระไหลไปยังเขื่อนฉาวเจียนตามลำธาร 88 สายในป่าไม้ไผ่ ชาวบ้านดำเนินชีวิตอาศัยน้ำจากสระเหล่านี้ ดังตัวอย่าง

ตามตำนานเล่ากันว่า ในสระแห่งฟ้า 99 แห่งนี้ มีลูกหลานของราชามังกรแห่งภูเขาจื่อเป็นชาน 99 คนอาศัยอยู่ตามแต่ละแห่ง ราชามังกรมักบอกลูกหลานของตนว่า ชาวบ้านที่ขยันหมั่นเพียรของแดนฉาวเจียน เป็นผู้ที่มีบุญคุณที่เลี้ยงดูพวกเรา มาตลอด ถ้าไม่มีชาวบ้านเหล่านี้ ภูเขาจื่อเป็นชานอาจถูกพวกปีศาจยึดไปตั้งนานแล้ว เหล่าลูกหลานต่างก็เชื่อฟังคำพูดของราชามังกร ปล่อยน้ำในสระแห่งฟ้าทั้งหมด 99 แห่ง ให้ไหลลงไปในนาที่อยู่บริเวณเขื่อนฉาวเจียนตามฤดูกาล ไม่เคยให้เกิดภัยแล้ง

(ราชามังกรแห่งภูเขาจื่อเป็นชาน. 2556 : 3)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้แหล่งน้ำ บนภูเขามักมีสระน้ำหลายสระ ชาวบ้านสามารถใช้น้ำใสในสระน้ำบนภูเขามาทำชลประทานที่นา และรดน้ำให้พืชผักต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ชาวบ้านทำนาปลูกข้าว ปลูกพืชผลต่าง ๆ ได้โดลสะดวก ทำมาหากินด้วยตนเองได้ ก็สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ชาวบ้านกินดีอยู่ดีมีชีวิตอน่างมีความสุข

นิทานเรื่อง ทะเลสาบที่อุดมไม่สนิท กล่าวถึง หมู่บ้านต้าต้าตั้งอยู่ริมน้ำพุร้อน เจ้าแม่กวนอิมอยากอุดหนุนน้ำที่ไหลออกจากน้ำพุร้อนให้เป็นทะเลสาบ เพื่อช่วยชาวไปหมู่บ้านให้ใช้น้ำในการทำมาหากินได้ ดังตัวอย่าง

หมู่บ้านต้าต้า เขตฉางสู่ย อำเภอหยุนหลง เป็นสถานที่ที่มี
สิ่งแวดล้อมดีและอุดมสมบูรณ์ ในหมู่บ้านนี้มีชนเผ่าไปที่มีจิตใจดี
งามและขยันหมั่นเพียร มีตำนานเล่าว่า พระโพธิสัตว์กวนอิมคิดจะ
อุดรูที่น้ำไหลออกจากน้ำพุร้อนที่ตั้งอยู่ชายแดนของหมู่บ้าน
ให้กลายเป็นทะเลสาบ และใช้มาเพาะเลี้ยงปลาและกุ้ง ให้ชาวบ้าน
สามารถมาจับปลาจับกุ้งเมื่อไม่ต้องทำอะไรทำนา

(ทะเลสาบที่อุดมไม่สิ้นทิ. 2556 : 19)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปได้ตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยอยู่ที่ใกล้ทะเลสาบ
เพื่อให้ใช้ทรัพยากรจากน้ำเป็นแหล่งอาหารได้ เช่น ปลา กุ้ง เป็นต้น ชาวไปก็สามารถจับสัตว์น้ำมากิน
เป็นอาหารหลัก น้ำช่วยเลี้ยงสัตว์น้ำให้เติบโตได้ ชาวบ้านมีกินอย่างพอเพียง จึงไม่ต้องเสียเวลาไปหา
เนื้อสัตว์อย่างอื่นให้ยากลำบาก นอกจากนี้แล้ว ยังสามารถนำน้ำมาใช้ในนา ตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยอยู่ที่ใกล้
แหล่งน้ำจึงสามารถใช้ชีวิตทำมาหากินได้อย่างสะดวกสบาย

นิทานเรื่อง มังกรแม่แห่งหมู่บ้านลิ่วเท้าซุน กล่าวถึง มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่ชื่อหมู่บ้าน
ลิ่วเท้าซุนตั้งอยู่ริมลำธาร ลำธารสายนี้ได้ไหลอย่างคดเคี้ยวและไหลผ่านหมู่บ้าน ชีวิตของชาวบ้าน
ก็อาศัยกินใช้น้ำในลำธารสายนี้ ดังตัวอย่าง

เมื่อนานมาแล้ว หมู่บ้านลิ่วเท้าซุนยังไม่มีชื่อ เนื่องจาก
หมู่บ้านตั้งริมลำธารที่ไหลออกมาผ่านหมู่บ้านอย่างคดเคี้ยว
ในลำธารมีก้อนหินมากมาย น้ำใสไหลมากก็มีคลื่นลูกเล็กออกมา
จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่าหมู่บ้านลิ่วเท้าซุน ซึ่งหมายความว่าคลื่นลูกเล็ก
สี่เหลี่ยม ชีวิตของชาวบ้านก็อาศัยน้ำในลำธารสายนี้ ทดน้ำเข้ามา
ใช้มากิน ล้างผัก ซักผ้า เป็นต้น จะทำอะไรในชีวิตประจำวันก็ใช้น้ำ
ในลำธารสายนี้

(มังกรแม่แห่งหมู่บ้านลิ่วเท้าซุน. 2556 : 34)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปนิยมตั้งบ้านเรือนริมลำธาร เพื่อดำเนิน
ชีวิตด้วยน้ำในลำธารได้ น้ำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ ชนเผ่าไปอาศัยน้ำมาก เช่น ทดน้ำเข้ามา
ล้างผัก ซักผ้า กินอาหาร เป็นต้น ลำธารจึงกลายเป็นสถานที่สำคัญที่ชนเผ่าไปเลือกตั้งถิ่นฐาน เพราะมี
น้ำใช้พอเพียง ไม่ต้องเดินทางไปขนน้ำในที่ห่างไกลมาใช้ ทำให้ชนเผ่าไปดำเนินชีวิตได้ง่ายและสะดวก
ขึ้น

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปได้สะท้อนภาพชาวบ้านชนเผ่าไปนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้
แหล่งน้ำ เพื่อความสะดวกในการทำมาหากิน เพราะในน้ำมีน้ำสัตว์ต่าง ๆ เช่น ปลา กุ้ง ปู เป็นต้น
สามารถนำมาทำเป็นอาหารได้ นอกจากนี้แล้ว ยังสามารถนำน้ำมาใช้ในการทำนาได้และนำมาใช้ใน

ชีวิตประจำวันได้ เช่น กิน ล้างผัก ชักผ้า ดังนั้น การตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยอยู่ที่ใกล้แหล่งน้ำจึงทำให้ชนเผ่าไปสามารถใช้ชีวิตอย่างสะดวกสบายขึ้น

2. ถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้ภูเขา

เมืองต้าหลี่มีภูมิประเทศบางเขตเป็นภูเขา บนภูเขามิป่าไม้ ชาวบ้านสามารถใช้ชีวิตโดยอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ จากป่าไม้ได้ เช่น ตัดฟืน ล่าสัตว์ หาของกิน เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ภูเขายังเป็นสถานที่ต่อต้านข้าศึกที่ดี ชนเผ่าไปจึงนิยมตั้งบ้านเรือนใกล้ภูเขา นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปก็สะท้อนภาพการตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้ภูเขา ดังนี้

นิทานเรื่อง สระแห่งฟ้า กล่าวถึง ไทจื่อมังกรองค์ที่สามของราชามังกรแห่งต้าหลี่ทนความโหดร้ายของแม่เลี้ยงไม่ได้ จึงหนีไป และเมื่อเดินทางมาถึงเมืองกั่วหล่างในอำเภอหยุนหลง เขาก็ปลอมตัวเป็นขอทาน และได้พบยายคนหนึ่งที่ดีใจดีงาม ชวนเขาไปกินข้าวที่บ้านซึ่งตั้งอยู่บนภูเขาซึ่งไม่ค่อยมีอะไรกิน ดังตัวอย่าง

*หนุ่มเอ๋ย ที่นี่ไม่มีข้าว มีแต่ขนมบัววิตรสขม ถ้าเจ้าไม่
รังเกียจ เข้ามากินกับยายก็ได้นะ ไร่นาของเราอยู่บนเขาทั้งหมด ไม่
มีน้ำ พิษที่ปลูกได้ก็มีแต่บัววิตรเท่านั้น*

(สระแห่งฟ้า. 2556 : 14)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปบางส่วนตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยอยู่บนภูเขา การอาศัยอยู่บนภูเขาจะขาดน้ำ ชาวไปจึงปลูกได้แค่บัววิตรอย่างเดียว บนภูเขาทรัพยากรไม่อุดมสมบูรณ์ ขาดน้ำกิน ขาดข้าวกิน มีแต่บัววิตรกินเป็นอาหารหลักได้อย่างเดียว ชาวไปบางส่วนที่อาศัยอยู่บนภูเขาจึงดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก แต่ชาวไปก็ไม่ยอมแพ้ การอาศัยอยู่บนภูเขาก็มียุทธวิธีต่าง ๆ เช่น สามารถไปตัดฟืนในป่า ไปล่าสัตว์ในป่า เป็นต้น และถึงแม้ชาวไปที่อาศัยอยู่บนภูเขาจะมีชีวิตอย่างยากลำบาก แต่เขาก็เป็นคนมีน้ำใจต่อคนอื่นที่แม้จะเป็นคนต่างถิ่น ชาวไปบนภูเขาก็มีน้ำใจอย่างมากมาย

นิทานเรื่อง บ่อเหลียงฉู่ กล่าวถึง หมู่บ้านหลุเจียชุนตั้งอยู่เชิงเขา และริมบ่อเหลียงฉู่ ในบ่อนี้มีมังกรเขียวตัวหนึ่งอาศัยอยู่ ในหมู่บ้านหลุเจียชุน มีผู้หญิงคนหนึ่งฝันถึงมังกร จึงได้ตั้งท้อง ดังตัวอย่าง

*มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งอยู่ที่เชิงเขา ชื่อว่าหมู่บ้านหลุเจียชุน
และมีครอบครัวหนึ่งมีแต่แม่กับลูกชายสองคน แม่อายุ 58 ปี
ลูกชายอายุ 16 ปี ลูกชายเกิดมาเพราะแม่ฝันถึงมังกร แม่จึงตั้งชื่อ
ให้ลูกชายว่าหลงเซิง*

(บ่อเหลียงฉู่. 2556 : 9)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปบางส่วนชอบตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เชิงเขา เพราะใกล้ป่าเขา สามารถไปหาอาหาร ตัดฟืน และล่าสัตว์ในป่าได้ ชาวไปที่อาศัยบนภูเขาและในป่า จึงอาศัยทรัพยากรจากธรรมชาตินำมาใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย การตั้งถิ่นฐานที่อยู่ใกล้ภูเขาใกล้ป่าไม้ จึงทำให้ชาวไปกลุ่มนี้มีอาชีพ เช่น ล่าสัตว์ หาของป่า เป็นต้น

นิทานเรื่อง เพลงชุมนุมที่ภูเขาชื่อเป่าซาน กล่าวถึง มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งตั้งอยู่ที่ข้างหลังภูเขาชื่อเป่าซาน ชาวบ้านมักจะชวนกันไปเก็บหญ้าสมุนไพร เก็บเห็ด ตัดฟืน ดังตัวอย่าง

*ข้างหลังภูเขาชื่อเป่าซานมีหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ในหมู่บ้านนี้มี
สาวชาวไปที่หน้าตาสวยและนิสัยดี 10 คน พวกเธอแต่งตัว
เหมือนกัน ชาวบ้านมักจะไม่รู้ใครเป็นใคร พวกเธอขึ้นไปภูเขาเก็บ
หญ้าสมุนไพร เก็บฟืน และเก็บเห็ดทุกวัน กลับบ้านก็ปักผ้าและ
ทำงานบ้านพร้อมกัน สิ่งที่พวกเธอชอบมากที่สุดก็คือการร้องเพลง
เสียงเพลงที่น่าฟังลอยไปไกล มีชายหนุ่ม 10 คน ที่เป็นช่างไม้
โดยปกติจะตัดฟืนที่ป่าไม้บนภูเขาชื่อเป่าซานและนำมาใช้เป็น
วัตถุดิบของงานช่างไม้ ชายหนุ่ม 10 คนนี้ได้ยินเสียงเพลงจึงเกิด
ความรักคนร้องเพลง*

(เพลงชุมนุมที่ภูเขาชื่อเป่าซาน. 2556 : 45)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปตั้งหมู่บ้านอยู่ที่ข้างหลังภูเขา ถิ่นที่อยู่อาศัยที่ข้างหลังภูเขา ชาวไปสามารถเก็บของที่จำเป็นที่ภูเขาหรือป่าไม้ที่บนภูเขา เช่น หญ้าสมุนไพร ฟืน ผลไม้สด เป็นต้น ยังสามารถตัดต้นไม้มาใช้เป็นวัตถุดิบในการทำงานช่างไม้ได้ บนภูเขาในป่าไม้มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์จึงทำให้ชนเผ่าไปตั้งบ้านเรือนใกล้ภูเขา

นิทานเรื่อง เกลือเทพ กล่าวถึง ชายแก่คนหนึ่งตั้งบ้านเรือนใกล้ภูเขา เขามีลูกชายหนึ่งคนและลูกสาวหนึ่งคน ปกติชายแก่และลูกสาวไปหากินบนภูเขา ดังตัวอย่าง

*มีชายแก่คนหนึ่ง พาลูกชายและลูกสาวเดินทางมาถึงภูเขา
เซียงปี่ซาน เขตซามี่ ลูกสาวของชายแก่ชื่อกุ๋หน่วย กุ๋หน่วยชอบอยู่
เป็นเพื่อนกับสัตว์ที่อยู่ในภูเขา ปกติ กุ๋หน่วยออกจากบ้านแต่เช้า ไป
ตัดฟืนบนภูเขา ไล่ควายไปกินหญ้าด้วย และหาเก็บของกินในภูเขา
เช่น เห็ด หน่อไม้ และมันหวาน เป็นต้น ฟ้ามืดแล้วค่อยกลับบ้าน*

(เกลือเทพ. 2556 : 154)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชนเผ่าไปตั้งบ้านเรือนใกล้ภูเขาจึงสามารถขึ้นภูเขาเข้าป่าได้ทุกวัน ในป่าไม้มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ เช่น ต้นไม้ ฟืนหญ้า อาหารป่า เป็นต้น ชาวไป

ที่อยู่ใกล้ภูเขาจึงสามารถใช้ชีวิตอาศัยป่าไม่ได้ เช่น ตัดฟัน เลี้ยงควาย เก็บอาหารป่า เป็นต้น ชาวไปบางคนจึงยอมตั้งถิ่นฐานใกล้ภูเขา ถึงแม้ว่าชีวิตจะไม่ร่ำรวย แต่ก็มีกินมีใช้ได้

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนภาพชาวไปในเมืองต่ำลีนิยมตั้งถิ่นที่อยู่ใกล้ภูเขา เพราะว่าเมืองต่ำลีนีมีภูมิประเทศบางเขตเป็นภูเขา บ้านเรือนจึงตั้งอยู่บนภูเขา แม้ว่าบนภูเขาขาดน้ำ แต่ในป่าไม้ก็มีทรัพยากรอย่างอุดมสมบูรณ์ ชาวไปก็สามารถประกอบอาชีพตามสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการปลูกผัก ไร่สัตว์ ตัดฟันได้ ชาวไปจึงดำเนินชีวิตอาศัยภูเขาและป่าไม้ได้ ทำให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชาวไป ไม่ว่าจะป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีหรือไม่ดีก็สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและมีน้ำใจต่อคนอื่นด้วย

3. ถิ่นที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม

เมืองต่ำลีนีมีภูมิประเทศบางพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ดำเนินชีวิตได้สะดวก เพราะว่าอยู่ที่พื้นที่ราบลุ่มเดินทางสะดวก ยังเหมาะสมกับการทำนาปลูกพืชมาก นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนภาพชาวไปนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม เพื่อดำเนินชีวิตได้สะดวก ดังนี้

นิทานเรื่อง หินลงโทษ กล่าวถึง เขตหยุบลองมีหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่ชื่อชานมูฝิงตั้งอยู่บนเขื่อน ในหมู่บ้านนี้มีสองสามีภรรยาคนหนึ่ง สามีชื่อฝิงก้วย ทำนาปลูกข้าวเป็นหลัก เขาสืบทอดอาชีพทำนามาจากบรรพบุรุษ บรรพบุรุษของเขาเลือกตั้งถิ่นฐานที่เขื่อนนี้มายาวนานแล้ว ดังตัวอย่าง

*มีตำนานเล่าว่า ในเขตหยุบลอง มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่ชื่อ
หมู่บ้านชานมูฝิงตั้งอยู่บนเขื่อน ในหมู่บ้านชานมูฝิงมีบ้านหนึ่ง
สามีชื่อฝิงก้วย ภรรยาเป็นบุตรของบ้านแซ่หลิว สองสามีภรรยา
ทำนาที่ได้สืบจากบรรพบุรุษ ดำเนินชีวิตด้วยแรงงานตัวเอง*

(หินลงโทษ. 2556 : 197)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่เป็นที่ราบลุ่มอยู่ที่ราบลุ่ม ชาวบ้านสามารถใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายสะดวกสบาย เพราะว่าที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับการทำนา ปลูกข้าว ปลูกพืช การออกเดินทางที่ราบลุ่มก็สะดวกและง่ายกว่า บรรพบุรุษของชาวไปจึงเลือกตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม เพื่อสามารถดำเนินชีวิตอย่างสะดวก

นิทานเรื่อง ฟิน้องมังกร กล่าวถึง ในระยะแรก ชนเผ่าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่พื้นที่ราบลุ่มทำงานพยายามจนได้เปิดสร้างไร่นาผืนกว้างใหญ่ ต่อมาเกิดความแห้งแล้งและน้ำท่วมบ่อย ชนเผ่าไปจึงย้ายไปอยู่บนภูเขา แต่หลังจากภัยหายไป ชนเผ่าไปย้ายกลับไปตั้งบ้านเรือนที่พื้นที่ราบลุ่มอีกครั้ง

*เมื่อนานมาแล้ว เขตซาซีเป็นทะเลที่กว้างใหญ่ มีชนเผ่าไป
อาศัยอยู่รอบ ๆ ป่าไม้ แต่ตอนแรก ชนเผ่าไปเหล่านี้ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่*

เขื่อนแห่งหนึ่ง ชนเผ่าไปอยู่ที่ราบลุ่ม ชยันทำงานทุกวัน จึงได้เปิดสร้างไร่นาผืนกว้างใหญ่ แต่ชาวนาของชนเผ่าไปพบภัยบ่อย ๆ มีอยู่วันหนึ่ง น้ำท่วมไร่นาท่วมหมด ที่แท้ ในเขื่อนแห่งนี้มีอ่างน้ำแห่งหนึ่ง มีมังกรสองตัวอาศัยอยู่ที่อ่างน้ำ มังกรคนโตใจร้าย ทำให้เกิดน้ำท่วม ชาวบ้านจึงต้องย้ายบ้านไปที่อื่น ... มังกรคนเล็กใจดี กินน้ำทะเลทุกวัน ทำให้ทะเลกลายเป็นที่ราบลุ่มแบบเดิมอีก ชนเผ่าไปเลยย้ายกลับมาตั้งบ้านเรือนที่เขื่อนแห่งนี้ ชนเผ่าไปร่วมแรงร่วมใจกันเปิดสร้างไร่นาผืนใหม่ ต่อมาดำเนินชีวิตด้วยความสุขอีก

(พิน้องมังกร. 2556 : 11-12)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชนเผ่าไปชอบตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ราบลุ่ม ชนเผ่าไปสามารถดำเนินชีวิตด้วยทรัพยากรที่อยู่รอบ ๆ ตัว จึงอาศัยอยู่บนภูเขาก็ได้ อาศัยอยู่ที่ราบลุ่มก็ได้ แต่ถ้าชนเผ่าไปเลือกได้ พวกเขาชอบอยู่ที่ราบลุ่ม เนื่องจากที่ราบลุ่มเดินทางสะดวกกว่าภูเขา เต็มไปด้วยน้ำ สิ่งเหล่านี้สนองความพอใจของชนเผ่าไป ให้มีกินมีใช้ ทำนาได้ น้ำพอเพียง แม้ว่าพื้นที่ราบลุ่มจะประสบภัยน้ำท่วม จนต้องย้ายขึ้นไปอยู่ที่สูง แต่เมื่อน้ำลด พวกเขาก็ย้ายกลับไปอยู่ที่ราบลุ่มอีกครั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชาวไปบางกลุ่มชอบอยู่ที่ราบลุ่มมากกว่าที่สูง และพร้อมต่อการบุกเบิกที่ราบลุ่มเพื่อการทำนาในครั้งต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ

สรุปได้ว่า ชนเผ่าไปชอบตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ราบลุ่ม ชนเผ่าไปมีถิ่นที่อยู่อาศัยและสร้างบ้านเรือนอยู่ร่วมกันเป็นหมู่บ้าน ถ้าเลือกได้ ชนเผ่าไปชอบตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ราบลุ่มมากกว่าตั้งถิ่นฐานอยู่บนภูเขา เพราะอาศัยอยู่ที่ราบลุ่ม ชนเผ่าไปสามารถประกอบอาชีพทำนา ที่ราบลุ่มเหมาะสมกับการทำนา เดินทางได้ง่ายทำให้การดำเนินชีวิตสะดวกกว่า

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป สะท้อนให้เห็นภาพชนเผ่าไปในเมืองด้าหลี่ อาศัยอยู่ใกล้แม่น้ำ ทะเลสาบ บ่อ ภูเขา และที่ราบลุ่ม ซึ่งทำให้ชนเผ่าไปดำเนินชีวิตโดยอาศัยธรรมชาติ ใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติ การใช้ชีวิตจึงเรียบง่ายและมีความสุขอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ

4.1.2 การคมนาคม

การตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของชาวบ้านชนเผ่าไปของเมืองด้าหลี่มีลักษณะหลากหลาย เช่น ภูเขา เขิงเขา แม่น้ำ ทะเลสาบ บ่อ พื้นที่ราบลุ่ม ดังนั้น นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปจึงสะท้อนภาพการคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ ชาวบ้านจึงเดินทางด้วยเท้า เรือ ซี่ม้า นั้งเกี้ยว ดังนี้

นิทานเรื่อง ราชามังกรแห่งภูเขาจื่อเป็นซาน กล่าวถึง ราชามังกรแห่งภูเขาจื่อเป็นซาน ถูกตัดสินลงโทษจากจักรพรรดิ เพราะว่าเขาทิ้งถั่วเขียว ซึ่งเป็นรางวัลที่จักรพรรดิให้ไป ชาวบ้านช่วยสร้างภาพให้จักรพรรดิได้รู้ว่าราชามังกรไม่ได้ตั้งใจ เพราะถั่วเขียวในบ้านเขาเป็นของธรรมดา

จักรพรรดิสั่งให้ขุนนางไปสำรวจข้อเท็จจริง ขุนนางขี่ม้าเดินทางไปถึงเขตหฺยุนหลง มองเห็นถนนเต็มไปด้วยวัวเชียว ดังตัวอย่าง

ครึ่งเดือนผ่านไป ขุนนางขี่ม้ามาถึงหฺยุนหลง เห็นมีวัว
เชียวอยู่ทุกที่เมื่อเดินทางผ่าน โดยเฉพาะม้าที่เขาสั่งขี่ได้กินวัวเชียว
ตลอดทาง ไม่อยากเดินเลย เดินช้ามาก

(ราชามังกรแห่งภูเขาจื่อเป็นซาน. 2556 : 3)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ม้าเป็นยานพาหนะที่สำคัญของชาวไปของจีนในสมัยโบราณ ปกติชาวไปเดินทางไปที่ไกลต้องเดินทางด้วยม้า เนื่องจากม้าเป็นสัตว์ใหญ่ มีแรงมากวิ่งได้รวดเร็ว ชาวไปจึงใช้เป็นพาหนะหลักในสมัยนั้น นอกจากนี้แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นว่า ม้าเป็นยานพาหนะสำคัญของเจ้าหน้าที่ คนที่มีฐานะมักมีโอกาสได้ขี่ม้า จึงว่ามีม้าขี่ก็แสดงว่าคนนี้มีฐานะที่ดี

นิทานเรื่อง ทะเลหงฉู่ กล่าวถึง เจ้าแม่กวอนอิมต้องการช่วยชาวบ้านให้มีน้ำใช้ในา จึงปลอมตัวเป็นหญิงชรา ไปขอให้ราชามังกรมาช่วยชาวบ้าน ราชามังกรจึงสั่งให้ลูกหลานสองคนไปช่วยชาวบ้าน เจ้าแม่กวอนอิมให้ทั้งสองคนกลายเป็นหมูและไล่กลับไป ดังตัวอย่าง

มีอยู่วันหนึ่ง ท่านเดินไปถึงแถวหมู่บ้านช่างซื้อ ชาวบ้านที่
ท่านอยู่ได้เห็นมีหญิงชราใส่หมวกที่บุบสลายใส่ เสื้อผ้าเก่ามีรอย
ปะซ่อมอยู่ ไม่ใส่รองเท้า แบทตะกร้าไม้ไผ่ด้วย และกำลังไล่หมู
สองตัวอยู่

(ทะเลหงฉู่. 2556 : 101)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านเดินทางไปที่ไหนก็ตามเขาจะเดินทางด้วยเท้า การคมนาคมของชาวไปในสมัยนั้นยังไม่ได้พัฒนาเลย ชาวบ้านธรรมดาส่วนมากใช้ชีวิตอยู่ยากลำบาก ไปไหนมาไหนก็เดินไปด้วยเท้า เพราะไม่มีเงินไม่มีฐานะ จึงก็ไม่มีโอกาสขี่ม้าหรืออย่างอื่นมาช่วย ต้องอาศัยแรงของตัวเองไปเดินทางไกล

นิทานเรื่อง บ่อมังกรหลี่ฉู่ กล่าวถึง ในบ่อมังกรหลี่ฉู่เคยมีมังกรเขียวอาศัยอยู่แต่อยู่มาวันหนึ่ง มังกรถูกไล่ไปอยู่ที่อื่น หลังจากนั้น น้ำใสที่อยู่ในบ่อก็ค่อย ๆ น้อยไปจนถึงหมดลง ชาวบ้านรู้แล้วว่ามังกรเขียวไม่อยู่ ทำให้ไม่มีน้ำ จึงพากันเดินทางไปรับมังกรเขียวด้วยการตั้งเพิงขึ้นมาหามเกี้ยว เคาะกลองและฆ้องไปด้วย เพื่อไปรับมังกรเขียวกลับมา มังกรเขียวต้องการรู้ว่าชาวบ้านต้องการน้ำ หรือต้องการให้มังกรเขียวกลับกันแน่ มังกรเขียวจึงต้องการทดสอบหลายอย่าง สุดท้ายมังกรเขียวก็ไม่ยอมกลับไป ดังตัวอย่าง

ขณะนี้ มังกรเขียวบังตัวไปนั่งอยู่ในเกี้ยว คนหามเกี้ยวเลย
ก็รู้สึกยิ่งเดินยิ่งหนัก เหงื่อไหลไม่หยุด จึงวางเกี้ยวลง เปิดม่านดู

ปรากฏว่ามีคนขอทานนั่งอยู่

(ป้อมังกรหลี่ฉุย. 2556 : 4)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า เกี้ยวเป็นยานพาหนะสำคัญอย่างหนึ่งของสังคมชนเผ่าไป เกี้ยวต้องอาศัยคนหามเกี้ยว จำนวนคนหามเกี้ยวต้องเป็นจำนวนคู่ จำนวนคนหามเกี้ยวยิ่งมากก็แสดงว่า คนที่นั่งเกี้ยวเป็นคนสำคัญ หรือเป็นคนมีฐานะ แต่เกี้ยวไม่ใช่เป็นยานพาหนะทั่วไป คนที่มีโอกาสนั่งเกี้ยวมีข้อจำกัด ต้องเป็นคนร่ำรวย ชำราชการชั้นสูง ในนิทานชนเผ่าไป ชาวบ้านได้ใช้เกี้ยวไปรับม้งกรเขี้ยวกลับมา จึงเป็นการให้เกียรติม้งกรเขี้ยวว่าเป็นคนสำคัญของหมู่บ้าน

นิทานเรื่อง เทพธิดาพญามังกรและอาแก้ว กล่าวถึง ในเขตจ๋วยโจว อำเภอหยุนหลง มีหมู่บ้านสวยงามแห่งหนึ่ง ชื่อหมู่บ้านฮัวหยู ในหมู่บ้านนี้ มีหนุ่มคนหนึ่ง เป็นชาวเผ่าไป ชื่ออาแก้ว เขาเป็นคนขยัน ใจดีงาม เห็นชาวบ้านไม่มีเกลือกิน ก็นำเรือออก และนำตาข่ายไปหาปลา เมื่อได้ปลาก็นำไปขายในตลาด เอาเงินที่ได้ไปซื้อเกลือแล้วแจกให้ชาวบ้าน ดังต่อไปนี้

*มีอยู่วันหนึ่ง อาแก้วพายเรือมาถึงบึงน้ำห้วยหลงถาน
และปล่อยตาข่ายเพื่อจับปลา ไม่นาน อาแก้วก็เห็นว่ามีปลาและเก็บ
ตาข่ายขึ้นเรือ*

(เทพธิดาพญามังกรและอาแก้ว. 2556 : 36)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปนิยมตั้งถิ่นที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ เรือจึงเป็นยานพาหนะสำคัญอย่างหนึ่งของชาวไป ชาวไปมีอาชีพประมงทำให้ชาวไปพยายามหาเครื่องมือมาช่วยทำประมงได้อย่างสะดวก เรือแพไม้ไผ่จึงก็ถูกสร้างขึ้นมาช่วยการเดินทางในน้ำ ใช้เรือลงไปตามน้ำทะเลสาบหรือบ่อต่าง ๆ เพื่อจับสัตว์น้ำมาเป็นอาหาร เช่น ปลา กุ้ง เป็นต้น หรือนำไปขายที่ตลาดหาเงินได้ สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของชาวไป ในการสร้างเรือไม้ไผ่ขึ้นใช้เป็นพาหนะในการเดินทาง

สรุปได้ว่า ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนภาพเมืองต้าหลี่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากร ดังนั้น การคมนาคมในเขตพื้นที่ที่ชาวบ้านชนเผ่าไปอยู่ส่วนใหญ่เดินทางด้วยเท้า พายเรือ ซี่ม้า นั่งเกี้ยว คนปกติทั่วไปก็เดินทางด้วยเท้า ไปจับปลาก็ใช้เรือเป็นยานพาหนะ แต่คนรวยและคนที่มีฐานะก็มีโอกาสขี่ม้าและเกี้ยวเป็นหลัก ไม่ต้องเสียแรงไปเดินเอง แสดงให้เห็นว่าคนในแต่ละชั้นมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน

4.1.3 การประกอบอาชีพ

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้แม่น้ำที่ใกล้ภูเขา และพื้นที่ราบลุ่ม ซึ่งสัมพันธ์กับการประกอบอาชีพของชนเผ่าไป เนื่องจากชาวไปส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา เลี้ยงสัตว์ ทำประมง ทอผ้า ตัดฟัน ค้าขาย เป็นต้น ดังต่อไปนี้

1. อาชีพทำนา

เนื่องจากเขตพื้นที่ที่ชาวบ้านชนเผ่าไปอาศัยอยู่เป็นเขตพื้นที่ราบลุ่ม มีดินอุดมสมบูรณ์ ชาวไปจึงประกอบอาชีพหลักด้านการเกษตร ทำไร่ทำสวนทำนาในที่ดินของตนเป็นหลัก ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนให้เห็นถึงอาชีพการทำนาของชนเผ่าไป ดังนี้

นิทานเรื่อง นิทานของนายจางต้ากวน กล่าวถึง นายจางต้ากวนเลี้ยงญาติพี่น้อง 4 คน โดยมี 3 คนดูแลรักษาไร่นาของบ้าน พวกเขาทำนาตามฤดูกาล ฤดูใบไม้ผลิปลูกข้าว ฤดูใบไม้ร่วงเก็บเกี่ยว ดังตัวอย่าง

ในบ้านของนายจางต้ากวน เลี้ยงญาติพี่น้อง 4 คน มีหนึ่งคนเป็นพ่อครัวของบ้าน อีก 3 รับผิดชอบโดยทำงานบ้านและดูแลรักษาไร่นาของบ้าน ฤดูใบไม้ผลิปลูกข้าว ฤดูใบไม้ร่วงเก็บเกี่ยว เมื่อเป็นฤดูกาลที่ยิ่งสำหรับพวกเขา พวกเขาจะต้องจ้างชาวนามาช่วยทำงานระยะสั้น เพื่อให้ทำนาตามฤดูกาลได้

(นิทานของนายจางต้ากวน. 2556 : 241)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า การประกอบอาชีพหลักของชาวบ้านชนเผ่าไปส่วนมากคืออาชีพทำนาปลูกข้าว เพราะข้าวเป็นอาหารหลักสำหรับชาวบ้านชนเผ่าไป มีชาวไปที่มีไร่นามากมายในบ้าน ยังต้องจ้างคนทำงานด้วย เพื่อให้การทำนาทันฤดูกาล การทำนาของชาวไปนิยมตามฤดูกาลมานานแล้ว ซึ่งฤดูใบไม้ผลิปลูกข้าว ฤดูใบไม้ร่วงเก็บเกี่ยว เพื่อได้รับผลอย่างดี จึงต้องทำนาตามเวลา

นิทานเรื่อง ไม้เทพ กล่าวถึง มีผู้ชายคนหนึ่ง ที่บ้านเขาทำนาปลูกข้าวอยู่ แต่มีอยู่ปีหนึ่ง ประสบภัยที่แมลงลงทำลายพืช ชาวบ้านหน้าหนาวคือขมวด เพราะใกล้จะเก็บเกี่ยวแล้ว แต่ข้าวถูกแมลงกินไปมากมาย ดังตัวอย่าง

มีอยู่ปีหนึ่ง ข้าวที่อยู่ในนาพภัยที่แมลงลงทำลายพืช แมลงมากมายทำให้ชาวบ้านจับไม่ไหว และเห็นข้าวที่กำลังเก็บ ได้ถูกแมลงกินไปอย่างรวดเร็ว ชาวบ้านจึงหน้าหนาวคือขมวดหมด

(ไม้เทพ. 2556 : 215)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชนเผ่าไปประกอบอาชีพทำนา ในหมู่บ้านของชนเผ่าไป ชาวบ้านทำนาเป็นหลัก จึงให้ความสำคัญกับการทำนาปลูกข้าวและเก็บข้าว แต่ชาวบ้านอาจจะพภัยได้ โดยเฉพาะภัยที่แมลงลงทำลายพืชเป็นภัยธรรมชาติ ชาวบ้านจะป้องกันก่อนไม่ได้ เมื่อพภัยที่แมลงลงทำลายพืช ชาวบ้านก็ไม่สามารถแก้ไขได้ ข้าวที่ชาวบ้านปลูกไว้จึงถูกแมลงกินไปหมด ภัยที่แมลงลงทำลายพืชเป็นภัยที่ชาวนากลัวจริง ๆ เพราะว่าชาวนาปลูกข้าวเลี้ยงครอบครัว ถ้าไม่ได้เก็บข้าวไว้ ชีวิตของชาวบ้านจะยากลำบากอีก

นิทานเรื่อง ขอเอามูลไก่ กล่าวถึง มีชายหนุ่มคนหนึ่ง จะแต่งงานกับเจ้าหญิงมั่งกร ราชามั่งกรจะส่งสินเงินมากมายให้กับลูกสาว จึงชวนหนุ่มชายคุยกันด้วย แต่หนุ่มชายบอกว่า ขอเอามูลไก่มากมาย เพื่อเป็นปุ๋ยสำหรับไร่นา ชายหนุ่มคนนี้เป็นชาวนา ทำนาปลูกข้าวตั้งแต่เด็ก ต่อมาก็คจะทำนาต่อ จึงเอามูลไก่ที่ดีที่สุด ดังตัวอย่าง

ราชามั่งกรถามชายหนุ่มอยากได้อะไร ท่านจะส่งให้เพื่อให้ ลูกสาวได้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข แต่ชายหนุ่มบอกว่าขอเอาแต่ มูลไก่อย่างเดียวก็นพอ ราชามั่งกรรู้สึกข้องใจ ชายหนุ่มก็อธิบายว่า เขาเป็นชาวนา เมื่อก่อนเขาไถนาทำนา ต่อไปก็จะไถนาทำนาต่อ มูลไก่สามารถเป็นปุ๋ยได้ มูลไก่จึงเป็นสินเงินที่ดีที่สุด ลูกสาวของ ราชามั่งกรก็ยินยอม เธอบอกว่าแต่งงานกับชาวนานั้นก็ใช้ชีวิตเป็น ชาวนา

(ขอเอามูลไก่. 2556 : 154)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนเฒ่าไปประกอบอาชีพทำนา คนเฒ่าไปที่ ทำนาเลี้ยงตนเองเป็นชาวนา เพราะเป็นคนใกล้ชิดกับไร่นามาก การทำนาเป็นส่วนสำคัญที่สุดสำหรับ ชาวนา ชาวนาคนเฒ่าไปทำนาด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ใช้มูลไก่เป็นปุ๋ย ทำให้ไร่นาอุดมสมบูรณ์ การปลูกข้าวนาไร่นาที่ใส่ปุ๋ยจึงก็สามารถเก็บเกี่ยวได้ดีขึ้น ก็ทำให้ชีวิตของชาวนาคนเฒ่าไปได้ดีขึ้นได้

2. อาชีพเลี้ยงสัตว์

ในนิทานพื้นบ้านคนเฒ่าไปสะท้อนให้เห็นภาพชาวบ้านคนเฒ่าไปประกอบอาชีพเลี้ยง สัตว์ เนื่องจากภูมิประเทศเมืองต้าหลี่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากร แหล่งธรรมชาติทั้งภูเขาและแม่น้ำ ภูมิประเทศก็เหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์ ชาวบ้านคนเฒ่าไปจึงมีอาชีพเลี้ยงสัตว์ ดังต่อไปนี้

นิทานเรื่อง ถ้ำซ่อนทอง กล่าวถึง เด็กกำพร้าคนหนึ่ง ไม่มีชื่อไม่มีนามสกุล และมา ขอบอาหารที่หมู่บ้านทุกวัน แล้วมีครอบครัวหนึ่งครอบครัวสงสารเธอ จึงก็ชวนเด็กคนนี้ไปช่วย เลี้ยงควาย ดังตัวอย่าง

วันรุ่งขึ้นเช้า เด็กคนนี้ปล่อยแพะแกะและควายไปกินหญ้า ตามทุ่งไปที่ข้างหลังหมู่บ้าน หญ้าตอนนั้นเขียวอ่อนมาก แพะแกะ และควายกินทุกวันก็ยังไม่เห็นจะหมด ไม่กี่วันต่อมา ควายผอมผอมกลุ่มนี้เปลี่ยนเป็นกลุ่มควายอ้วนท้วน ชาวบ้านก็ชม ว่าเขาเลี้ยงควายได้ดีมาก

(ถ้ำซ่อนทอง. 2556 : 182)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ บนภูเขา มีอาหารมากมายให้สัตว์ได้กิน ทำให้สัตว์ที่ชาวบ้านเลี้ยงอ้วนท้วนสมบูรณ์ขึ้นได้ การเลี้ยงสัตว์ ก็ไม่ได้เป็นอาชีพที่ลำบากยากเย็นแต่อย่างใด แม้แต่เด็ก ๆ ก็สามารถทำงานนี้ได้

นิทานเรื่อง โอรสแห่งสวรรค์ป่าเยียน กล่าวถึง บณูเขาหลวงมีหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ชาวบ้านอาศัยอยู่ที่นั่นโดยมีอาชีพเลี้ยงแกะ ดังตัวอย่าง

*สมัยศึกดำบรรพ์ บณูเขาหลวงมีหมู่บ้านแห่งหนึ่ง
ชาวบ้านอาศัยอยู่ที่นั่นโดยเลี้ยงแกะ ทุกเช้า ชาวบ้านปล่อยแกะขึ้น
ภูเขา ถึงตอนเย็นก็ไล่แกะกลับบ้าน ชีวิตไม่ร่ำรวย แต่ก็พอใช้ได้*

(โอรสแห่งสวรรค์ป่าเยียน. 2556 : 70)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงแกะเป็นอาชีพสืบทอดตั้งแต่โบราณ ชาวบ้านในหมู่บ้านเลี้ยงแกะเป็นหลัก จึงอาศัยการเลี้ยงแกะมาดำเนินชีวิต ทำให้ชาวบ้านให้ความสำคัญกับแกะ เพราะชาวบ้านสามารถนำแกะไปขายหาเงินได้ และยังสามารถนำมากินเป็นอาหารของชาวบ้านได้

นิทานเรื่อง มังกรเหลืองเล็ก กล่าวถึง แถวเมืองต้าหลี่มีผู้หญิงคนหนึ่งดำเนินชีวิตพึ่งพาอาศัยการตัดหญ้า ใกล้เคียง ๆ หมู่บ้านเธอมีนายทุนคนหนึ่ง เขาเลี้ยงม้าอยู่ ม้าที่เขาเลี้ยงกินแต่หญ้าที่ผู้หญิงตัดมาให้ แต่ม้าไม่ยอมกินอย่างอื่น ดังตัวอย่าง

*แม่ลูกสองคนอยู่ที่บ้านหญ้า ใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก
แต่น่าแปลกคือ ใกล้เคียง ๆ หมู่บ้านเธอมีนายทุนคนหนึ่ง เขาเลี้ยงม้า
หนึ่งตัว ม้าตัวนี้ไม่กินหญ้าที่คนอื่นตัดมา กินแต่หญ้าที่แม่ลูกคู่นี้
ตัดมา*

(มังกรเหลืองเล็ก. 2556 : 27)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชนเผ่าไปประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ชาวไปที่มีเงินสามารถเลือกเลี้ยงม้าได้ การเลี้ยงม้ามี่ประโยชน์มากมาย เพราะม้าสามารถเป็นพาหนะได้ สามารถช่วยชาวบ้านทำงานได้ ชาวบ้านจึงถือว่าม้าเป็นแรงงานของครอบครัว การเลี้ยงม้าจึงเป็นสิ่งที่ต้องทำ จึงทำให้การเลี้ยงม้าเป็นเฉพาะผู้ที่มีเงินเท่านั้น

สรุปได้ว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปที่ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ส่วนมากเลี้ยงควายและแกะเลี้ยงควายเพราะควายมีแรงมาก เหมาะสมกับใช้มาทำนาและการขนส่ง ส่วนเลี้ยงแกะเพราะหมู่บ้านส่วนมากตั้งเชิงภูเขา บณูเขามีหญ้าจำนวนมาก จึงเหมาะสมการเลี้ยงแกะ ทั้งควายและแกะก็เป็นสัตว์ที่มีคุณค่ามากมาย เพราะชาวไปสันตในการดำเนินชีวิตตามสิ่งแวดล้อม

3. อาชีพทอผ้า

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปของเมืองต้าหลี่สะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงชาวไปส่วนมากมีความสามารถในด้านการทอผ้า การทอผ้าเป็นหน้าที่ของผู้หญิงชาวไป ผ้าทอของชาวไปมีเอกลักษณ์อย่างชัดเจนของตนเอง มีสี ลวดลาย และภาพเฉพาะของตนเอง ดังนี้

นิทานเรื่อง นายหลอซันฉายกลายเป็นเสือ กล่าวถึง หมู่บ้านต้าเผิง เขตเหอเตี้ยน อำเภอลี้ซิงหยุน มีผู้หญิงคนหนึ่งทำหน้าที่ทอผ้า ขยันขันแข็ง เธอสามารถทอผ้าได้ดี ดังตัวอย่าง

*เธอปั่นด้ายเส้นในตอนกลางวัน และทอผ้าในกลางคืน
มือไม่ได้หยุดทั้งปีเลย เส้นที่เธอปั่นมามันแข็งแรงมาก ผ้าที่เธอทอ
ออกมาก็มีคุณภาพดี*

(นายหลอซันฉายกลายเป็นเสือ. 2556 : 210)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงชนเผ่าไปประกอบอาชีพการทอผ้า การทอผ้าเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความละเอียดและความอดทน อาชีพทอผ้ามีขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย การทอจึงต้องใช้เวลาทั้งวันทั้งคืนในการทำงานดี แต่หากทำด้วยความตั้งใจก็จะได้ผ้าที่มีคุณภาพดี ดังนั้นการทอผ้าจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวไป

4. อาชีพตัดฟืน

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านชนเผ่าไปที่นิยมตั้งถิ่นที่อยู่บนภูเขา หรือเชิงภูเขา ใกล้ธรรมชาติ จะประกอบอาชีพตัดฟืน ดังต่อไปนี้

นิทานเรื่อง ลูกสาวของเบินจู กล่าวถึง ภรรยาของเทพเบินจูหมู่บ้านซิวซ่าง เขตเหอเตี้ยน พาลูกสาวไปไหว้พระที่ภูเขาเซียวจีซาน แต่หลงทางในป่า ซึ่งต่อมาก็ได้ชายตัดฟืนช่วยพากลับบ้าน ดังตัวอย่าง

*พอดีผู้ชายคนนี้ไปตัดฟืนบนภูเขา ก็ช่วยพาเขาสองคนเดิน
ออกมา ผู้ชายคนนี้เป็นคนยากจน ทุกวันก็ต้องขึ้นไปภูเขาตัดไม้ไป
ขาย*

(ลูกสาวของเบินจู. 2556 : 68)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชายหนุ่มชาวไปมีอาชีพตัดฟืนในป่าเพื่อเลี้ยงชีพ ชาวไปที่ตั้งถิ่นอยู่ใกล้ป่าเขาที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ต้องการสิ่งใดก็ไปหาได้ในป่าและนำมากินมาใช้มาขายได้ คนที่มีอาชีพตัดฟืนก็เป็นผู้ที่ชำนาญเส้นทางในป่า เมื่อพบคนหลงป่าก็สามารถช่วยเหลือพาออกจากป่าได้ คนที่มีอาชีพนี้จึงต้องมีความสามารถเฉพาะตัว

นิทานเรื่อง เล่นขลุ่ยขานเมือง กล่าวถึง ในหมู่บ้านฉู่ยี่จู่ซุนมีสาวคนหนึ่งซึ่งมีแม่เลี้ยงที่ใจร้าย หลังจากแม่เธอตายแล้ว แม่เลี้ยงใจดำต่อเธอ สั่งให้เธอไปตัดฟืนทุกวัน ดังตัวอย่าง

ในหมู่บ้านอุ้ยไจ้ซุน มีผู้ชายคนหนึ่งชื่อแจ้ ซึ่งเป็นผู้นำ
ของหมู่บ้าน ตำแหน่งนี้เรียกว่าตุกวน ตุกวนมีลูกสาวคนหนึ่ง
แม่ของเธอตายแล้ว แม่เลี้ยงก็ใจดำต่อเธอ ทุก ๆ วันที่ฟ้ายังไม่
สว่างแม่เลี้ยงก็สั่งให้เธอไปตัดฟืนที่หลังภูเขาจินหัว หลังจากตัดฟืน
เสร็จ เธอก็นั่งพักบนก้อนหินก้อนใหญ่ทุกวัน

(เล่นขลุ่ยซานเมือง. 2556 : 161)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงชนเผ่าไปเป็นกลุ่มคนที่พยายามดำเนิน
ชีวิต เมื่อชีวิตยากลำบาก แม้ว่าเป็นเพศผู้หญิงแต่ก็ต้องพยายามทำงานและต้องทำงานของผู้ชายที่ใช้
แรงมาก ซึ่งการตัดฟืนเป็นงานที่ยากลำบาก ต้องใช้มีดมาตัด แล้วใช้หลังแบก ในชีวิตของชนเผ่าไป
อาจจะไม่ได้แบ่งงานเพศชายและเพศหญิงให้ชัดเจน จึงยังเห็นถึงลักษณะสังคมของชนเผ่าไปที่พึ่งพา
อาศัยธรรมชาติ

นิทานเรื่อง ดอกไม้ กล่าวถึง ในเขตชางกวนมีคนหาฟืนคนหนึ่ง เขาพาลูกชายไป
ตัดฟืนบนภูเขาเป็นทุกวัน ชีวิตของครอบครัวเป็นไปได้พึ่งพาอาศัยการตัดฟืนไปขายแล้วแลกข้าวสวย
มากิน ดังตัวอย่าง

เมื่อนานมาแล้ว เขตชางกวนมีคนหาฟืนที่ชื่อสัดยัคคนหนึ่ง
พาลูกชายไปตัดฟืนบนภูเขาเป็นทุกวัน เมื่อฟ้ายังไม่สว่างก็ออกจาก
บ้านขึ้นภูเขา พระอาทิตย์ตกดินเพิ่งหาฟืนกลับบ้าน และนำฟืนที่
ตัดมาไปขาย ได้เงินแล้วเอาไปซื้อข้าวสวยมากิน เช่นนี้ ชีวิตของ
เขาพอเป็นไปได้

(ดอกไม้. 2556 : 275)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชนเผ่าไปบางคนดำรงชีวิตที่ยากลำบาก
ไม่มีทางอื่นที่สามารถหาเงินได้ จึงต้องพึ่งพาอาศัยการตัดฟืนมาช่วยดำรงชีวิต ฟืนเป็นทรัพยากรที่
เกิดขึ้นเองในป่าไม้ ไม่ต้องตั้งใจเลี้ยงดูแล จึงไม่ต้องเสียเงินเพียงแค่ออกแรงก็จะได้มา การตัดฟืนเป็น
งานที่ต้องใช้แรงอย่างเดียว จึงเป็นงานที่เหนื่อยมาก ชนเผ่าไปที่มีนาที่ดึกก็ไม่ยอมเสียเวลาไปตัดฟืนเอง
ทำให้คนที่ไม่มีนาได้วิธีการหาเงินอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้เห็นว่าคนที่ประกอบอาชีพตัดฟืนมักจะเป็นคนที่
ยากลำบากจริง

5. อาชีพประมง

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านชนเผ่าไปตั้งถิ่นที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ
ชาวบ้านชนเผ่าไปจึงประกอบอาชีพประมง ดังต่อไปนี้

นิทานเรื่อง เทพธิดาพญามังกรและอาก้ว กล่าวถึง อาก้วมักไปจับปลาในบ่อน้ำ
เพื่อนำปลาที่จับมาไปขายในตลาด เพื่อหาเงินไปช่วยซื้อเกลือให้ชาวบ้าน ดังตัวอย่าง

เขาเป็นคนขยัน จิตใจดีงาม เห็นชาวบ้านไม่มีเกลือกิน ก็นำ
ตาข่ายไปหาปลา เมื่อได้ปลาก็นำไปขายในตลาด เอาเงินที่ได้ไปซื้อ
เกลือแล้วแจกให้ชาวบ้าน

มีอยู่วันหนึ่ง อากั้วพายเรือมาถึงบึงน้ำห้วยหลงถาน
และปล่อยตาข่ายเพื่อจับปลา ไม่นาน อากั้วก็เห็นว่ามีปลาและเก็บ
ตาข่ายขึ้นเรือ

(เทพธิดาพญามังกรและอากั้ว. 2556 : 36)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปประกอบอาชีพประมง
ชาวป็นิยมตั้งถิ่นที่อยู่ริมแม่น้ำ ทะเลสาบ หรือบ่อน้ำต่าง ๆ จึงสามารถไปจับปลานำมากินเป็น
อาหารของตนเองและครอบครัว นำมาขายเพื่อหาเงินก็ได้ การทำอาชีพประมง จำมีการใช้อุปกรณ์
สำหรับน้ำสัตว์น้ำ เช่น เรือ แห อวน ตาข่าย เป็นต้น แต่การจับสัตว์น้ำของชาวบ้านก็ไม่ได้จับอย่าง
มากมาย เกินความจำเป็นแต่จะจับแค่พอกิน หรือขายบ้างเพื่อนำเงินไปซื้อของจำเป็นเท่านั้น ชาวบ้าน
ดำเนินชีวิตอาศัยน้ำหรือธรรมชาติ ก็ย่อมได้รับทรัพยากรไปด้วยอุดมสมบูรณ์จากน้ำหรือธรรมชาติ

6. อาชีพค้าขาย

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนให้เห็นภาพชาวบ้านชนเผ่าไปประกอบอาชีพ
ค้าขาย เนื่องจากภูมิประเทศเมืองด้าหลี่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมายหลายอย่าง
ผลิตผลจากแม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ และผลผลิตทางเกษตรที่เหลือก็นำไปจำหน่ายได้ ชาวบ้านชนเผ่าไปจึง
มีอาชีพค้าขาย ดังนี้

นิทานเรื่อง ขโมยเหล้า กล่าวถึง มีชายแก่คนหนึ่ง เขานำหน่อไม้แห้งไปขายที่เมือง
หน่อไม้แห้งขายดี เขาจึงไปซื้อเหล้ามากินเพื่อฉลองการค้าเจริญรุ่งเรือง ดังตัวอย่าง

แต่ก่อน เชิญเขาน้ำนชานมีชายแก่คนหนึ่ง มีอยู่ครั้งหนึ่ง
เขานำหน่อไม้แห้งไปขายที่เมืองห่อร์ซิ่ง

หน่อไม้แห้งของเขาขายดี ในวันแรก หน่อไม้แห้งก็ขายไป
มากมาย ทำให้เขาดีใจมาก เขารู้ว่าเหล้าที่เมืองห่อร์ซิ่งผลิตออกมา
มีชื่อเสียง เลยไปซื้อเหล้ามากิน

(ขโมยเหล้า. 2556 : 327)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชนเผ่าไปมีอาชีพค้าขาย ชีวิตของชนเผ่าไป
พึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก ชนเผ่าไปสามารถหาเงินจากธรรมชาติ ยังสามารถหาของกินที่
เกิดขึ้นเองนำไปขาย แลกเงินแล้วเอาไปซื้อสิ่งของที่ต้องการ ระหว่างการแลกเปลี่ยนสิ่งของ
การซื้อขายจึงเกิดขึ้น ซึ่งการค้าขายแลกเปลี่ยนทำให้ชีวิตของชนเผ่าไปดีขึ้น

สรุปได้ว่า ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปประกอบอาชีพหลากหลายมากมายตามถิ่นที่อยู่อาศัย อาชีพของชนเผ่าไปส่วนมากเป็นอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา เลี้ยงสัตว์ ทำประมง ทอผ้า ตัดฟืน ค้าขาย เป็นต้น อาชีพเหล่านี้อาศัยและพึ่งพิงธรรมชาติที่อยู่รอบตัวของชนเผ่าไป ชาวบ้านชนเผ่าไปจึงได้ดำเนินชีวิตอย่างสะดวกสบายและเรียบง่าย

4.2 ด้านค่านิยม

ค่านิยมหมายถึงความคิดและพฤติกรรมของคนในสังคมในช่วงเวลาหนึ่งที่ยอมรับว่าสิ่งที่คิดและปฏิบัติอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ดีและมีคุณค่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของชาวบ้านชนเผ่าไปเกี่ยวกับค่านิยมความขยันหมั่นเพียร ความกล้าหาญ การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การเลือกคู่ การใช้สติปัญญา และความมีไมตรีจิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร

ชาวไปเป็นกลุ่มคนที่มีอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเกษตร เพื่อทำมาหากิน ใช้ชีวิตอยู่ดีกินดี ชาวไปจึงต้องทำงานอย่างขยันขันแข็ง เพื่อความสำเร็จในการทำงานและการดำรงชีวิต ดังนี้

นิทานเรื่อง ภูเขาดำเขียนกับหมู่บ้านเป่าเจีย กล่าวถึง หมู่บ้านเป่าเจียชุน ว่ามีผู้หญิงชาวไปคนหนึ่ง พ่อแม่ตายไปแล้ว อาศัยอยู่กับพี่ชายและพี่สะใภ้ แม้ว่าเธออายุยังน้อย แต่เธอก็ขยันช่วยทำงานบ้านให้เต็มที่ ดังตัวอย่าง

ผู้หญิงคนนี้อายุ 15 ปี หน้าตาสวยงาม ผิวขาว ๆ ฝีปากแดง ๆ ตอนเด็ก ๆ ก็พัฒนานิสัยที่ดีแบบประหยัดและขยันหมั่นเพียร เมื่อฟ้าสว่างก็ตื่นนอนเพื่อทำกับข้าวและหาบน้ำกินอาหารเช้าเสร็จก็รีบไปทำนา ตอนมืดยังทอผ้าต่อ

(ภูเขาดำเขียนกับหมู่บ้านเป่าเจีย. 2556 : 130)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงชาวไปมีค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร แม้ว่าเป็นผู้หญิงที่อายุยังน้อย ก็ต้องช่วยผู้ใหญ่ทำงานบ้านหลายอย่าง แม้ว่าเป็นงานที่ต้องใช้แรงมากหรืองานสบาย ๆ ก็ต้องเข้าร่วมทำเป็นหน้าที่ของตนเอง ตั้งแต่ตอนเช้าจนถึงก่อนนอนก็ทำงานตลอดไม่ได้หยุด โดยเฉพาะครอบครัวเล็กที่มีสมาชิกครอบครัวน้อยยิ่งต้องขยัน เพราะภายในสมัยก่อน มีแต่คนเป็นแรงงาน ไม่มีเครื่องช่วยทำงานได้

นิทานเรื่อง นิทานของหวางเจ้า กล่าวถึง ปลายรัชสมัยพระเจ้าเต้ากวง ในหมู่บ้านเจียงเหว่ย เขตเจียนชวณ มีผู้ชายคนหนึ่งชื่อว่าหวางเจ้า ซึ่งเป็นคนแข็งแรง มีความรู้เป็นพหูสูตร ตอนเด็ก ๆ เขาก็พยายามเรียนรู้หนังสือ แม้แต่ครอบครัวยากลำบาก แต่หวางเจ้าก็พยายามเรียนหนังสืออย่างเต็มที่ เพื่อรำลึกความขยันของเขา ชาวบ้านตั้งชื่อสะพานที่หวางเจ้ามักไปอ่านหนังสือว่าสะพานอ่านหนังสือ ดังตัวอย่าง

หวางเจ้ามีความเคยชินที่ดี ก็คืออ่านหนังสือ หลังจากกินอาหารเย็นเสร็จ เขาก็หยิบหนังสือออกไปริมแม่น้ำ เดินเล่นด้วยอ่านหนังสือด้วย เป็นเช่นนี้ทุกวัน มีอยู่วันหนึ่ง หวางเจ้าอ่านหนังสืออย่างหลงใหล ตีหนึ่ง ตีสอง... ตีห้า ฟ้าก็เริ่มสว่าง อ่านจนถึงเวลาที่ไก่ตัวผู้เริ่มขัน ชาวบ้านที่ตื่นนอนเช้าเพื่อไปตัดฟืนมองเห็นหวางเจ้า ก็ถามเขาว่าทำอะไรอยู่ ตื่นเข้าขนาดนี้ หวางเจ้าตอบว่า อ่านหนังสืออยู่

(นิทานของหวางเจ้า. 2556 : 298)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายชาวไป๋มีค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรในด้านการเรียนรู้หนังสือ ซึ่งในสมัยก่อนชาวไป๋ให้ความสำคัญกับการเรียนหนังสือ ผู้ชายเป็นอนาคตของครอบครัว จึงต้องขยันอ่านหนังสือให้เต็มที่ โดยเฉพาะผู้ชายที่เกิดในครอบครัวที่ยากจน เพราะว่าการเรียนหนังสือเป็นวิธีเดียวที่สามารถปรับชีวิตให้ดีขึ้น การขยันเรียนเป็นนิสัยที่ดีมากสำหรับผู้ชายชาวไป๋ ถ้าคนใดคนหนึ่งพยายามเรียนหนังสือ ชาวบ้านจะคิดว่าคนนี้มีอนาคตที่ดีและยินดีรับเป็นลูกเขย ผู้ชายชาวไป๋จึงต้องเรียนหนังสืออย่างขยันหมั่นเพียร

นิทานเรื่อง เพลงเทพและดอกไม้เทพ กล่าวถึง ในสมัยก่อนมีหมู่บ้านชื่อจิ่วอู่ซุน ชาวบ้านทั้งหมดเป็นทาสของถูกวาน ถูกวานเป็นหัวหน้าของหมู่บ้านชนเผ่าไป๋ ชาวบ้านเหล่านี้ทั้งผู้ชายและผู้หญิงต้องช่วยถูกวานทำงานตั้งแต่เช้าจนถึงมืด ไม่มีวันหยุด แม้ว่าชาวบ้านไม่กินไม่มีใส่ที่ดี แต่ชาวบ้านก็ขยันทำงาน เพื่อให้ชีวิตเป็นไปได้ ดังตัวอย่าง

เมื่อนานมาแล้ว มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งชื่อหมู่บ้านจิ่วอู่ซุน ซึ่งชาวบ้านทั้งหมดก็เป็นทาสของถูกวาน ชาวบ้านช่วยทำงานให้ถูกวานทั้งปี ทาสผู้ชายต้องตัดฟืน ก่อไฟทำอาหาร เลี้ยงสัตว์ ทำงานช่างไม้ให้ถูกวาน ส่วนทาสผู้หญิง ต้องปลูกพืชผัก ทอผ้าให้ถูกวาน ชาวบ้านทั้งหมดทำงานตั้งแต่เช้าจนถึงมืดเหมือนเป็นควายและม้า แม้ว่าไม่สามารถกินดี ใส่ดี แต่ก็ขยันทำงานเพื่อให้ชีวิตเป็นไปได้

(เพลงเทพและดอกไม้เทพ. 2556 : 44)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไป๋มีค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรในด้านการทำงาน เพื่อให้ชีวิตของตนเองเป็นไปได้ ในสมัยก่อน ชาวบ้านชนเผ่าไป๋มีตำแหน่งชื่อถูกวาน ถูกวานมีไร่นามากมายและสิ่งของต่าง ๆ ชาวบ้านไม่มีสิทธิ์ได้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าอยากให้ชีวิตเป็นไปได้ ก็ต้องเป็นทาสช่วยถูกวานทำงาน แม้ว่าจะยังไม่ได้ใช้ชีวิตอย่างดี แต่ชาวบ้านก็ขยันทำงาน เพราะว่าชีวิตที่ดำเนินอยู่ได้เป็นสิ่งที่ชาวบ้านอยากได้ที่สุดแล้ว

จากตัวอย่างที่ยกมา สรุปได้ว่า ชาวไปเป็นกลุ่มคนที่ขยันทำงาน ตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ จนกระทั่งรุ่นลูก ทั้งครอบครัวก็ขยันทำงาน เพื่อได้ใช้ชีวิตอยู่ที่กินดี ผู้หญิงชาวไปนอกจากขยันทำงาน บ้านแล้ว ยังช่วยทำงานอย่างอื่น ผู้ชายต้องขยันเรียนหนังสือ พ่อแม่ก็ขยันทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้ลูกอยู่ที่กินดี ทุกคนขยันทำงานของตนเอง จึงจำทำให้ประสบความสำเร็จได้

4.2.2 ค่านิยมเกี่ยวกับความกล้าหาญ

ชาวไปเป็นกลุ่มคนที่กล้าหาญ แม้ว่าพบสิ่งที่ไม่ยุติธรรมหรืออุปสรรคต่าง ๆ แต่ชาวไปก็ไม่กลัว ไม่ยอมแพ้ และต่อสู้ไปด้วยกัน ดังนี้

นิทานเรื่อง ต้นไม้ชวนข้าว กล่าวถึง เมื่อนานมาแล้ว ชาวไปยังไม่สามารถปลูกพืชได้ ชาวไปล่าสัตว์ จับปลา และเก็บผลไม้ที่อยู่ในป่าเป็นหลัก อาหารไม่พอเพียง มีสองสามีภรรยาคนหนึ่ง สามีชื่อเทียนกง ออกไปหาต้นไม้ชวนข้าว เดินทางไปได้ง่าย แต่เดินทางกลับมายากลำบาก มีชายแก่บอกไว้ว่า เวลาเดินทางกลับไปจะพบอุปสรรคต่าง ๆ แต่นายเทียนกงก็ไม่ยอมแพ้และตัดสินใจจะนำเมล็ดข้าวกลับมาขังหมู่บ้านให้ได้ ดังตัวอย่าง

นายเทียนกงตกลงจะนำเมล็ดข้าวกลับไป แต่ชายแก่สั่นหัว และบอกว่า เวลาคุณเดินทางมา ใช้เวลาสามวันสามคืนก็ถึงแล้ว แต่ถ้านำเมล็ดข้าวกลับไป ต้องขึ้นภูเขาและผ่านลำธาร และมีสัตว์มากมายจะมาขัดขวาง อันตรายมาก ยังต้องใช้เวลากว่าวันเก้าคืน นายเทียนกงไม่กลัว และตกลงจะนำเมล็ดกลับบ้าน นายเทียนกงแบกเมล็ดข้าว ขึ้นภูเขาใหญ่เก้าแห่ง ลงลำธารเก้าแห่ง ต่อสู้และฆ่า เสือทอง เสือดาว หมิดำ หม่าปาดาย ไล่นก กวาง กวางแม่น้ำไป ผีกวาย ม้า หม่า แมวให้เซื่อง ถึงวันที่เก้านำเมล็ดข้าวกลับถึงบ้าน ได้ในที่สุด

(ต้นไม้ชวนข้าว. 2556 : 14)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปมีค่านิยมเกี่ยวกับความกล้าหาญ แม้ว่าสิ่งที่จะทำให้มีอุปสรรคมากมายเพียงใดก็ตาม ชาวไปก็เผชิญหน้ากับความยากลำบากอย่างกล้าหาญ เพราะมีความศรัทธาอยู่ในใจว่า อยากให้ลูกและเพื่อนบ้านมีของกิน อยากรู้ก็ต้องสำเร็จ จึงไม่เห็นว่าเป็นอุปสรรคนั้นเป็นอุปสรรคแต่อย่างใด แต่เห็นเป็นการท้าทายที่จำเป็นต้องผ่าน ความกล้าหาญทำให้ประสบความสำเร็จได้

นิทานเรื่อง แม่น้ำหย่องเฟิงเหอ กล่าวถึง ในหมู่บ้านหลิวลิ่งซุน เขตเจี้ยนชวณ มีชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อหย่องเฟิง เขาเป็นผู้ชายที่ซื่อสัตย์ กล้าหาญและร่างกายแข็งแรง ในเวลานี้มีมังกรร้ายตัวหนึ่งอาศัยอยู่ที่ลำธารสายเก่าที่อยู่ในภูเขาข้างตะวันตกของเมือง ทำให้น้ำลำธารที่ใส

เปลี่ยนเป็นขุน ชาวบ้านกินน้ำแล้วเกิดป่วย พี่ชก็ตายไปหมด หย่องเพิงจึงเดินทางไปฆ่ามังกรร้ายให้ตาย ดังตัวอย่าง

หย่องเพิงเดินทางเข้าป่า ขึ้นภูเขาหลายแห่ง ฟ้ามืดแล้วก็ไม่เห็นร่องรอยของมังกรร้าย อีกไม่นานเขาถึงศาลแห่งหนึ่ง รู้สึกเหนื่อยจึงนั่งพักก่อน แต่นอนหลับแล้วโดยไม่รู้ตัว และฝันว่ามีชายแก่คนหนึ่งส่งหลักธรรมสามอย่างให้เขา ตื่นแล้วเขาเห็นมีดาบ เลื้อและเล็บเหล็กอยู่ข้าง ๆ เขา เขาก็เลยเอาไปด้วย เดินทางถึงถ้ำแห่งหนึ่งที่มีน้ำเหม็นออกมา เขาตื่นตื่นที่หามังกรร้ายเจอแล้ว มังกรร้ายโกรธที่ถูกหาเจอ จึงออกมาจะฆ่าหย่องเพิง มังกรร้ายกับหย่องเพิงก็ต่อสู้กัน... สุดท้ายหย่องเพิงเอาชนะได้ฆ่ามังกรร้ายตายไป

(แม่น้ำหย่องเพิงเหอ. 2556 : 192-193)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชายหนุ่มชาวไปมีค่านิยมเกี่ยวกับความกล้าหาญสำหรับสิ่งที่จะทำร้ายชาวบ้าน ชาวไปยอมรับผิดชอบ ไม่ยอมแพ้กับอันตราย และต่อสู้กับสิ่งชั่วร้ายได้อย่างกล้าหาญและเด็ดเดี่ยว ถึงแม้ว่าสิ่งที่จะต่อสู้จะมีกำลังและความสามารถมากกว่าก็ตาม ชายหนุ่มชาวไปก็ไม่ยอมแพ้ แต่เผชิญหน้าด้วยความกล้าหาญ เพื่อให้ชาวบ้านสามารถอยู่ดีกินดีต่อไป

นิทานเรื่อง หมอยอดเยี่ยมชื่อเม็งยิว กล่าวถึง นายเม็งยิวเป็นหมอที่ยอดเยี่ยม เขายินยอมช่วยเหลือคนอื่น เพื่อหายรักษาโรค เขามักต้องไปหายยาสมุนไพรที่สถานที่อันตรายมาก เช่น แหล่งที่เต็มไปด้วยภัยอันตราย หน้าผาอันสูงชะงักเงื้อม ถ้า อาจจะพบสัตว์ที่ดุร้าย เช่น เสือ งูเห่า แต่เขาก็กล้าหาญเพื่อไปเก็บยาสมุนไพรให้ได้ ดังตัวอย่าง

ในเขตห้ายตงมีหมอยอดเยี่ยมที่ชื่อว่าเม็งยิว ซึ่งเป็นหมอยอดเยี่ยมและจิตใจดีงาม เขายินยอมช่วยรักษาโรคอย่างไม่เห็นความยากลำบาก ช่วยคนมากมายให้รักษาหายดี ถ้าผู้ป่วยเป็นคนร่ำรวยเขาจะรับค่ารักษา แต่ถ้าผู้ป่วยเป็นคนยากจน เขาก็ไม่รับค่ารักษาแล้ว เพื่อหายยาสมุนไพรมารักษาโรค เขามักต้องไปหายยาสมุนไพรที่สถานที่อันตรายมาก เช่น แหล่งที่เต็มไปด้วยภัยอันตราย หน้าผาอันสูงชะงักเงื้อม ถ้า เป็นต้น อาจจะพบสัตว์ที่ดุร้าย เช่น เสือ งูเห่า เป็นต้น แต่เขาก็ไม่กลัว ซึ่งไปเก็บยาสมุนไพรอย่างกล้าหาญ

(หมอยอดเยี่ยมชื่อเม็งยิว. 2556 : 184)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปมีค่านิยมเกี่ยวกับความกล้าหาญ คุณหมอของชนเผ่าไปมักใช้ยาสมุนไพรมารักษาโรคของชาวไป แต่ยาสมุนไพรที่หมอชาวไปคิดว่ามีผล

มักจะเกิดในสถานที่อันตราย เช่น แหล่งที่เต็มไปด้วยภัยอันตราย หน้าผาอันสูงชะงักงัน ถ้า อาจจะพบสัตว์ที่ดุร้าย เช่น เสือ กูเห่ลือม เป็นต้น แต่หมอมองไม่กลัวอันตรายเพราะเขาต้องการยาสมุนไพรมา รักษาโรค คิดอย่างนี้จึงให้กำลังใจกับหมอ ทำให้หมอมองมีความกล้าหาญที่จะไปเก็บยาสมุนไพรในสถานที่อันตราย

4.2.3 ค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ มีประสบการณ์มากมาย ถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความคิดมากกว่าเด็ก คำสอนของผู้ใหญ่จึงมีคุณค่าต่อเด็ก ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนให้เห็นถึง ค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่ของชาวบ้านชนเผ่าไปได้อย่างชัดเจน ดังนี้

นิทานเรื่อง อ่างน้ำหยุนหลง กล่าวถึง ในช่วงปลายราชวงศ์หมิงและต้นราชวงศ์ชิง นายพลธงเหล็กด้านขวาที่ชื่อ หลี่ ลีวหลง ไปขอราชามังกรมาช่วยให้นำน้ำมาใช้ ราชามังกรจึงสั่งให้ลูกชายไปช่วย ลูกชายจึงตามหลี่ลีวหลงไป เพื่อทำตามคำสั่งของพ่อ และยังทำได้ดีกว่าที่พ่อสั่งอีกด้วย ดังตัวอย่าง

ให้ลูกชายอยู่กับนายพลหลี่ตลอด เพื่อให้ น้ำดื่ม มนุษย์กับ สัตว์ และให้น้ำไหลเข้านา นอกจากนี้ ราชามังกรเอ่อไหยังให้หอยสังข์คู่หนึ่งกับเขา.....มังกรเขียวมิจิตใจดีงาม จำคำพูดของพ่อ หลังจากมาอยู่ในหย่งเต็ง ก็เลือกที่อยู่ให้กับตัวเอง ซึ่งเป็นอ่างเหยียนผิงที่อยู่ข้างล่างของชื่อเหยียนเถา จากนั้นเป็นต้นมา ไม่ใช่แค่มีน้ำพุไหลออกมาจากลำธารสายใหญ่เท่านั้น น้ำที่ไหลออกมา นั้นสามารถเข้านาที่มีเนื้อที่กว้างขวางของหย่งเต็ง

(อ่างน้ำหยุนหลง. 2556 : 51)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปมีค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่ ราชามังกรสั่งให้ลูกชายไปช่วยเพื่อน ลูกชายก็ทำตามพ่อสั่ง นอกจากจะทำได้ดีแล้ว ยังพยายามช่วยคนอื่นได้อีกมากมาย ทำให้ชาวบ้านเคารพลูกชายราชามังกรมาก เหตุที่ควรเชื่อฟังผู้ใหญ่เพราะว่าผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์มากมาย ถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความคิดมากกว่าเด็ก คำสอนของผู้ใหญ่ จึงสร้างความมั่นคงในชีวิตให้เด็กได้ ดังนั้น การทำตามคำสั่งที่ดีของผู้ใหญ่ จะทำให้พบเจออุปสรรคน้อยลงและประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วด้วย

นิทานเรื่อง ขอเอามูลไก่ กล่าวถึง ราชามังกรได้เห็นผู้ชายที่ช่วยเหลือลูกชายใจดี และมีคุณสมบัติที่ดี จึงให้ลูกสาวแต่งงานกับผู้ชายคนนั้น ลูกสาวก็ยินยอมทำตามพ่อสั่ง ส่วนผู้ชายก็ไม่ได้ตัดสินใจเองแต่ถามแม่ก่อน เมื่อแม่เห็นชอบแล้วผู้ชายก็ตอบฝ่ายผู้หญิง ดังตัวอย่าง

มีอยู่วันหนึ่ง ชายหนุ่มกำลังไถนาอยู่ แต่เห็นมีควายแดง และควายดำต่อสู้กัน ควายดำไถลจะชนะแล้ว เขาเลยไปช่วยควาย

แดงหนีไป คว้าแดงกลับไปเล่าเรื่องนี้ให้พ่อฟัง ที่แท้คว้าแดงเป็น มังกร พ่อเขาเป็นราชามังกรแห่งเขตนี้ พ่อฟังแล้วถามลูกชายว่า ชายหนุ่มคนนั้นอายุเท่าไร แต่งงานหรือยัง ลูกชายตอบว่า เห็นอายุยังน้อย อาจจะไม่แต่งงาน ราชามังกรจึงเรียกลูกสาว ชานเจี๋ยมา บอกกับชานเจี๋ยว่าเมื่อก่อนน้องชายออกไปเล่น และ พบคว้าดำ มีชายหนุ่มคนหนึ่งช่วยเหลือ ไม่งั้นน้องชายจะกลับ ไม่ได้แล้ว ชานเจี๋ยมีน้ำใจ และบอกว่าเราต้องขอบคุณเขา พ่อก็ บอกว่า พรุ่งนี้หนูไปพบเขา บอกกับเขาว่าหนูยินดีแต่งงานกับเขา ชานเจี๋ยทำตามคำของพ่อแล้ว แต่ชายหนุ่มบอกว่า พูดแบบนี้ไม่ได้ ไม่งั้นพ่อแม่ของคุณจะรู้สึกว่าคุณไม่มีมารยาท ชานเจี๋ยกลับไปหา พ่อ พ่อบอกว่า ชายหนุ่มคนนี้ชื่อสัตย์ดี พรุ่งนี้หนูไปบอกเขาว่าพ่อ ยินยอมแล้ว หลังจากชานเจี๋ยบอกให้ชายหนุ่ม ชายหนุ่มไม่ได้ตอบ แต่บอกชานเจี๋ยว่าขอให้เขากลับไปถามแม่ก่อน ... แม่รู้แล้วดีใจ และบอกลูกชายว่า สาวยอมรับชีวิตที่ลำบากของเรา เป็นสาวที่ดี รีบแต่งงานเลย

(ขอเอามูลไก่อ. 2556 : 378)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนเฒ่าไปเชื่อฟังผู้ใหญ่ในเรื่องการเลือกคู่ครอง ในสมัยก่อน พ่อแม่มีหน้าที่เลือกคู่ครองให้ลูก ในเรื่องการเลือกคู่ครอง ลูกจึงต้องฟังคำแนะนำของ พ่อแม่ ถ้าพ่อแม่ไม่เห็นชอบ ก็แต่งงานกันไม่ได้ ถ้าแต่งแล้วก็ไม่เป็นปกติ คนอื่นจะดูถูกได้ คนเฒ่าไปจึง เชื่อฟังผู้ใหญ่ในการเลือกคู่ครอง นอกจากนี้แล้ว พ่อแม่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าลูก และรู้จักลูก อย่างลึกซึ้ง จึงสามารถเลือกคนที่เหมาะสมกับลูกอีกทั้งพ่อแม่ก็อยากให้ลูกดำเนินชีวิตด้วยดี จึงทำให้ ลูกยิ่งเชื่อฟังคำแนะนำของพ่อแม่

4.2.4 ค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง

การแต่งงานถือเป็นเรื่องใหญ่เรื่องหนึ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ ชาวไปให้ความสำคัญกับการ เลือกคู่ครอง เพราะว่าการได้คู่ครองที่ดี ชีวิตต่อไปก็จะมีความสุขได้ ชาวไปมีค่านิยมและความคิดเห็น ในการเลือกคู่ครอง โดยพิจารณาจากฐานะ จิตใจ พฤติกรรม และรูปร่าง และนิยมฟังคำแนะนำ เกี่ยวกับคู่ครองจากพ่อแม่ ผู้ใหญ่ ดังนี้

นิทานเรื่อง ลูกสาวของเป็นจู กล่าวถึง ในหมู่บ้านซิวซ่างเขตเหอเตี้ยน มีผู้หญิงคนหนึ่ง หน้าตาสวยมาก ตาใสแจ๋วดูมันเหมือนเพชรดำ เป็นลูกสาวเป็นจูของหมู่บ้านซิวซ่าง เมื่อโตเป็นสาว เป็นจูก็เลือกสามีให้กับลูกสาว ดังตัวอย่าง

กุมภาพันธ์ที่แปดเป็นวันเกิดของเป็นจุกอยู่ฉาง หลังจาก
เป็นจุกอยู่ฉางไปลองกลับมา ก็แจ้งให้ลูกสาวทราบ ว่า ลูกเคยคิด
เรื่องการแต่งงานเองมั๊ย ลูกสาวบอกว่าหนูอายุยังน้อยไม่ต้องรีบค่ะ
เป็นจุกพูดว่าไม่น้อยแล้ว เมื่อแม่หนูอายุ 16 ปี หนูใกล้จะพร้อมหนึ่ง
ขวบแล้วนะ ลูกสาวจึงบอกว่าไม่ได้พบคนที่ถูกใจ เป็นจุกบอกว่า
เลือกไปเลือกมาก็ไม่ได้พบ ลูกชายของเป็นจุกเฉวี่ยซานก็ตีเหมาะสม
ลูกสาวพูดว่าแต่หนูไม่เคยเป็นเพื่อนกันกับเขา ไม่รู้ว่าคนนั้นมีนิสัย
เป็นอย่างไร เป็นจุกไม่สนใจและพูดว่า วันนี้พ่อได้คุยกับเขา รู้สึกว่า
เขาเป็นคนเหมาะสม จึงหมั้นหนูให้เป็นภรรยาเขา ลูกสาวฟังแล้วก็
ตื่นตกใจ จึงรีบยื่นขึ้นพูดเสียงดังว่า เรื่องการแต่งงานเป็นเรื่อง
เกี่ยวกับชีวิตต่อไปของหนู เป็นจุกโกรธมาก ว่าเรื่องการแต่งงานของ
ลูก ต้องทำตามพ่อแม่จัดให้ตั้งแต่โบราณ ภรรยาของเป็นจุกก็ยินยอม
ตามเป็นจุก เป็นจุกพูดว่า ครอบครัวของเป็นจุกเฉวี่ยซานไม่เหมาะสม
กับลูกสาวตรงไหน มีนาที่มีพื้นที่มีบ่อน้ำร้อน ส่วนลูกชายแม้ว่านิสัย
แปลกนิดหนึ่ง แต่เคยเรียนหนังสือ สามารถเสี่ยงทาย เทกมาสม
กับลูก

(ลูกสาวของเป็นจุก. 2556 : 73)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า เรื่องการแต่งงานของลูกหลานชนเผ่าไป
ต้องทำตามพ่อแม่จัดให้มาตั้งแต่โบราณ ชาวไปมีค่านิยมว่าเวลาเลือกคู่ครองควรเชื่อฟังคำสั่งของ
พ่อแม่ เพราะว่าพ่อแม่มีประสบการณ์มากกว่าลูก การได้คู่ครองที่ดี ชีวิตของลูกจะมีความสุขต่อไป
เวลาการเลือกคู่ให้ลูกพ่อแม่จะพิจารณาจากฐานะ เงินทอง จิตใจ พฤติกรรม รูปร่าง บางครั้งถ้า
ความคิดเห็นพ่อแม่กับลูกไม่ตรงกัน พ่อแม่ก็จะพยายามพูดให้ลูกเปลี่ยนใจในที่สุด

นิทานเรื่อง ราชนิห้ายตง กล่าวถึง ในเขตเจียนชวณมีสาวคนหนึ่งชื่อนางสี ก่อนที่เข้ามา
พ่อของเธอก็หมั้นหมายเธอไว้กับลูกชายของนายเงิน ต่อมาบ้านเธอยากลำบาก ไม่มีกิน นายเงินก็รับ
เธอไปเป็นสะใภ้คนที่รับเลี้ยงนางไว้ตั้งแต่เด็ก ดังตัวอย่าง

เมื่อนางสียังอยู่ในครรภ์แม่ พ่อของเธอก็นัดหมายกับนาย
เงินจะให้เธอเป็นภรรยาของลูกชายนายเงิน เวลาเธอโตขึ้นเรื่อย ๆ
บ้านของเธอยากลำบากจนถึงไม่มีกินแล้ว นายเงินก็มารับเธอไป
เป็นสะใภ้คนที่รับเลี้ยงนางไว้ตั้งแต่เด็ก ต่อมา นางสีก็ดำรงชีวิต
ยากลำบาก

(ราชนิห้ายตง. 2556 : 48)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนเฒ่าไปมีค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองว่า ผู้หญิงยังอยู่ในครรภ์แม่ ก็ถูกพ่อแม่เลือกคู่ครองให้ ผู้ชายที่มีเงินมีทองก็อาจจะเลี้ยงสะใภ้คนที่รับเลี้ยงนางไว้ตั้งแต่เด็ก พ่อแม่ให้ความสำคัญกับผู้ชาย ผู้หญิงมีอำนาจต่ำกว่าผู้ชาย จึงไม่มีสิทธิ์ขัดขืนพ่อแม่ได้ พ่อแม่สั่งให้แต่งงานกับใคร ผู้หญิงก็ต้องปฏิบัติตาม ไม่อย่างนั้นก็คือไม่ได้กตัญญูทวดเวทิต่อพ่อแม่ คนเฒ่าไปจะไม่ยอมรับ

นิทานเรื่อง ขอเอามูลไก่ กล่าวถึง ชายหนุ่มคนหนึ่งช่วยเหลือลูกชายของราชามังกร ทำให้ราชามังกรรู้สึกว่าเป็นผู้ชายที่ดี จึงอยากให้ลูกสาวแต่งงานกับผู้ชายคนนั้น ต่อมาจึงได้รู้ผู้ชายเป็นคนซื่อสัตย์ยิ่งรู้สึกว่าจะเหมาะสมกับลูกสาว เพราะลูกสาวใจดี มีน้ำใจ อดทน แต่ผู้ชายไม่ได้ยินยอมในครั้งแรกและครั้งที่สอง ต่อมาบอกให้แม่ ให้แม่ตัดสินใจ ดังตัวอย่าง

มีอยู่วันหนึ่ง ชายหนุ่มกำลังไถนาอยู่ แต่เห็นมีควายแดง และควายดำต่อสู้กัน ควายดำไถลจะชนะแล้ว เขาเลยไปช่วยควายแดงหนีไป ควายแดงกลับไปเล่าเรื่องนี้ให้พ่อฟัง ที่แท้ควายแดงเป็น มังกร พ่อเขาเป็นราชามังกรแห่งเขตนี้ พ่อฟังแล้วถามลูกชายว่า ชายหนุ่มคนนั้นอายุเท่าไร แต่งงานหรือยัง ลูกชายตอบว่า เห็นอายุยังน้อย อาจจะไม่แต่งงาน ราชามังกรจึงเรียกลูกสาว ชานเจี๋ยมา บอกกับชานเจี๋ยว่าเมื่อวานน้องชายออกไปเล่น และพบควายดำ มีชายหนุ่มคนหนึ่งช่วยเหลือ ไม่งั้นน้องชายจะกลับไม่ได้แล้ว ชานเจี๋ยมีน้ำใจ และบอกว่าเราต้องขอบคุณเขา พ่อก็บอกว่า พรุ่งนี้หนูไปพบเขา บอกกับเขาว่าหนูยินดีแต่งงานกับเขา ชานเจี๋ยทำตามคำของพ่อแล้ว แต่ชายหนุ่มบอกว่า พุดแบบนี้ไม่ได้ ไม่งั้นพ่อแม่ของคุณจะรู้สึกว่าคุณไม่มีมารยาท ชานเจี๋ยกลับไปหาพ่อ พ่อบอกว่า ชายหนุ่มคนนี้ซื่อสัตย์ดี พรุ่งนี้หนูไปบอกเขาว่าพ่อยินยอมแล้ว หลังจากชานเจี๋ยบอกให้ชายหนุ่ม ชายหนุ่มไม่ได้ตอบ แต่บอกชานเจี๋ยว่าขอให้เขากลับไปถามแม่ก่อน ... แม่รู้แล้วดีใจ และบอกลูกชายว่า สาวยอมรับชีวิตที่ลำบากของเรา เป็นสาวที่ดี รับผิดชอบเลย

(ขอเอามูลไก่. 2556 : 378)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในเรื่องการเลือกคู่ครองในสมัยโบราณ คนเฒ่าไปจะปฏิบัติตามคำของพ่อแม่ ในความคิดของลูก เรื่องการแต่งงานก็ต้องให้พ่อแม่ตัดสินใจ พ่อแม่จะเลือกคู่ครองให้ลูก มาตรฐานการเลือกคู่ครองให้ลูกอาจมีความแตกต่างกัน แต่ก็มีข้อเหมือนกันก็คือ ต้องเป็นคนดี นิสัยดี คุณสมบัติดี ผู้ชายต้องใจดีและซื่อสัตย์ ผู้หญิงต้องใจดีและไม่ดูถูก

คนอื่น เป็นต้น พ่อแม่เลือกคู่ครองที่ดีเหมาะสมให้ลูกเพื่อให้ลูกสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขมากมายในชีวิตต่อไป

4.2.5 ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา

การใช้สติปัญญาเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด และยังเป็นวิธีที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตได้ ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาของชาวบ้านชนเผ่าไปไว้มากมายหลายเรื่อง ดังนี้

นิทานเรื่อง หยางต้าหลางจับผี กล่าวถึง หยางต้าหลางได้จับผีตนหนึ่งและเอาไปเลี้ยงที่บ้านเพื่อนำมาช่วยภรรยาทำงานบ้านและทำนา แต่ภรรยาเขาไม่รู้ว่ามันเป็นผี เมื่อเห็นเสื้อของผีสกปรกจึงช่วยซักเสื้อ ทำให้ยันต์ที่อยู่บนเสื้อหาย ผีจึงหนีไปได้ ผีรู้สึกว่าเป็นเรื่องเสียหน้า จึงตัดสินใจกลับมาจะจับนายหยางต้าหลางไปฆ่า หยางต้าหลางก็ใช้สติปัญญาขู่ขวัญผี ทำให้ผีตกใจและไม่กล้ามาอีก ดังตัวอย่าง

คุณหวังเสียดังขึ้นไปตอบว่า เขาเพิ่งได้จับผีกลับมา ตอนนี้อยู่สบายเส้นเอ็นผียู่ นอกประตุมีเสียงคุ้ยขึ้นมา แล้วก็ถามอีกว่า สบายอย่างไร นางหวังพูดมาเหมือนเป็นความจริงว่า เริ่มสบายจากเท้า และสบายจนถึงหน้าผากหัวใจก็เสร็จ แล้วชวนเขาขึ้นและเขามันจนตาย ผีหลายตนฟังแล้วกลัวถึงจะไม่กล้าถามอีก รีบหนีกันไปหมด

(หยางต้าหลางจับผี. 2556 : 245)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา ผีจะมาทำร้ายชาวบ้าน ชาวบ้านคิดว่าถ้าไม่ทำให้ผีกลัวในครั้งแรก ผีก็จะมาทำร้ายอีกหลายครั้ง โดยการสูบเส้นเอ็นผีเป็นเรื่องที่ผีกลัวมากที่สุด ชาวบ้านจึงเลือกวิธีการสูบเส้นเอ็นผีเพื่อหลอกและขู่ขวัญผี ทำให้ผีไม่กล้ามาทำร้ายตนเองอีก แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีอันตรายเกิดขึ้น ชนเผ่าไปสามารถสงบและใช้สติปัญญาคิดวิธีการหนีอันตรายได้

นิทานเรื่อง ผ่ากันเปื้อนลายของผู้หญิงเหอเตี้ยน กล่าวถึง ในสมัยก่อน ผู้หญิงชนเผ่าไปในเขตเหอเตี้ยนไม่ได้ใส่ผ้ากันเปื้อนลาย ตอนนั้น ผู้หญิงฉลาดกว่าผู้ชาย มีความสามารถมากกว่าผู้ชาย แม้จะถูกทำร้ายและถามคำถามที่ตอบยากอาจพระจักรพรรดิก็สามารถตอบได้อย่างชาญฉลาด ผู้หญิงฉลาดจึงทำให้ตนเองเป็นผู้นำในครอบครัว ดังตัวอย่าง

พระจักรพรรดิโง่โง่มาบอกผู้ชายว่า พรุ่งนี้เข้าผมจะมากินข้าวที่บ้านน้อง ให้ภรรยาน้องเตรียมตะเกียบ 77 คู่ ชาม 100 อัน กับข้าว 99 อย่าง และโต๊ะเก้าอี้ที่ไม่สามารถซ่อมได้ ผู้ชายคนนี้รู้สึกว่าจะชามและกับข้าวมากมายอาจจะเป็นไปได้ แต่ภรรยาทราบแล้วบอกว่าไม่ต้องเป็นห่วง วางใจได้ เธอจัดการให้... ตื่นขึ้นมาถึง

เวลากินอาหารเข้าแล้ว คุกรรยาอย่างเหมือนไม่เคยมีเรื่องนี้เลย อีกไม่นาน พระจักรพรรดิโจ้วหม่าก็เข้ามาแล้ว ท่านถอดหมวกฟางออกมา และถามภรรยาผู้เฒ่าว่า คุณรู้หมวกฟางนี้ถักด้วยฟางข้าวสาธิตี่เส้นไหม ภรรยาตอบว่าเหมือนกับจำนวนคราที่ท่าน วันนี้คือผมเข้าคุณออกหรือว่าคุณออกผมเข้า ภรรยาตอบว่าท่านเข้าฉันไม่ออก ท่านออกฉันก็เข้า โลกนี้มีไข่มาก่อนหรือว่ามีไก่มาก่อน ภรรยาตอบว่ามีไก่ก็ย่อมมีไข่ มีแต่ไข่เพิ่งจะมีไก่ พระจักรพรรดิโจ้วหม่าดูผู้หญิงคนนี้ก็ยิ่งรู้สึกว่าเขาฉลาดมาก ก็เลยไม่พูดอะไรแล้ว อีกไม่นาน ทำกับข้าวเรียบร้อยแล้ว ผู้หญิงสั่งสามีนำกระชอนเก่าวางกลางห้องรับแขก และให้ไปนำตะเกียบหนึ่งคู่ที่เรียบร้อยแล้ว ให้แก่แขก ผู้หญิงเพิ่งจะนำผัดใบไม้กระเทียมหนึ่งหม้อที่ร้อน ๆ ออกมา ทุกอย่างเรียบร้อยจึงชวนแขกมากินข้าว แขกก็ไม่พูดอะไรอีกแล้ว เข้าร่วมกินข้าวด้วยกันอย่างมีความสุขมาก

(ผ้ากันเปื้อนลายของผู้หญิงเหอเต๋ยั้น. 2556 : 144)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงชาวไปมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาหาวิธีแก้ไขปัญหอย่างเฉลียวฉลาด ในชีวิตประจำวัน ชาวไปอาจจะพบปัญหาต่าง ๆ แต่ชาวไปใช้ความฉลาดเองมาแก้ไขปัญหาก็ได้ มีปัญหาเท่าไรก็ย่อมมีวิธีแก้ปัญหานั้น ผู้หญิงชาวไปก็พยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้ดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น

นิทานเรื่อง ราชามังกรซีไห่ กล่าวถึง เทพเจ้าเป็นจุของหมู่บ้านซ่ายซุนชื่อราชามังกรซีไห่ เขาเป็นเป็นจุแบบใจร้อน หากชาวบ้านมาขออะไร เขาก็พยายามช่วยแก้ไข มีอยู่ครั้งหนึ่ง ชาวนาสองคนและชาวประมงสองคนมาด้วย พวกเขาสองคู่ทั้งก็มีความต้องการที่ตรงข้ามกัน แต่เป็นจุก็ช่วยแก้ไขด้วยสติปัญญาของเขา ดังตัวอย่าง

มีอยู่ครั้งหนึ่ง มีชาวนาสองคนและชาวประมงสองคนมาหาเป็นจุราชามังกรซีไห่ ชาวนาคนหนึ่งบอกว่าพຽ່งนี้จะเก็บข้าวสาธิตี่ขอให้ท้องฟ้าแจ่มใส แต่ชาวนาอีกคนหนึ่งบอกว่าพຽ່งนี้จะปลูกข้าวขอให้ฝนตก ชาวนาสองคนนี้มีความต้องการที่ตรงกันข้าม เป็นจุราชามังกรซีไห่คิดแล้วบอกว่า ตอนเช้าคือฝนตก ตอนกลางวันคือท้องฟ้าแจ่มใส

(ราชามังกรซีไห่. 2556 : 197)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ต่างคนต่างมีความต้องการไม่เหมือนกันแต่ก็อยู่ร่วมกันได้ ถ้าอยากให้ทุกคนพอใจ ก็ต้องใช้สติปัญญามาประสานกัน ทำให้คนส่วนใหญ่พอใจ

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปมีค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร ความกล้าหาญ การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การเลือกคู่ครอง และการใช้สติปัญญา ค่านิยมเหล่านี้เป็นค่านิยมที่ดีงาม ช่วยให้ชนเผ่าไปอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

4.3 ด้านความเชื่อ

ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปด้านความเชื่อ ได้พบความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ความเชื่อเรื่องภูแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องความฝัน และความเชื่อเรื่องผี ชาวบ้านชนเผ่าไปเชื่อว่าหมู่บ้านมีเทวดาคอยดูแล รวมทั้งเป็นจุและเจ้าแม่กวนอิม ทั้งจะช่วยรักษาชีวิตชาวบ้าน ชนเผ่าไปในด้านต่าง ๆ ได้ เทวดาอาจจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นเครื่องมือที่ช่วยชาวบ้านได้ เช่น ยันต์สามารถควบคุมผีได้ น้ำเต้าสามารถให้น้ำได้ เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ชาวไปเชื่อภูแห่งกรรมด้วย โดยเชื่อว่าการทำความดีจะได้รับสิ่งดีตอบแทน แต่ถ้าทำความชั่ว จะได้รับสิ่งไม่ดีตอบแทน ดังนี้

4.3.1 ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า

ชนเผ่าไปนับถือเทพเจ้ามาตั้งแต่สมัยโบราณ ชาวบ้านสร้างศาลและปั้นรูปต่าง ๆ ของเทพเจ้าและอัญเชิญเทพเจ้าลงมาเพื่อคุ้มครอง และดูแลรักษาชาวบ้านและหมู่บ้าน ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนให้เห็นถึงชาวบ้านชนเผ่าไปมีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ดังนี้

นิทานเรื่อง นายอาเป็นบุชาเทพเป็นจุ กล่าวถึง ในเขตหุบเขาลง มีความเชื่อเรื่องเป็นจุมิชายหนุ่มชาวไปที่ชื่ออาเป็น ภรรยาของเขาเกิดป่วย เขาจึงตกลงจะไปเช่นไหว้บุชาเทพเจ้าเป็นจุในหมู่บ้าน แล้วภรรยาของเขาก็หายป่วย เพราะว่าเป็นจุของหมู่บ้านช่วยดูแลสุขภาพของชาวบ้าน ถ้าชาวบ้านเกิดเจ็บป่วย การเช่นไหว้บุชาเป็นจุจะทำให้ได้รับความช่วยเหลือจากเป็นจุ ดังตัวอย่าง

*ตำนานแล้วว่า นานมาแล้ว ระหว่างภูเขามะหมอกที่หุบ
หลงมีภูเข่าเถาลูกหนึ่ง บนภูเขามีศาลเจ้าแห่งหนึ่ง ในศาลเจ้า
บุชาเทพเป็นจุของหมู่บ้านรอบภูเขา เมื่อชาวบ้านเจ็บป่วย ก็ต้อง
ฆ่าควายมาบูชาไหว้ จะทำให้หายป่วยและอยู่อย่างปลอดภัย*

(นายอาเป็นบุชาเทพเป็นจุ. 201923 : 11)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปมีความเชื่อเรื่องเป็นจุ ชาวไปเชื่อว่าชีวิตของตนมีเทพเป็นจุดูแลรักษา ถ้าเกิดเจ็บป่วย ต้องไปบูชาเทพเป็นจุ จะได้หายป่วยอย่างรวดเร็ว เทพเป็นจุที่ชาวไปเคารพรัก มีหน้าที่ต่าง ๆ เช่น ช่วยให้หายป่วย ช่วยดูแลสัตว์ในหมู่บ้าน ดูแลน้ำที่ชาวไปใช้อยู่ เป็นต้น ดังนั้น เป็นจุสามารถแบ่งเป็นสองอย่างตามหน้าที่ หนึ่ง คือ ดูแลรักษา

ชาวไป สอง คือ ดูแลรักษาหมู่บ้าน นอกจากนี้แล้ว ชาวไปก็นิยมสร้างศาลให้แก่เป็นจุและทำป็นรูปเป็นจุ เพื่อแสดงความขอบคุณเป็นจุที่ช่วยดูแลรักษาชาวบ้านและหมู่บ้าน

นิทานเรื่อง ราชามังกรแห่งภูเขาจ้อเป็นชาน กล่าวถึง ราชามังกรแห่งภูเขาจ้อเป็นชานมีลูกหลานหลายคน พวกเขาช่วยดูแลชีวิตชาวบ้าน ให้มีน้ำเข้าในนา ดังตัวอย่าง

เหล่าลูกหลานต่างก็เชื่อฟังคำพูดของราชามังกร ปล่อยน้ำ
ในสระแห่งฟ้าทั้งหมด 99 แห่งให้ไหลลงไปในนาที่อยู่บริเวณเขื่อน
ฉาวเจียนตามฤดูกาล ไม่เคยให้เกิดภัยแล้ง ส่วนชาวบ้านของ
ฉาวเจียน ก็ไม่เคยลืมนบุญคุณของราชามังกร ดังนั้น เมื่อราชามังกร
พบปัญหาใด ชาวบ้านก็มักคิดวิธีต่าง ๆ ช่วยราชามังกร

(ราชามังกรแห่งภูเขาจ้อเป็นชาน. 2556 : 3)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปมีความเชื่อว่าเทพมังกรไม่ว่าเป็นราชามังกรหรือว่าเป็นลูกหลานของเทพมังกร ซึ่งมีความสามารถมากกว่าบุคคลธรรมดา เทพเจ้ามังกรจะช่วยรักษาชีวิตของชาวบ้าน และดูแลหมู่บ้าน ให้ชาวบ้านมีน้ำใช้ ได้ดำเนินชีวิตในสังคมที่มั่นคง ชาวบ้านจึงเคารพนับถือเทพเจ้ามังกรอยู่เสมอ ดังนั้น มังกรจึงเป็นสัญลักษณ์แห่งความเชื่อและความมั่นคงของชนเผ่าไป

นิทานเรื่อง เจ้าแม่กวนอิมลงโทษยักษ์ กล่าวถึง ยักษ์ที่มีอำนาจเหนือกว่าบุคคลธรรมดา เวลายักษ์จะทำร้ายชาวบ้าน ชาวบ้านต่อสู้ไม่ได้ เจ้าแม่กวนอิมจะมาช่วยรักษาชีวิตของชาวบ้านไว้ได้ ดังตัวอย่าง

มากกว่าหนึ่งพันปีมาแล้ว มียักษ์ชื่อว่าหลอซ๊ะ หลอซ๊ะกับ
ลูกชายเข้ายึดครองเขื่อนที่หนึ่ง หลอซ๊ะชอบกินตาของคน สามปี
ผ่านไป คนอยู่ที่เขื่อนครึ่งหนึ่งเป็นคนตาบอด เมื่อเจ้าแม่กวนอิม
มาถึงที่นี่ เธอปลอมตัวเป็นยายแก่และไปแต่ละหมู่บ้านเพื่อ
ตรวจสอบเรื่องนี้ ได้ความจริงแล้วก็ปลอมตัวเป็นพระและใกล้ชิด
ยักษ์หลอซ๊ะ หลอซ๊ะพบพระแล้วขอบคุณมาก พระนำเขื่อนคืน
ให้ชาวบ้านอย่างฉลาด และบอกยักษ์หลอซ๊ะว่าจะช่วยหาที่อยู่ใหม่
ที่น่าอยู่ ให้แล้วปลอมธำแห่งหนึ่งเป็นวัง รอยักษ์และลูกชายเข้าไป
แล้วใช้หินใหญ่ปิดปากถ้ำ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ยักษ์ก็ไม่สามารถ
ออกมาทำร้ายคนได้อีก คนก็สามารถใช้ชีวิตอยู่ต่อไปได้อย่างสงบ
สุข

(เจ้าแม่กวนอิมลงโทษยักษ์. 2556 : 9)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปมีความเชื่อที่ว่าตนเองและหมู่บ้านมีเทพเจ้าเจ้าแม่กวนอิมดูแลรักษา เวลาชาวไปพบอันตราย จะมีเจ้าแม่กวนอิมลงมาช่วยเหลือ เพราะชาวไปเชื่อว่าเจ้าแม่กวนอิมเป็นเทพเจ้าที่มีอำนาจและความสามารถมากมาย เป็นสิ่งที่เหนือกว่าบุคคลธรรมดา

จากตัวอย่างที่ยกมา สรุปได้ว่า ชาวไปมีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ชาวไปเชื่อเทพเจ้าหลากหลาย เช่น เทพเจ้าเป็นจู้ เทพมังกร เจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น ชาวไปเชื่อว่าเทพเจ้ามีอำนาจเหนือกว่าบุคคลธรรมดา มีความสามารถมากมาย สามารถช่วยดูแลรักษาชาวไปและหมู่บ้านได้

4.3.2 ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

ชาวบ้านชนเผ่าไปมีกลุ่มย่อยต่าง ๆ หลายกลุ่ม บางกลุ่มนับถือศาสนาพุทธ บางกลุ่มนับถือศาสนาเป็นจู้ บางกลุ่มนับถือศาสนาเต๋า แม้ว่าชาวไปนับถือศาสนาที่ไม่เหมือนกัน แต่ทุกกลุ่มก็มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมเหมือนกัน ซึ่งชาวไปเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ดังนั้น ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปจึงสะท้อนให้เห็นถึงชาวบ้านชนเผ่าไปว่ามีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ดังนี้

นิทานเรื่อง ขโมยรวงข้าว กล่าวถึง มีผู้ชายคนหนึ่งชื่ออาเหิงเตีย สมาชิกในครอบครัวมีจำนวนมาก ครอบครัวของเขายากจน นายอาเหิงเตียต้องการหาของกินมากมายในทุกวัน เพื่อน ๆ ของเขาจึงชวนนายอาเหิงเตียไปขโมยรวงข้าวที่นาของบ้านอื่น นายอาเหิงเตียไปถึงนา แต่ไม่ยอมขโมยและกลับบ้านด้วยมือเปล่า ต่อมาภายหลังเขาก็ได้รับความช่วยเหลือจากเทพเจ้าเป็นจู้ ดังตัวอย่าง

*ฝนตกหนัก เขาเปียกทั้งตัว พึ่งกลับถึงบ้าน เขาก็รู้สึกว่าจะข้าง
หลังหนักมากจนแบกไม่ไหวแล้ว จึงรีบวางลง และเห็นว่า เป็นเงิน
ทั้งหมดเลย จากนั้นเป็นต้นมา ครอบครัวของเขาก็ดีขึ้น
ส่วนเพื่อน ๆ ที่ชวนเขาไปขโมยรวงข้าว ทั้งหมดตายอยู่ในนา
หมดแล้วเนื่องด้วยเกิดน้ำท่วม*

(ขโมยรวงข้าว. 2556 : 154)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ชาวไปเชื่อว่าทำดีย่อมได้รับผลกรรมที่ดี ทำชั่วย่อมได้รับกรรมชั่วที่เคยทำไว้ ทำความดีมาตลอดจะได้สิ่งที่ดีและได้รับความช่วยเหลือ แต่ถ้าทำร้ายคนอื่น ก็จะถูกทำร้ายกลับคืน แม้แต่ในตอนที่กำลังลำบากที่สุดก็ไม่ยอมทำความชั่ว แต่จะยอมอดทนต่อสู้กับความลำบาก จนในที่สุดก็ได้รับผลที่ดีตอบแทน ความเชื่อกฎแห่งกรรมจึงทำให้ชาวไปทำดีตลอดและไม่ไปทำร้ายคนอื่น และยังทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น

นิทานเรื่อง บ่าวสองคน กล่าวถึง แต่ก่อนนานมาแล้ว มีบ่าวสองคนเป็นเพื่อนบ้าน คนหนึ่งชื่อชื่อเล็ง อีกคนหนึ่งชื่อบาจิน เขาสองคนช่วยกันไถต้นม้าไปขาย ไปถึงครึ่งทาง บาจินเกิดความคิดไม่ดี อยากเอาม้าและของทั้งหมดจึงทำร้ายชื่อเล็ง แต่เทพเป็นจู้ช่วยเหลือไว้ ต่อมาเขาจึงทำดี

ต่อชาวบ้าน จึงได้รับความเคารพจากชาวบ้าน ส่วนนายบาจिन ในที่สุดถูกสัตว์ฆ่าตายและกินหมด
ดังตัวอย่าง

มีบ่าวสองคนเป็นเพื่อนบ้าน คนหนึ่งชื่อชื่อเล็ง อีกคนหนึ่ง
ชื่อบาจिन เขาสองคนช่วยกันไถ่ถอนม้าไปขาย ไปถึงครึ่งทาง
บาจिनเกิดความคิดไม่ดี อยากเอาม้าและของทั้งหมด ไว้คนเดียวจึง
ปลักนายชื่อเล็งลงไปหน้าผา แต่นายชื่อเล็งโชคดีมีเทพเป็นจุ
ช่วยเหลือเลยยังมีชีวิต นายชื่อเล็งขอบคุณที่ได้รับความช่วยเหลือ
เป็นจุ จึงยินยอมทำดีช่วยเหลือคนอื่นต่อมา... การกระทำของนาย
ชื่อเล็งทำให้ชาวบ้านแค้นเคียดเขามาก ในเวลานี้ นายบาจिनมา
หาชื่อเล็งเพื่อขอโทษ นายชื่อเล็งรับคำขอโทษแล้วก็เล่าเรื่องที่เทพ
เป็นจุช่วยเขาให้นายบาจินฟัง... นายบาจินจึงไปทำตามนายชื่อเล็ง
เพื่อจะได้ความเคารพและเงินทอง แต่เทพเป็นจุไม่ได้ช่วยเขา
เขาเลยถูกสัตว์กินไป เหลือแต่หัวใจเป็นสีดำ

(บ่าวสองคน. 2556 : 169)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม เชื่อว่าคนดีมักจะ
คิดสิ่งที่ดี ไม่เคยคิดไปทำร้ายคนอื่น ก็จะมีเทพเจ้าดูแลและช่วยเหลืออยู่เสมอ ส่วนคนร้าย มักจะเห็น
แก่ตัว คิดไปฝ่ายร้าย ก็จะถูกลงโทษจากเทพเจ้าได้ เพราะทำอย่างไรก็ได้รับผลกระทบอย่างนั้น
และเมื่อทำความดีมากขึ้นต่อไปก็ยิ่งได้รับความเคารพนับถือจากคนที่เราทำดีด้วย ผลของการทำ
ความดีก็แผ่ขยายออกไปได้อีกมากมาย

นิทานเรื่อง เทพเจ้าภูเขาไม่พูด เสือไม่กัด กล่าวถึง ชายแก่สองคน ซึ่งเป็นเพื่อนเก่าที่มี
อายุเท่า ๆ กัน คนหนึ่งใจดี อีกคนหนึ่งใจร้าย พวกเขาสองคนไถ่ถอนม้าและม้าไปขาย เวลาเดินทาง
คนใจร้ายอยากเอารถและม้าทั้งหมดก็เลยทำร้ายคนใจดี ทำให้ตาสองตาของคนใจดีบอด แต่ที่สุดคน
ใจร้ายก็ตายอย่างอนาถ ดังตัวอย่าง

คนใจร้ายตาบอดทั้งสองตา เหมือนเพื่อนเก่าของเขา ล้มลง
ตลอด ใบหน้าจึงบวมเข้าไปหมด ตอนเที่ยงคืนถึงศาลเจ้าเทพเจ้า
ภูเขา เขาแอบอยู่ข้างหลังประตูของศาลเจ้า ก็ได้ยินเสียงเสือ อีกไม่
นาน เสือดาว หมาป่าก็มาด้วย เทพเจ้าภูเขาบอกกับสัตว์ว่าเอาไป
แยกกินเลย คนใจร้ายเจ็บปวดท้อรำกายหนีไม่ได้ ถูกสัตว์แยกกิน
จนตายไป

(เทพเจ้าภูเขาไม่พูด เสือไม่กัด. 2556 : 383)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม หากมีคนใจร้าย เห็นแก่ตัว ก็จะรับกรรมตามสนองต่อตัวเอง ทำร้ายคนอื่นอย่างไร ก็จะรับกรรมตามสนองต่อตัวเอง เช่นนั้น แม้ว่าจะได้รับประโยชน์บ้าง แต่ในที่สุดก็จะหนีรอดกรรมตามสนองไปไม่ได้ จึงช่วยเตือน คนเฝ้าไปว่าอย่าไปทำร้ายคนอื่น อย่าละโมภ มีเท่าไรก็เอาเท่านั้นไป อย่าไปอิจฉาริษยาคนอื่น

จากตัวอย่างที่ยกมา สรุปได้ว่า คนเฝ้าไปมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม คนเฝ้าไปเชื่อว่าทำดี ได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำดีกับคนอื่นเท่าไรก็จะรับความดีเท่านั้น ทำชั่วมกับคนอื่นเท่าไรก็ย่อมรับความชั่ว เท่านั้นนั่นเอง

4.3.3 ความเชื่อเรื่องความฝัน

คนจีนมีความเชื่อเกี่ยวกับความฝัน คนจีนเชื่อว่าสิ่งที่เราฝันถึงอาจจะจะเป็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ คนเฝ้าไปมีความเชื่อเรื่องความฝันว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นในฝัน มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับชีวิตจริงของคนเฝ้าไป ในนิทานพื้นบ้านของคนเฝ้าไปแสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องความฝัน ดังนี้

นิทานเรื่อง โอรสแห่งสวรรค์ป้ายเหยียน กล่าวถึง บณูเขาหลัวผิงมีหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ชาวบ้านอาศัยอยู่ที่นั่นโดยเลี้ยงแกะ ทุกเช้าชาวบ้านปล่อยแกะขึ้นภูเขา ถึงตอนเย็นก็ไล่แกะกลับบ้าน ชีวิตไม่ร่ำรวย แต่ก็พอใช้ได้ มีอยู่ปีหนึ่ง แกะทั้งหมู่บ้านตายโดยไม่ทราบสาเหตุเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านเดือดร้อนกันไปหมด แต่ก็ไม่มีวิธีการรักษาโรคนั้น ในขณะนั้น มีชายแก่คนหนึ่ง ฝันว่ามีก้อนหินก้อนหนึ่งสามารถช่วยรักษาโรคของแกะได้ เขาจึงทำตามความฝันและช่วยแกะได้จริง ๆ ดังตัวอย่าง

*คนแก่คิดว่าตัวเองตาฟาด แต่คิดไปคิดมา ก็รู้สึกว่ามันน่าใช้
เมื่อกี้เห็นชัดมาก เขายังคิดยิ่งรู้สึกแปลก และรู้สึกเหนื่อย จึงคิดว่า
ช่างมันเถอะ ขอนอนในถ้ำก่อนเดี๋ยวค่อยกลับบ้าน จึงถอดเสื้อหนึ่ง
แกะ ม้วนเป็นหมอนและนอนข้างหินขาก้อนหนึ่ง ในฝัน เขาเห็น
กองแกะเหมือนเมื่อกี้อยู่ข้างตัวเขา ยังมีคนแก่ที่มีหนวดขาวยาว ๆ
นั่งข้าง ๆ ด้วย คนแก่คนนั้นพูดกับเขาว่า "ข้าก็คือก้อนหินที่ตั้งอยู่
ข้างหมอนเจ้า เป็นเทพเจ้าดูแลแกะ เจ้าดูสิ แกะของข้าตัวอ้วนจึง
พวกเจ้าต้องรับข้าไปบูชาในหมู่บ้าน อย่างนี้ แกะในหมู่บ้านจะไม่
เกิดโรคใดและเติบโตขึ้น ไม่งั้น ข้าจะให้แกะของพวกเจ้าตายไป
หมด " คนแก่ตกใจตื่นมา ลืมตาดู ข้างตัวเขามีแต่กองหินขาว
คนแก่ทำตามคำพูดของคนแก่ในฝัน รีบใช้เสื้อหนึ่งแกะห่อก้อนหิน
ที่อยู่ข้างหมอน และแบกลงภูเขา เขาไล่แกะกลับบ้าน และเล่า
เรื่องในฝันให้ชาวบ้านฟัง ชาวบ้านรีบลงมือสร้างศาล และบูชาก้อน*

หินก้อนนั้นศาล จูตรูปเทียนและกราบไหว้ ข่าไก่อูชาก้อนหิน
จากนั้น แทะในหมู่บ้านหายจากโรคที่เป็นอยู่ และเติบโตดีขึ้น

(โอรสแห่งสวรรค์ป้ายเหยียน. 2556 : 93)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปเชื่อเรื่องความฝัน ชาวไปเชื่อว่าความฝัน
ที่คนเราฝันถึงมีประโยชน์และลางบอกเหตุต่อชีวิตประจำวันของชาวไปได้ ความฝันอาจจะมี
ความสัมพันธ์กับชีวิตของชาวไป และสามารถช่วยบอกถึงวิธีการแก้ไขปัญหาได้ ชาวไปเชื่อว่า ถ้าฝันถึง
วิธีการแก้ปัญหา ควรปฏิบัติตามความฝัน จะได้แก้ปัญหามาให้หมดไปได้

นิทานเรื่อง บ่อเกลือเขียวโหว่ กล่าวถึง แต่ก่อน ในหมู่บ้านเล็กแห่งหนึ่ง มีชายแก่
คนหนึ่งเช่าเงินไล่ควายไปกินหญ้า เวลาพักผ่อนเขาฝันว่ามีควายพิเศษตัวหนึ่งชวนเขาตามไปกับมัน
และได้เจอบ่อน้ำเกลือแห่งหนึ่ง พอเขาตื่นมา เขาก็ทำตามความฝันเดินตามควายไปก็พบบ่อเกลือ
จริง ๆ ดังตัวอย่าง

เวลาพักผ่อนเขาฝันว่าชายหนุ่มคนหนึ่งบอกเขาว่า เขาเป็น
ควายที่ชายแก่เลี้ยงไว้ตั้งนานตัวนั้น เขาขอบคุณชายแก่ที่เลี้ยงเขา
ให้ดี จึงจะส่งของขวัญให้ชายแก่ ในขณะนั้น ชายแก่ได้มองเห็นอยู่
ในพื้นที่หญ้าสีเขียว ๆ มีบ่อเกลือแห่งหนึ่ง ช่าง ๆ บ่อเต็มไปด้วย
เกลือสีขาว ๆ ชายแก่ตื่นเต้นมากจนตื่นนอน และเห็นควายที่เขา
เลี้ยงไว้ชวนเขาตามไป เมื่อไปถึงบ่อน้ำแห่งหนึ่ง ควายก็หายไป
ชายแก่ฉินหิวน้ำเลยตักน้ำมากิน และดีใจที่น้ำมีรสเค็ม เขาหาบ่อ
เกลือเจอแล้ว... เขาเลยรีบกลับไปบอกชาวบ้าน พวกเขาจึงตกลง
ย้ายบ้านตั้งถิ่นฐานใกล้บ่อน้ำเพื่อได้ผลิตเกลือ และนำไปขาย
ต่อมามีชาวไปได้ข่าวนี้ก็ย้ายมาอยู่ด้วยกัน ชาวบ้านจึงตั้งชื่อว่าบ่อ
เกลือเขียวโหว่ ชื่อหมายความว่าโยกย้ายมา

(บ่อเกลือเขียวโหว่. 2556 : 203)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปเชื่อเรื่องความฝัน ความฝันเป็นเรื่องที่
มหัศจรรย์ เพราะว่าเรื่องที่ฝันถึงอาจจะเกี่ยวกับอนาคตของชีวิตก็ได้ ชาวไปเชื่อว่าอาจจะมีผู้ช่วย
สามารถเข้าฝัน และบอกให้คำแนะนำได้ คำแนะนำเหล่านี้จะช่วยชาวไปให้มีชีวิตที่ดีขึ้น ชาวไปจึง
ยินยอมปฏิบัติตามความฝัน

นิทานเรื่อง รับนางจิงกุ กล่าวถึง มีสาวชาวไปคนหนึ่งชื่อจิงกุ ซึ่งเป็นเจ้าหญิงองค์ที่
สามของกษัตริย์ไป จิงกุชอบออกจากวังไปเล่นที่เขตไร่และภูเขา จึงเป็นเพื่อนกับลูกของชาวนา
ชาวเขา กษัตริย์รู้สึกเสียหน้า จึงเลือกคู่ให้จิงกุ แต่จิงกุไม่ยอมแต่งงานก็เลยหนีไป ได้พบรักและ
แต่งงานกับผู้ชายที่ชื่อซิ่นหลู ต่อมากษัตริย์ฝันว่ามีเทพเจ้ามาบอกว่าสามีของจิงกุมีความสามารถที่

เป็นกษัตริย์ได้ ต้องรับจัญญและสามีของเธอกลับมา กษัตริย์ก็ทำตามและทุกอย่างก็เป็นจริงตามความฝัน ดังตัวอย่าง

จัญญออกจากบ้านหลายปีแล้ว กษัตริย์ไปฝันถึงจัญญบ่อย ๆ ความฝันยังคล้าย ๆ กัน ซึ่งคือเทพเจ้าที่ฝันถึงแนะนำและช่วยเตือนกษัตริย์ว่านายซีหนูล้อมมีความสามารถที่สืบอำนาจของกษัตริย์ไปได้ ขุนนางและมวลอาณาประชาราษฎร์ก็แนะนำนายซีหนูล้อมให้กษัตริย์ไป เพราะว่ซีหนูล้อมเป็นผู้นำที่ช่วยชาวบ้านได้รับประโยชน์ กษัตริย์คิดอยู่นาน และตกลงรับจัญญและซีหนูล้อมกลับเข้าวังในที่สุด

(รับนางจัญญ. 2556 : 162)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปมีความเชื่อเรื่องความฝัน จนเฝ้าไปเชื่อว่าเทพเจ้าสามารถเข้าฝันเพื่อช่วยแนะนำและเตือนจนเฝ้าไปได้ ทำให้จนเฝ้าไปได้มีการตกลงกันที่ถูกต้องเหมาะสม คำแนะนำและคำเตือนที่ดี จนช่วยจนเฝ้าไปให้ประสบความสำเร็จและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในที่สุด

จากตัวอย่างที่ยกมา สรุปได้ว่า จนเฝ้าไปเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในฝัน มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง สิ่งที่จนเฝ้าไปพบในชีวิตจริง จนเฝ้าไปก็สามารถแสวงหาคำตอบในความฝันได้ เช่น วิธีการแก้ไขปัญหาที่พบในชีวิตจริง สิ่งที่จนเฝ้าไปต้องการ และคำเตือนต่าง ๆ เป็นต้น

4.3.4 ความเชื่อเรื่องผี

นิทานประเภทเรื่องผี เป็นนิทานที่แสดงให้เห็นถึงจิตวิทยา ความคิด และความเชื่อของจนเฝ้าไป ผีในนิทานของจนเฝ้าไปส่วนใหญ่จะเป็นผีร้าย และมีลักษณะคล้ายคลึงกัน นิทานเรื่องผีก็ทำให้นิทานมีความลึกลับ และเกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้น ในนิทานจนเฝ้าไป ชาวบ้านสามารถจับผีมาเลี้ยงได้ ดังนี้

นิทานเรื่อง หยางต้าหลางจับผี กล่าวถึง เวลาหยางต้าหลางขี่ม้ากลับบ้าน ได้พบเจอผีตัวหนึ่ง ดังตัวอย่าง

หยางต้าหลางรู้สึกแปลก เขาจนหันตัวไปดูข้างหลัง ก็ได้เห็นมีคนหนึ่งใส่เสื้อและหมวกสีขาวด้วย ขี่ม้ากับเขาแต่ไม่พูด ไม่หายใจ หน้าเคราห์ร้าย มันดูน่าเกลียดมาก หยางต้าหลางก็พูดในใจว่า มันอาจจะผีที่ชาวบ้านมักพูดถึง

(หยางต้าหลางจับผี. 2556 : 245)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านจนเฝ้าไปมีความเชื่อเรื่องผี โดยเชื่อว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัว มีลักษณะต่าง ๆ ที่แตกต่างไปจากคน เช่น ไม่ต้องกิน ไม่ต้องดื่ม น้ำ ไม่ต้องนอนหลับ

หน้าหม่นหมอง นอกจากนี้แล้ว ชาวไปสามารถยังจับผีมาเลี้ยงได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถของบุคคลธรรมดาจะมีอำนาจมากกว่าผี บุคคลจึงสามารถเป็นเจ้าของผีได้

นิทานเรื่อง นิทานผี กล่าวถึง ที่อำเภอหุยนหลงมีผู้ชายคนหนึ่งชื่อเต้าหยินแซ่เฉิน เขาเลี้ยงผีหลายตัว ผีตัวเหล่านี้สามารถช่วยเขาทำงานได้ แต่ผีมีความคิดของผี ผีจึงทำงานตามคำสั่งที่ตรงข้าม ดังตัวอย่าง

ในนาของบ้านเรามีหินจำนวนมาก เขาจึงพูดกับผีว่า
"หินหนึ่งก้อน แลกน้ำมัน 2 ซัด ไปเก็บหินที่อยู่นอกนาใสในนา ก็
แสดงว่าในนามมีน้ำมันเยอะ นานจะมีปุ๋ยมาก และอีกอย่าง ไปช่วย
เก็บขี้ควาย ขี้หมูในนาทิ้งออกไป เหม็น" ตามที่เล่ากันมาว่า ผีมัน
เป็นสมองผีจริง ๆ เมื่อพูดกับผี ต้องพูดในทางกลับกัน พวกผีฟังเต้า
หยินเฉินพูดจบ ก็ลงมือทำในทางกลับกัน หนึ่งคืนเท่านั้น หินที่อยู่
ในนาถูกเก็บทิ้งออกไป และขี้ควายขี้หมูที่อยู่นอกนาถูก
เก็บเข้านา

(นิทานผี. 2556 : 365)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปเชื่อเรื่องผี ชาวไปเชื่อว่า ในโลกของมนุษย์มีผีอาศัยอยู่ร่วมด้วย ผีจะคล้ายกับคนธรรมดา สามารถคิดได้ ทำงานได้ แต่ผีมักจะเป็นสิ่งที่ไม่ดี ชาวไปเชื่อว่าพวกเขาจะมีอำนาจเหนือว่าผี สามารถจับมาเลี้ยงไว้ได้ และควบคุมผีทำตามคำสั่ง เพราะชาวไปมียันต์ ซึ่งเป็นความสามารถที่ควบคุมผีไม่สามารถหนีไปได้

จากตัวอย่างที่ยกมา สรุปได้ว่า คนเผ่าไปมีความเชื่อเรื่องผี คนเผ่าไปเชื่อว่าผีอยู่รอบ ๆ ตัว ซึ่งผีมีลักษณะที่คล้ายกับคนธรรมดา เช่น มีหน้าตาร่างกายคล้ายกับคน มีสมองที่คิดได้ สามารถทำงานเหมือนคนธรรมดาได้ ต้องใส่เสื้อผ้าเหมือนคน เป็นต้น แต่คนจะมีอำนาจเหนือกว่าผีจึงทำให้คนสามารถใช้คาถาจับผีได้

สรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปสะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านชนเผ่าไปมีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องความฝัน และความเชื่อเรื่องผี โดยชาวไปเชื่อว่าเทพเจ้าต่างจะสามารถดูแลรักษาชาวบ้านและหมู่บ้านได้ ชาวไปจึงดำเนินชีวิตด้วยความดี เพราะเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว และชาวไปยังเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในฝัน อาจเป็นสิ่งที่จริงได้ ความฝันที่ชาวไปฝันจะสามารถช่วยชาวไปแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้แล้ว ชาวไปเชื่อว่าผีส่วนใหญ่มักจะเป็นผีร้าย และมีลักษณะคล้ายคลึงกับคนธรรมดา

4.4 ด้านประเพณี

ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปด้านประเพณี มีการเซ่นไหว้เทพเจ้า เป็นจุกและเจ้าแม่กวนอิม พิธีกรรมเย่าซานหลิง และตลาดนัดเดือน 3 ดังนี้

4.4.1 ประเพณีการเซ่นไหว้

ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปด้านประเพณีโดยเฉพาะประเพณี การเซ่นไหว้ ชาวบ้านชนเผ่าไปส่วนใหญ่นิยมไปเซ่นไหว้เทพเจ้า บอกความหวังให้แก่เทพเจ้า เพื่อได้รับความช่วยเหลือจากเทพเจ้า นอกจากนี้แล้ว สิ่งของที่นำมาเซ่นไหว้ก็สามารถส่งถึงคนที่ถูกเซ่นไหว้ได้ ก็ทำให้ชาวบ้านชนเผ่าไปมีกำลังใจที่ดีในการดำเนินชีวิตได้ ดังนี้

นิทานเรื่อง ลูกสาวของเป็นจุก กล่าวถึง ลูกสาวของเป็นจุกหน้าตาสวยงาม สามีภรรยาที่อยากได้ลูกสาวที่หน้าตาสวยงามเท่ากับลูกสาวของเป็นจุก ก็จะมาบูชาเซ่นไหว้เป็นจุก ดังตัวอย่าง

*วัดเทพเป็นจุกก็ยอมเจริญรุ่งเรือง ทั้งชายและหญิงที่แถว
หมู่บ้านก็มาเซ่นไหว้ และอธิษฐานว่าอยากได้ลูกสาวที่หน้าตาสวย
เหมือนลูกสาวเป็นจุก ทั้งชายหนุ่มก็อยากขอแต่งงานกับผู้หญิงที่
หน้าตาสวยงามเหมือนลูกสาวเป็นจุก*

(ลูกสาวของเป็นจุก. 2556 : 68)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านชนเผ่าไปนิยมเซ่นไหว้เทพเจ้า เนื่องจาก ชาวไปเชื่อว่ามีเทวดาคอยดูแลรักษาชาวบ้านและหมู่บ้าน ทำให้เกิดประเพณีการเซ่นไหว้ ซึ่งชาวบ้าน ชนเผ่าไปจะบอกความหวังให้แก่เทพเจ้า เพื่อจะได้รับความช่วยเหลือจากเทพเจ้า และทำให้มีความ สนับสนุนในใจ จิตใจเข้มแข็ง นอกจากนี้แล้ว สิ่งของที่นำมาเซ่นไหว้ก็สามารถส่งถึงคนที่ถูกเซ่นไหว้ได้ ก็ทำให้ชาวบ้านชนเผ่าไปสามารถดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีกำลังใจที่ดีได้

นิทานเรื่อง ไฟเข้าข้าง กล่าวถึง แต่ก่อน มียายแก่คนหนึ่งเคารพเชื่อถือเจ้าแม่กวนอิม เป็นอย่างยิ่ง มีรูปเจ้าแม่กวนอิมอยู่ในบ้าน ทุกคืนก็จะจุดไฟตะเกียงดวงหนึ่ง และเซ่นไหว้บูชาเจ้าแม่ กวนอิม ขอให้เจ้าแม่กวนอิมดูแลตนเอง ดังตัวอย่าง

*แต่ก่อน มียายแก่คนหนึ่งเคารพเชื่อถือเจ้าแม่กวนอิมเป็น
อย่างยิ่ง มีรูปเจ้าแม่กวนอิมอยู่ในบ้าน ทุกคืนก็จะจุดไฟตะเกียง
ดวงหนึ่งไว้ข้างหน้าของรูปเจ้าแม่กวนอิม ไหว้และได้ง้วนสาม
ครั้ง เอาผลไม้ น้ำและของหวานไว้ในโต๊ะข้างหน้ารูปเจ้าแม่กวนอิม
และเซ่นไหว้บูชาเจ้าแม่กวนอิม ขอให้เจ้าแม่กวนอิมดูแลตนเอง
ให้ดี*

(ไฟเข้าข้าง. 2556 : 335)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปมีประเพณีนิยมในการเซ่นไหว้เจ้าแม่กวนอิม เพราะชาวไปเชื่อว่าเจ้าแม่กวนอิมจะช่วยดูแลรักษาชาวไป ชาวไปอยากจะทำบุญกับเจ้าแม่กวนอิม จึงเอาผลไม้ น้ำ และของหวาน มาเซ่นไหว้เจ้าแม่กวนอิม หวังว่าเจ้าแม่กวนอิมมีของกินอย่างดี ก็จะช่วยดูแลรักษาตนเองได้ดีอีกด้วย ทำให้ชาวไปมีกำลังใจจะสู้ชีวิตเป็นไปด้วยดี

นิทานเรื่อง เกลือเทพ กล่าวถึง นางกู่หนุ่หาบ่เกลือจนเจอ และแจ้งให้ชาวบ้านทุกบ้านทราบ ทำให้ชาวบ้านมีเกลือกิน ร่างกายของชาวบ้านจึงแข็งแรงมากขึ้น หลังจากนั้นนางกู่หนุ่ตายไปแล้ว ชาวบ้านก็ไม่มีวันลืมบุญของนางกู่หนุ่ จึงสร้างศาลเจ้าบูชาเซ่นไหว้นางกู่หนุ่ ดังตัวอย่าง

*ชาวบ้านไม่ได้ลืมนางกู่หนุ่ที่หาบ่เกลือจนเจอ เนื่องจากมี
เกลือกิน ร่างกายของชาวบ้านแข็งแรงมากขึ้น ชาวบ้านจึงสร้าง
ศาลเจ้าและรูปปั้นให้นางกู่หนุ่ บูชาเซ่นไหว้ตามฤดูกาลด้วยใช้พีช
สัตว์ และผลไม้ต่าง ๆ เพื่อขอบคุณนางกู่หนุ่ที่เคยทำความดีให้แก่
ชาวบ้าน*

(เกลือเทพ. 2556 : 156)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนเผ่าไปมีประเพณีการเซ่นไหว้ ซึ่งบูชาเซ่นไหว้คนที่ทำประโยชน์ให้แก่คนเผ่าไป คนเผ่าไปจะนับถือคนเช่นนี้เป็นวีรบุรุษของคนเผ่าเอง ช่วยสร้างศาลเจ้าและรูปปั้นเพื่อรำลึกถึงผู้มีบุญคุณ นำพีช สัตว์ และผลไม้ต่าง ๆ มาบูชาเซ่นไหว้ผู้มีบุญคุณอยู่เสมอ เพื่อให้ลูกหลานรำลึกถึงบุญคุณของท่าน และผลจากการเซ่นไหว้จะส่งผลให้ลูกหลานอยู่อย่างมีความสุขต่อไป

จากตัวอย่างที่ยกมา สรุปได้ว่า คนเผ่าไปมีประเพณีการเซ่นไหว้ ซึ่งจะเซ่นไหว้เทพเจ้าเป็นเจ้าแม่กวนอิม และผู้บุญคุณของคนเผ่าไป เพื่อขอให้เทพเจ้าเป็นจุ เจ้าแม่กวนอิม และผู้บุญคุณคุ้มครองชีวิตของตัวเอง และเพื่อขอบคุณเทพเจ้าเป็นจุ เจ้าแม่กวนอิม และผู้บุญคุณที่ทำให้คนเผ่าไปมีโอกาสได้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขต่อไป

4.4.2 เทศกาลตลาดนัดเดือน 3

ตลาดนัดเดือน 3 เป็นเทศกาลและช่วงเวลาเปิดตลาดนัดที่เอิกเกริกมากของคนเผ่าไป บางที่เรียกว่าตลาดกวนอิมหรือเทศกาลกวนอิม เป็นเทศกาลที่ยิ่งใหญ่ของชาวไปที่อาศัยอยู่ที่เมืองต้าหลี่ เป็นงานยิ่งใหญ่ที่มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและวัฒนธรรมของชาวไปต่างชุมชน ปัจจุบันยังเพิ่มกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฉลองผลผลิตที่เก็บได้ด้วย และขอให้ปีใหม่นี้มีผลผลิตมากกว่าเดิม ชาวไปจะจัดตลาดทุกปีตั้งแต่วันที่ 15 ถึงวันที่ 20 เดือน 3 ทางจันทรคติ เพื่อรำลึกถึงการที่กวนอิมช่วยชาวไปลงโทษยักษ์ ชาวไปมีนิทานเล่าถึงความเป็มาของตลาดนัดเดือน 3 ดังนี้

นิทานเรื่อง ตลาดนัดเดือน 3 กล่าวถึง ความเป็นมาของเทศกาลตลาดนัดเดือน 3 ดังตัวอย่าง

แต่ก่อน ในเขตทะเลเออร์ให้มียักษ์ตัวหนึ่งชื่อหลอซะ มันมีความสามารถพิเศษ สามารถกลายเป็นคนได้ ชาวบ้านไม่สามารถเห็นตัวจริงของมัน แต่ยักษ์ตัวนี้กินตาของเด็กเป็นอาหาร ชาวบ้านกลัวมากถึงไม่กล้าปล่อยเด็กออกไป... มีอยู่วันหนึ่ง กวนอิมปลอมตัวเป็นพระ และมาจับยักษ์หลอซะไปคุมขังใต้ดิน และทองพระไตรปิฎกห้าวัน ชาวไปชอบคุณเจ้าแม่กวนอิม จึงตั้งวันที่เจ้าแม่กวนอิมจับยักษ์เป็นวันที่เปิดตลาด ทองพระไตรปิฎกและแลกเปลี่ยนสิ่งของกัน ซึ่งเป็นวันที่ 15 เดือน 3 ทางจันทรคติ

(ตลาดนัดเดือน 3. 2556 : 267)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปนับถือศาสนาพุทธ เชื่อว่าการทองไตรปิฎกสามารถช่วยคนร้ายเปลี่ยนใจกลับเป็นคนดีได้ เวลาถึงเทศกาลตลาดนัดเดือน 3 ชาวไปจะแต่งตัวเรียบร้อย จัดงานทองไตรปิฎก ชาวไปจะชวนกันมาเข้าร่วมงาน คนมีจำนวนมากแล้วทำให้เกิดโอกาสการแลกเปลี่ยน ชาวไปจึงหยิบสิ่งของที่เหลือมาด้วย และขายของในแถวสถานที่ที่ทองไตรปิฎก จึงทำให้เกิดเป็นตลาดขึ้น

4.4.3 เทศกาลเย่าซานหลิง

ทุกปีตั้งแต่วันที่ 23 ถึงวันที่ 25 เดือน 4 ทางจันทรคติ เป็นเทศกาลเย่าซานหลิงของชาวไป เทศกาลเย่าซานหลิงเป็นเทศกาลที่ยิ่งใหญ่ของชาวไป ชาวไปจะแต่งตัวเรียบร้อยมาเข้าร่วมพิธีกรรมเย่าซานหลิง ซึ่งเย่าซานหลิงก็คือพิธีกรรมการเดินรอบศาลเจ้าที่มีชื่อเสียงสามแห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าเซินหยวนชื่อ ศาลเจ้าซ้องเจ็งชื่อ และศาลเจ้าเออร์เหอชื่อ ศาลเจ้าสามแห่งนี้ล้วนเป็นซานลันหมายความว่าสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ชาวไปจะฉลองเทศกาลเย่าซานหลิงสามวัน ร้องเพลงและเต้นรำเพื่อขอให้ฟ้าฝนตกดี และเพื่อบูชาเทพเป็นจุดด้วย ขอให้เทพเจ้าเป็นจุดให้น้ำฝนอย่างดี หลังจากเทศกาลเย่าซานลันก็ถึงเวลาปลูกข้าว ชาวไปจะขอให้ฟ้าฝนดีและไม่แห้งแล้ง พวกเขาจะได้เก็บเกี่ยวที่ดีในปีนี้ นิทานชนเผ่าไปได้เล่าถึงความเป็นมาของเทศกาลเย่าซานหลิง ดังนี้

นิทานเรื่อง เทศกาลเย่าซานหลิง กล่าวถึง ความเป็นมาของเทศกาลเย่าซานหลิง ดังตัวอย่าง

แต่ก่อน มีกษัตริย์คนหนึ่งชื่อต้วนจงปาง เขามีความสามารถมากมาย รักประชาชนของเขา ทำให้ประชาชนได้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข แต่มีอยู่วันหนึ่ง กษัตริย์ต้วนจงปางไปเช่นไหว้บูชาเทพเจ้าที่ศาลเกิดป่วย ตายอยู่ในศาลแห่งนั้น ประชาชนเสียใจมาก ทั้งร้องไห้และอาลัย ชาวบ้านออกเดินทางไปจัดการเรื่องณาปนกิจ เผาศพกษัตริย์เป็นสามวันสามคืนที่ศาลเจ้า

เข็นหยวนซื้อ และศาลเจ้าเอ๋อเหอซื้อ หลังจากนั้น ประชาชน
นับถือกษัตริย์ตัวจางป่างเป็นเป็นจิวและสร้างศาลให้กษัตริย์
ตัวจางป่าง และตั้งชื่อว่าศาลเจ้าซ่งเซ็งซื้อ ต่อมา เมื่อถึง
วันที่ 23 เดือน 4 ทางจันทรคติ ประชาชนก็จัดงานใหญ่ เพื่อบูชา
กษัตริย์ตัวจางป่าง

(เทศกาลเย่าซานหลัง. 2556 : 271)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไปเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่กับธรรมชาติ
เพราะว่าชาวไปดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมเกษตรกรรม ทำนาปลูกข้าวเป็นหลัก ถ้าอยากได้
การเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยวที่ดี ฟ้าฝนก็ต้องดี ชาวไปจึงขอให้เทพเจ้าเป็นจิว ดูแลฟ้าฝนให้ดี
จึงจัดงานพิธีกรรมเย่าซานหลังเพื่อขอฟ้าฝนที่ดีจากเทพเจ้าเป็นจิวก่อนที่จะปลูกข้าว

จากตัวอย่างที่ยกมา สรุปได้ว่า ชาวไปมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ประเพณี
การเซ่นไหว้ และเทศกาลตลาดนัดเดือน 3 เกี่ยวกับศาสนาพุทธ เทศกาลเย่าซานหลังเกี่ยวกับศาสนา
เป็นจิว ก็เพื่อแสดงความขอบคุณและเคารพรักเทพเจ้าต่าง ๆ ที่ช่วยดูแลรักษาชาวไปได้อย่างดี

สรุปได้ว่า ด้านชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าไปเป็นแบบเรียบง่าย ถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้แหล่งน้ำ
ภูเขา และพื้นที่ราบลุ่ม การคมนาคมของชนเผ่าไป ส่วนมากคือ ใช้ม้า เกี้ยว และเรือ เป็นยานพาหนะ
หรือเดินทางด้วยเท้า ด้านการประกอบอาชีพ ชาวบ้านชนเผ่าไปได้ประกอบอาชีพทำนา เลี้ยงสัตว์
ทอผ้า ตัดฟัน ทำประมง ค้าขาย และด้านค่านิยม พบว่าชาวบ้านชนเผ่าไปมีค่านิยมเกี่ยวกับ
ความขยันหมั่นเพียร ความกล้าหาญ การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การเลือกคู่ครอง และการใช้สติปัญญา
ด้านความเชื่อพบว่าชาวไปมีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่อง
ความฝันและความเชื่อเรื่องผี นอกจากนี้ยังพบประเพณีการเซ่นไหว้ เทศกาลตลาดนัดเดือน 3 และ
เทศกาลเย่าซานหลัง ซึ่งชาวไปจะเคารพบูชาเทพเจ้าเพราะเป็นประเพณีสำคัญของชาวบ้านชนเผ่าไป
ที่จะขอบคุณและเคารพรักเทพเจ้าต่าง ๆ ที่ช่วยดูแลรักษาชาวไปด้วยดีตลอดมา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน และเพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยคัดเลือกนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไปใน สาธารณรัฐประชาชนจีน จากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีนยูนนานฉบับต่าง ๆ จำนวน 160 เรื่อง โดยสรุปผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 การศึกษาลักษณะเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

ในการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และแปลนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปภาษาจีนเป็นภาษาไทยตามประเภทของนิทานพื้นบ้านทั้งหมด 10 ประเภท ได้แก่ ตำนานปรัมปรา นิทานศาสนา นิทานคติ นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานประจักษ์ นิทานอธิบายเหตุ นิทานเรื่องสัตว์ นิทานเรื่องผี และนิทานมุขตลก มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ตำนานปรัมปรา

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทตำนานปรัมปรารวมทั้งตำนานด้านการสร้างโลก ตำนานด้านธรรมชาติ และตำนานด้านการช่วยชีวิตมนุษย์ ตำนานด้านการสร้างโลกเป็นนิทานที่มีเนื้อหาอธิบายความเป็นมาของโลก มนุษย์ และชนเผ่าไปตามความคิดของชนเผ่าไป ชนเผ่าไปคิดว่าตนเองเป็นลูกหลานของมังกรที่มีความกล้าหาญและความสามารถ ตำนานด้านธรรมชาติเป็นนิทานที่อธิบายถึงความเป็นมาของธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในสังคมของชนเผ่าไป ได้แก่ ความเป็นมาของแสงสว่าง พระอาทิตย์ ดวงจันทร์ และข้าว เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับชนเผ่าไป ส่วนตำนานการช่วยชีวิตมนุษย์มีเนื้อหาอธิบายถึงเจ้าแม่กวนอิมและมังกรช่วยเหลือชีวิตของชนเผ่าไป

2. นิทานศาสนา

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานศาสนารวมทั้งนิทานเกี่ยวกับศาสนาเป็นจุ และนิทานเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม มีเนื้อหาที่เล่าเกี่ยวกับศาสนาเป็นจุ ซึ่งเป็นศาสนาเฉพาะของ

ชนเผ่าไป เทพเจ้าเป็นจุมมีความสามารถและมีหน้าที่ที่ต่างกัน โดยเป็นเทพเจ้าที่มีอำนาจสูงสุดสำหรับชนเผ่าไป ชนเผ่าไปเชื่อว่าหมู่บ้านและชนเผ่าไปมีเทพเจ้าเป็นจุดแลร์รักษา เป็นจุดที่อยู่แต่ละที่จะมีหน้าที่ต่างกัน เช่น ช่วยดูแลรักษาชาวบ้านไกลจากโรค ช่วยดูแลเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน ช่วยดูแลพืชของชาวบ้าน เป็นต้น ส่วนนิทานเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิมเป็นนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิม ชนเผ่าไปบางส่วนเชื่อว่าเจ้าแม่กวนอิมเป็นเทวดาองค์หนึ่งที่มีความสามารถพิเศษ มีจิตใจดีงาม มีน้ำใจ และช่วยรักษาชีวิตของมนุษย์ จึงเป็นตัวแทนของความเมตตา

3. นิทานคติ

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานคติมีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นความดีและความร้ายของชนเผ่าไป เพื่อใช้สั่งสอนอบรม ให้ความสว่างทางด้านสติปัญญา จะได้รับความจริงของชีวิต ตัวละครในนิทานเป็นสัตว์และบุคคลธรรมดา มีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายร้าย ในที่สุดฝ่ายดีมักจะเอาชนะจากฝ่ายร้ายได้ ถึงแม้ว่าฝ่ายร้ายอาจจะมีความสามารถมากกว่าฝ่ายดี บางทีฝ่ายร้ายจะสำเร็จ ทำให้เดือนผู้ฟังได้

4. นิทานมหัศจรรย์

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานมหัศจรรย์มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทวดา ของวิเศษ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในนิทานมักจะมีฉากสวรรค์และป่าหิมพานต์ ตัวละครมีเทพเจ้า คน พืช และสัตว์ เล่าถึงการเหาะเหินเดินอากาศ เทพเจ้า การแปลงกาย การใช้เวทมนตร์ และสิ่งของวิเศษ

5. นิทานชีวิต

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานชีวิตเป็นนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของชนเผ่าไป ชนเผ่าไปในนิทานชีวิตเป็นมนุษย์ธรรมดาที่มีนิสัยทั้งข้อดีและข้อเสีย จึงมีทั้งคนดีและคนร้าย เนื้อหาของนิทานเล่าถึงนิสัยของชนเผ่าไป นิสัยที่ดีคือมีความพยายาม ความอดทนอดกลั้น มีความสามารถ และการใช้สติปัญญามาแก้ปัญหาและอุปสรรค ส่วนนิสัยที่ไม่ดีคือมีความละโมภ ความเกียจคร้าน และรังแกคนที่อ่อนแอกว่า แต่กลัวคนที่แข็งแรงกว่า ซึ่งเนื้อหา นิทานได้เล่าถึงชีวิตของชนเผ่าไปในอดีตใช้ชีวิตในสังคมเกษตร ทำนา ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก

6. นิทานประจําถิ่น

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานประจําถิ่นมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่ บุคคลในประวัติศาสตร์ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในศาสนา นิทานเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่อธิบายถึงความเป็นมาของชื่อสถานที่ แม่น้ำ ภูเขา และศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ในเมืองด้าหลี่ นิทานเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์มีเนื้อหาที่อธิบายถึงบุคคลสำคัญและมีชื่อเสียงสำหรับชนเผ่าไป นิทานเกี่ยวกับสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในศาสนามีเนื้อหาอธิบายถึงความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนา เช่น พระพุทธรูป คำโคลงคู่ในศาล เป็นต้น

7. นิทานอธิบายเหตุ

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานอธิบายเหตุมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอธิบายลักษณะนิสัยของสัตว์และมนุษย์ การอธิบายความเชื่อและพิธีกรรม การอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ มีการเล่าอย่างตรงไปตรงมาเพื่ออธิบายความเชื่อ พิธีกรรม ธรรมชาติ สัตว์ พืช และสิ่งต่าง ๆ ว่าทำไมสิ่งใดสิ่งหนึ่งจึงมีลักษณะเช่นนั้นตามความคิดของชนเผ่าไป

8. นิทานเรื่องสัตว์

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานเรื่องสัตว์มีเนื้อหาเกี่ยวกับมังกร เสือ และสัตว์อื่น ๆ โดยชนเผ่าไปเชื่อว่าตนเองเป็นลูกหลานของมังกร จึงมีนิทานที่เกี่ยวกับมังกรเป็นจำนวนมากที่สุด นอกจากนี้แล้ว ยังเล่าถึงสัตว์ที่อยู่รอบ ๆ ตัว เช่น ควาย ไก่ นก เป็นต้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสัตว์ การต่อสู้กันระหว่างมนุษย์กับสัตว์ มนุษย์กลายเป็นสัตว์ เช่น เสือ มังกร เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว สัตว์ต่าง ๆ จะมีนิสัยต่างกัน เช่น ควายมีนิสัยซื่อสัตย์ซื่อตรง ปากแข็ง ชอบแก้แค้น ไก่มีนิสัยหยิ่ง ตรงไปตรงมา เป็นต้น

9. นิทานเรื่องผี

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทนิทานเรื่องผีมีเนื้อหาเกี่ยวกับผี ผีในนิทานชนเผ่าไปมีมากมายหลายลักษณะ เช่น ไม่ต้องกิน ไม่ต้องดื่ม น้ำ ไม่ต้องนอนหลับ ใบหน้าหม่นหมอง เป็นต้น เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ยันต์และคาถาคควบคุมผี ยันต์และคาถามักจะอยู่บนเสื้อผ้าผี ไม่สามารถชักผ้าให้ผีได้ ไม่เช่นนั้นผีจะหนีไปได้ มีการเลี้ยงผี มนุษย์จึงเป็นเจ้าของผีได้ ผีในนิทานของชนเผ่าไปส่วนใหญ่จะเป็นผีร้าย

10. นิทานมุขตลก

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปประเภทมุขตลกมีเนื้อหาที่เล่าเพื่อความบันเทิงในชีวิตประจำวันของชนเผ่าไป มีเนื้อหาเกี่ยวกับความฉลาด ความโง่ ความขี้เกียจและความจอมปลอมของชาวไปในชีวิตประจำวัน เช่น เด็ก ๆ เอาชนะผู้ใหญ่ด้วยความฉลาด คนขี้เกียจเกิดใหม่หลายครั้งก็ไม่อยากทำงานจนถึงเกิดเป็นกระโถนปัสสาวะ ยายแก่เคารพความดีแต่กลับไปทำร้ายคนอื่น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความสนุกสนานกับผู้ฟังได้

5.1.2 การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามประเด็นด้านภาพสะท้อนสังคมทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม ความเชื่อ และประเพณี มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านชีวิตความเป็นอยู่

ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปด้านชีวิตความเป็นอยู่พบว่าชนเผ่าไปตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้แหล่งน้ำ ภูเขา และพื้นที่ราบลุ่ม ทำให้ชนเผ่าไปประกอบอาชีพทำนา เลี้ยงสัตว์ ทอผ้า ตัดฟัน ทำประมง และค้าขาย มีวิถีชีวิตอยู่ในสังคมเกษตร การคมนาคมยังด้อยพัฒนา ชนเผ่าไปจึงเดินทางโดยใช้ม้า เกี้ยว เรือไม้ไผ่ และการเดินเท้า แสดงถึงชนเผ่าไปดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย และยากลำบาก

2. ด้านค่านิยม

ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปด้านค่านิยมพบว่าชนเผ่าไปมีค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร ความกล้าหาญ การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การเลือกคู่ครอง และการใช้สติปัญญา ชนเผ่าไปขยันทำงาน ขยันหมั่นเพียรก็เป็นตัวอย่างดีที่ผู้ใหญ่สอนให้ลูกหลาน ยิ่งขยันก็ยิ่งใกล้กับเป้าหมายของชีวิตมากขึ้น ชนเผ่าไปไม่ยอมแพ้ สามารถเผชิญหน้ากับอุปสรรคอย่างกล้าหาญ นิยมเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพราะผู้ใหญ่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่าเด็ก ฟังผู้ใหญ่จะได้ช่วยลดอุปสรรคได้ การเลือกคู่เป็นสิทธิ์ของพ่อแม่ ลูกจะไม่มีสิทธิ์ที่ได้เลือกคู่ของตนเอง

3. ด้านความเชื่อ

ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปด้านความเชื่อพบว่ามีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า กฎแห่งกรรม ความฝัน และเรื่องผี ชนเผ่าไปเชื่อว่าหมู่บ้านมีเทวดาคอยดูแล รวมทั้งเป็นจุและเจ้าแม่กวนอิมก็จะช่วยรักษาชีวิตชนเผ่าไป เทวดามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นเครื่องมือช่วยชาวบ้านได้ เช่น ยันต์สามารถควบคุมผีได้ เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ชนเผ่าไปยังเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม การทำความดีจะได้รับความช่วยเหลือ แต่หากทำร้ายคนอื่น จะได้รับผลไม่ดีตอบแทน เพราะทุกอย่างจะมีผลกลับมาต่อตนเอง ทำร้ายคนอื่นเท่าไร ก็ย่อมได้รับความร้ายเท่านั้น

4. ด้านประเพณี

ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปด้านประเพณีพบว่าประเพณีการเซ่นไหว้เป็นจำนวนมากที่สุด ชนเผ่าไปนิยมเซ่นไหว้เทพเจ้า บอกสิ่งที่ยุติธรรมแก่เทพเจ้า เพื่อได้รับความช่วยเหลือจากเทพเจ้า สิ่งของที่นำมาเซ่นไหว้ก็สามารถส่งถึงคนที่ถูกเซ่นไหว้ได้ นอกจากนี้แล้ว เทศกาลตลาดนัดเดือน 3 และเย่าซานหลิง เป็นเทศกาลเฉพาะของชนเผ่าไป ถือเป็นสัญลักษณ์ของชนเผ่าไปได้ ซึ่งเทศกาลตลาดนัดเดือน 3 เกี่ยวกับศาสนาพุทธ เทศกาลเย่าซานหลิงเกี่ยวกับศาสนาเป็นจุ จัดขึ้นเพื่อแสดงความขอบคุณและแสดงเคารพรักเทพเจ้าที่ช่วยดูแลรักษาชนเผ่าไปได้อย่างดี

5.2 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบผลการวิจัยว่า นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป๋แต่งขึ้นโดยใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้านชนเผ่าไป๋ เพื่อบันทึกวิถีชีวิตของชนเผ่าไป๋ในแต่ละยุคสมัย ผู้วิจัยคัดเลือกนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋จำนวน 160 เรื่อง นิทานเหล่านี้มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับสิ่งรอบตัวชนเผ่าไป๋ สามารถแบ่งตามลักษณะเนื้อหาเป็น 10 ประเภท ได้แก่ 1) ตำนานปรัมปรา 12 เรื่อง 2) นิทานศาสนา 24 เรื่อง 3) นิทานคติ 12 เรื่อง 4) นิทานมหัศจรรย์ 5 เรื่อง 5) นิทานชีวิต 8 เรื่อง 6) นิทานประจำถิ่น 33 เรื่อง 7) นิทานอธิบายเหตุ 23 เรื่อง 8) นิทานเรื่องสัตว์ 33 เรื่อง 9) นิทานเรื่องผี 3 เรื่อง และ 10) นิทานมุขตลก 7 เรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของประเภทนิทานพื้นบ้านที่ ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551 : 89-91) กล่าวว่า ตามลักษณะเนื้อหาและรูปแบบ นิทานพื้นบ้านของไทยสามารถแบ่งออกเป็น 11 ประเภท ได้แก่ ตำนานปรัมปรา นิทานศาสนา นิทานคติ นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานประจำถิ่น นิทานอธิบายเหตุ นิทานสัตว์ เรื่องผี มุขตลกและเรื่องไม้ และนิทานเข้าแบบ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่ CHUNLI CAI (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องนิทานพื้นบ้านไทใต้คง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้านไทใต้คง ผลการวิจัยพบว่า นิทานพื้นบ้านไทใต้คงที่รวบรวมมาทั้งหมด 71 เรื่องนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่ นิทานเทพปกรณัม เทพปกรณัม 4 เรื่อง นิทานศาสนา 8 เรื่อง นิทานคติ 15 เรื่อง นิทานมหัศจรรย์ 2 เรื่อง นิทานชีวิต 4 เรื่อง นิทานประจำถิ่น 7 เรื่อง นิทานอธิบายเหตุ 13 เรื่อง นิทานสัตว์ 6 เรื่อง นิทานเรื่องผี 3 เรื่อง และ นิทานอื่น ๆ อีก 9 เรื่อง

2. การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนพบว่า นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋แสดงให้เห็นถึงสังคมและวัฒนธรรมของชนเผ่าไป๋ในด้านชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี ในสังคมของชนเผ่าไป๋ ชนเผ่าไป๋เชื่อเรื่องเทพเจ้าเป็นจุ ชนเผ่าไป๋นับถือเทพเจ้าเป็นจุเป็นเทพเจ้าอันสูงสุด ชนเผ่าไป๋นับถือมากจนทำให้เกิดศาสนาเป็นจุ เป็นศาสนาหลักของชนเผ่าไป๋ เทพเจ้าเป็นจุแต่ละท่านจะทำหน้าที่แตกต่างกัน อาจจะช่วยดูแลรักษาชาวบ้านชนเผ่าไป๋และหมู่บ้าน ช่วยดูแลรักษาโรค ช่วยปกป้องฟ้าฝนดี เป็นต้น แม้ว่ามีหน้าที่ต่าง ๆ แต่เป็นจุทุกท่านก็เป็นผู้ช่วยเหลือชนเผ่าไป๋ สังคมของชนเผ่าไป๋เป็นสังคมเกษตร มักจะเชื่อมีเทพเจ้าดูแลรักษาชนเผ่าอยู่เสมอ ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าเป็นจุเป็นความเชื่อเฉพาะของชนเผ่าไป๋เอง ทำให้เห็นความคิดของชนเผ่าไป๋ว่า ผู้ที่เคยช่วยเหลือชนเผ่าไป๋ แม้ว่าจะเสียแล้ว แต่ยังช่วยดูแลรักษาชนเผ่าไป๋อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านภาพสะท้อนสังคมจากนิทานที่ ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551 : 81-82) ที่กล่าวว่า แม้วานิทานจะเป็นเรื่องของจินตนาการ แต่เนื่องจากผู้เล่า

นิทานเป็นสมาชิกของสังคม นิทานจึงมักสะท้อนให้เห็นลักษณะของสังคม วิถีชีวิต ตลอดจนทัศนคติ ความคิดเห็นของคนในสังคมนั้นไม่มากนักน้อย และยังมีความเชื่อทางไสยศาสตร์ด้วย และสอดคล้องกับ งานวิจัยที่ ZHAO PENG (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านภาคเหนือ ของไทยกับนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของจีน ผลการวิจัยพบว่า ภาคเหนือของไทยมีความเชื่อทาง พระพุทธศาสนา ส่วนชาวบ้านชนเผ่าจ้วงมีความเชื่อทางพระพุทธศาสนา และยังมีนับถือเทพเจ้า ได้แก่ นับถือเจ้าแม่กวนอิม เจ้าพ่อกวนอู นางฟ้า และพญามังกร ซึ่งในนิทานพื้นบ้านทั้งสองชาติ มีความเชื่อ ทางพระพุทธศาสนาเหมือนกันคือ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม นอกจากนี้แล้ว ยังสอดคล้องกับ งานวิจัยที่ MA HONGMEI (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องวิเคราะห์การรักษาสืบทอดวัฒนธรรมเป็นจู่ของ ชนเผ่าไป๋ของรัฐบาลเมืองต้าหลี่ ผลการวิจัยพบว่า ชาวไป๋นับถือเทพเจ้าเป็นจู่เป็นเทพเจ้าอันสูงสุด เทพเจ้าเป็นจู่เป็นเทพเจ้าเฉพาะของชนเผ่าไป๋ เทพเจ้าเป็นจู่จึงถือเป็นสัญลักษณ์ของชนเผ่าไป๋ ชนเผ่าไป๋จึงให้ความสำคัญกับการรักษาสืบทอดวัฒนธรรมเป็นจู่อย่างยิ่ง เพราะความเชื่อเรื่องเป็นจู่ เป็นความเชื่อหลักของชาวไป๋ เพื่อรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมเป็นจู่ นอกจากนี้แต่งหนังสือที่ เกี่ยวกับเป็นจู่ สนับสนุนงานการฉลองเทศกาลเป็นจู่แล้ว รัฐบาลยังต้องสนับสนุนองค์พัฒนาเอกชน มารักษาสืบทอดวัฒนธรรมเป็นจู่พร้อมกัน ขณะเดียวกัน ยังต้องแสวงหาแนวคิดในวัฒนธรรมเป็นจู่ที่ เหมือนกันกับคุณค่าทางสังคมนิยม และใช้ประโยชน์คนสำแดงความกระตือรือร้นทางการสั่งสอนกลุ่ม เกลาออกมา สัมผัสสมานสามัคคีชนเผ่าต่าง ๆ ในเขตชายแดน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐ ประชาชนจีน มีข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาวิเคราะห์ภาษา สังคม และวัฒนธรรมในวรรณกรรมประเภทอื่นของชนเผ่าไป๋ เช่น เพลงพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ สำนวนสุภาษิตชนเผ่าไป๋ เป็นต้น
2. ควรศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าอื่น ๆ ในสาธารณรัฐประชาชนจีน เช่น ชนเผ่าฮานี ชนเผ่าอี เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ขนิษฐา จิตชินะกุล. (2545) **คติชนวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2547) **นวนิยายกับสังคมไทย 2475-2500**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรุทธิ์ คุปต์ธนโรจน์. (2551) **นิทานจีนชุดยี่สิบสี่ยอดกตัญญู : การดำรงอยู่และวิธีการนำเสนอในสังคมไทยปัจจุบัน**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2551) **นิทานพื้นบ้านศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545) **นิทานพื้นบ้านศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาร์ค เกียง อิน. (2549) **วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเกาหลี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชัย ศรีภูไฟ. (2542) **วรรณคดี สังคมและการเมือง**. อุบลราชธานี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- มนธิรา ราโท. (2555) “ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมจากนิทานพื้นบ้านภาคใต้ของเวียดนาม” ใน **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ฉบับพิเศษพิพิธศานาภาษาและวัฒนธรรมเวียดนาม**. 8 (พิเศษ) หน้า 49-85.
- มัลลิกา คณานุรักษ์. (2550) **คติชนวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556) **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- รินฤทัย สัจพันธ์ และ ธัญญรัตน์ ปาณะกุล. (2552) **อิทธิพลต่างประเทศในวรรณกรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุ่งวิทย์ สุวรรณอภิชน. (2546) **วรรณคดีการเมืองกับสังคมรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2418-2421)**. ปทุมธานี : วิชญา.
- วัชรภรณ์ ดิษฐบ้าน. (2549) **ถ้อยแถลงจากผู้เขียน**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร เกษประทุม. (ม.ป.ป.) **นิทานพื้นบ้าน**. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2544) **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ธรรมชาติ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วราภา เลหาเพื่อแสง. (2547) **นิทานประจำถิ่นล้านนา เล่ม 2**. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุกัญญา สุฉายา. (2556) **วรรณกรรมมุขปาฐะ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา จรจิตร. (2543) **มนุษย์กับวรรณกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สุมาลย์ พงษ์ไพบูลย์. (2542) **คติชนวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุไลน์วรรณ พิชิตกุล. (2545) **การศึกษานิทานพื้นบ้านจังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาไทยศึกษา) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อารีย์ ทองแก้ว. (2547) **ภาพสะท้อนของนิทานพื้นบ้านไทยเขมร บ้านสะเดา ตำบลนาบัว อำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อิงอร สุพันธ์วัฒน์. (2551) **รัก ทุกข์ สุข โศกในงานวรรณกรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สร้างสรรค์บุ๊คส์.
- อภิวัฒน์ สุธรรมดี. (2558) **คติชนวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาไทยและไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- BAI GENSHENG. (2556) **หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน**. ปักกิ่ง : เจอเสอฉานชวน.
- BAI YUQIN. (2560) **วิเคราะห์การรักษาสืบทอดความคิดเชิงกลมกลืนของชนเผ่าไป๋ : กรณีศึกษาเมืองต้าหลี่**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการศึกษาดูแลวัฒนธรรมและการเมือง) มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยยูนนานนอร์มอล.
- CHUNLI CAI. (2555) **นิทานพื้นบ้านไทใต้คง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาไทยศึกษา) ธนบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- DALIWENHUAJU. (2542) **ทัศนียภาพของต้าหลี่**. มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน : ยูนนานเร็นมิ่ง.
- _____. (2541) **เดินทางไปต้าหลี่**. มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน : ยูนนานเร็นมิ่ง.
- HU RONG. (2557) **วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของความเคารพบูชาบรรพบุรุษของชนเผ่าไป๋ในหมู่บ้านกุเชิงซุน**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาศาสนา) มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยยูนนาน.
- LI HUIFANG. (2547) **วรรณกรรมพื้นเมืองของจีน**. มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน : มหาวิทยาลัยหวู่ฮั่น.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- LIU HONG. (2551) “นิทานวีรบุรุษในวรรณคดีพื้นเมืองของยูนนาน” ใน วารสารยูนนานมิ่งจู้ต้าเส. 25 (6) หน้า 125-129.
- MA HONGMEI. (2558) **วิเคราะห์การรักษาสิบทอวัฒนธรรมเป็นजूของชนเผ่าไปของรัฐบาลเมืองต้าหลี่**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ) มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยการคลังและเศรษฐศาสตร์ยูนนาน.
- SHENG LI. (2558) **ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานจีนที่แปลเป็นภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- WAN JIANZHONG. (2549) **ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณกรรมพื้นเมือง**. ปักกิ่ง : มหาวิทยาลัยปักกิ่ง.
- XI JINPING. (2558) **หนังสือคำพูดที่สำคัญของซีจิ้นผิงในงานประชุมศิลปวรรณคดี**. ปักกิ่ง : ปักกิ่งเสวซี.
- XIE DONGGU. (2556) **ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในนิทานพื้นบ้านจังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- YE WENXIN. (2556) **วิเคราะห์ความกตัญญูที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไป**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการศึกษาดูมการณ์และการเมือง) มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยต้าหลี่.
- ZHANG LI. (2558) **การวิเคราะห์คุณค่าของคุณธรรมจริยธรรมในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไปในต้าหลี่**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการศึกษาดูมการณ์และการเมือง) มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยต้าหลี่.
- ZHAO PENG. (2558) **การศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านภาคเหนือของไทยกับนิทานพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของจีน**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ฐานข้อมูลออนไลน์

“ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศจีน” (8 กรกฎาคม 2553) [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

https://metchs.blogspot.com/2010/07/blogpost_7979.html

(5 มิถุนายน 2561)

บรรณานุกรม (ต่อ)

“นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋” (10 ธันวาคม 2553) [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

http://special.yunnan.cn/feature3/html/201012/10/content_1436318.htm

(25 พฤษภาคม 2561)

“ประวัติศาสตร์ไป๋” (4 กันยายน 2552) [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

http://www.china.com.cn/aboutchina/zhuanti/bzfq09/2009/04/09/content_17579363.htm (5 มิถุนายน 2561)

“ประวัติศาสตร์ชนเผ่าไป๋” (27 สิงหาคม 2559) [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

<https://baike.baidu.com/item/%E7%99%BD%E6%97%8F/131111>

(25 พฤษภาคม 2561)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 2 สิงหาคม 2561

ชื่อเรื่อง วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน
สาธารณรัฐประชาชนจีน

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ Miss Gao Xilan

คณะวิชา/หลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
ประกาศเสดซิงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพยัคฆ์)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 2 สิงหาคม 2561

เลขที่รับรอง

อ.695/2561

วันที่ให้การรับรอง: 2 สิงหาคม 2561

วันหมดอายุใบรับรอง: 1 สิงหาคม 2563

ภาคผนวก ข
รายชื่อนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยรวบรวมศึกษานิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋ของเมืองต้าหลี่จากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน (中国民间故事全书 zhōngguómínjiāngùshìquánshū) หนังสือชุดนี้เป็นหนังสือที่แต่งขึ้นจากโครงการช่วยรักษามรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านของจีน เป็นหนังสือรวมนิทานได้มากที่สุดและละเอียดที่สุดในจีน พิมพ์ที่สำนักพิมพ์เจ้อเสอฉ่านชวนที่ปักกิ่งในปี พ.ศ. 2556 โดย BAI GENGSHEG ผู้วิจัยรวบรวมศึกษานิทานพื้นบ้านชนเผ่าไป๋จากหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีนยูนนานฉบับต่าง ๆ ทั้งหมด 160 เรื่อง ดังต่อไปนี้

หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับต้าหลี่ (จำนวน 32 เรื่อง)

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
1	เมืองเห่อท้อ	hètuò	鹤拓
2	นิทานจิวล้ง	jiǔlóngshénhuà	九隆神话
3	เจ้าแม่กวนอิมลงโทษปีศาจ	guānyīnzhi luóshà	观音治罗刹
4	การขว้างปาก้อนหินขัดขวางทหาร	fùshí zǔbīng	负石阻兵
5	นิทานกษัตริย์ไป๋	báiwángdechúánshuō	白王的传说
6	มังกรเหลืองเล็ก	xiǎohuánghóng	小黄龙
7	มังกรแม่แห่งหมู่บ้านลิ่วเท้าซุน	lǜtáocūnlóngmǔ	绿桃村龙母
8	หินสาวสวย	měinǚshí	美女石
9	ราชามังกรแห่งทะเลเอ่อไห่เซี่ย	ěrhǎilóngwángqǐngkè	洱海龙王请客
10	เทพเจ้าพระอาทิตย์	tàiyángshén	太阳神
11	เทพเป็นจู้ตันจงปาง	zhōngyāngběnzhǔduàn zōngbǎng	中央本主段宗榜
12	รับนางจิงกุ	jiējīngū	接金姑
13	เทพเจ้าฝนหลี่ตั้งก่อ	yǔshénlǐdìngguó	雨神李定国
14	ซานซิงไท่จื่อ	sānxīngtàizǐ	三星太子
15	นายตันซือเฉิง	duànchìchéng	段赤城
16	นายตู้เข้าชวน	dùcháoxuǎn	杜朝选
17	เมฆหวังฟูหยุน	wàngfūyún	望夫云
18	หมู่บ้านอันเจียวจง	ānjiǎozhuāng	鹤角庄

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
19	เมืองสี่โจว	xǐzhōu	喜洲
20	หมู่บ้านห้ายินซุน	hǎiyìncūn	海印村
21	นิทานของนายหยางก้วยโล้ว	yángguì lóudegùshì	杨桂楼的故事
22	ขอเอามูลไก่	yào jī fèn	要鸡粪
23	เทพเจ้าภูเขาไม่พูด เสือไม่กัด	shānshénbùkāikǒulǎo hǔbùyǎorén	山神不开口老虎不 咬人
24	ลม	fēng	风
25	ดอกไม้	huā	花
26	หิมะ	xuě	雪
27	พระจันทร์	yuè	月
28	เทศกาลเฝ้าซานหลิง	ràosānlíng	绕三灵
29	ดอกไม้ชาเขา	shāncháhuā	山茶花
30	ตลาดเดือนสาม	sānyuèjiē	三月街
31	หมอยอดเยี่ยมชื่อเม็งยิว	yàoshénmèngyōu	药神孟优
32	เผาอาคารของหมิง	huǒshāosōngmínglóu	火烧松明楼

หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับเขียนชวน (จำนวน 61 เรื่อง)

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
1	แสวงหาแสงอันสว่าง	xúnzhǎoguāngmíng	寻找光明
2	ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ มาจากไหน	rìyuècóngnǎerláizhāi	日月从哪儿来
3	พี่น้องมังกร	lóngxiōnglóngdì	龙兄龙弟
4	นายตนแก้วเหล้ากับนางซีแก้วเหล้า	dōngguāldǎoyǔxīguāldǎo	东瓜佬与西瓜佬
5	ต้นไม้อ้วนข้าว	dàozi shù	稻子树
6	ภูเขาผิเฝ้าซาน	shíbǎoshān	石宝山
7	ภูเขาผิเฝ้าจงซาน	shízhōngshān	石钟山
8	ศาลเฝ้าเซียงซือ	bǎoxiāngsì	宝相寺
9	ต้นชาแห่งศาลไม่หยุนจูบ	hǎiyúnjūcháshù	海云居茶树
10	พระพุทธรูปเพยหลายไฝ	fēiláifó	飞来佛

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
11	รักษาโรคแก่มังกรแห่งภูเขา ฉือเป่าซาน	gěibǎoshíshānlóngzhì bìng	给石宝山龙治病
12	ไก่ทองกับวัวหิน	jīnjīhéshíniú	金鸡和石牛
13	กวนอิมหน้านิ้ว	chóumiànguānyīn	愁面观音
14	เทพเจ้าหัวช้าง	xiàngtóushén	象头神
15	เพลงชุมนุมที่ภูเขาฉือเป่าซาน	shíbǎoshāngēhuì	石宝山歌会
16	ราชินีหายตง	hǎidōngniángniang	海东娘娘
17	เจ้าหญิงองค์ที่สาม	sāngōngzhǔ	三公主
18	พี่น้องสามคน	sānxiōngdì	三兄弟
19	เทศกาลนางเขียว	qīnggūniangjié	青姑娘节
20	มังกรดำแห่งเมืองพีช	táozi zhèn hēilóng	桃子镇黑龙
21	มังกรปลา	lóngyú	龙鱼
22	มังกรทองเล็กยืมถ้วยชาม	xiǎojīnlóngjièwǎn	小金龙借碗
23	มังกรตาเดียวแห่งภูเขา ม่อโต่วซาน	mòdǒushāndúyǎnlóng	墨斗山独眼龙
24	เด็กเลี้ยงแกะกับพญามังกร	mùtóngyǔlóngnǚ	牧童与龙女
25	ราชาหินทรายแดง	hóngshāshídàwáng	红沙石大王
26	เทพเจ้าดำ	dàhēitiānshén	大黑天神
27	หินแม่	shímǔ	石母
28	ยายแก่รักษาเทพเป็นจุ	lǎonǚnàijiùběnzhǔ	老奶奶救本主
29	หม้ออเนกประสงค์	wànnéngguō	万能锅
30	ควายต่อสู้กับเสือ	niúhǔdòu	牛虎斗
31	อีกาดำและนกแซงแซว	wūyāhéxǐquè	乌鸦和喜鹊
32	หมากับเสือดาวร่วมทำธุรกิจ ด้วยกัน	gǒudābàozǐzuòshēngyì	狗搭豹子做生意
33	ไก่เล็กแก้แค้น	xiǎojībào chóu	小鸡报仇
34	ทำไมควายถึงช่วยมนุษย์ไถนา	Niúwéishímebāngrén gēngdì	牛为什么帮人耕地
35	เกลือเทพ	yáns hén	盐神

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
36	เจ้าบ่าวสองคน	liǎnggègǎnmǎrén	两个赶马人
37	สะพานโค้งคู่	shuāngyǎnqiáo	双眼桥
38	เลือดย้อมต้นพลับ	xuèrǎnshìzǐshù	血染柿子树
39	เมืองเจียนชว่น	jiànchuān	剑川
40	แม่ม้าหย่องเฟิงเหอ	yǒngfēnghé	永丰河
41	ไม้เทพ	mùshén	木神
42	นายจางป๋นไปแล้วมีนายหลู่ป๋นมา	zhāngbānqùlèlǔbānlái	张班去了鲁班来
43	ช่างไม้หยางออกไปข้างนอก	yángmùjiàngchūmén	杨木匠出门
44	ช่างไม้ไม่ทำถังชั่งตวงวัดข้าวสาร	mùjiàngbúzuòshēngdǒu	木匠不做升斗
45	ได้เงิน 50 ตำลึงอย่างเฉลียวฉลาด	qiǎoqǔbáiyínwǔshíliǎng	巧取白银五十两
46	ที่มาของเลื่อย	jùzideláilì	锯子的来历
47	ช่างไม้ นายห่านลี้	mùjiànghànlín	木匠翰林
48	ห่านหงส์ส่งจดหมาย	hóngyàndàishū	鸿雁带书
49	นิทานของนายหยางเซิงอัน	yángshēngāndegùshì	杨升庵的故事
50	คำโคลงคู่ที่วัดดอกตันชา	cháhuāsìduìjù	茶花寺对句
51	เต้าชื่อซอมซ้อ	lātadàoshì	邈邈道士
52	นิทานของหยางตั้งฉาว	yángdòngcháo degùshì	杨栋朝的故事
53	นิทานของหวางเจ้า	wángzhàodegùshì	王兆的故事
54	นิทานของเจ้าฟั่น	zhàofāndegùshì	赵藩的故事
55	นิทานของนายอ้ายยู๋	àiyùdegùshì	艾玉的故事
56	ขโมยเหล้า	tōujiǔ	偷酒
57	ใครกินก่อน	gāishuíxiānchī	该谁先吃
58	ไม่ชอบทำ	búàizuò	不爱做
59	ไฟตะเกียงไปด้านข้าง	piānxīndēng	偏心灯
60	ลุงแก่ร้องเรียน	lǎohàngào zhuàng	老汉告状
61	เล่นขลุ่ยชานเมือง	jiāobiānmùdí	郊边牧笛

หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับเชียงใหม่ (จำนวน 9 เรื่อง)

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
1	บ่อมังกรหลี่ฉู่ย	líshuǐlóngtán	滴水龙潭
2	บ่อเลี้ยงหุ่ย	liángshuǐtán	凉水潭
3	ลูกสาวของเป็นจู	běnzhūdenǚér	本主的女儿
4	ทะเลหงฉู่ย	hóngshuǐhǎi	红水海
5	ภูเขาต้าเยี่ยนกับหมู่บ้านเป่าเจีย	dà'ànshānyǔbǎojiācūn	大雁山与宝家村
6	ถ้ำซ่อนทอง	cángjīndòng	藏金洞
7	ผ้ากั้นเปื้อนลายของผู้หญิง เหอเตี้ยน	hédìànfùnǚdehuāwéiyāo	禾甸妇女的花围腰
8	หลอซันฉายกลายเป็นเสือ	luóshàncáibànhǔ	罗善才变虎
9	หยางต้าหลางจับผี	yángdàlángzhuōguǐ	杨大郎捉鬼

หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับหฺยูนหลง (จำนวน 11 เรื่อง)

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
1	ราชามังกรแห่งภูเขาจื่อเป็นซาน	zhìběnshānlóngwáng	志本山龙王
2	เจ้าหญิงมังกรองค์ที่สาม	lóngsāngōngzhǔ	龙三公主
3	สระแห่งฟ้า	tiānchí	天池
4	ทะเลสาบที่อุดไม่สนิท	wèidǔhǎodehú	未堵好的湖
5	เทพธิดาพญามังกรและอาแก้ว	lóngnǚhéāguǒ	龙女和阿果
6	อ่างน้ำหฺยูนหลง	yúnlóngtán	云龙潭
7	โอรสแห่งสวรรค์ป้ายเหยียน	báiyántiānzi	白岩天子
8	อาเป็นบูชาเทพเจ้าเป็นจู	ābēnjìběnzhǔ	阿奔祭本主
9	ขโมยรวงข้าว	tōugǔsù	偷谷穗
10	หินลงโทษ	chéngnìyán	惩逆岩
11	นิทานผี	guǐdegùshì	鬼的故事

หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับเอ๋อหยวน (จำนวน 20 เรื่อง)

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
1	บุกเบิกฟ้าดิน	kāitiānpìdì	开天辟地

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
2	ฮ่องเต้จิ้งจวนและฮ่องอู่จวน	jǐngzhuānghuángdì yǔwǔ xuānwáng	景庄皇帝与武宣王
3	หมู่บ้านลู่เจียวจวน	lùjiǎozhuāng	辘角庄
4	เป็นจุแห่งภูเขาแดง	hóngshānběnzǔ	红山本主
5	แม่หมู่มังกร	mǔzhūlóng	母猪龙
6	อ่างน้ำมังกรเขียว	qīnglóngtán	青龙潭
7	ช่างหินและมังกรหินเล็ก	shíjiànghéxiǎoshílóng	石匠和小石龙
8	มังกรเหลืองเล็ก	xiǎohuánghóng	小黄龙
9	แส้ไล่มังกร	gǎnlóngbiān	赶龙鞭
10	นางมังกรขาว	báilóngxiǎojiě	白龙小姐
11	รักษาโรคแก่มังกร	yīlóngbìng	医龙病
12	ภูเขาเหนี่ยวเตี้ยซาน	niǎodiàoshān	鸟吊山
13	ที่ราบซานยางผิง	shānyángpíng	山羊坪
14	บ่อเกลือเขียวโหล่	qiáohòuyánjǐng	乔后盐井
15	ที่ราบลุ่มเมืองหิน	shíchéngbà	石城坝
16	นิทานของนายจางต้ากวน	zhāngdàguāndegùshì	张大观的故事
17	นายตันยู่กลายเป็นเสือ	duànyùbiànhǔ	段煜变虎
18	เต่าตนุทำไมหดหัวลงไป กระดอง	hǎiguīwéishímebātóu shēnjìnkéli	海龟为什么把头 伸进壳里
19	เพื่อนเก่าสองคน	liǎnglǎoyǒu	两老友
20	พี่น้องเก้าคน	jiǔxiōngdì	九兄弟

หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับเพื่อชิง (จำนวน 23 เรื่อง)

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
1	ที่มาของคนและพืชพันธุ์ ธัญญาหาร	Rénhéwǔgǔshì zěnmē láide	人和五谷是怎么 来的
2	บ่อน้ำเชื้อเซียงเซื้อ	shíxiàngshí	石像什
3	ไม้ไผ่สายรุ้ง	hóngzhú	虹竹
4	เพลงเทพและดอกไม้เทพ	gēxiānhéhuāshén	歌仙和花神

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
5	ที่มาของภาษาไป๋	báiwéndeyóulái	白文的由来
6	มังกรเทพ	lóngshén	龙神
7	นายมู่เจียถัวสร้างเมืองเหอชิง	mùjiātuó kāipìhèqìng	牟伽陀开辟鹤庆
8	เทพเจ้าต้าลี่และเทพเจ้าเอ้อลี่	dàlìshényǔ èrlìshén	大力神与二力神
9	มังกรขาวเล็กไม่ให้น้ำแก่ หมู่บ้านเฟิง	xiǎobáilóngbúyìng péng jiāshuǐ	小白龙不应彭家水
10	เทศกาลบูชานก	jìniǎojié	祭鸟节
11	ต่อสู้กับลิงดุร้าย	dòuxiōnghóu	斗凶猴
12	ลอยกระทงไฟในแม่น้ำ	piāohédēng	漂河灯
13	เหล้าสามแก้ว	sānpíngjiǔ	三瓶酒
14	อ่างน้ำล้างม้า	xǐmǎchí	洗马池
15	ที่มาของการแต่งกายผู้หญิง ชนเผ่าไป๋	Báizúfùnǚfúshìde yóulái	白族妇女服饰的 由来
16	นายเมิ่งห้อเอาชนะจูเก๋อเลี้ยง	mèngghuò “kōngchéng” tuìzhūgé	孟获“空城”退 诸葛
17	ทหารแดงสามหมื่นสามพันเดิน ผ่านหมู่บ้านปอหลอจวง	hóngjūnsānwànsān, lù guòbōluózhuāng	红军三万三, 路过 菠萝庄
18	ผีพนันขโมยขายหนังสือแห่งชีวิต และความตาย	dǔguǐtōumàishēngsǐbù	赌鬼偷卖生死簿
19	พี่สาวน้องสาวสู้หิวเสียดไม่ได้	qīnjiěmèibùrúpòbìzǐ	亲姐妹不如破篋子
20	น้ำเต้าหิน	shíhúlu	石葫芦
21	กบแต่งเมีย	qīngwātǎoxífù	青蛙讨媳妇
22	ควายแก้แค้น	shuǐniú bào chóu	水牛报仇
23	สามีชื่อสัตย์และเมียฉลาด	hāngūyehéqiǎoxífù	憨姑爷和巧媳妇

หนังสือรวมนิทานพื้นบ้านจีน ยูนนาน ฉบับป็นชวน (จำนวน 4 เรื่อง)

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
1	เจ้าแห่งภูเขาเซ้อเป่าซาน	shíbǎodàwáng	石宝大王
2	วีรบุรุษที่พิทักษ์ธรรมชาเดียว ชื่ออาล้ง	dújiǎoyìshìānlóng	独脚义士阿龙

ลำดับที่	ชื่อไทย	พินอิน	ชื่อจีน
3	ภูเขาหน่ายจินซาน	nǎijīnshān	奶金山
4	พระคุณเจ้ากับเพื่อนบ้าน	dìshīhétādelínjū	地师和他的邻居

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	MISS GAO XILAN (กนกรัตน์)
วัน เดือน ปีเกิด	23 พฤศจิกายน 2535
ที่อยู่ปัจจุบัน	ยศ-รดา เรสซิเดนซ์ 49 ถนนเทศบาลสาย 2 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2554 - 2556	คณะเศรษฐศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยบูรพา เศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ
พ.ศ. 2556 - 2558	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพวงศ์ บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ